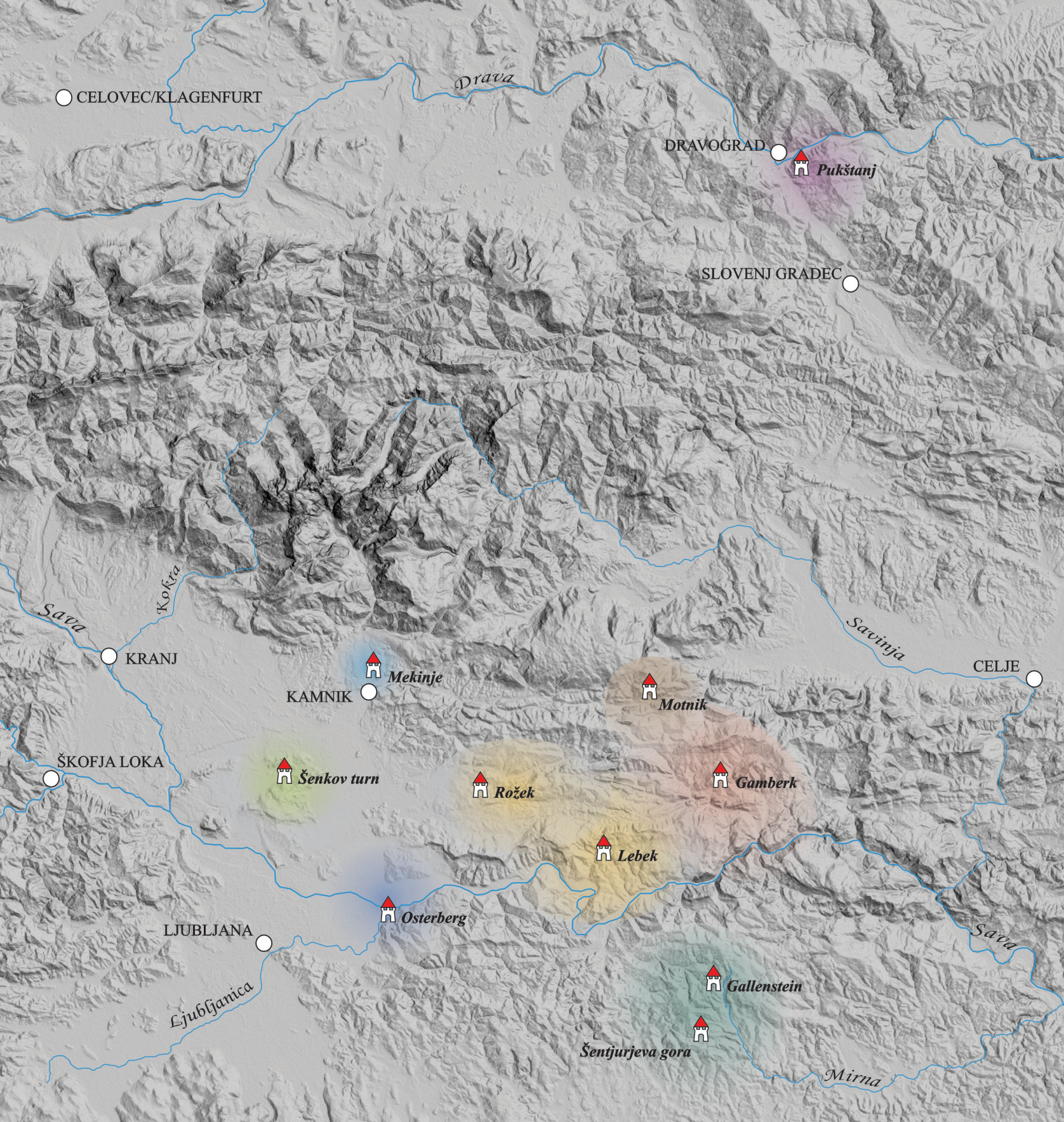

MATJAŽ
BIZJAK

Rodbina
GALL

*in njene veje
v srednjem veku*

Pomembnejši gradovi in gospostva v posesti posameznih vej rodbine Gall.

Thesaurus memoriae

Opuscula 7

Thesaurus memoriae

Series Opuscula 7
Uredniki zbirke Boris Golec, Katarina Keber, Miha Kosi

MATJAŽ BIZJAK

Rodbina Gall in njene veje v srednjem veku

© 2019, Založba ZRC, Zgodovinski inštitut Milka Kosa

Urednik knjige Miha Preinfalk
Recenzenta Tomaž Lazar, Peter Štih
Jezikovni pregled Rok Janežič
Prevod povzetka Manca Gašperšič
Oblikovanje in prelom Brane Vidmar
Fotografije Marko Zaplatil, Barbara Žabota, Robert Peskar, Miha Seručnik
Aksonometrične risbe
in tlorisi Igor Sapač
Izdajatelj Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU
Za izdajatelja Petra Svolfšak
Založnik Založba ZRC, ZRC SAZU
Za založnika Oto Luthar
Glavni urednik Aleš Pogačnik

Tisk Birografika BORI, d. o. o.
Naklada 300
Prva izdaja, prvi natis
Ljubljana 2019

Izid knjige so finančno podprle Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije na razpisu za znanstvene monografije v letu 2019, ter občine Lukovica, Zagorje ob Savi in Dravograd. Raziskave, katerih rezultati so v njej publicirani, so deloma potekale v okviru programa Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti (P6-0052), deloma pa v okviru projekta Toponomastična dediščina Primorske (L7-9424) – oba financirana s strani ARRS.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

929.52Gall

BIZJAK, Matjaž, 1971-

Rodbina Gall in njene veje v srednjem veku / Matjaž Bizjak ; [prevod povzetka Manca Gašperšič ; fotografije Marko Zaplatil ... [et al.] ; aksonometrične risbe in tlorisi Igor Sapač]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2019. - (Thesaurus memoriae. Opuscula, ISSN 2232-3430 ; 7)

ISBN 978-961-05-0201-2
COBISS.SI-ID 300764160

MATJAŽ BIZJAK

RODBINA GALL
IN NJENE VEJE
V SREDNJEM VEKU

Staršem

KAZALO

Uvodne besede (<i>Matej Kotnik, Matjaž Švagan</i>)	7
Predgovor	11
Viri	13
Gallenberški listinski arhiv	15
Genealoški pregled	21
Prvotna rodbina Gall	21
Linija oziroma rodbina Gallenberg	29
Linija Lebek-Rožek	51
Linija Gallenstein	64
Linija Motnik	77
Linija Pukštajn	79
Težko opredeljivi člani rodbine Gall v duhovniških vrstah	83
Posestni razvoj	87
Gospodstvo Gamberk	105
Priloge	115
Urbar gospodstva Gamberk 1498	117
Rodbinski leksikon	159
Rodovniki (priloženi v zavihku)	178
Seznam virov in literature	179
Seznam slikovnega gradiva	193
Summary	197
Imensko kazalo	207

UVODNE BESEDE

Največkrat se nam v družbi ob pogovoru o prednikih začne zatikati nekje pri prastarših. Kadar omenjamo narodno zgodovino, je včasih »svetlo« do druge svetovne vojne, včasih sto let pred tem. Svojega obstoja se pogosto zavedamo tja do začetka 19. stoletja, torej do časa, ko so živeli in ustvarjali velikani, kot so Vodnik, Prešeren, Slomšek, Zois in njihovi sodobniki. Nekje v poltemi se spomnimo še Valvasorja, nato pa je skoraj že konec. Vsaj pri večini je tako. Toda danes, ko je v osebnotnem smislu vendarle najpomembnejši posameznik, ko prej kot lastno identiteto, kulturo in zgodovino želimo spoštovati druge in drugačne, je še kako pomembno, da se začnemo zavedati, da obstajamo stoletja in da je bil nekdanj mnogo bolj, kot se zavedamo danes, od posameznika pomembnejši rod, družina. Nič ni nastalo na hitro, vse je nastajalo iz roda v rod. V nasprotju z današnjimi uspehi in informacijami, ki trajajo in se spreminjajo iz dneva v dan, iz ure v uro, je trajalo dolgo – leta, desetletja, stoletja.

Z Galli je povezane zelo veliko naše zgodovine, več, kot se zavedamo. Ne samo zaradi v svojem času razširjenosti družine in njenih stranskih vej po Kranjskem, Štajerskem ter Koroškem, ampak predvsem zaradi njihovega prispevka k našemu nacionalnemu razvoju jih moramo spoštovati in s ponosom vzeti za svoje. Nekega davnega dne pred mnogimi stoletji so morali slediti svojim gospodom grofom, zapustiti Bavarsko in priti na Kranjsko. To se je zgodilo znotraj enovite države, in ker tudi narodov v današnjem smislu takrat še ni bilo, je to tako, kot bi danes prišli recimo iz Maribora v Ljubljano. Od takrat so bili in ostali tu. Naši so; kranjski, štajerski, koroški, slovenski. Bili so tu, ko je nastajal nov fevdalni družbeni red. Bili so zraven, ko so nastajali prvi samostani ter v njih učenost in z njo prvi slovenski rokopisi. Bili so tu, ko so nastajale cerkve, župnije, gradovi, vasi in mesta. Bili so zraven, ko je bilo treba podpreti Trubarja in njegove prve v slovenskem jeziku napisane knjige. Bili so tu, ko je bilo treba naš narod braniti pred roparskimi in divjimi napadi Turkov. Bili so v prvih vrstah v velikih bitkah, tudi takrat, ko se je odločalo o usodi Evrope pred Dunajem. Bili so člani deželnih ustanov, mecenji in podporniki. Iz njih so izšli grofi in knezi ter bolj ali manj pomembni ljudje, tudi taki, ki so zbirali in ohranjali našo narodno zgodovino, znanje in naš ponos. Bili so del Zoisovega kroga. In ko se je v vrenju takratnih evropskih trendov že razplamteval nemški nacionalizem, so Prešernovemu sodobniku, čbeličarju in pesniku, ki se je ponašal

s takrat največjo slovansko knjižnico, dr. Jakobu Zupanu naročili, da je v našem in njihovem jeziku napisal alegorične speve velikim junakom Gallovega rodu. Galli so se razmahnili v razne veje ponosnih družin, samo ime Gall pa je ugasnilo, kot so ugasnili tisti moški, ki so nosili to ponosno ime. Galli pa so nam zapustili ne le ruševine mnogih gradov in gradove, ki še danes ponosno stoje in se čudimo njihovi mogočnosti, trdnosti ter arhitekturi. Zapustili so nam mnogo več, to, kar je v naši narodni zavesti in kar nas označuje kot narod tradicije znanosti, kulture, literature in tisočletne pripadnosti zahodni krščanski, evropski civilizaciji. Da, tudi zaradi takih rodov smo lahko ponosni na svojo civilizacijo, pripadnost in obstoj.

Kako zelo je vse to, kar je zbrano v knjigah o Gallih, Gallenbergih, Gallenfelsih, Graffenwegerjih in drugih, ter dediščina Gallov pomembna za današnjega človeka, bo pokazal čas. Hvala Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ter njenemu Zgodovinskemu inštitutu Milka Kosa, posebej pa dr. Matjažu Bizjaku in dr. Mibi Preinfalku, ker sta s svojim znanjem in vztrajnim delom odstranila pregrinjalo, ki je prekrivalo poglede v del našega bistva, ki kot sestavljanka tvorijo podobo našega naroda. Hvala tudi županji in županom, ki so s podporo temu delu dokazali, da so ljudje širine in spoštovanja lastnega naroda ter da ne žive le za trenutek, temveč so vez med včeraj in jutri, med tem, kar smo, in tem, kar bomo. Le iz tega, kar nas je zgradilo v preteklosti, gradimo naprej in poneseemo v prihodnost. S tem delom se hkrati odpirajo novi viri in smeri znanstvenega dela na številnih področjih, ne samo na zgodovinskem. Vse to prispeva k naporom in delu, ki so ga davno pred nami začeli tisti, ki so pisali prve rokopise, tiskali prve knjige, pisali prve pesmi ter se prvi izkazali v znanosti in umetnosti, nadaljujemo pa ga tisti, ki nam je v ponos biti Slovenke in Slovenci – Evropejci.

Matej Kotnik, nekdanji župan Lukovice

Kopanje po preteklosti, sestavljanje okruškov minulega je nikoli končano delo. Iz koraka v korak je težje, tema je bolj nepredirna, vse več je manjkajočih kosov, ostaline so vse pogostejše samo še drobni fragmenti, čez vse več praznine je treba napeti mrežo logičnega sklepanja in široke domišljije.

Še težje se zdi brskanje za predniki, sestavljanje družinskih dreves: ustna izročila so nezanesljiva, pisni viri kmalu izginejo. Celo pri plemiških rodbinah, ki so bile izrazito privilegirane tudi z informacijskega vidika, so objektivne okoliščine poskrbele za številne škrbine in nejasnosti. V megleno nejasnost izginjajo celo korenine tako mogočnih rodbin, kot so bili nekoč Galli, ki naj bi pred osemsto, devetsto leti privandrali z Barvarske.

V tem pogledu je čas pravičen sodnik, ki briše družbene razlike.

Galli in Gallenbergi, med katerimi so po zatrjevanju zgodovinarjev obstajale sorodstvene vezi in poslovni stiki, so pomemben del naše preteklosti. To govorita že nemški imeni gradu Gamberk, Gallenberg, in dvorca Medija, Gallenegg. Medijo radi in pogosto povezujemo s slovitim učenjakom Janezom Vajkardom Valvasorjem, saj je tam preživel mladost in naj bi bil v medijski kapeli tudi pokopan. Gamberk je večini najbolj znan po različnih zgodbah, ki se sprehajajo po ozki stezi med miti in zgodovinskimi resnicami. Prve pridno oživljajo domači gledališčniki z nastopi med grajskimi ruševinami, druge so zgodovinarji popisali v več strokovnih člankih.

Če se je Gamberška kronika in so se mlajše Grajske storije rade napajale pri vodnjaku domišljije, s to knjigo krepimo vedenje, ki zajema iz dejanskega. Obojim v Zagorju radi in na široko odpiramo vhodna vrata.

Matjaž Švagan, župan Zagorja ob Savi

PREDGOVOR

Genealoške raziskave plemiških rodbin so v zgodovinopisju prisotne od vsega začetka. Pri nas so se z njimi ukvarjali že klasiki, kot npr. Janez Ludvik Schönleben, v novejšem času pa so jih po polstoletnem zatonu začeli ponovno obujati v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Raziskave, povezane s pričujočo knjigo, ki skuša rekonstruirati zgodovino rodbine Gall, so se začele pred dobrim desetletjem; ne iz lastnih raziskovalčevih vzgibov, kot je to običajno, temveč na pobudo zainteresiranih entuziastov Društva za ohranjanje ruševin Gamberka. Treba je pojasniti, da za to ustanovo pravzaprav stoji posameznik, neutrudni Marjan Klančnik, ki mu pri odstiranju preteklosti domačih krajev ni nobena pot predolga in nobena kljuka preveč bleščéča. Prav on me je v dolgih, zgodovinsko obarvanih pogovorih ob kavi s svojo neusahljivo energijo navdušil za raziskovanje omenjene teme. Naključje je v zgodbo pripeljalo še enega ljubitelja iste lokalne zgodovine, Mateja Kotnika, po spletu okoliščin tedaj na županskem položaju, ki je v raziskavah prostorsko precej razprostranjene plemiške rodbine prepoznal potencial za projekt, ki bi na kulturnem področju lahko pod svojim okriljem združil več različnih občin. Kot prvi rezultat teh prizadevanj je sedaj na voljo prikaz rodbine Gall z vsemi njenimi linijami in vejami v srednjem veku. Priznati moram, da dolgotrajne raziskave niso izpolnile vseh mojih pričakovanj; pomanjkanje virov, zlasti rodbinskih arhivov posameznih vej, je razlog za ponekod luknjaste genealoške prikaze, predvsem pa se je bilo zaradi neohranjenosti srednjeveških urbarjev treba odreči podrobnemu prikazu posestnih razmer. Kljub vsemu upam, da bo ta knjiga postala koristen pripomoček strokovnjakom in ljubiteljem, ki se ukvarjajo s slovensko preteklostjo.

V prijetno dolžnost mi je, da se na tem mestu zahvalim vsem, ki so kakor koli pripomogli k nastanku te knjige. Pristrčna zahvala gre že omenjenemu gospodu Marjanu Klančniku, nadalje dr. Gustavu Pfeiferju iz Južnotirolskega deželnega arhiva v Bolzanu, prof. dr. Wernerju Paraviciniju z Univerze v Kielu, dr. Lilijani Žnidaršič Golec in dr. Juretu Volčjaku iz Arhiva Republike Slovenije, dr. Igorju Sapaču z Univerze v Mariboru, dr. Robertu Peskarju z Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije ter dr. Mihi Preinfalku, dr. Mihi Seručniku, dr. Mihi Kosiju in mag. Matjažu Grahorniku iz Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU. Za finančno podporo projektu se še posebej zahvaljujem Lukoviškemu županu gospodu Mateju Kotniku, dravograjski županji gospe Marijani Cigala in zagorskemu županu Matjažu Švaganu.

Lesce, april 2019

Matjaž Bizjak

VIRI

Osnovo preučevanju zgodovine plemiških rodbin predstavljajo rodbinski arhivi, ki pa so se za posamezne rodbine do današnjih dni ohranili v najrazličnejših oblikah in obsegu ter na različnih mestih. Še živeče rodbine svoje arhive praviloma ohranjajo v zasebni lasti, vendar jih v zadnjem času vedno raje izročajo v profesionalno hrambo javnim arhivskim ustanovam,¹ medtem ko so arhivi izumrlih rodbin v teh ustanovah večinoma pristali že v 19. stoletju. Žal je precejšen delež obravnavanega gradiva danes izgubljen, bodisi dokončno uničen bodisi (predvidoma manjši del) ohranjen v neznani zasebni lasti. To zgodovinarje še vedno navdaja z upanjem po odkritju »novih« virov; in dejansko se občasno zgodi, da posamezni drobci ali pa obsežnejši korpusi rodbinskih arhivov – običajno z darovanjem ali prodajo javnim arhivskim ustanovam – pridejo v javnost.² Za zgodovino posamezne plemiške rodbine seveda ni merodajen zgolj njen rodbinski arhiv, ampak tudi arhivi vseh drugih rodbin, različnih ustanov in upravnih organov, s katerimi je gojila kakršne koli stike. Srednjeveško obdobje ponuja predvsem različne listine, tedaj univerzalno sredstvo pri sklepanju raznovrstnih pravnih poslov, pa

¹ Kot primer navajam rodbinska arhiva dveh vej Turjaških; Knežji turjaški arhiv se že dalj časa nahaja v hrambi Haus-, Hof- und Staatsarchiva na Dunaju, arhiv grofovske veje pa od leta 2009 v celovškem Landesarchivu, TKL 1, str. 15; TKL 2, str. 16.

² Viktor Franz August Freiherr von Speth je leta 1954 predal 88 gallenberških listin (del gallenberškega listinskega arhiva) Štajerskemu deželnemu arhivu v Gradcu (Brunner, *Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, str. 61). Del grajskega arhiva – med drugim nekaj srednjeveških listin – z Brda pri Lukovici je leta 1943 pred požarom rešil oskrbnik Peter Windschwendter, njegovi potomci pa so ga leta 2007 izročili dunajskemu Haus-, Hof-, und Staatsarchivu (GOLEC, *Nova spoznanja*, str. 109, op. 14).

tudi zgodnje upravne vire (urbarje, računske, fevdne, ... knjige) in – šele od 15. stoletja dalje – spisovno gradivo (tedaj še v omejenih in obvladljivih količinah).

Vse omenjeno se je za posamezne veje rodbine Gall ohranilo v različnem obsegu. Takoj na začetku je treba priznati, da je – gledano v celoti – stanje ohranjenih virov precej klavrno. O rodbinskem arhivu lahko govorimo le v primeru linije in pozneje samostojne rodbine Gallenberg, pa še to v dokaj omejenem obsegu – gre za deloma ohranjen listinski arhiv. Pri vseh ostalih vejah Gallov imamo na voljo zgolj na najrazličnejših koncih raztreseno listinsko gradivo, ki pa je za posamezne časovne intervale določenih linij precej luknjasto, in to tako zelo, da ovira že najosnovnejšo genealoško raziskavo, t. j. izdelavo sklenjenih rodovnih debel. Problem postane še bolj pereč pri posestnozgodovinski raziskavi, kjer se preredko ohranjenemu naboru listin pridružuje dobesedno neobstoj srednjeveških urbarjev (celo zgodnjenovoveških!) za gallska gospodstva – svetlo izjemo spet predstavlja gallenberški urbar, pa še ta izvira povsem s konca srednjega veka, iz leta 1498.³ Dobrodošlo dopolnilo listinam so fevdne knjige, ki so za slovensko ozemlje ohranjene predvsem iz 15., deloma s konca 14. stoletja. Posamezni Galli se pojavljajo v celjskih⁴ in habsburških popisih fevdov,⁵ pa tudi v fevdnih knjigah freisinške⁶ in krške škofije.⁷ Najdemo jih tudi kot uradnike v obračunskih knjigah omenjenih škofij in rodbin.⁸ V nasprotju s tem ohranjeni narativni viri praktično ne vsebujejo uporabnih informacij za raziskavo, razen če mednje uvrstimo nekoliko netipičen vir, namreč genealoške zapise Žige Herbersteina.⁹ Dokaj obsežno delo pravzaprav ni naracija v pravem pomenu besede, saj Herberstein zgolj v kratkih odstavkih (brez kakršnih koli časovnih umestitev!) navaja sorodstvene razmere svojega bližnjega in daljnega sorodstva v razponu kakega stoletja, ima pa nedvomno memorialni značaj. Kljub odsotnosti datiranja je v nekaterih primerih mogoče identificirati Galle s konca 15. stoletja. Omeniti moramo še en tip novoveškega vira, ki ga je bilo v obupnem iskanju dodatnih informacij potrebno vključiti v raziskavo. Gre za popise listin v zapuščinskih inventarjih umrlih plemičev, kjer so popisovalci v zelo skopih registih običajno navedli najbistvenejši del vsebine

³ ARS, AS I, Vic. a., šk. 81.

⁴ ARS, AS 1073, ZR I-57r.

⁵ HHSStA, HS W 724; NÖLA, HS 17/5.

⁶ BLAZNIK, *Urbarji freisinške škofije*, str. 222–258.

⁷ KLA, GVK, HS 2/8, 2/9.

⁸ BIZJAK, *Deželnoknežji obračuni*; BIZJAK, *Obračuni freisinške škofije 1–7*; DAK, HS 106; HS 122.

⁹ ZAHN, *Familienbuch Sigmunds von Herberstein*.

posameznih dokumentov. Če je bil v pokojnikovi hrambi nahajal rodbinski arhiv, takšen zapuščinski inventar običajno navaja obsežnejši korpus srednjeveških listin. Skopi regesti seveda ne morejo nadomestiti izgubljenega rodbinskega arhiva, običajno pa omogočajo vsaj identifikacijo osnovnih sorodstvenih razmerij in posledično izdelavo zanesljivega rodbinskega debla na segmentu, ki ga časovno in prostorsko pokrivajo. Poleg gallenberških inventarjev, o čemer podrobneje v nadaljevanju, na tem mestu omenjam inventar Franca Galla iz leta 1614, na podlagi katerega je bilo mogoče precej natančno rekonstruirati del gallensteinskega rodovnika za drugo polovico 15. stoletja.¹⁰

GALLENBERŠKI LISTINSKI ARHIV

Edini ohranjeni rodbinski arhiv, o katerem lahko govorimo v okviru širše rodbine Gall – čeprav danes razpolagamo le še z njegovimi ostanki – pripada Gallenbergom. Kar je od njega ostalo, je danes shranjeno v Arhivu Republike Slovenije. Nahaja se v fondu graščinskega arhiva Dol,¹¹ ki po svojem obsegu in bogastvu precej izstopa iz povprečja kranjskih graščinskih arhivov. Ne vsebuje namreč le gradiva, ki se je na gradu nabralo v stoletjih življenja različnih plemiških rodbin in upravljanja s pripadajočo posestjo, temveč tudi obsežno domoznansko arhivsko zbirko, plod zbirateljske aktivnosti barona Jožefa Kalasanca Erberga, ki je na Dolu nastajala ob koncu 18. in v prvi polovici 19. stoletja.¹² V tem kontekstu se je ohranil tudi arhiv Gallenbergov, katerega najstarejši del so srednjeveške listine.

Originalne listine, ki so se sredi 19. stoletja nahajale v dolskem arhivu, so po izvoru pripadale dvema sklopoma. Prvi je izviral iz graščin Dol in Osterberg pri Sostrem ter je bil torej organski del graščinskega arhiva, drugi pa je bil kot del gallenberškega arhiva na Dol prinesen v okviru Erbergove zbirke. Ker je bil grad Osterberg od sredine 14. do sredine 16. stoletja v posesti rodbine Gallenberg, sta razumljivo oba sklopa za pričujočo raziskavo enako zanimiva. Večino teh

¹⁰ ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E.

¹¹ ARS, AS 730.

¹² Arhiv dolske graščine je – zahvaljujoč Emi Umek, ki je v letih 1991–1992 sestavila odličen inventar (UMEK, *Dolski arhiv*) – precej dobro dostopen in poznan. V obsežnem uvodu je avtorica podala podroben historiat fonda, ki nazorno kaže, da je Erbergova domoznanska zbirka že v času nastajanja, predvsem pa v desetletjih po njegovi smrti, zbujala nemajhen interes tedanjih zgodovinarjev. Za odkup posameznih delov sta se zanimala predvsem kranjski in štajerski deželni arhiv.

originalov (približno 300 listin iz časa do leta 1600) je leta 1880 odkupil kranjski deželni muzej;¹³ danes se nahajajo v zbirki listin Arhiva Republike Slovenije in so strokovni javnosti dobro poznani. Že pred tem je s posredovanjem Hermanna Ignaza Bidermanna nekaj dolskih listin odkupil Štajerski deželni muzej Joanneum v Gradcu; v tamkajšnjem deželnem arhivu jih je danes mogoče identificirati šest iz 14. in pet iz 15. stoletja.¹⁴ Poleg tega je v času postopne odprodaje Erbergovega arhiva poniknilo še nekaj že evidentiranih kosov, katerih vsebina pa je v večini primerov vsaj v grobem znana. Razmere so, vsaj kar zadeva originalne listine, bolj ali manj jasne: dolski arhiv od konca 19. stoletja do danes ni utrpel pomembnejših izgub. Še do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja je prevladoval vtis, da je mogoče to obdobje skrbne hrambe raztegovati vsaj do pridobitve gallenberškega arhiva s strani barona Erberga. Do razredčenja in škartiranja gallenberškega listinskega fonda naj bi prišlo v stoletjih pred tem, pri čemer se ni bilo nadejati kakega pomembnejšega odkritja. Potem pa je leta 1995 Walter Brunner nepričakovano objavil 88 do tedaj večinoma povsem neznanih originalnih srednjeveških gallenberških listin.¹⁵ Listine, ki v veliki večini izvirajo iz 14. stoletja, so pred tem že štiri desetletja (javnosti nedostopne) ležale v depoju štajerskega deželnega arhiva. Tež ustanovi jih je namreč leta 1954 odstopil baron Otto von Dungern v imenu družine Speth von Schülzburg.¹⁶

Nemudoma je bilo jasno, da so novoodkrite listine nekoč pripadale gallenberškemu rodbinskemu arhivu, ki ga danes hrani ARS. Ne nazadnje za to obstaja neposreden dokaz. V sestavu »graškega fonda« je med drugim ustanovna listina mekinjskega samostana z dne 9. oktobra 1300, katere transumpt iz leta 1750 v fondu mekinjskih listin (danes v ARS) vsebuje sočasno notico, da se original nahaja v rokah grofa Žige Gallenberga.¹⁷ Toda kdaj je prišlo do odtujitve tega pomembnega dela najstarejšega gallenberškega arhiva? Iskanje odgovora na to vprašanje nas pripelje do popisov gallenberških listin, ki jih je sodobna historiografija skoraj v celoti prezrla ali pa vsaj prelahkotno odpravila.

Danes je v okviru dolskega arhiva ohranjenih sedem popisov gallenberških listin:

¹³ UMEK, *Dolski arhiv*, str. 49.

¹⁴ Seznam v UMEK, *Dolski arhiv*, str. 74.

¹⁵ BRUNNER, *Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv*.

¹⁶ *Ibid.*, str. 61; BRUNNER, *Neue Quellen*, str. 301.

¹⁷ BRUNNER, *Neue Quellen*, str. 301. ARS, AS 1063, ZL 5024, transumpt listine 1300-X-9 iz leta 1750, uvrščen pod napačnim datumom 1307-X-15.

- I Inventarni popis iz 16. stoletja, ki navaja 208 listin iz let 1300–1506 (fasc. 133, pag. 425–465).
- II Popis 179 listin iz leta 1802, ki jih grof Seifrid Gallenberg ni več potreboval in jih je bil pripravljen odstopiti morebitnim interesentom (fasc. 153, pag. 379–403).
- III Popis listin baronov Gallov v gallenberškem arhivu iz 19. stoletja (fasc. 153, pag. 459–461).
- IV Popis listin arhiva grofov Gallenbergov z začetka 19. stoletja (fasc. 153, pag. 461–538).
- V Fragmentaren (?) izpisek 18 listin, ki se nanašajo na rodbino Črnelskih s konca 18. ali začetka 19. stoletja (fasc. 132, pag. 618–621; 153, pag. 446–448).
- VI Seznam 38 listin, ki jih je baron Jožef Gall pl. Gallenstein leta 1834 iz gallenberškega arhiva na Dolu vzel v svojo hrambo (fasc. 153, pag. 539–541).
- VII Schönlebnovi genealoški izpiski iz originalnih listin, sredina 17. stoletja (fasc. 153, pag. 606–618).

Glede navedenih popisov v obstoječi literaturi vlada precejšna zmeda, zato nekoliko podrobnejši pretres ne bo odveč. Od vseh najbolj odstopa sedmi popis; ta je pravzaprav zbirka izpiskov iz originalnih listin, ki jih je napravil Janez Ludvik Schönleben v okviru svojih genealoških raziskav. Dejstvo, da ne gre vedno za prave regeste, temveč dostikrat le za fragmentarne informacije, ne zmanjšuje zanesljivosti tega vira. Schönleben namreč v večini primerov v izvlečku navaja tudi osebe, ki so listino overovile, obenem pa običajno podaja opis ali celo skico njihovih pečatov, kar je bilo mogoče narediti edino le na podlagi originalnih dokumentov. Tako Schönlebnov popis – poleg tega, da navaja nekaj listin, ki jih drugje ne zasledimo – dopolnjuje informacije za posamezne listine iz ostalih popisov. Seznama pod št. III in VI sta zgolj tematska izvlečka iz obsežnejšega popisa oziroma fonda listin in se nanašata na dokumente rodbine Gall, s katero so imeli Gallenbergi sorodstvene in poslovne stike, vendar nobena od srednjeveških listin s teh seznamov, ki se delno prekrivata, Gallenbergov neposredno ne zadeva.¹⁸ Tudi popis pod številko V je nekakšen izvleček, ki ga Ema Umek glede na pisavo pripisuje grofu Seifridu Gallenbergu.¹⁹ Ohranjen je na dveh prostih legah v dveh različnih fasciklih in ni izključeno, da gre za fragment, vsekakor pa je iz nesukcesivnega oštevilčenja navedenih listin razvidno, da ne gre za del

¹⁸ Nahajališče teh listin danes ni znano. Prim. UMEK, *Dolski arhiv*, str. 53.

¹⁹ UMEK, *Dolski arhiv*, str. 353.

popisa zaključnega fonda. Ostanajo še trije obsežnejši spiski, ki so bili v preteklosti interpretirani kot popisi enega in istega fonda listin. Na podlagi inventarja dolskega arhiva Eme Umek, ki zadevno problematiko obravnava na več mestih,²⁰ dobimo vtis, kot da bi ta fond vseskozi štel okoli 200 kosov, pri čemer jih je popis iz 16. stoletja (št. I) zajel 208, Gallenbergov popis iz leta 1802 (št. II) 179, pozneje pa sta jih Luschin in Dežman pri pregledovanju arhiva našela 194 oziroma 202. Dejansko gre pri popisu št. II za povsem drug sklop listin, ki jih je grof Seifrid Gallenberg, kot rečeno, že leta 1802 izločil iz svojega arhiva in nikoli niso prišle v Erbergovo dolsko zbirko. Danes je velika večina teh dokumentov, ki neposredno ne zadevajo Gallenbergov, v Arhivu Republike Slovenije, in sicer pretežno z oznako provenience »Hohenwart«.

Le dva popisa se torej nanašata na isti listinski fond; vendar je ta v več kot 200 letih doživel toliko sprememb, da lahko govorimo kvečjemu še o istem jedru. Popis št. IV z začetka 19. stoletja je precej obsežnejši od tistega iz 16. stoletja (št. I); ne le zaradi novega gradiva, ki se je nabralo v vmesnem času, temveč tudi zaradi srednjeveških listin – teh je 374. Med njimi je mogoče identificirati približno polovico od tistih, ki jih navaja starejši popis, 106. Nadalje najdemo v njem skoraj vse listine, ki jih je v sklopu dolskega arhiva odkupil tedanji kranjski deželni muzej in se danes nahajajo v zbirki listin ARS.²¹ Pri tem je treba poudariti, da gre skoraj izključno za listine, ki se neposredno ne nanašajo na rodbino Gallenberg (Gallenbergi v njih ne nastopajo kot prejemniki). Ob prevzemu so bile urejene v šestih »zvezkih«, od katerih so štirje nosili oznako »tuje družine«, v petem so bile »pergamentne listine kranjskega deželnega plemstva«, v šestem pa »fevdna pisma«, ter v enem dodatnem kartonu.²² Iz povedanega sledi nekoliko presenetljiva ugotovitev, da je Deželni muzej in posledično Arhiv Republike Slovenije z gallenberškim arhivom prevzel (morda) le peščico »pravih« srednjeveških gallenberških listin in da so pred letom 1995 vse moderne (slovenske) raziskave o starejši zgodovini te rodbine temeljile le na dokumentih, ki so jih Gallenbergi izstavljali pripadnikom drugih rodbin, deželnemu knezu in cerkvenim ustanovam.

Glede na to, da popis št. I zajema le okroglo polovico listin iz popisa št. IV, verjetno predstavlja listinski arhiv ene izmed gallenberških vej. To je še toliko verjetneje, če drži domneva, da je ta popis nastal v kontekstu nekega zapuščinskega inventarja. V njem najdemo le 8 prej omenjenih originalnih listin, ki so

²⁰ Ibid., str. 37, 39–53, 465–472.

²¹ Prim. ibid., str. 470–472.

²² Ibid., str. 45.

prišle v ARS iz dolskega arhiva, sicer pa se večina listin nanaša neposredno na Gallenberge. V tem popisu najdemo tudi slabe tri četrtnine listin iz »graškega fonda«, ki so obenem – v veliki večini – skupaj z vso preostalo dobro četrtnino zavedene tudi v popisu št. IV. Do odtujitve »graškega fonda« je torej moralo priti v začetku 19. stoletja, ko so bile listine (domnevno) dveh vej že združene in ponovno razdeljene, vendar drugače kot pred tem.

Kot dopolnilo popisom iz dolskega arhiva so bili pregledani tudi vsi gallenberški zapuščinski inventarji (iz časa med 16. in 19. stoletjem) v Arhivu Republike Slovenije, ki pa med zapuščenimi dokumenti navajajo zgolj peščico srednjeveških listin. V omenjenem gradivu je bilo mogoče identificirati le eno doslej neznano listino, neko drugo, ki se omenja že v enem od gornjih popisov, pa precizneje datirati. Zadevna zapuščinska inventarja navajam kot dopolnilo h gornjemu seznamu:

VIII Zapuščinski inventar Hansa pl. Gallenberga z dne 9. avgusta 1585 (ARS, AS 309, Zapuščinski inventarji, šk. 31, št. 4, zadnji snopič).

IX Zapuščinski inventar Jošta Jakoba pl. Gallenberga z dne 24. maja 1607 (ARS, AS 309, Zapuščinski inventarji, šk. 31, št. 7).

Pretres arhivov za potrebe te raziskave je pokazal, da se nahaja v Štajerskem deželnem arhivu še 9 nekdanj gallenberških listin izven zgoraj omenjenega fonda, ki so tja prispele na različne načine. Nekatere med njimi so še vedno v zasebni lasti, arhiv pa poseduje zgolj njihove kopije.²³ Tudi Koroški deželni arhiv v Celovcu hrani manjšo zbirko listin iz nekdanjega gallenberškega arhiva – med njimi deset iz 15. stoletja –, ki jih je ustanova leta 1952 odkupila od gospe Helene Donner iz Ottensheima.²⁴ Opozoriti je treba še na dve listini iz gallenberških popisov, ki sta se pojavili na povsem nepričakovanih lokacijah. Prvo z dne 8. junija 1351 je odkril Ludwig Freidinger v samostanskem arhivu Lilienfeld jugozahodno od Dunaja in nanjo opozoril Brunnerja, potem ko je ta objavil »graški fond« gallenberškega arhiva. Brunner je dokument kljub negotovi provenienci prezentiral v dodatku k svoji ediciji.²⁵ Danes je jasno, da je bila ta listina prvotno v sklopu gallenberškega arhiva.²⁶ Drugo z dne 3. aprila 1413 pa je našel Božo Otorepec v mestnem arhivu

²³ Npr. StLA, AUR 7340a (1470–XI–18) in 7877b (1481–V–28) v lasti graške družine Karg-Bebenburg.

²⁴ KLA, SA-U, št. 454, 457, 460, 463, 464, 466, 469, 474, 476, 558; prim. repertorij omenjenega fonda v čitalnici arhiva.

²⁵ BRUNNER, Zwei Nachträge, št. 1, str. 80–81.

²⁶ Zavedena je v popisu I, ARS, AS 730, Dolski arhiv, fasc. 133, št. 17, pag. 428.

v Kremsu.²⁷ Zaenkrat ni znano, po kakšni poti sta ti dve listini zašli v omenjeni ustanovi, gotovo je le to, da gre v obeh primerih za osamljena dokumenta, ki ne vodita do izgubljenega dela gallenberškega arhiva.

Povsem slučajno so bili v vezavi nekega turjaškega urbarja odkriti fragmenti še ene listine, ki jo lahko z zelo veliko verjetnostjo uvrstimo v ta sklop. Na ohranjenem delu se omenjata posest okoli Šenkovega turna in Smlednika ter Wolffhart Judenspan, drugi mož Margarete Decker, ki je bila pred tem poročena z Albertom I. Gallenberškim. V fragmentu omenjeno posest pozneje najdemo v gallenberških rokah, kjer je zelo verjetno končal tudi dokument, ki se nanjo nanaša; še toliko bolj, ker se vse danes znane listine Wolffharta Judenspana nahajajo v dolškem gallenberškem arhivu. Povsem razumljivo te listine ni v nobenem od obravnavanih popisov, saj je urbar, v katerega vezavo je bila reki-klirana, nastal že leta 1511.²⁸

Če na kratko povzamemo, je bilo v gallenberškem arhivu ob koncu 18. stoletja nekaj več kot 370 srednjeveških listin, od katerih jih je danes v Arhivu Republike Slovenije okoli 100 – in še to v veliki večini takšne, ki so izvorno pripadale drugim plemiškim rodbinam. Preostale, večinoma »prave« gallenberške listine so evidentirane predvsem v dveh popisih, ki sta nastala v 16. oziroma v začetku 19. stoletja. Od teh jih je 89 po naključju zašlo v Štajerski deželni arhiv in so od leta 1995 dostopne v Brunnerjevi ediciji. Dodatnih 21 je (registrirano) razpršenih po različnih (avstrijskih) arhivskih ustanovah, preostali del pa je zaenkrat dostopen le v izvlečkih omenjenih popisov.²⁹

²⁷ OTOREPEC, CKSL, 1413–IV–3. Poizvedovanje za to listino v Mestnem arhivu v Kremsu v času pisanja te monografije ni bilo uspešno.

²⁸ Podrobneje o problematiki te listine glej BIZJAK, *Trije urbarji*, str. 146–151.

²⁹ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 271–287. Pri objavi teh regestov so iz neznanega razloga med zadnjo korekturo in tiskom izpadle njihove zaporedne številke, kar precej otežuje citiranje. Zaradi jasnosti pri navajanju teh regestov navajam stran, letnico in kot kontrolni element pagino v originalnem dokumentu, ki se nahaja na koncu vsakega vpisa (npr.: str. 272, 1348, pag. 454).

GENEALOŠKI PREGLED

PRVOTNA RODBINA GALL

Rodbina Gall izvira iz Bavarske. Bavarska historiografija njen izvorni sedež postavlja v Oberzeismering pri Tutzingu v zaledju zahodne obale Starnberškega jezera (kakih 30 kilometrov JZ od Münchna).³⁰ Od druge tretjine 12. stoletja se v spremstvu andeških grofov pojavljajo Ditrik (1136–1138), Udalschalk (1150–1160), Ortwin (1160), Ditrik (1173–1189), Udalschalk/Olscalk (1173) in Konrad (1182–1228) v tradicijah samostanov Benediktbeuern, Admont, Diessen, Schäftlarn, Polling in Tgernsee,³¹ po izumrtju Andeških pa jih viri v tem prostoru ne zaznavajo več. Najstarejši bavarski deželnoknežji urbar iz časa okoli 1240 na omenjenem ozemlju

³⁰ WEISSTHANNER, *Traditionen Schäftlarn*, št. 203, str. 201. Argumentirano pojasnilo za Oberzeismering kot izvorni kraj Gallov pri Weiſthannerju iščemo zaman, kakor tudi v delih, ki jih navaja v oporo svoji trditvi. Kot kaže, te domneve temeljijo na Oefejejevih raziskavah; v svoji, še vedno temeljni knjigi o Andeških grofih (1877) je pri naštevanju andeških ministerialov povsem nevpadljivo povezal Zeismering z Galli (OEFELE, *Andechs*, str. 53, op. 19). Edina skupna točka med ministeriali, ki se imenujejo po Zeismeringu in Galli, ki jih navaja v isti opombi (gre za čas med letoma 1149 in 1204), so enaka osebna imena: Dietrich von »Zazmanningen« (o. c., reg. 119, str. 126), Ortwin »Galle« (o. c., reg. 138, str. 129), Dietrich »Galla« (o. c., reg. 193, str. 137), Ortwin von »Zaizmaningen« (o. c., reg. 209, str. 140), Dietrich »Galle« (o. c., reg. 214, str. 140), Dietrich »Galli« (o. c., reg. 270e, str. 149) in Dietrich von »Zaismaning« (o. c., reg. 440a, str. 173). Kot zanimivost navajam, da se v bližini omenjenega kraja nahajata toponim Gallafilz in hidronim Galla Weier.

³¹ ACHT, *Traditionen Tegernsee*, št. 138, 176b; WEISSTHANNER, *Traditionen Schäftlarn*, št. 203, 287; BAUMANN, *Benediktbeurer Traditionsbuch*, št. 30, 63, 98; SCHLÖGL, *Traditionen Dießen*, št. 28, 35, 37.

Slika 1. *Omemba Udalschalka
Galla med pričami
tradicijske notice samostana
Benediktbeuern, ca. 1160
(BayHSTA, Cod 109, fol. 24).*

celo navaja nekdanjo gallsko posest v rokah Widerspergov in drugih rodbin.³² Galli so očitno že pred tem v službi Andeških težišče svojega delovanja preamknili na Kranjsko.³³

Tu so se kot andeški ministeriali v njihovem spremstvu začeli pojavljati na Kranjskem že sredi 12. stoletja – prvi med njimi leta 1154 Albert Gall –,³⁴ ob koncu 12. oziroma v začetku 13. stoletja pa so se polagoma začeli ustaljevati na območju andeškega gorenjskega gospostva v širši okolici Kamnika. Za čas pred

³² *Item de bonis Gallonis sunt curie et hube xvi, que tenet illi de Widersperch et quidam alii*, Monumenta Boica, 36/1, str. 297.

³³ Rodbino z identičnim imenom (Gall) sicer najdemo v 14. in 15. stoletju tudi na Južnem Tirolskem (OBERMAIR, *Bozen Süd*, št. 966, 1057, 1059; OTTENTHAL-REDLICH, *Archiv-Berichte IV*, str. 146, 476), kjer so briksenski in tridentinski fevdi predstavljali drugo pomembno posestno oporišče Andeških (OEFELE, *Andechs*, str. 61–65). Vendar gre v primeru južnotirolskih Gallov za meščansko rodbino, ki s kranjskimi Galli ni imela nič skupnega (KUSTATSCHER, *Die Städte des Hochstifts Brixen*, str. 272–273). Za pojasnilo se prisrčno zahvaljujem dr. Gustavu Pfeiferju iz Južnotirolskega deželnega arhiva.

³⁴ UBK I, št. 113.

13. stoletjem je izredno težko podati zanesljive ugotovitve, ki bi zadovoljivo temeljile na ohranjenih virih. Običajno se je treba zadovoljiti z domnevmi, ki slonijo na redkih pisnih dokumentih in retrogradnem sklepanju, upošteva je poznejše, bolje dokumentirano stanje, pri čemer so relevantne sorodstvene povezave in posedovanje zemljiških kompleksov. Za rodbino Gall sta tovrstne raziskave doslej zadovoljivo opravila dva zgodovinarja: Ljudmil Hauptmann in Dušan Kos.

Ljudmil Hauptmann meni, da je do polne integracije Gallov med kranjsko plemstvo prišlo šele po smrti Henrika IV. Andeškega leta 1228. Vse dotlej se tedanji predstavnik rodbine, Konrad II. Gall, v listinah navaja med bavarskimi pričami, po tem letu pa ga najdemo v spremstvu Henrikove vdove Sofije Višnjegorske v družbi njenih kranjskih ministerialov. Slabo desetletje zatem se v nekem dokumentu že izrecno navaja kot Kranjec. Hauptmann je svojo hipotezo razvil dalje na podlagi posestne zgodovine. Po njegovem mnenju je grad Gamberk (Gallenberg), ki so ga zgradili in po sebi poimenovali Galli, prvič pa se omenja leta 1248, nastal na višnjegorskem ozemlju. V tem primeru bi ga zgradil Konrad II. pod okriljem Sofije Višnjegorske kmalu po letu 1228. Višnjegorski (Puchsi) so to ozemlje prejeli v okviru askvinske dediščine.³⁵

To hipotezo kot možno sprejema tudi Dušan Kos, vendar prednost daje nekoliko drugačnemu razvoju dogodkov. Glede na dejstvo, da je del posesti v bližini Gamberka (v vaseh Križate, Žabše, Klenik, Vače, Dobrljevo in Kandrše) sodil v okvir svibenskega gospodstva, poleg tega pa je tudi drugi grad Gallov, Gallenstein (Podpeč), prav tako še iz 13. stoletja, nastal na ozemlju svibenskega deželjskega sodišča, domneva, da sta oba gradova nastala na ozemlju, ki so ga nadzorovali gospodje Svibenski, to pa bi bilo mogoče, če bi se eden od bavarskih andeških ministerialov priženil v njihovo rodbino. Po njegovem mnenju bi šlo lahko za poimensko neznanega očeta Konrada I. Galla (ok. 1182–1206), ki bi se lahko poročil z domnevno hčerko Konrada I. Svibenskega; to bi pojasnjevalo izvor osebnega imena Konrada Galla – po svibenskem dedu. Pri tem bi bil lahko Henrik Gall, ki se omenja v približno istem času (1197–1204), Konradov brat in bi dobil ime po svojem svibenskem stricu Henriku I. (1182–1208), sinu Konrada I. Svibenskega. V skladu z drugo možnostjo, ki jo dopušča Kos, bi do takšne poroke prišlo dve generaciji (če upoštevamo gallski rodovnik, in eno, če se ravnamo po svibenskem) pozneje; Konrad II. Gall (1223–1265), domnevni sin Konrada I., bi se lahko poročil z neznano hčerko Henrika I. Svibenskega.³⁶

³⁵ HAUPTMANN, *Nastanek in razvoj Kranjske*, str. 96.

³⁶ KOS, *Ministeriali grofov Andeških*, str. 215–217; ISTI, *Blesk zlate krone*, str. 137–139.

Vsekakor je Konrad II. tista osebnost, ki jo lahko utemeljeno povezujemo z začetki rodbine Gall na Kranjskem. Z domnevnim očetom Konradom I. ga veže nič več kot osebno ime in to je tudi edina distinkcija, ki slednjega izmed številnih v tem času v bavarskih, pa tudi admontskih in vetrinjskih virih omenjenih Gallov (Ulrik [1199–1204], Trageboto [1183], Ortwin [1157–1182], Udalschalch [1157–1173], Gotfried [1173–1189], Albert [1154], Ditrik [1173–1189])³⁷ favorizira kot kandidata za očeta slednjič kranjskega Konrada II. S Konradom II. torej začnemo genealoški pregled kranjske plemiške rodbine Gall.

1. generacija. Z letom 1223 se začenja Konrad II. pojavljati kot priča v različnih listinah Henrika IV. Andeškega v zadevah, ki se tičejo bavarskih, tirolskih in kranjskih posesti.³⁸ To ga vsekakor uvršča med pomembnejše andeške ministeriale, katerih vloga in pomen nista bila lokalno omejena, ampak so se bolj ali manj redno pojavljali v spremstvu mejnega grofa. Mobilnost je prav gotovo vplivala na adaptacijo na novo okolje, usoden razplet dogodkov v prvi polovici

Slika 2. Pečat Konrada II. Galla. Napis: + SIGILVM • CONRAT • GAL (KLA, AUR AT-KLA 418-B-A 96 St, 1256, januar).

³⁷ Kot v op. 31; poleg tega prim. še: OEFELE, *Andechs*, št. 138, str. 129; št. 1389, str. 130; št. 193, str. 137; št. 270a, str. 149; FIDLER, *Austria sacra*, str. 360; Kos, *Vitez in grad*, str. 122.

³⁸ UBK II, št. 43, 54, 55, 56.

Slika 3. Listina Konrada II. Galla, s katero je posest v Povljah daroval vetrinjskemu samostanu (KLA, AUR AT-KLA 418-B-A 96 St, 1256, januar).

13. stoletja (zaton in postopno usihanje andeške dinastije, do katerega je prišlo v letih po Henrikovi smrti (1228)) pa je očitno privedel do stalne naselitve Gallov na Kranjskem. Leta 1237 se Konrad v listini cesarja Friderika II. na Dunaju med pričami že izrecno navaja kot Kranjec (*de Carniola*), leta 1248 pa ga najdemo kot gospodarja na gradu Gamberk. Urejal je neki spor, v katerega se je njegov zet Werso Blejsko-Kamniški zapletel s freisinškim škofom. Werso je bil poročen s Konradovo hčerko Wilburgo, do poravnave pa je prišlo na gradu Gamberk, kjer je Konrad očitno nastopal kot gospodar.³⁹ Poročen je bil s Kunigundo, ki

³⁹ Ibid., št. 149, 151.

bi utegnila izvirati iz kroga višnjegorske klientele; zakonca sta namreč leta 1250 Stični podarila devet kmetij na Otoku na Krki (Gutenwerdu).⁴⁰

Okoli leta 1250 se v virih pojavita še dva pripadnika rodbine Gall. Približno v tem času ali nekaj prej je Ditrik Gall stiškemu samostanu daroval štiri kmetije na neidentificirani lokaciji,⁴¹ prav tedaj (okoli 1250–1260) pa je bil opat v tem istem samostanu domnevni Janez Gall.⁴² Zaradi skromnih omemb iz tega časa (za Ditrika je to sploh edina omemba, Janez pa je dokumentiran izključno v virih, ki zadevajo samostan) ju ni mogoče z gotovostjo umestiti v isto generacijo, z določeno mero verjetnosti pa lahko to vendarle storimo. V strokovni literaturi zlahka najdemo domneve, da gre za Konradova brata,⁴³ kar pa je z ohranjenimi viri nemogoče potrditi ali ovreči. Vsekakor je to generacija, v kateri se je rodbina na Kranjskem dokončno ustalila, obenem pa je v tem času prišlo do njene delitve na dve veji – glavno vejo *Gall* in stransko *Gallenberg*. Po mnenju Dušana Kosa naj bi bil ravno Ditrik tisti, ki se je poročil z neko po imenu neznano dedinjo Mekijskih in osnoval novo linijo, ki je v 14. stoletju prerasla v samostojno rodbino.

2. generacija. O potomstvu Konrada II. lahko z gotovostjo trdimo le, da je imel hčer Wilburgo, ki je bila poročena z Wersom Blejsko-Kamniškim (glej zgoraj). Z dokajšno mero verjetnosti pa mu lahko pripišemo še Konrada (III.) in Vošalka. Da sta bila ta dva res brata, dokazuje (sicer ne v originalu ohranjena) listina, s katero je leta 1293 gradiščan na Kravjeku s stiškim samostanom zamenjal neko posest. V Fidlerjevem izvlečku se izstavitelj navaja kot *Schalch der Galle, Burggraf zu Weineck*, listino so pečatili *herr Vitzthum, herr Wulfinger und sein bruder Chunrat der Gall*, pričala pa sta *seine z söhn Chunrath und Engelbert*.⁴⁴ V izstavitelju ni težko prepoznati *Wu-schalch*-a Galla, ki so mu ob strani stali še brat Konrad (III.) ter sinova Konrad (IV.) in Engelbert.

V literaturi zasledimo, da naj bi se Konrad III. v virih prvič pojavil že leta 1263. Dokaz za to naj bi bilo manj ugledno navajanje ob koncu seznama prič listine, medtem ko je njegov domnevni etablirani oče Konrad II. v tem času (tudi še

⁴⁰ Ibid., št. 170; GREBENC, *Gospodarska ustanovitev Stične*, str. 25, št. 50.

⁴¹ »Eigenhaimb« oz. »Gigenheimb« UBK II, št. 170.

⁴² MLINARIČ, *Stiška opatija*, str. 103.

⁴³ Ibid., str. 97; KOS, *Vitez in grad*, str. 124–125; KOS, *Ministeriali grofov Andeških*, str. 228.

⁴⁴ FIDLER, *Austria sacra*, str. 377. Pucelj izstavitelja navaja kot *Wolffgangus Gall*, v nekem seznamu stiških listin v NŠAL pa zasledimo varianto *Vschkalch von Gall*, GREBENC, *Gospodarska ustanovitev Stične*, str. 42.

1265) vselej zasedal ugledna mesta na začetku seznamov.⁴⁵ Vendar je treba opozoriti, da gre pri listini, na katero se ta trditev opira, za falzifikat, ki je nastal ob koncu 13. stoletja ali še celo pozneje.⁴⁶ V tem primeru niti ni pomembno, kateri od obeh Konradov je pričal v nepoznani predlogi, ki je bila za to uporabljena. Konrada III. lahko prvič z gotovostjo identificiramo leta 1268, ko je potrdil donacijo svoje pokojne žene Dimudis stiškemu samostanu. Pozneje se v sedemdesetih in osemdesetih letih večkrat omenja med uglednimi kranjskimi pričami v različnih listinah: 1270 pri fevdnih podelitvah freisinskega in briksenskega škofa kralju Otokarju,⁴⁷ 1273 pri razrešitvi spora med Viljemom Svibenskim in ljubljansko komendo Nemškega viteškega reda,⁴⁸ istega leta je bil med poroki freisinskemu škofu za Lenarta z Gutenberga,⁴⁹ v podobnih vlogah pa ga zasledimo tudi v naslednjih letih.⁵⁰ Leta 1287 se je zapletel v spor s Henrikom Soteškim glede nekih posesti svoje druge žene Neže, ki se v tej listini edinkrat omenja.⁵¹ Naslednje leto ga (v družbi nečaka Konrada IV.) najdemo tudi v listini grofice Margarete, vdove po Leopoldu Žovneškem, s katero se je v korist svakovega sina Ulrika odpovedala žovneškim dednim posestim.⁵² Konradov ugled v regiji je bil v tem času že nedvomno velik in je segel preko kranjskih meja. Že leta 1281 je (v družbi Leopolda Žovneškega in sorodnika Seifrida Mekinjsko-Gallenberškega) prisostvoval sklenitvi miru med oglejskim patriarhom in Albertom Goriškim v Čedadu.⁵³ Ob koncu življenja, na prelomu 13. in 14. stoletja, se nekajkrat – z alternativnim poimenovanjem *de Gallenberch*⁵⁴ – pojavi v družbi sorodnika Seifrida Mekinjsko-Gallenberškega in Konrada Loškega (ki se občasno imenuje tudi po Goričanah).⁵⁵ Sploh povezava s slednjim je nadvse zanimiva; leta 1301 je

⁴⁵ Kos, *Vitez in grad*, str. 123.

⁴⁶ Listina nosi nemogočo letnico 1273, zgodnejšo od smrti njenega izstavitelja vojvode Ulrika Spanheimskega, zaradi česar so jo v preteklosti postavljali v leto 1263. Prim. PREINFALK-BIZJAK, TKL I, št. 16.

⁴⁷ MHDC V, št. 14 (=CDAF I, št. 284); MHDC V, št. 16.

⁴⁸ DOZA, št. 723.

⁴⁹ CDAF I, št. 297.

⁵⁰ 1275–XII–15, prepis listine v zbirki prepisov v Stični; 1282–V–20, orig. Arhiv DOZA (nepopolna objava v GZLVII/5); 1283, CDAF I, št. 373.

⁵¹ ... *vrawen Agnesen heren Chvnrates des Gallen hovsvrawen*, 1287–I–20; KOVAČ, Dodatek, str. 173.

⁵² KRONES, *Freien von Saneck*, str. 117.

⁵³ JOPPI, Documenti goriziani, št. XLVI, str. 52; prim. KOSI, *Spopad za prebode*, str. 52.

⁵⁴ Tako leta 1299 na legendi pečata, medtem ko v besedilu listine *Chonradus Gallo*; ARS, AS 1063, ZL 5244 (1299–XII–8 A); leto pozneje pa v samem besedilu listine (*Chvnrat von Gallnberch*), ARS, AS 1063, ZL 5783 (1300–XI–II).

⁵⁵ ARS, AS 1063, ZL 5244, 5780 (1299–XII–8 A in B); 6055 (1301–VIII–10).

Slika 4. Pečat Konrada III. Galla. Napis: S
• **CHONRADI DE GALLENBERCH** (ARS
1063, ZL 5783, 1300–XI–II, foto Marko
Zaplattel).

namreč Konrad Loški zastavil večje število kmetij ljubljanskemu meščanu Pheu Hohensiennerju *mit hant* svoje žene Elizabete, Vošalka Galla in njegovega sina Engelberta, ter Konrada Galla in njegovih neimenovanih potomcev. Dejstvo, da je za ta pravni posel poleg ženinega potreboval tudi dovoljenje vseh (domnevno) polnoletnih dedičev Konrada II. Galla, bi lahko kazalo na to, da je bila Elizabeta njegova hči, oziroma sestra Konrada III. in Vošalka. Očitno je zastavljena posest sodila v okvir ženinega poročnega darila, pri katerega transakcijah so določeno besedo imeli tudi ženini sodediči.⁵⁶ Obenem je ta listina, v

kateri se Konrad III. zadnjič omenja in pečati, tudi prepričljiv dokaz njegove identitete; Konrad IV., s katerim bi ga po letu 1288 morda lahko zamenjevali, se v listini ob svojem bratu Engelbertu ne navaja, dejstvo, da se Konrad III. omenja skupaj s (sicer neimenovanimi) dediči, pa je prepričljiv argument, da je treba pripadnike rodbine, ki se v začetku in prvi polovici 14. stoletja omenjajo kot »Konradovi sinovi«, pripisati njemu in ne morebiti Konradu IV., ki je bil leta 1301 verjetno že mrtev in prejkone ni imel potomcev.⁵⁷

Vošalk se prvič omenja kot priča v bratovi listini iz leta 1268, pozneje tudi 1288 in 1293.⁵⁸ Tega leta je opravljal gradiščansko službo na deželno knežjem gradu Kravjek na Dolenjskem. Zadnjič ga skupaj z bratom Konradom zasledimo pri že omenjenem dogodku v Ljubljani.⁵⁹ Zdi se, da sta brata Konrad III. in Vošalk osnovala dve najpomembnejši veji rodbine Gall, ki jima lahko sledimo od začetka 14. stoletja dalje. Medtem ko je Konrad skupaj s sorodniki mekinjskimi Gallenbergi sprva ostal na izvornem Gamberku (pozneje so se njegovi potom-

⁵⁶ Gre za hube v okolici Moravč (Gradišče pri Lukovici, Rudnik pri Moravčah, Vrhpolje pri Moravčah, »Hasley« in Javoršica) na območju z obsežno staro gallsko posestjo.

⁵⁷ ARS, AS 1063, ZL 6055 (1301–VIII–10); FIDLER, *Austria sacra*, str. 335.

⁵⁸ FIDLER, *Austria sacra*, str. 324, 377; MHDC VI, št. 115; KRONES, *Freien von Saneck*, str. 117.

⁵⁹ ARS, AS 1063, ZL 6055 (1301–VIII–10).

ci ustalili sprva na Lebeku in pozneje na gradu Rožek pri Moravčah – linija Lebek-Rožek), je Vošalk rezidiral na novozgrajenem gradu Gallenstein pri Podpeči in je bil torej začetnik gallensteinske veje.⁶⁰

LINIJA OZIROMA RODBINA GALLENBERG

Gallenberška veja je bila prva, ki se je odcepila od prvotno enotne rodbine Gall. V skladu z dognanji Dušana Kosa je treba izvor te cepitve iskati v domnevni poroki nekega Galla s pripadnico rodbine Mekinjskih. Mekinjski so bili ena najstarejših dokumentiranih andeških ministerialnih rodbin na Gorenjskem. Že v letih 1143–1147 se v Bertoldovi darovnici vetrinjskemu samostanu kot priča pojavlja Viljem iz Mekinj, ki kaki dve desetletji zatem (pred letom 1169) nastopa tudi kot stiški donator.⁶¹ Leta 1209 se v spremstvu istrskega mejnega grofa Henrika pojavi njegov naslednik Seifrid,⁶² v petdesetih in šestdesetih letih 13. stoletja pa njegov morebitni sin Viljem II. Ta si je v službi Spanheimov pridobil nekakšen primat med kranjskimi ministeriali ter s tem ugled in veljavo svoji rodbini. Okvirno v tem času naj bi prišlo do domnevnega svaštva z Galli; mekinjska nevesta bi utegnila biti poimensko neznana Viljemova sestra, njen mož pa domnevni brat Konrada II. Ditrik. Iz tega zakona naj bi domnevno izviral Seifrid Mekinjsko-Gallenberški, ki se začne v zadnji tretjini 13. stoletja pojavljati v zgodovinskih virih.⁶³ Sprva se imenuje po Mekinjah, v eni od svojih zadnjih listin z dne 9. oktobra 1300, s katero sta skupaj z ženo Elizabeto ustanovila rodbinski samostan v Mekinjah, pa prvič zanesljivo dokumentirano nastopi z novim rodbinskim imenom *de Gallenberch* in obenem z novim pečatom z ustrežajočim napisom.⁶⁴ Že leto pred tem se je v dveh listinah, izstavljenih na isti dan, po Gamberku imenoval njegov sin Seifrid III., ki pa je imel na pečatu še napis *S(igillum) Sivfridi d(e) Minchendorf*.⁶⁵ Na enem od teh dveh dokumentov poleg njegovega visi pečat njegovega sorodnika Konrada III. Galla, ki pa v napisu oznako nosi *de Gallenberch*.⁶⁶ Okrog preloma stoletij se je torej oblikovala nova identiteta z geni Gallov oplemenitene rodbine Mekinjskih

⁶⁰ *Volsaci Gallonis de Gallenstein*, TEA, str. 149.

⁶¹ Kos, *Ministeriali grofov Andeških*, str. 192.

⁶² UBK II, št. 18.

⁶³ Kos, *Vitez in grad*, str. 123–126, v osnovi že v: ISTI, *Med gradom in mestom*, str. 17–18.

⁶⁴ BRUNNER, *Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 1, str. 69–71.

⁶⁵ ARS, AS 1063, ZL 5244 in 5780, dve listini z datumom 1299–XII–8.

⁶⁶ ARS, AS 1063, ZL 5244 (1299–XII–8).

Slika 5. Samostan Mekinje (Valvasor, *Skicna knjiga*, str. 172).

ali – gledano z druge perspektive – stranske (mekinjske) veje Gallov, ki jih od začetka 14. stoletja dalje poznamo kot Gallenberge. Pri tem je bilo pri prevzemu rodbinskega imena merodajno posedovanje gradu Gamberk/Gallenberg, verjetno kognatske dediščine, nič manjše vloge pa ni odigrala (domnevno) agnatska tradicija, ki se je odražala v rodbinskem grbu (konica) in tradicionalnih osebnih imenih (Viljem in Seifrid).

Razen Dušana Kosa se je že pred tem s srednjeveškimi Gallenbergi ukvarjal Božo Otorepec. Ob pripravljanju gesla Gallenberg za Enciklopedijo Slovenije je temeljito raziskal vse razpoložljivo listinsko gradivo⁶⁷ in v jedrnatem leksikografskem slogu povsem korektno strnil temeljne ugotovitve o izvoru rodbine, njenih najpomembnejših predstavnikih, njihovi družbeni vlogi in pomembnejši posesti.⁶⁸ Sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja je problematiko Gallenbergov v že omenjenem članku obravnaval tudi Walter Brunner.⁶⁹ Ob kratki splošni predstavitvi rodbinske zgodovine z vsemi bistvenimi poudarki⁷⁰ je zanimiva predvsem njegova

⁶⁷ Mapa »Gallenbergi« v Rokopisni zapuščini dr. Boža Otorepca, ZIMK ZRC SAZU.

⁶⁸ OTOREPEC, *Gallenberg*, str. 177.

⁶⁹ BRUNNER, *Neue Quellen*, str. 304–310.

⁷⁰ V ta kontekst se je med drugim prikradla netočna Valvasorjeva vest o sodelovanju Hansa Gallenberga v fajdi proti cesarju Frideriku III. na strani Ulrika Celjskega, kar naj bi imelo za

obsežnejša vsebinska obravnava takrat novoodkritega gradiva z genealoškega, posestno- in družbenozgodovinskega vidika.⁷¹ V njej najdemo precej bolj izostreno genealoško podobo rodbine v 14. stoletju,⁷² kot si jo je bilo mogoče ustvariti zgolj na podlagi pred tem znanega gradiva. Kljub vsemu pa ostaja tudi v Brunnerjevem prikazu nekaj nejasnosti, ki so na eni strani posledica obravnave omejenega fonda virov, na drugi pa tudi opiranja na Hübnerjeve genealoške tabele,⁷³ ki, kar se tiče Gallenbergov, v celoti temeljijo na delu Janeza Ludvika Schönlebna. In tako smo na koncu tega kratkega bibliografskega pregleda namenoma prišli do prve genealoške razprave, ki je bila kdajkoli posvečena Gallenbergom. Študijo z naslovom *Genealogia illustrissimae familiae sac. Rom. imp. comitum de Gallenberg* je Schönleben izdelal že leta 1664, izdal pa (nekoliko spremenjeno) tik pred smrtjo 1680.⁷⁴

Genealogia, izdelana po naročilu grofa Jurija Sigmunda Gallenberga in (verjetno tudi zaradi tega) v baročnem slogu »izboljšana« s slavnimi predniki tja do sredine 10. stoletja,⁷⁵ je v modernem zgodovinisju dobila pečat nezanesljive, izmišljene ipd. Čeprav se te oznake povsod korektno nanašajo na »nehistorični«

Slika 6. Pečat Seifrida II. Gallenberško-Mekinskega. Napis: **+ S • SIVRIDI • D • MINCHENDORF** (ARS 1063, ZL 5010, 1301–VIII–20, foto Marko Zaplatil).

posledico izgubo Gamberka. BRUNNER, *Neue Quellen*, str. 305–306; VALVASOR, *Die Ehre des Herzogthums Krain* XI, str. 159.

⁷¹ BRUNNER, *Neue Quellen*, str. 307–321.

⁷² »Graški fond« gallenberških listin, ki ga je obravnaval Brunner, z izjemo štirih primerkov ne sega preko leta 1400.

⁷³ HÜBNER, *Genealogische Tabellen* 3, tab. 906–908.

⁷⁴ SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*.

⁷⁵ Prim. Kos, *Blesk zlate krone*, str. 99.

del genealoškega pregleda, ki zajema čas od 10. do 12. oziroma 13. stoletja,⁷⁶ so tudi Schönlebnova izvajanja za dobo po letu 1300, ki so zaradi nezadostne ohranjenosti originalnih virov obveljala za nepreverljiva, ostala neupoštevana. Vendar neupravičeno. Že na podlagi omenjenih Brunnerjevih dognanj je mogoče potrditi znaten del gallenberškega rodbinskega debla za 14. stoletje, ki ga je na podlagi *Genealogie* izrisal Hübner, z upoštevanjem vseh danes znanih relevantnih virov (tako originalov kot izvlečkov listin v popisih ter fevdnih knjig) pa se podobno izkaže tudi za del, ki se nanaša na 15. stoletje. Seveda je pri Schönlebnu mogoče najti tako dokazljive napake kot tudi rodbinske povezave, ki kljub vsemu ostajajo nepreverljive, jasno pa je, da se je za čas po letu 1300 v pretežni meri naslanjal na originalne listine iz gallenberškega arhiva in jih večinoma korektno interpretiral.

Sledечи genealoški pregled srednjeveške Gallenberge obravnava v času med letoma 1300 in 1500. Drugače kot v pred leti objavljenem članku je genealogija Gallenbergov organsko vključena v splošno genealogijo Gallov, zaradi česar je začetnik rodbine Seifrid II. umeščen v tretjo generacijo. Pri tem je ohranjeno v literaturi že uveljavljeno oštevilčenje posameznikov, ki upošteva tudi Seifridove kognatske prednike Mekinjske: Viljema I. (1143/47–pred 1169), Seifrída I. (1209) in Viljema II. (1252–1267).⁷⁷

3. generacija. Seifrid II. Mekinjsko-Gallenberški se v virih prvič pojavi leta 1267 kot priča v neki listini vojvode Ulrika Koroškega za Nemški viteški red.⁷⁸ Poimenovanje po Gamberku je dokumentirano uporabil le dvakrat, in sicer prvič leta 1270 ob obljubi zvestobe oglejskemu patriarhu Filipu Spanheimskemu,⁷⁹ drugič pa ob svojem zadnjem dejanju, ustanovitvi rodbinskega samostana v Mekinjah 9. oktobra 1300.⁸⁰ To je do določene mere mogoče razumeti kot simbolno dejanje; ustanovno listino sta skupaj z ženo Elizabeto Rabensberško izstavila na Gamberku, medtem ko sta redovnicam donirala občuten del svoje mekinjske posesti skupaj z dvorom, ki je bil pozneje preurejen v samostansko poslo-

⁷⁶ Prim. Kos, *Blesk zlate krone*, str. 100; BRUNNER, *Neue Quellen*, str. 305.

⁷⁷ S tem je genealoški pregled usklajen s Kosovim, medtem ko se nekoliko razhaja s Schönlebnovim (in posledično s Hübnerjevim), kjer so vsi Seifridi v osnovi oštevilčeni za eno višje, Viljemi pa za eno nižje. Omenjeno velja za začetni del rodovnika, medtem ko v nadaljevanju zaradi različnih interpretacij razumljivo prihaja do razhajanj.

⁷⁸ UBK II., št. 370, str. 286.

⁷⁹ Dokument je ohranjen zgolj v izvlečku iz 18. stoletja, vendar je manj verjetno, da bi pisec na podlagi identifikacije mekinjsko ime zamenjal z gallenberškim, še posebno ker je ohranjeno v popačeni obliki: *Sueridus von Calemberch*, MHDC V, št. 5, str. 5.

⁸⁰ BRUNNER, *Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 1, str. 69–71.

Slika 7. Pečat Seifrida III. Gallenberga. *Napis: + SEIVRIDI D GALLEBERCH* (ARS 1063, ZL 5022, 1305–XI–21, foto Marko Zaplatil).

Slika 8. Pečat Otona Gallenberga. *Napis: + S OTLINI DE GALLENPERCH* (ARS 1063, ZL 5030, 1317–I–9, foto Marko Zaplatil).

pje. Kmalu zatem je umrl; 15. junija 1301 je Elizabeta v neki listini omenjena kot vdova.⁸¹ Živela je vsaj še trideset let, 4. julija 1330 je napravila oporoko,⁸² kot mrtva pa se v virih prvič omenja 29. maja 1340.⁸³

4. generacija. Seifrid II. in Elizabeta sta imela sedem ali celo osem otrok; sinove Seifrida III., Friderika I., Viljema III. in Otona ter hčere Katarino, Rikardo (Reytzo), Meiko in Nežo. Prvih sedem v virih zasledimo že avgusta 1301, ko so se skupno odpovedali patronatu nad kapelo Sv. Marije v Mekinjah v korist tamkajšnjega samostana.⁸⁴ Očeta je kot najstarejši nasledil Seifrid III.⁸⁵ Nanj prvič naletimo že leta 1299, ko je kot priča oziroma porok prisostvoval neki

⁸¹ ARS, AS 1063, ZL 5009 (1301–VI–15, regist v: SCHUMI, *Urkunden und Regesten*, str. 254).

⁸² ARS, AS 1063, ZL 90 (1330–VII–4).

⁸³ ARS, AS 1063, ZL 5062 (1340–V–29).

⁸⁴ ARS, AS 1063, ZL 5010 (1301–VIII–20, objava v: SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 17–18).

⁸⁵ Kot najstarejši se izrecno omenja v neki listini o mekinjskem odvetništvu iz leta 1466, StLA, AUR 7128b (1466–VI–16).

donaciji velesovskemu samostanu, takrat še kot *Syfridus junior* oziroma *Seyfrid der junge de/von Gallemerch*. Do leta 1317 se pojavlja predvsem na domačih tleh kot priča ali overovitelj nepremičninskih poslov v vlogi odvetnika mekinjskega samostana, dokumentirano pa je dolžnosti do deželnega kneza izpolnjeval v obliki vojaške službe, verjetno v spopadih med habsburško in tirolsko-goriško vojsko na Koroškem leta 1307, za kar mu je vojvoda Oton kot plačilo zastavil desetine v Čemšeniku.⁸⁶ Čeprav to zaenkrat ni dokazljivo v virih, je bil verjetno poročen z neko Margareto ter imel z njo sina Galla in hčer Zeldo.

O Frideriku in Otonu ne vemo prav dosti. Oba se do leta 1317 pojavljata večinoma kot priči izključno v dokumentih, izstavljenih v krogu bivšega andeškega gorenjskega plemstva. Oton je bil leta 1330 verjetno že mrtev; takrat je namreč mati Elizabeta njegovemu sinu, svojemu vnuku Ulleinu v oporoki volila neko posest.⁸⁷

Slika 9. Pečat Viljema III. Gallenberga.

Napis: + S WILLHÆLMI D

GALLENBE(R)CH (ARS 1063, ZL 5047, 1332–XII–6, foto Marko Zaplatil).

Viljem III. je bil očitno precej mlajši od svojih bratov. Poročen je bil s Trauto Slovenjegraško, s katero se prvič omenja leta 1330, v listinah pa ga zasledimo vse do leta 1365.⁸⁸ Po smrti svojih bratov je bil vseskozi aktiven pri rodbinskih nepremičninskih poslih in je kljub občasnim sporom z redovnicami kot odvetnik bdel nad mekinjskim samostanom. Odrinjen od dedovanja na Gamberku je bil po sporu z nečakom Gallom

primoran v večje nepremičninske investicije, pri čemer je bil nadvse uspešen. Proti koncu življenja mu je uspelo izvesti dva pomembna nakupa, in sicer je leta 1356 od točajev (nem. Schenken) z Ostrovice odkupil stolp blizu Sela pri Vodicaх (*turn dacz Zel*, današnji Šinkov, pravilneje Šenkov Turn), v letih 1360–1361 pa še grad Osterberg pri Sostrem, ki je postal rezidenca nove rodbinske veje, ki jo

⁸⁶ HHStA, AUR (1308–I–22, regist v: MHDC VII, št. 455, str. 172).

⁸⁷ ARS, AS 1063, ZL 90 (1330–VII–4).

⁸⁸ ARS, AS 1063, ZL 90 (1330–VII–4); BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 56, str. 137–138.

je osnoval. Imel je štiri otroke, sinova Nikolaja in Jurija ter hčeri Margareto in Katarino. Leta 1365 je napravil oporoko, v kateri je rodbinsko posest enakomerno razdelil med svoja sinova.

Seifridovih hčera Katarine, Rikarde in Meike po letu 1301 ne zasledimo več. Ena od njih je bila poročena s Henrikom Lavantom, kranjskim deželnim vicedomom in posestnikom gradu Lebek, s katerim je imela sinova Seifrida in Martina, vendar iz razpoložljivih virov ni razvidno, katera. Nežo pa omenja mati Elizabeta v svoji oporoki, in sicer kot redovnico v mekinjskem samostanu. Glede na to, da je abdikacijska listina iz leta 1301 ne omenja, je mogoče, da je bila rojena posthumno; v času izstavitve dokumenta je bila Elizabeta vdova ne več kot deset in ne manj kot dva meseca. V nasprotnem primeru pa bi lahko bila nezakonska.

5. generacija. A. Veja Gallenberg. Gall Gallenberški in njegova sestra Zelda sta bila otroka Margarete, ki je bila najverjetneje poročena s Seifridom III. Gall je verjetno postal polnoleten malo pred letom 1340, ko se začne pojavljati v listinskih virih. Naslednje leto je namreč prišlo do poravnave sporov glede dediščine med njim in njegovim stricem Viljemom III., na podlagi katere je Gallu pripadel rodbinski sedež Gamberk.⁸⁹ Nadaljnja usoda mu ni bila ravno naklonjena. V štiridesetih in petdesetih letih se v virih nenehno pojavlja v vlogi prodajalca zemljiške posesti; leta 1351 je avstrijskemu vojvodi Albertu II. prodal celo rodbinski grad Gamberk, kar je očiten dokaz gospodarskega zatona. Morda je k temu pripomoglo tudi to, da po vsej verjetnosti ni imel potomcev. Poročen je bil dvakrat; v prvem zakonu z neko Ano (omenja se med letoma 1340 in 1348), v drugem pa z neko Wilburgo (omenjeno leta 1361).⁹⁰ Od leta 1360 naprej

Slika 10. Pečat Galla Gallenberga. Napis: **+ S • GALLO(N)IS • D • GALLE(N) B(ERCH)** (ARS 1063, ZL 6320, 1358-X-31, foto Marko Zaplatil).

⁸⁹ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 271, 1341, pag. 445.

⁹⁰ ARS, AS 1063, ZL (1340-VII-4); BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 15, str. 89-90; št. 22, str. 97; št. 30, str. 106-107; HHStA, HS W 594, fol. 62'. Ni povsem jasno,

Slika 11. Pečat Nikolaja I. Gallenberga. Napis: **+ S • NICOLAI D GALENBERCH** (ARS 1063, ZL 5114, 1368–XI–20, foto Marko Zaplatil).

ga srečamo v bližini goriških grofov Majnhardarja in Henrika, od katerih je med drugim leta 1361 prejel v zastavo neko posest v okolici Planine, v Henrikovi službi pa je bil nekaj časa tudi gradiščan v stolpu na spodnjevipavskem gradu.⁹¹ Z njegovo smrtjo je očitno ugasnila gallenberška veja Gallenbergov v moški črti.

Njegova sestra Zelda je bila poročena z Nikolajem Kolovškim; v virih se omenja v letih 1354–1385, že leta 1382 kot vdova. Njen sin Nikolaj II. se je po spletu nekih okoliščin imenoval po Čretežu (*Rewtenberger*).⁹²

5. generacija. B. Veja Mekinje–Osterberg. Upravljanje s posestjo novoosnovane osterberške veje Gallenbergov je prevzel najstarejši Viljemov sin Nikolaj, ki ga je oče že v petdesetih letih 14. stoletja uvajal v družinske posle.⁹³ V šestdesetih in sedemdesetih je z raznimi nakupi zaokrožal posest okoli gradu Osterberg.⁹⁴ Po zatonu gallenberške veje je postal glava celotne rodbine, upravljal je z rodbinskimi fevdi⁹⁵

katera Gallova žena se omenja v listini ARS, AS 1063, ZL 4133 (1353–III–24/26, regist v: KRONES, *Freien von Saneck*, št. 171, str. 171; THOMAS, *Cillier Urkunden* 3, št. 153, str. 367).

⁹¹ HHStA, HS W 594, fol. 62; *Item ein brief auf papir vom Goln von Golnberkch, wye in mein herr graf Hainrich behawst hat auf den turn in der vest cze Niderbippach* (s. d.), HHStA, HS W 594, fol. 49.

⁹² Prim. Kos, *Vitez in grad*, str. 114, op. 41.

⁹³ Soudeležni je bil, denimo, pri nakupu Šenkovega turna od sorodnikov, točaje v Ostrovice, HHStA, AUR, 1356–II–19 (regist v: WIESSNER, *Schenken von Osterwitz*, št. 190, str. 68).

⁹⁴ BRUNNER, *Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 53, str. 134; št. 57, str. 138–139.

⁹⁵ ARS, AS 1063, ZL 4254 (1370–III–15); BRUNNER, *Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 60, str. 142–145; št. 65, str. 150–151.

in financami⁹⁶ ter izvajal odvetništvo nad mekinjskim samostanom.⁹⁷ Leta 1351 ali nekaj pred tem se je poročil s hčerjo Lovrenca Hmeljniškega in vdovo Friderika Mengeškega⁹⁸ Zeldo, ki mu je rodila sinove Seifrída IV., Egidija (Gilga), Viljema IV. in Alberta ter hčer Klaro. V zrelih letih je bil aktivno udeležen v aktualnem dogajanju v regiji; leta 1368 je s Friderikom Mengeškim sodeloval pri prodaji in izročitvi kraških posesti (gospodstva Jama in dela gospodstva Postojna) Habsburžanom.⁹⁹ Kot zanimivost navajam še dve obrobni epizodi iz njegovih vihravih mladostnih let, kakršne sicer bolj poredko srečujemo v srednjeveških virih. Leta 1352 je izgubil svoj pečatnik, kar je imelo za posledico preklic vseh njegovih listin, ki so bile pečatene z njim, in obvezo izstavitve novih dokumentov vsem, ki bi mu takšne listine prinesli v potrditev.¹⁰⁰ Drugo pričevanje pa odkriva temnejšo plat srednjeveške plemiške realnosti. Nikolaj je bil skupaj z Greifom Kolencem vpleten v uboj ali celo umor nekega Jakoba Abanica, čigar žena Margareta se je

Slika 12. Pečat Jurija I. Gallenberga. Napis neberljiv (ARS 1063, ZL 5114, 1368–XI–20, foto Marko Zaplatil).

⁹⁶ ARS, AS 1063, ZL 210 (1372–IX–28).

⁹⁷ ARS, AS 1063, ZL 5134 (1380–VIII–30); št. 5135 (1381–III–21); BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 60, str. 142–145.

⁹⁸ GREBENC, *Gospodarska ustanovitve Stične*, št. 263, str. 79.

⁹⁹ KOSI, *Spopad za prehode*, str. 87–88.

¹⁰⁰ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 33, str. 109–110. S tem v zvezi je zanimiva Valvasorjeva vest o gallenberškem pečatniku, ki so ga izkopali leta 1688 pri obnovi cerkvenega obzidja v bližini Postojne. Njegova interpretacija, ki pečatnik datira v leto 1150 je zgrešena, tudi povezovanje z Nikolajem I. Gallenbergom se ne zdi na mestu; še Nikolajev novejši pečat, dokumentiran na listini iz 1368 ima napis v staromodnejši gotski majuskuli, medtem ko je inicializirani napis najdenega pečatnika na Valvasorjevi risbi v gotski minuskuli. Precej laže bi ga pripisali njegovemu sinu Egidiju, ki je bil v začetku 15. stoletja nekaj časa dejansko oskrbnik na bližnjem Hošperku (glej spodaj, str 40, op. 121).

leta 1358 v zameno za izplačilo odškodnine odpovedala nadaljnjemu sovraštvu in tožbam.¹⁰¹ Nikolaj je umrl leta 1388.¹⁰²

Mlajši Viljemov sin Jurij je bil poročen z Elizabeto iz rodbine točajev z Ostrovice. Živel je v senci starejšega brata, in sicer na Šenkovem turnu, katerega del mu je prepuštil oče, del pa je leta 1363 odkupil od brata Nikolaja.¹⁰³ Po očetovi smrti je nekaj časa upravljal z mekinjskim odvetništvom, ki pa je po delitvi dediščine med bratoma dokončno pripadla Nikolaju.¹⁰⁴ Najverjetneje je umrl brez živih dedičev,¹⁰⁵ vendar ni točno znano, kdaj; živ se zadnjič omenja leta 1381,¹⁰⁶ leta 1399 pa prvič kot mrtev. Po vsej verjetnosti ni preživel svojega starejšega brata, saj je že leta 1388 Seifrid IV., sin slednjega, podeljeval neke rodbinske fevde.¹⁰⁷

Margareta je bila poročena z Nikolajem Sommereckerjem. Med njima na eni strani in očetom ter bratoma na drugi se je vnel družinski spor zaradi dediščine po materi, ki so ga zgladili leta 1361, in sicer tako, da se je Margareta odpovedala vsem zahtevam do materine jutrne in dote.¹⁰⁸ Druga hči Katarina, omenja se v letih 1336–1354,¹⁰⁹ se je poročila s Friderikom iz slovenjegraške rodbine Hebenstreit in imela z njim sina Viljema, ki mu je ded leta 1365 zapustil nekaj posesti v Rakovniku pri Medvodah.¹¹⁰

Zgolj po imenu poznamo Otonovega sina Ulleina, ki se omenja leta 1330, ko mu je babica Elizabeta zapustila dve švaji v Veliki Lašni v Tuhinjski dolini.¹¹¹ V tej generaciji se pojavlja še neki Konrad, ki pa mu zaenkrat še ni mogoče določiti sorodstvenih vezi.¹¹²

¹⁰¹ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 43, str. 122–123.

¹⁰² Tega leta je opravil še nek posestni nakup (BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 273, 1388, pag. 477), medtem ko se septembra Zeldi v neki listini navaja že kot vdova, BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 79, str. 169.

¹⁰³ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 52, str. 133.

¹⁰⁴ Ibid., št. 60, str. 142–145.

¹⁰⁵ Prim. *ibid.*, št. 59, str. 114–142.

¹⁰⁶ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 273, 1381, pag. 448.

¹⁰⁷ Ibid., str. 273, 1388, pag. 464.

¹⁰⁸ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 50, str. 131–132.

¹⁰⁹ OTOREPEC, *Gradivo – Videm*, št. 785, str. 159; BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 32, str. 108–109; BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 272, 1354, pag. 513.

¹¹⁰ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 54, str. 134–136.

¹¹¹ ARS, AS 1063, ZL 90 (1330–VII–4). Toponima *ouf dem Wenigen* oz. *Michilem Waltzpergl Walczperg* doslej še nista bila locirana. Iz geografskega konteksta listine, ki nakazuje na bližino Srednje vasi, Vranje peči in Podhruške v Tuhinjski dolini, ter ob upoštevanju nekoliko nenavadne ortografije – običajneje bi bilo *Walchperg** – je mogoče sklepati na Malo in Veliko Lašno.

¹¹² BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 70, str. 155–156.

6. generacija. Po zatonu gallenberške veje in potem ko je Jurij umrl brez dedičev, se je rodbina Gallenberg v šesti generaciji skrčila na družino Nikolajevih potomcev. Leta 1386, dve leti pred smrtjo, je oče vsem štirim sinovom skupaj prepustil grad Osterberg s posestjo in določil, naj po njegovi smrti nadzor nad gospostvom in mekinjskim odvetništvom prevzame najstarejši med njimi. Bilo mu je jasno, da bo prej ali slej prišlo do delitve posesti, zato je sinovom naročil, naj se sami sporazumejo, ko bo prišlo do tovrstnih teženj.¹³ Najstarejši, Seifrid IV., se je odločil za vojaško in uradniško kariero. Leta 1382 je kot najemnik sodeloval v vojski salzburškega nadškofa Pilgrima v bojih proti Bavarcem.¹⁴ Pozneje ga srečamo v vlogi wallseejskega glavarja v Pazinu (1405–1409)¹⁵ ter deželno knežjega glavarja v Marki in Metliki (1411).¹⁶ Poročen je bil z Ano iz rodbine krških vazalov iz Grajene (pri Ptujju), s katero je imel tri otroke: Sigmunda, Konrada in Kunigundo. Kot najstarejši je upravljal z rodbinskimi fevdi¹⁷ in prevzel odvetniško funkcijo nad mekinjskim

Slika 13. Pečat Seifrída IV. Gallenberga. Napis: + s • seifridi • de • gallenberch (ARS 1063, ZL 6575, 1397–V–13).

Slika 14. Pečat Egidija (Osterbergerja) Gallenberga. Napis: s • gilig • der • gallenberger (ARS 1063, ZL 4414, 1410–II–23, foto Marko Zaplatil).

¹³ Do take pogodbe je prišlo leta 1391 med Egidijem in Viljemom na eni ter Seifridom na drugi strani, BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 273, 1391, pag. 456.

¹⁴ Najverjetneje v zvezi s sporom za nadzor nad proštijo Berchtesgaden, prim. DOPSCH, Pilgrim II.; HHStA, AUR, 1382–V–25 in 1382–XII–12.

¹⁵ Kos, Pet istarskih razvoda, str. 194; FHKA, AUR, 1409–XI–22.

¹⁶ KOMATAR, Cartular der Karthaus Pletriach, št. 23, str. 43.

¹⁷ Npr. BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 277, 1403, pag. 463.

samostanom, ne pa tudi – kot kaže – rodbinskega sedeža Osterberga. Umrl je leta 1411,¹¹⁸ Ana pa se je pozneje poročila s Hansom Hohenwartom.¹¹⁹

Na Osterbergu je najverjetneje sprva gospodaril njegov brat Egidij, ki si je celo nadel vzdevek Osterberger in ga uporabljal kot osebno ime (*Osterberger von Gallenberg*).¹²⁰ Pozneje tudi njega najdemo v službi vodilnih dinastov v alpsko-jadranskem prostoru; leta 1405 je opravljal funkcijo kastelana na goriškem gradu Hošperk,¹²¹ v letih 1409–1410 pa je bil dvorni mojster Hermana II. Celjskega.¹²² Donosne službe so tako njemu kot tudi bratu Seifridu od devetdesetih let 14. stoletja dalje omogočale aktivno udejstvovanje na nepremičninskem trgu, kar je imelo za posledico občutno rast rodbinske posesti.¹²³ Egidij je bil poročen z Ano Čušperško – prvič se omenja leta 1389 – in imel z njo sedem otrok; sinove Viljema V., Nikolaja II., Gašperja, Seifrida V., Hansa, Ahaca in Klaro. Leta 1411 je napisal oporoko,¹²⁴ naslednje leto pa se že omenja kot mrtev.¹²⁵

Viljem IV. in Albert sta očitno živela v senci svojih uglednejših starejših bratov. V virih ju srečujemo bolj poredko; razen v listinah, ki se tičejo nasledstva in porok, še pri redkih posestnih nakupih od leta 1380 oziroma 1379 dalje. Viljem IV. je bil poročen z Dimuto Helfenberško, in kolikor je znano, ni imel otrok. Oba z ženo sta že leta 1394 izstavila testament, čeprav je Viljem živel še dobri dve desetletji. Po smrti brata Egidija je za kratek čas prevzel rodbinske posle.¹²⁶ Umrl je leta 1415.¹²⁷ Albertova žena je bila Margareta, hči Konrada Dekherja. Rodila mu

¹¹⁸ Že leta 1411 je njegov brat Egidij prejel neki rodbinski fevd (BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 282, 1411, pag. 462).

¹¹⁹ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 283, 1414, pag. 530.

¹²⁰ Prvič izpričano leta 1389, BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 81, str. 171–172.

¹²¹ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 278, 1405, pag. 453; leta 1409 je prejel v zastavo tudi pripadajoči mitninski urad Planina, SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20. O ustroju tamkajšnjega gospostva prim. BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 167–168; Kos, *Primorski urbarji 2*, str. 44.

¹²² BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 281, 1409, pag. 612; SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20 (1409); ARS, AS 1063, ZL 4414 (1410–II–23).

¹²³ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 81–85, str. 171–178; ARS, AS 1063, ZL 404 (1409–V–14); SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20 (1409), poleg tega še okroglo 50 nakupov oz. zastavnih poslov, BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, med str. 273 in 282 (1390, pag. 612 in 1412, pag. 437).

¹²⁴ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 282, 1411, pag. 479.

¹²⁵ Ibid., str. 282, 1412, pag. 437.

¹²⁶ Ibid., str. 283, 1415, pag. 466.

¹²⁷ Ibid., str. 283, 1415, pag. 612.

je sina Sigmunda, ki se omenja leta 1427.¹²⁸ Albert je leta 1412 napisal oporoko,¹²⁹ leto pozneje pa se Margareta omenja že s svojim drugim možem, Wolffhartom Judenspanom.¹³⁰

Nikolajeva hči Klara je bila poročena dvakrat; prvič z Nikolajem z Novega gradu na Krasu, ki se zadnjič omenja živ leta 1395 – z njim je imela hčer Klaro.¹³¹ Njen drugi mož je bil Rupert Schlossberger.¹³²

7. generacija. Potomstvo Seifrida IV. z vidika rodbinske politike ni bilo ravno uspešno, vsaj v moški črti ne. Očeta je nasledil Sigmund, ki je najverjetneje umrl brez otrok, omenja se v letih 1423–1431.¹³³ Konrad se je odločil za duhovniški poklic in bil leta 1427 župnik v Mariboru.¹³⁴ Prav nasprotno pa je Kunigundi uspel preboj v visoko družbo; poročena je bila dvakrat, prvič z Eberhardom Wallensteinerjem (1416)¹³⁵ in drugič z Dietegnom iz rodbine štajerskih dednih strežajev z Emerberga (dokumentirano med letoma 1423 in 1428).¹³⁶

Krmilo rodbinske politike so prevzeli Egidijevi sinovi. Najstarejši, Viljem V., je od leta 1415 dalje vodil posle; kupoval je nepremičnine (med drugim obsežno zemljišče z dvorom v Dolu pri Ljubljani, kjer so pozneje zgradili dolsko graščino),¹³⁷ posojal denar,¹³⁸ prejemal in podeljeval fevde¹³⁹ ter izvajal mekinjsko odvetništvo.¹⁴⁰ Poročen je bil s hčerjo Hansa Žusemskega, ki mu je rodila sina Andreja.¹⁴¹ Ta je bil že leta 1427 skupaj s svojimi strici prisoten pri neki delitvi rodbinske posesti, po čemer je mogoče sklepati, da je bil takrat Viljem verjetno že mrtev,¹⁴² morda

¹²⁸ Ibid., str. 285, 1427, pag. 455.

¹²⁹ Ibid., str. 282, 1412, pag. 458.

¹³⁰ Ibid., str. 282, 1413, pag. 455.

¹³¹ Ibid., str. 285–286, 1428, pag. 613.

¹³² Ibid., str. 275, 1396, pag. 449.

¹³³ Ibid., str. 284, 1423, pag. 443; str. 285, 1427, pag. 444; str. 286, 1428, pag. 529; HHStA, AUR, 1428–II–14; 1431–III–2.

¹³⁴ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 285, 1427, pag. 444.

¹³⁵ Ibid., str. 283, 1416, pag. 446.

¹³⁶ Ibid., str. 284, 1423, pag. 443; LOSERTH, *Archiv Stubenberg*, str. 93; ARS, AS 1063, ZL 6835 (1426–IX–14); HHStA, AUR, 1428–VII–15.

¹³⁷ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 284, 1417, pag. 444; prim. STOPAR, *Grajske stavbe I.*, 5., str. 12.

¹³⁸ Ibid., str. 284, 1418, pag. 511.

¹³⁹ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 86, str. 178–179; BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 283, 1415, pag. 466.

¹⁴⁰ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 283, 1415, pag. 466.

¹⁴¹ Ibid., str. 286, 1429, pag. 447.

¹⁴² Ibid., str. 285, 1427, pag. 455.

pa že celo dve leti prej, ko so preostali bratje prejeli v fevd neko posest od grofa Hermana II. Celjskega.¹⁴³

Gašper in Ahac sta verjetno umrla že v mladih letih. Omenjata se le v listini iz leta 1419, ko se je njuna sestra Klara odpovedala dediščini v korist vseh bratov.¹⁴⁴ Pozneje v podobnih situacijah srečamo le še Nikolaja II., Seifrida V. in Hansa, ki so rodbinske posle očitno nekaj časa opravljali skupaj, do leta 1437 tudi v družbi nečaka Andreja; tedaj so namreč z njim sklenili dedno pogodbo.¹⁴⁵

Nikolaj II. je kot najstarejši med njimi vodil fevdne zadeve¹⁴⁶ in mekinjsko odvetništvo,¹⁴⁷ med letoma 1448 in 1451 pa ga najdemo v službi salzburškega nadškofa na položaju oskrbnika sevniškega gospostva; takrat se v dokumentih zadnjič omenja kot živ.¹⁴⁸ Leta 1423 je začasno odtujil rodbinski sedež Osterberg; prodal ga je Hansu Hohenwarterju, drugemu možu njegove tete Ane, vdove po Seifridu IV., ter zaprosil vojvodo Ernesta Železnega, naj ga slednjemu podeli v fevd,¹⁴⁹ vendar je po sedmih letih grad ponovno odkupil.¹⁵⁰ Znana je tudi epizoda s temnejše plati njegovega življenja. Leta 1428 se je odločil za nasilno reševanje nekega spora med svojimi varovankami mekinjskimi redovnicami in kamniškimi meščani. S skupino oboroženih pomagačev je prijezdil v mesto, vdrl v sodnikovo hišo in ranil ter ugrabil sodnika, pri čemer je bilo ranjenih in ustreljenih še nekaj drugih meščanov. Dejanje ni ostalo nekaznovano; po dveh letih ujetništva se je vojvodi Frideriku dokončno odkupil s četrletno vojaško službo s 30 konjeniki na lastne stroške.¹⁵¹

Tudi Seifrid V. je delovanje razširil na Spodnjo Štajersko. V letih 1443–1446 je nakupil zemljiško posest v bližini Vojnika, fevd krške škofije.¹⁵² Živel je še

¹⁴³ Ibid., str. 284, 1425, pag. 462.

¹⁴⁴ Ibid., str. 284, 1419, pag. 612.

¹⁴⁵ Ibid., str. 286, 1437, pag. 612; 1437, pag. 459.

¹⁴⁶ HHStA, AUR, 1431–I–25 (objava v: GZL II/85); BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 287, 1444, pag. 467.

¹⁴⁷ ARS, AS 1063, ZL 5163 (1445–VII–31); BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 287, 1444, pag. 467.

¹⁴⁸ Kos, *Urbarji salzburške nadškofije*, str. 132 (notica v urbarju, ki je datiran z 29. majem 1448); HHStA, AUR, 1448–XI–11; 1451–III–16 (regest v: LANG, *Salzburger Leben*, št. 161, str. 167); 1451–III–19; 1451–IX–17.

¹⁴⁹ ARS, AS 1063, ZL 476 (1423–III–17, objava v: GZL IX/62).

¹⁵⁰ Podelitev fevda Osterberg z dne 9. marca 1430 v: HHStA, HS B 22, fol. 54 (regest v: CHMEL, *Geschichte Kaiser Friedrichs IV.* I, str. 498, št. 35).

¹⁵¹ HHStA, AUR, 1428–II–14; 1430–XII–11.

¹⁵² KLA, SA–U, št. 457, 1443–V–19; Fevdna knjiga krške škofije 1403/04–1468, KLA, GVK, HS 2/8, fol. 46'.

leta 1458, ko mu je novi škof omenjeno podelil v fevd,¹⁵³ naslednje leto pa se že omenja kot mrtev.¹⁵⁴

Hans je leta 1439 prevzel deželnoknežje oskrbnništvo na kamniškem Zgornjem gradu,¹⁵⁵ pozneje pa ga najdemo v službi krškega škofa, in sicer v letih 1442 in 1452 kot kastelana na vitanjskem Novem gradu in oficijala na Lušperku,¹⁵⁶ v letih 1444–1448 pa kot oskrbnika na Gorenjem Mokronogu.¹⁵⁷ Poročen je bil z Margareto Gornjegrajsko.¹⁵⁸ Preživel je vse svoje brate, še leta 1459 je bil udeležen pri poravnavi v sporu glede nekih desetih.¹⁵⁹

Egidijeva hči Klara je bila poročena z Jakobom iz štajerske rodbine Trapp.¹⁶⁰ Leta 1418 je ovdovela,¹⁶¹ naslednje leto se je – kot že omenjeno – odpovedala dediščini po materi in očetu v korist svojih bratov, leta 1423 pa se že omenja kot mrtva. Zapustila je tri mladoletne otroke: Jakoba, poznejšega nosilca dednega urada tirolskega dvornega mojstra,¹⁶² Ano in Dorotejo, nad katerimi je varuštvo prevzel svak Erhard Trapp.¹⁶³

Zgolj iz ene same listine poznamo Albertovega sina Sigmunda II., ki se je leta 1427 odpovedal celotni dediščini po očetu in materi v korist omenjenih bratrancev Nikolaja II., Seifrida V. in Hansa I. ter Viljemovega sina Andreja.¹⁶⁴

Iz neznanega vzroka se od sredine 15. stoletja dalje količina znanih virov v gallenberškem rodbinskem arhivu skrči do take mere, da ugotavljanje rodbinskih vezi ni več mogoče, in to kljub izjemno številčni generaciji. Le s pritegnitvijo predvsem habsburških fevdnih knjig je mogoče podati zelo okrnjen genealoški pregled, ki se bolj ali manj omejuje na določanje sorodstvenih vezi članov rodbine.

8. generacija. Najstarejši med vsemi je bil sin Viljema V. Andrej. Že od leta 1427 dalje je bil skupaj s svojimi strici udeležen pri rodbinskih poslih. Poročen je bil z

¹⁵³ Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469, KLA, GVK, HS 2/9, fol. 67'.

¹⁵⁴ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 87, str. 179–180.

¹⁵⁵ BIZJAK, *Deželnoknežji obračuni*, str. 71.

¹⁵⁶ DAK, HS 122, fol. 34, 185'.

¹⁵⁷ OTOREPEC, Gradivo – Mokronog, št. 78, str. 208; Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469, KLA, GVK, HS 2/9, fol. 64'; DAK, HS 122, fol. 48, 63, 68', 76, 96, 103, 121'.

¹⁵⁸ CHMEL, *Monumenta Habsburgica*, št. MCCCXIII, str. 932.

¹⁵⁹ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 87, str. 179–180.

¹⁶⁰ MALECZEK, Archiv der Grafen Trapp, str. 68 s.

¹⁶¹ Ibid., št. 46, str. 106–107.

¹⁶² Ibid., str. 73.

¹⁶³ Ibid., št. 52, str. 109.

¹⁶⁴ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 285, 1427, pag. 455.

neko Gertrudo in imel z njo sinove Alberta II., Gašperja II. in Andreja III.¹⁶⁵ ter hčer Uršulo, ki je bila poročena z Gašperjem Gretzpergerjem.¹⁶⁶ Zadnjič se omenja živ leta 1459 in kot mrtev prvič leta 1471.¹⁶⁷ Poleg Andreja je imel Viljem še tri sinove, Sigmunda III., Jakoba II. in Jošta II., ki jih le bežno zasledimo v virih.¹⁶⁸

Nikolaj II. je imel sinove Jakoba I. in Jošta I., ki sta za očetom prevzela salzbursko oskrbnništvo v Sevnici,¹⁶⁹ Ernesta in Danijela ter hčer Ano. Ta se omenja v letih 1470–1485, prvič poročena z Albertom Melczem iz stranske linije Turjaških, drugič pa s Hansom Zellenbergerjem.¹⁷⁰

Hansovi sinovi so bili: Wolfgang, ki je leta 1486 prodal neko kmetijo v Mošah,¹⁷¹ Friderik II., deželnoknežji oskrbnik na gradu Gotnik (*Guttenegg*) pri Zabičah, jugovzhodno od Ilirske Bistrice (1484–1493),¹⁷² ki je leta 1496 od kralja Maksimilijana prejel v fevd grad Luknja pri Novem mestu,¹⁷³ Andrej II., ki se leta 1495 omenja kot posestnik Šenkovega turna, po katerem se je tudi imenoval,¹⁷⁴ in po vsej verjetnosti tudi Hans II., ki se edinkrat omenja že kot mrtev leta 1492.¹⁷⁵ Hans I. je imel tudi dve hčeri; Dorotejo (omenja se v letih 1481–1492), ki je bila v prvem zakonu poročena z Andrejem Hertenfelsom, v drugem pa s Hansom Prankerjem,¹⁷⁶ in Amalijo (omenjeno med letoma 1454 in 1495), ženo Gašperja iz rodu koroških Kellerbergerjev.¹⁷⁷

Iz fevdnih podelitev poznamo še sinove Seifrida V.: Viljema VI., Jurija II. in

¹⁶⁵ KLA, SA-U, št. 460, 1471-I-1; št. 469, 1475-VIII-21; Habsburška fevdna knjiga za celjsko posest (po 1456), StLA, HA Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 68', Avstrijska fevdna knjiga 1444–1469, HHStA, HS W 724, fol. 276.

¹⁶⁶ KLA, SA-U, št. 460, 1471-I-1.

¹⁶⁷ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 87, str. 179–180; KLA, SA-U, št. 460, 1471-I-1.

¹⁶⁸ KLA, SA-U, št. 460, 1471-I-1; Habsburška fevdna knjiga za celjsko posest (po 1456), StLA, HA Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 68', Avstrijska fevdna knjiga 1444–1469, HHStA, HS W 724, fol. 276. Sigmunda III. poleg tega najdemo ob bratu Andreju tudi že v seznamu kranjskega plemstva iz maja 1446, NARED, *Dežela – knez – stanovi*, str. 318.

¹⁶⁹ HHStA, AUR, 1459-IV-23 regest v: LANG, *Salzburger Lehen*, št. 161, str. 167; 1465-XI-6; 1465-XI-11.

¹⁷⁰ StLA, AUR 7340a (1470-XI-18); ARS, AS 1063, ZL 5164 (1485-VI-15).

¹⁷¹ ARS, AS 1063, ZL 855 (1486-V-26).

¹⁷² HHStA, AUR, 1484-III-8; 1493-IV-17; BARAGA, *Kapiteljski arhiv Novo mesto*, št. 125, str. 92.

¹⁷³ KLA, SA-U, št. 454, 1496-III-8.

¹⁷⁴ KLA, SA-U, št. 474, 1495-III-12.

¹⁷⁵ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 287, 1492, pag. 611.

¹⁷⁶ Ibid., str. 287, 1492, pag. 524; StLA, AUR 7877b (1481-V-28); KLA, SA-U, št. 446, 1492-I-2.

¹⁷⁷ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 287, 1454, pag. 617; 1495, pag. 511; METNITZ, *Kärntner Burgenkunde* 2, str. 75.

Konrada III.,¹⁷⁸ ki so okrog leta 1460 med drugim prevzeli očetove krške fevde.¹⁷⁹ Konrad, ki je bil v začetku devetdesetih očitno senior rodbine, se omenja kot mekinjski odvetnik (1492).¹⁸⁰

Bežno vemo še za dva pripadnika osme generacije, ne da bi jima lahko podrobneje določili poreklo. Leta 1459 se Lenart Gallenberger omenja kot župnik v Novi Cerkvi pri Vojniku.¹⁸¹ Še najlaže bi ga bilo uvrstiti med sinove Seifrida V., ki je na tem območju posedoval določene fevde krške škofije. V letih 1471–1475 pa je bila neka Ana Gallenberg priorinja v velesovskem samostanu. Umrta je pred koncem maja 1475, ko je bila na tem položaju potrjena njena naslednica Gertruda Pläsl.¹⁸²

9. generacija. Z gotovostjo lahko navedemo le otroke Andreja I.: Uršulo, Alberta II., Gašperja II. in Andreja III. – slednji je (dokumentirano v letih 1489–1495) posedoval mengeški grad in se po njem tudi imenoval.¹⁸³ Oseb, ki se pojavljajo v virih z začetka in prve polovice 16. stoletja, zaenkrat še ni mogoče zanesljivo umestiti v rodovnik.¹⁸⁴

* * *

Gornji strnjeni genealoški pregled terja nekaj podrobnejših pojasnil, in sicer pri izpeljavah, ki jim sami viri ne nudijo dovolj trdne opore, in tam, kjer se predlagane rešitve razhajajo z doslej sprejetimi. O zgodnji zgodovini Gallenbergov je v historiografiji obveljala hipoteza Dušana Kosa, katere prvi del, ki govori o genezi rodbine iz Mekinjskih in Gallov, je omenjen že zgoraj. Nadalje Kos sklepa, da je

¹⁷⁸ Predvsem zahvaljujoč izčrpnemu besedilu dveh fevdnih podelitev, ki navajata celotno moško populacijo Gallenbergov v 8. generaciji; prva je iz okoli leta 1460: *Andre Gallenberger anstat seinselbs vnd als lehenrager Sigmunds Gallenberger, auch Josten, Jacoben, Ernsten vnd Danielen, weilent Niclasen Gallenberger; auch Wilballmen, Jorgen vnd Kbunraten, weilent Seifriden Gallenberger; vnd Wolffgangen, Andreen vnd Fridreichen, weilent Hannsen Gallenberger sunen, seiner vettern*, StLA, HA Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 68^r, in druga iz leta 1469: *Jobst Gallenberger anstat seinselbs vnd als lehenrager Sigmunds Gallenberger, auch Jobsten, Ernsten vnd Danielen, weilent Niclasen Gallenberger; auch Wilbalem, Jorgen vnd Conraten, weilent Seyfriden Gallenberger; vnd Wolffgangen, Andren vnd Friderichen, weilent Hannsens Gallenberger; vnd Albrechten, Casparn vnd Andreen, /manjka ime!, očitno Andrej/ Gallenberger sunen, seiner vetteren, wann die ir erb wern*, HHStA, HS W 724, fol. 276.

¹⁷⁹ Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469, KLA, GVK, HS 2/9, fol. 79^r.

¹⁸⁰ StLA, AUR 8976 (1492–VIII–6).

¹⁸¹ RG VIII 05406.

¹⁸² ARS, AS 1063, ZL 5412 (1471–X–10); KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 4, str. 18.

¹⁸³ ARS, AS 1063, ZL 5167 (1489–XI–25); KLA, SA-U, št. 474, 1495–III–12.

¹⁸⁴ To velja predvsem za ožjo osterberško linijo in linijo Šenkov turn, prim. GRILC, Prispevek k zgodovini Osterberga, str. 272–273; ISTI, Dol v srednjem veku, str. 163–169.

moška linija Mekinjskih z Viljemom II. zamrla, zaradi česar je dediščino prevzel sin njegove sestre Seifrid II. Pripadniki nove veje, ki so sprva še kolebali med identifikacijo po enem oziroma drugem izvornem gradu, so podedovali mekinjsko posest, grb in značilna rodbinska osebna imena, nazadnje pa so se odločili za rodbinsko ime Gallenberg, predvsem zaradi ugleda in navezanosti na rodbinsko tradicijo, ne pa v povezavi z dejanskim posedovanjem gradu. Gamberk naj tako nikoli ne bi bil v posesti Gallenbergov.¹⁸⁵

Hipotezi lahko pritrdimo z izjemo zadnje trditve, ki jo je s pritegnitvijo novih virov mogoče korigirati.¹⁸⁶ Za čas, ko so plemiške rodbine svojo identiteto gradile na gradovih, ki so jih posedovale, se zdi nekoliko neverjetna. Kot kaže, gre pri nihanjih v poimenovanju Mekinjsko-Gallenberških v začetni fazi oblikovanja njihove identitete večinoma za označevanje lokacij trenutnih prebivališč. Seifrid II. se po Gamberku imenuje leta 1270, ko bi lahko skupaj z ostalimi sorodniki Galli še živel na Gamberku. Po pridobitvi mekinjske dediščine se je preselil na tamkajšnji stolp in se odslej imenoval po njem. V skladu s tem si je dal izdelati pečat z napisom *de Minchendorf*.¹⁸⁷ Po Gamberku se ponovno imenuje šele leta 1300 ob ustanovitvi samostana, ki mu je daroval precejšen del mekinjske posesti s tamkajšnjim dvorom, ko je po smrti bratranca Konrada III. Galla očitno že rezidiriral na Gamberku kot najstarejši Gall. Prelomnost teh dogodkov in nedvoumen dokaz predstavlja dejstvo, da sta skupaj z ženo ustanovitveno listino samostana datirala z *actum et datum in Gallemerch castro nostro ...*.¹⁸⁸ Njegov sin Seifrid III. je bil »Gallenberški« leta 1299, ko je skupaj z očetom še živel na tem gradu, kot tudi po letu 1300, ko ga je kot najstarejši sin podedoval. Istočasno se je njegov brat Viljem III. imenoval po Mekinjah, ker mu je morda pripadel tamkajšnji stolp s posestjo.¹⁸⁹ Po Gamberku se je v tem času imenoval tudi Konrad III. Gall, ki je očitno živel tam. Nemalekrat ga srečamo v Seifridovi družbi.¹⁹⁰ Napis na njegovem pečatu se je glasil: *S(igilum) Chunradi de Gallenberch*, vendar podoba v grbu (glava samoroga) govori o pripadnosti rodbini Gallov.¹⁹¹ Šele nekako sredi drugega desetletja 14. stoletja se je, kot kaže, naziv Gallenberg dokončno uveljavil

¹⁸⁵ Kos, *Med gradom in mestom*, str. 18; ISTI, *Vitez in grad*, str. 124.

¹⁸⁶ Deloma o tem že v BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 130 in op. 49.

¹⁸⁷ TLA, Parteibriefe Nr. 1803 (1287–I–20, objava v: KOVAČ, Dodatek, str. 173–174).

¹⁸⁸ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 1, str. 69–72.

¹⁸⁹ ARS, AS 1063, ZL 5022 (1305–XI–21).

¹⁹⁰ HHStA, AUR, 1286–IX–1 (regest v: MHDC VI, št. 27, str. 19); TLA, Parteibriefe Nr. 1803 (1287–I–20, objava v: KOVAČ, Dodatek, str. 173–174); ARS, AS 1063, ZL 5244 in 5780, dve listini z datumom 1299–XII–8.

¹⁹¹ ARS, AS 1063, ZL 5244 (1299–XII–8).

Slika 15. Ustanovna listina Seifrida II. Gallenberško-Mekinjskega za samostan Mekinje (StLA, Gallenberger Urkunden, Nr. 1).

kot rodbinsko ime; leta 1317 se namreč bratje Seifrid, Viljem in Oto pojavijo z novimi pečati z napisom *de Gallenberch*.¹⁹²

Dejstvo, da je Seifrid III. gospodaril na Gamberku, je tudi osnova domnevi, da je bil verjetno ravno on oče Galla Gallenberškega, ki ga od leta 1341 dalje zasledimo na istem položaju. Takrat je namreč grad po zgladitvi spora s stricem Viljemom pripadel Gallu.¹⁹³ Morda je slednjemu kot starejšemu in vplivnejšemu pri tem uspelo uveljaviti svojo moč in je iz poravnave iztržil občutno večji delež zemljiške posesti, nujno potrebne gospodarske osnove za bodoče rodove. Temu v prid bi govorila tudi ne ravno visoka vsota 400 mark oglejskih pfenigov, ki jo je Gall dobil ob prodaji gradu.¹⁹⁴ Vsekakor pa si je Viljem v sklopu te poravnave

¹⁹² Čeprav imenovanje v besedilu listine ni tako odločno; mdr. se njihov oče naziva Mekinjski. ARS, AS 1063, ZL 5030 (1317–I–9).

¹⁹³ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 271, 1341, pag. 445.

¹⁹⁴ Za grobo primerjavo lahko služijo podatki, ki jih na podlagi približnih izračunov navaja Dušan Kos. Spodobne cene gradov so se po njegovi klasifikaciji gibale med 300 in 1000 oz.

priporil predkupno pravico za vso Gallovo posest.¹⁹⁵ Kljub temu je ta naposled (1351) Gamberk prodal deželnemu knezu.¹⁹⁶ Kot kaže, je v naslednjih letih zapustil Gorenjsko¹⁹⁷ in stopil v službo goriških grofov. Njegova zaposlitvena pogodba (*dienstreviers*) iz leta 1360 mu je narekovala, da se »s telesom in posestjo« podredi grofoma Majnhardu VI. in Henriku III. ter se v roku dveh mesecev ustali v mejah gospodstva goriških grofov, in sicer konkretno z nakupom posesti v vrednosti 625 goldinarjev (kar je približno ustrezalo trem četrtnam vsote, ki jo je pred desetletjem iztržil za Gamberk), ter čaka v pripravljenosti na poziv na vojsko.¹⁹⁸ Naslednje leto sta mu omenjena grofa zastavila 20 kmetij v okolici Planine,¹⁹⁹ približno v ta čas pa verjetno sodi tudi nedatirana vest o Gallovmem kastelanstvu v stolpu na spodnjepavskem gradu.²⁰⁰

Ko skušamo identificirati Gallove starše, je edini zanesljivo prav postavljeni kamenček v mozaiku osebno ime njegove mame Margarete. Gall ga navaja v listini, s katero mekinjskemu samostanu podari nekaj posesti za blagor njene duše.²⁰¹ Obstaja možnost, da je pripadala rodu Kamniških. Na to napeljuje pričanje Gallove sestre Zelde, ki v neki listini Gerloha Kamniškega imenuje *öhaim*.²⁰² Izraz v srednjeveški nemščini lahko pomeni pravega strica, lahko pa tudi kakega drugega, praviloma starejšega sorodnika.²⁰³ V tem primeru bi se lahko nanašal še na brata Gallove žene Ane; tako sta denimo Gall in Ana v neki listini Zeldinega moža Nikolaja ter njegova brata Friderika in Bertolda Kolovške imenovala *unser oeheim*.²⁰⁴ Če skušamo zdaj rodovnik določiti Gallovi ženi Ani, se na podlagi zadnjeomenjenega dokumenta ponuja še ena, pravzaprav drzna možnost. Kaj če

več markami srebra, Kos, *Med gradom in mestom*, str. 158–159; ISTI, *Vitez in grad*, str. 84. 400 mark oglejskih pfenigov bi v skladu z razmerji, ki jih upošteva, ustrezalo nekako 240 markam srebra.

¹⁹⁵ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 1, str. 89–90.

¹⁹⁶ HHStA, AUR, 1351–V–12; prim. BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 130.

¹⁹⁷ V štiridesetih in petdesetih letih 14. stoletja je pogosto prodajal svojo gorenjsko posest: BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 16, str. 90–92; št. 22, str. 97; št. 30, str. 106–107; št. 38, str. 114–115; ARS, AS 1063, ZL 5271 (1340–VII–4); 5079 (1348–VII–22); 4133 (1353–III–24/26); NŠAL, ZL 140 (1353–VIII–20).

¹⁹⁸ HHStA, AUR, 1360–V–18; prim. POPELKA, *Ritterliche Dienstrevierse*, str. 509, kjer je poudarjena vojaška služba z dvema topovoma (*mit zwain stukken*).

¹⁹⁹ Prepis listine 1361–III–23 v: HHStA, HS W 594, fol. 62'.

²⁰⁰ Glej zgoraj, op. 91.

²⁰¹ ARS, AS 1063, ZL 5072 (1348–VII–22).

²⁰² ARS, AS 1063, ZL 5802 (1362–II–23).

²⁰³ Prim. PREINFALK, *Rodbina v luči listin*, str. 355–356, 365.

²⁰⁴ ARS, AS 1063, ZL (1358–X–31).

pri tem ni šlo za Gallove »strice«, temveč za Anine (prave) strice? Temu v prid bi govorila listina, v kateri Zeldina in Vendelina, hčeri Friderika Kolovškega, imenujeta Galla Gallenberškega z izrazom *swager* (svak).²⁰⁵ Če bi bila Ana res njuna sestra, bi imeli opraviti celo z navzkrižno poroko med Gallenbergi in Kolovškimi. Dejansko pa ima takšna rešitev lepotno napako; med temi, v listini navedenimi domnevnimi Aninimi strici bi bil v tem primeru tudi njen oče (tj. Friderik). Ali je sploh mogoče računati s takšno nerodnostjo v izražanju? Odpravili bi jo recimo s tem, da vzamemo za Aninega očeta enega od preostalih kolovških bratov (Gerloha ali Aechwina), če seveda dopustimo možnost, da se je lahko tudi sestričin mož imenoval *swager*. Ob koncu tega kombiniranja lahko ugotovimo le, da so obstajale neke sorodstvene vezi med omenjenimi Gallenbergi, Kolovškimi in Kamniškimi, ki pa jih brez dodatnih virov zaenkrat ni mogoče natančneje določiti.

Svojevrstno težavo pri umestitvi Galla Gallenberškega in njegovega najožjega sorodstva v rodbinsko deblo predstavlja dejstvo, da je v istem času živel njegov soimenjak Gall iz rodbine Gall. Bil je sin Konrada II. Galla, verjetno bratranca Seifrída II. Gallenberškega, ki se je imenoval po Gamberku (*Konrad von Gallenberch*) in istočasno z bratrancom živel na njem. Ta Gall je imel med drugim tudi brata Konrada III. Galla, ki je bil, mimogrede, poročen z zgoraj omenjeno Vendelino Kolovško. To naključje je Schönlebna zavedlo, da je med 3. in 4. generacijo umestil še eno, po njegovem štetju 13.²⁰⁶ Med Viljema III. in njegovega očeta Seifrída II. je vrnil še enega Viljema (po njegovem štetju II.), ki naj bi bil oče Viljema III. in hkrati Seifridov sin, »poročil« pa ga je z Margareto Svibensko. Njima za sina in Viljemu III. za brata je potem dodelil Konrada, ki si ga je (nevede) skupaj s sinovoma Konradom in Gallom sposodil iz rodbine Gall. Schönlebnovi Gallenbergi: Konrada I. in II. ter Gall so dejansko Galli.²⁰⁷

Naslednji spodrseljaj se je Schönlebnu pripetil v 6. (njegoví 15.) generaciji. Zavedel ga je vzdevek *Schick*, ki so si ga nadevali posamezni Gallenbergi od Seifrída III. dalje;²⁰⁸ tolmačil ga je kot ljubkovalno obliko za Sigmund. Na podlagi

²⁰⁵ ARS, AS 1063, ZL 5271 (1340–VII–4).

²⁰⁶ Zaradi vključevanja številnih imaginarnih prednikov v gallenberški rodovnik nosi pri Schönlebnu generacija, ki smo jo tu označili kot 3., številko II, SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 14.

²⁰⁷ SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 16.

²⁰⁸ Viljem III. (BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 34, str. 110); Nikolaj I. (Preinfalk-Bizjak, *Turjaška knjiga listin I*, št. 150, str. 213; BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 67, str. 152), Egidij (BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 88, str. 181); Seifrid IV. (ARS, AS 1063, ZL 5142 (1391–XI–7); 5350 (1396–IV–18)). Glej tudi Kos, *Vitez in grad*, str. 124.

te pomote je med sinove Nikolaja I. umestil sicer neobstoječega Sigmunda (po njegovem štetju III.). Povod za to je bila listina, v kateri se Egidij navaja kot *Schiekk der Osterberger von Gallenberch*.²⁰⁹ Posledično je napačno (kot hčer Nikolaja I.) umestil Kunigundo, ženo Eberharda z Wallensteina in pozneje Dietegna točaja z Emerberga, ki je bila sicer res Sigmundova sestra, vendar v naslednji generaciji.²¹⁰

Zadnja Schönlebnova večja napaka (kar zadeva obdobje med 1300 in 1500) je »kloniranje« dodatne generacije med 7. in 8., ki jo je označil s številko 17. Njegovi domnevni sinovi Nikolaja II. (pri njem III.) so dejansko isti Nikolaj ter njegova brata Seifrid V. in Hans I.²¹¹ Očitno ni dopuščal možnosti, da bi ti trije lahko živeli tako dolgo, kot dejansko so. Vsi Egidijevi otroci so bili rojeni pred letom 1409, ko je omenjenih vseh sedem.²¹² Nikolaj se kot živ zadnjič omenja leta 1451, Hans pa celo še 1459, medtem ko je Seifrid prav v tem letu umrl. Vezni člen, ki dokazuje, da gre pri navedbah v virih v vseh teh letih res za iste ljudi, je Andrej I., sin njihovega brata Viljema V., ki se pri urejanju rodbinskih posestnih zadev skupaj z omenjenimi strici začne pojavljati že leta 1427,²¹³ v istem kontekstu pa še v listini iz leta 1459, ki jo je izstavil takrat še edini preživeli od njegovih treh stricev, Hans I.²¹⁴

Generacija Andreja I. (osma po vrsti) je še zadnja, ki jo lahko razmeroma zanesljivo zajamemo s srednjeveškimi viri. Obdobje na prelomu iz 15. v 16. stoletje zaenkrat ostaja odprto. Gallenberška genealoška izvajanja tako zaključujemo na točki, ko je bila rodbina v očitnem vzponu. Najodmevnejše epizode v njeni več kot petstoletni zgodovini so šele prihajale na vrsto. Številčnost, razvejanost in

²⁰⁹ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 88, str. 180–182. Ta listina je interpolirana, in sicer je zadnja vrstica napisana na razuri. Interpolirani pasus vsebuje nadvse nenavadno datacijo: ... *virzeben bundert iar, darnach in dem bundertistem (!) iar* ... Še bolj nenavadno je ta datacija interpretirana v dorzalni notici: 1100 (!). Ta nerodnost je očitno prišla prav Schönlebnu, ki je z listino manipuliral na svojevrsten način: uporabil jo je tako za svojega Sigmunda I. iz leta 1100 kot tudi za Sigmunda III., ki ga je sprenevedajoče: »de quo praeter nomen nil extat« uvrstil med sinove Nikolaja I., SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 13, 19. Tudi pri Brunnerju je ta listina datirana napačno, z letnico 1459 v oklepaju. Glede na vsebino sodi v čas med letoma 1400 in 1412 (Egidijeva smrt).

²¹⁰ SCHÖNLEBEN, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 19.

²¹¹ *Ibid.*, str. 20–21.

²¹² Listina 1409–VIII–25, ki je ekscerpirana pri SCHÖNLEBNU, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20, posredno tudi pri VALVASORJU, *Die Ehre des Herzogthums Krain XI*, str. 13–14.

²¹³ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 285, 1427, pag. 455.

²¹⁴ ... *Hans Gallenberger anstat sein selbs und seines vettern Andren, auch seiner brueder Niklasenn und Seifridenn der Gallenberger säling kinder*, BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 87, str. 179.

solidne materialne osnove ob koncu srednjega veka so bodočim rodovom omogočile razcvet in vzpon med najuglednejše plemiške rodbine na Kranjskem.²¹⁵

LINIJA LEBEK-ROŽEK

3. generacija. Kolikor vemo, je imel Konrad III. štiri sinove: Galla, Konrada V., Viljema in Merkla. Galla, ki je bil, kot kaže, najstarejši, sprva najdemo v okolici Goriško-Tirolskih. Leta 1303 – izrecno se omenja kot Konradov sin –²¹⁶ je grofu Albertu Goriškemu vrnil neko posest, ki jo je imel pred tem njegov očitno že pokojni oče v fevdu. Pozneje se pojavlja v vojaški službi koroškega vojvode Otona, ki mu je leta 1308 za to zastavil pet hub v vasi *Greznikh*,²¹⁷ junija 1324 pa ga najdemo v spremstvu dveh konjenikov in dveh strelcev v vojski koroškega vojvode Henrika, ki je oblegala Monselice.²¹⁸ Okoli leta 1315 se je Gall začel imenovati po gradu Lebek pri Vačah. Grad, ki je bil sprva fevd krške škofije, so si v tem času kot zastavni imetniki Kranjske lastili Goriško-Tirolski in ga podeljevali v upravo Gallom. Sinovi Konrada III., ki so imeli v oskrbi celotno gospodstvo z deželskim sodiščem, so si na njem ustvarili rodbinsko rezidenco. Že okoli leta 1320 je Gall dokumentirano reševal spor na ozemlju lebeškega deželskega sodišča,²¹⁹ leta 1333 pa je Henrik Goriško-Tirolski gospodstvo s sodiščem za deset let podelil

Slika 16. Pečat Konrada V. Galla z Rožeka. Napis: + S CHVNR'DI • GAL • D • RVDOLFSEK (ARS 1063, ZL 4250, 1369–IX–27).

²¹⁵ Prim. Kos, *O melanboliji, karierizmu, nasilju*, str. 40–41.

²¹⁶ *Gallus filius domini Chonradi Galli*, HHStA, AUR, 1303–V–11.

²¹⁷ HHStA, AUR, 1308–I–22.

²¹⁸ RIEDMANN, *Beziehungen der Grafen von Tirol zu Italien*, str. 546, 548; prim. LAZAR, *Vitezi, najemniki in smodnik*, str. 86.

²¹⁹ MHDC VIII, št. 511.

njegovemu bratu Konradu V.²²⁰ Toda Goriško-Tirolski so izumrli že dve leti zatem in Habsburžani, ki jim je grad po prenehanju zastave formalno pripadel, so posestne zadeve reševali že pred iztekom desetletnega roka. Junija 1341 je na Dunaju prišlo do zanimive poravnave med njimi in lebeškimi Galli. Ti so pod Konradovim vodstvom grad z vsemi pritiklinami prodali Habsburžanom za 225 mark oglejskih pfenigov.²²¹ Ni povsem jasno, v čem je bilo bistvo spora, omenja pa se sodna obravnava, v skladu s katero so morali Galli grad predati Habsburžanom.²²² Če do izplačila ne bi prišlo, bi Galli grad še naprej (kakor že pred tem!) posedovali kot deželnoknežji fevd.²²³ To se je po vsej verjetnosti tudi zgodilo, saj se Konrad V. Gall na Lebeku omenja še v letih 1342 in 1350.²²⁴ V listinah iz leta 1341 se dosledno navajajo vsi štirje Konradovi sinovi: Konrad V., Gall, Viljem in Merkel. Najstarejši, Gall, ki se je po Lebeku imenoval do leta 1347,²²⁵ se je očitno že pred tem ustalil na gradu Šumberk; po njem se imenuje v letih 1348 in 1351.²²⁶ Poročen je bil z Dimuto Šumberško, ki je po njegovi smrti stiškemu samostanu darovala neko posest.²²⁷ Da gre res za dotičnega Galla, dokazuje dokument iz leta 1348, ko se izrecno omenja kot brat Konrada Galla.²²⁸ Zaradi specifičnega osebnega imena, ki je bilo enako rodbinskemu, je Gall za dodatno identifikacijo dosledno uporabljal ime rezidenčnega gradu (*Gall von Liebech*, oz. *Gall von Schönberg*).²²⁹ Konrad V. je očitno prevzel skrb za Lebek, kjer ga najdemo tudi še po letu 1341, vendar pa ta grad ni postal trajnejša rodbinska rezidenca. Po letu 1350 Gallov na njem ne zasledimo več. Konrad je v okolici Vač posedoval obsežnejšo oglejsko fevdno posest,²³⁰ obenem je opravljal vojaško službo za goriškega grofa.²³¹ V prvem zakonu je bil poročen s po imenu neznano hčerko Pirsas s Črnelega (1341),²³² po kateri je očitno podedoval delež na bivališču na spodnjem

²²⁰ MHDC IX, št. 625.

²²¹ HHStA, AUR, 1341–VI–18 A.

²²² HHStA, AUR, 1341–VI–18 B, C.

²²³ HHStA, AUR, 1341–VI–18 A.

²²⁴ HHStA, AUR, 1341–IV–18; ARS, AS 1063, ZL 6772 (1350–V–1).

²²⁵ Prepis listine 1347–I–31, ARS, AS 40, ZRPL, šk. 61.

²²⁶ FIDLER, *Austria sacra*, str. 335, 382; GREBENC, *Gospodarska ustanovitev Stične*, str. 66, št. 205.

²²⁷ Nedatiran regest pri FIDLERJU, *Austria sacra*, str. 335; prim. tudi Kos, *Vitez in grad*, str. 234, kjer je Gall interpretiran kot Polhograjski.

²²⁸ FIDLER, *Austria sacra*, str. 335.

²²⁹ Iz leta 1359 je ohranjen njegov pečat, kjer pa podoba na žalost ni razpoznavna, ARS, AS 1063, ZL 6328 (1359–III–17).

²³⁰ KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 4, str. 16

²³¹ ARS, AS 1063, ZL 6772 (1350–V–1).

²³² V listinah HHStA, AUR, 1341–VI–18 A, B, C je Piers imenovan kot njegov tast.

kamniškem gradu. To je pozneje (1353) prodal Nikolaju Kolovškemu,²³³ stricu svoje druge žene Vendeline, ki se omenja leta 1358.²³⁴ Kot sodedič je Konrad leta 1364 sodeloval z Ulrikom Polhograjskim pri prodaji polhograjskega gospostva grofoma Hermanu in Ulriku Celjskima,²³⁵ sicer pa je bil verjetno tisti, ki je, če že ne zgradil, pa vsaj uveljavil grad Rožek (*Rudolfseck*) pri Moravčah kot glavno rezidenco istoimenske (rožeške) linije rodbine Gall. Ta grad naj bi po mnenju Dušana Kosa v prvi polovici 14. stoletja nadomestil skromnejši dvor Gallov v Moravčah in dobil ime po enem izmed Rudolfov iz dinastije Habsburžanov, ki so Gallom grad podeljevali v fevd. Leta 1367 so se v to fevdalno razmerje vrinili celjski grofje, ki se jim je Konrad skupaj s svojim sinom Hansom vazalsko podredil. Grofoma Ulriku in Hermanu I. je predal grad Rožek in okoliško posest ter ju od njiju takoj spet prejel v fevd, tadva pa naj bi ga v skladu z besedilom listine v fevd prejela od Habsburžanov.²³⁶ Do konca življenja – zadnjič se živ omenja leta 1371²³⁷ – je Konrad ohranjal oziroma še poglobljal tesne stike s Celjskimi,²³⁸ kar se kaže tudi v spremembi pravnega statusa Rožeka, ki ga je od leta 1369 upravljal kot gradiščan.²³⁹ Zelo malo vesti se je ohranilo o Viljemu I. Gallu. Razen v že omenjenih listinah iz leta 1341 se pojavlja le še v treh dokumentih; leta 1348 je skupaj z bratoma Konradom in Gallom stiškemu samostanu daroval neko posest za blagor očetove duše,²⁴⁰ podobno še leta 1351,²⁴¹ leta 1349 pa je Ulriku s Forhteneka posodil 90 mark graških pfenigov in za to dobil v zastavo 12 kmetij v okolici Šoštanja.²⁴² Zadnji izmed bratov, Merkel (Merklin), se je odločil za duhovniško službo. Aprila 1343 ga je oglejski patriarh umestil na izpraznjeno moravško župnijo, ki jo je upravljal naslednjih pet let.²⁴³ Kljub v listini navedeni prostovoljni odpovedi dotedanjega župnika Lamberta je treba to dejanje razumeti v kontekstu izgradnje rožeškega gospostva Gallov. Domača moravska župnija v rokah enega izmed njih je na to vsekakor imela pozitiven vpliv.

²³³ TKL I, št. 95.

²³⁴ ARS, AS 1063, ZL 6320 (1358–X–31).

²³⁵ ARS, AS 1063, ZL 4207, 4208 (1364–V–18 A, B); 4209 (1364–V–28). O sorodstvenih povezavah s Polhograjskimi glej spodaj, op. 248, 249.

²³⁶ Kos, *Vitez in grad*, str. 213 in listine ARS, AS 1063, ZL 4231 (1367–VI–14); 4232 (1367–VI–15); 4233 (1367–VI–19).

²³⁷ HHStA, AUR, 1371–IV–23.

²³⁸ ARS, AS 1063, ZL 4248 (1369–VI–29); 4245 (1368–IX–8).

²³⁹ ARS, AS 1063, ZL 4250 (1369–IX–27).

²⁴⁰ FIDLER, *Austria sacra*, str. 335.

²⁴¹ ARS, AS 40, ZRPL, šk. 62, 1351.

²⁴² TKL I, št. 81.

²⁴³ ARS, AS 40, ZRPL, šk. 61, 1343–IV–24; OTOREPEC, *Gradivo – Videm*, št. 969; GZL IX/23.

Slika 17. Pečat Hansa I. Galla z Rožeka.
Napis: + S • IOHANNIS • D' • [G]ALLI
 (ARS 1063, ZL 4250, 1369–IX–27).

tv, predaji in prejemu Rožeka v fevd (1367), pa tudi pri sprejemu gradiščanske funkcije na tem gradu (1369).²⁴⁷

V skladu z uveljavljenim prepričanjem naj bi bil Hans poročen z Ano (Endel), hčerjo Ulrika Polhograjskega.²⁴⁸ Skupaj z njo se omenja le enkrat, leta 1368, in še to na precej nenavaden način. Prodajno listino mekinjskemu samostanu sta izstavila Ana, hči pokojnega Ulrika Polhograjskega, *Hansen wirtin von Galenstain (!)* in *Hänsel der Gal*.²⁴⁹ Po dosedanji interpretaciji naj bi bila oba v listini omenjena

²⁴⁴ LAZAR, *Vitezi, najemniki in smodnik*, str. 114.

²⁴⁵ SCHÄFER, *Deutsche Ritter in Italien* III, str. 211, 238, 261; prim. LAZAR, *Vitezi, najemniki in smodnik*, str. 118;

²⁴⁶ ARS, AS 1063, ZL 4209 (1364–V–28).

²⁴⁷ Glej zgoraj, op. 236, 239.

²⁴⁸ Kos, *Vitez in grad*, str. 126–127.

²⁴⁹ ARS, AS 1063, ZL 5110 (1368–V–1).

Janeza ena in ista oseba, vendar takšna razlaga deluje nekoliko neprepričljivo. Zakaj bi se Anin mož v intitulaciji listine omenjal dvakrat z dvema različnima kombinacijama imena in naziva? Takšna intitulacija deluje veliko bolj smiselno ob predpostavki, da kot izstavitelja nastopata dva solastnika prodajane posesti, izstaviteljčin mož pa je naveden zgolj zaradi njene identifikacije. To pa bi pomenilo, da Hans in Hänsel nista identična in da Ana Polhograjska ni bila poročena s Konradovim sinom, temveč z njegovim daljnim sorodnikom in soimenjakom iz gallensteinske veje. Dodatno potrdilo tej razlagi predstavljata dejstvi, da je omenjeno listino sopečatil Nikolaj Gall z Gallensteina (očitno na Anino prošnjo kot njen svak?) in da Hans Gall Rožeški v potrditvi prodaje Polhovega Gradca Ulrika Polhograjskega imenuje za svojega *öbaima* (strica?) in ne tasta. Vse skupaj postavlja sorodstvene in posestne vezi Polhograjskih in rožeške veje Gallov v povsem novo luč. Ana Polhograjska in Hans Gall sta bila lahko solastnika v omenjeni listini prodajane hube na Šenturški gori le kot sodediča. Prav tako sta kot sodediča nastopala njuna očeta pri prodaji gradu Polhov Gradec štiri leta pred tem – v listini, ki sta jo izstavila skupaj, navajata »stare Polhograjske« kot svoje prednike.²⁵⁰ Do poroke v teh dveh rodbinah je torej moralo priti v generaciji pred Konradovo, torej v 2., če upoštevamo rodovnik Gallov. Za to obstaja še nekaj listinskih dokazov. Konrad V. je že leta 1349 pečatil neko listino Ulrikovega sina Merkla,²⁵¹ leta 1359 pa Gall Šumberški (brat Konrada V. Galla) Rudolfa Polhograjskega navaja kot svojega *obaima*, kar lahko nekoliko ohlapno pomeni starejšega krvnega sorodnika, v tem primeru pa le strica po materini strani. Zaradi Anine poznejše poroke s Hansom Gallensteinskim ta vez ne more izvirati iz časa pred cepitvijo teh dveh vej (ker bi bila v tem primeru zakonca bližnja sorodnika), torej je bil lahko Rudolf Polhograjski le brat žene Konrada III. Galla. Ena izmed dveh žena Konrada Galla, Diemuta ali Neža, je bila Polhograjska. Dejansko pride v poštev le Neža; Diemuta je bila leta 1268 že pokojna, tako da so vsi znani otroci Konrada III. sinovi Neže Polhograjske.

Četrta generacija Gallov iz linije Lebek-Rožek ostaja razen Konradovega sina Hansa skoraj povsem nedokumentirana. Leta 1349 se v neki listini sicer omenjajo Viljemova žena in otroci, vendar ne poimensko in na način, ki omogoča tudi tolmačenje v smislu gole pravne formulacije, torej za vsak primer, če bi jih Viljem

²⁵⁰ ... mit allen den wirden vnd rechten als vnser vordern die alten Pilchgrezcer an vns her pracht habent ... ARS, AS 1063, ZL 4208 (1364–V–18 B).

²⁵¹ ARS, AS 1063, ZL 5083 (1349–XII–13), faksimile in obravnava v REDLICH–GROSS, *Urkunden und Siegel*, Taf. VIII b.

morebiti pridobil v bodočnosti.²⁵² Poznamo zgolj še dve omembi Nikolaja Galla s Šumberka iz let 1382 in 1385. Čeprav to ni nikjer izrecno omenjeno, bi ta utegnil biti sin Galla Šumberškega. Medtem ko je leta 1382 zgolj sopečatil neko listino Henrika Galla z Gallensteina,²⁵³ je tri leta pozneje izterjeval poplačilo dolga od Jere Sommerecker, pri čemer je za sopečatenje prosil svojega *vettra* Hansleina Galla, sina njegovega bratranca Hansa Galla z Rožeka.²⁵⁴ Nikolaj je bil zelo verjetno poročen z Ano Kolovško. O tem je mogoče sklepati iz dveh mlajših dokumentov iz let 1413, ko je Ana, vdova po Nikolaju Gallu, za dušni blagor Marijini cerkvi v Cerkljah podarila neko njivo,²⁵⁵ in 1428, ko se Nikolajeva vdova Ana prav tako omenja v nekem sporu s kamniškim špitalom.²⁵⁶ Spor se je vnel okrog 20 veder vina, ki bi jih morala Ana na podlagi donacije svojih prednikov Friderika Kolovškega in njegove žene Katarine iz leta 1336²⁵⁷ letno dostavljati špitalu. Domnevno gre v obeh primerih za isto Ano in Nikolaja, ki je po vsej verjetnosti identičen z Nikolajem Gallom s Šumberka.

5. generacija. Tudi v peti generaciji ostaja rodbinsko deblo Gallov z Rožeka precej zamegljeno. Leta 1385 se v dokumentih začne pojavljati že omenjeni Hanslein Gall, ki se enkrat imenuje po Rožeku. Zaradi imena – dosledna uporaba pomanjševalnice Hanslein bi bila smiselna zaradi razločevanja z (domnevnim) očetom Hansom – in dejstva, da v predhodni generaciji na Rožeku poznamo le Hansa, ga lahko imamo brez večjih zadržkov za njegovega sina. V letih 1385–1392 se pojavlja zgolj kot sooverovitelj listin v krogu vzhodnogorenjskega nižjega plemstva,²⁵⁸ nekaj več pa o njem izvemo v zvezi z dogodki v letu 1401. Hanslein je takrat zasedal mesto kranjskega deželnega upravitelja in torej nadomeščal deželnega glavarja, ki je bil v tem času Herman II. Celjski. Vpleten je bil v neko ne povsem legitimno sodno obravnavo; na zahtevo Petra Rajnerja je namreč pred deželno sodišče v Ljubljani postavil kamniškega župnika, ki mu je bilo naloženo vračilo nekega denarnega dolga. Obravnava je bila v nasprotju s kanonskim pravom, ki je duhovščino podrejalo zgolj cerkvenim sodiščem, zaradi česar so bili akterji, med njimi tudi Hanslein Gall, s strani oglejskega patriarha izobčeni. Vendar ne za dolgo; na

²⁵² TKL I, št. 81.

²⁵³ TKL I, št. 228.

²⁵⁴ ARS, AS 1063, ZL 6525 (1385–VIII–10).

²⁵⁵ ARS, AS 1063, ZL 5367 (1413–XI–11).

²⁵⁶ NŠAL, ZL 282 (1428–VI–13).

²⁵⁷ NŠAL, ZL 118 (1336–XII–6).

²⁵⁸ ARS, AS 1063, ZL 6525 (1385–VIII–10); 5140 (1387–V–28); 6525 (1392–VII–13).

prošnje moravškega župnika Ulrika Gutenauerja so že po mesecu dni prejeli odvezo.²⁵⁹ Pridobitev razmeroma pomembnega položaja v deželnoknežji upravi je nedvomno rezultat zveste vazalske službe, ki sta jo celjskim grofom izkazovala že njegova ded in oče. Poročen je bil z neko Margareto, ki se je po njegovi smrti poročila s Hansom Čušperškim. Ta je leta 1417 prejela denarno nadomestilo za premično premoženje, ki ga je pokojni Hanslein shranil oziroma pustil na gradu Šumberk,²⁶⁰ očitno že pred časom (morda še takrat, ko je na Šumberku živel Nikolaj Gall, s katerim je bil dokazano v stikih). V tem času je bil Šumberk že v rokah Turjaških, ki so ga podedovali po smrti zadnjega Šumberškega, Hansa II. (Turjaškega po materi),²⁶¹ s čimer je bila očitno zaključena sedemdesetletna epizoda Gallov na tem gradu.

6. generacija. V dvajsetih letih 15. stoletja se v listinah začeta pojavljati brata Andrej in Jurij, ki se naslavljata z nazivom *Gall von Rudolfsek*, vendar brez najmanjšega indica, ki bi razkril njuno poreklo. Najenostavneje bi ju bilo pripisati Hansleinu, edinemu znanemu Gallu, ki je v prejšnji generaciji rezidiriral na Rožeku, a to

Slika 18. Pečat Hans(lein)a II. Galla z Rožeka. Napis: + S • IOHANNII • GALLII (ARS 1063, ZL 5139, 1385–II–2, foto Marko Zaplatil).

Slika 19. Pečat Andreja I. Galla z Rožeka. Napis: s • andre • gal • von • ruedollfseck (ARS 1063, ZL 4555, 1454–VIII–27, foto Marko Zaplatil).

²⁵⁹ OTOREPEC, *Gradivo – Videm*, št. 1423, 1424, 1427 (dokumenti z datumi 16. julij, 17. julij in 21. avgust 1401).

²⁶⁰ TKL II, št. 54.

²⁶¹ PREINFALK, *Auerspergi*, str. 70.

zaenkrat ostaja zgolj domneva. Starejši Andrej se prvič omenja že v seznamu kranjskega plemstva iz let 1421–1422,²⁶² pozneje pa leta 1424 kot fevdni gospod nekih ljubljanskih meščanov za desetine v Volavljah in Velikem Trebeljevem vzhodno od Ljubljane.²⁶³ Takrat je bil torej najstarejši živeči Gall in gospodar na Rožeku. V naslednjih letih ga zasledimo v nepremičninskih in fevdnih poslih; samega ali z mlajšim bratom Jurijem.²⁶⁴ Med drugim sta se brata leta 1439 zapletla v spor s samostanom Bistra, in sicer zaradi teritorialnih spopadov podložnikov obeh vpletenih strani: vaščanov Gallove Prikrnice in samostanskih Vinj pri Moravčah, ki ga je reševalo ograjno sodišče v Ljubljani.²⁶⁵ V letih 1436–1448 je dokumentirano upravljal urad gradiščana in upravnika krškega škofijskega gospostva Pilštanj, kar mu je prinašalo 40 funtov dunajskih pfenigov letne plače.²⁶⁶ Njegova prisotnost v Posotelju ni bila zgolj slučaj; na območju kunšperske in pilštanjske župnije je posedoval nekaj celjske fevdne posesti, ki naj bi bila v skladu z navedbo v fevdni knjigi iz leta 1456 dedna.²⁶⁷ Čas njegovega uradovanja je zaznamovala habsburško-celjska fajda; med drugim je bil zaposlen z utrjevanjem gradu, dodatne stroške pa mu je povzročalo vzdrževanje povečane vojaške posadke.²⁶⁸ Iz leta 1445 se je ohranila vest o njegovem odposlanstvu k celjskemu grofu na pogovore o davku, ki ga je ta nameraval naložiti škofijskim podložnikom.²⁶⁹

V tem času (1438–1440) je Andrej opravljal uradna odposlanstva na ozemlju Kranjske in v bližnji okolici tudi v službi freisinškega škofa; v tem prostoru se je zadrževal predvsem med marcem 1438 in februarjem 1439.²⁷⁰

Sodil je v tisto vrhno plast kranjskega (sicer skoraj izključno nižjega) plemstva, ki si je lahko z za srednji vek značilnim kopičenjem uradniških služb zagotavljala visok življenjski standard. V letih 1443–1445 je kot namestnik deželnega glavarja Dujma Frankopana zasedal tudi položaj kranjskega deželnega upravitelja.²⁷¹

²⁶² NARED, *Dežela – knez – stanovi*, str. 311, 314; StLA, Meillerakten, XIV-a, št. 3, fol. 18. Ime njegovega brata Jurija je na tem mestu dodano v poznejšem pripisu.

²⁶³ ARS, AS 1063, ZL 6667 (1424–VII–25).

²⁶⁴ ARS, AS 1063, ZL 5160 (1427–V–9); 6683 (1429–I–5); HHStA, AUR, 1431–VII–13; CHMEL, *Geschichte Kaiser Friedrichs IV.* 1, str. 500.

²⁶⁵ ARS, AS 1063, ZL 4870 (1439–I–29); ed. CHMEL, *Geschichte Kaiser Friedrichs IV.* 1, str. 635–637.

²⁶⁶ DAK, HS 103, fol. 124, 129; DAK, HS 122, fol. 23, 46, 64, 73, 86, 116, 140.

²⁶⁷ ARS, AS 1073, ZR I–3r, fol. 28. V starejši fevdni knjigi teh fevdov ni mogoče zaslediti.

²⁶⁸ DAK, HS 106, fol. 129¹; DAK, HS 122, fol. 23¹.

²⁶⁹ DAK, HS 122, fol. 87.

²⁷⁰ BIZJAK, *Obračuni freisinške škofije* 3–4, str. 86, 97–101, 119.

²⁷¹ ARS, AS 1063, ZL 6704 (1443–X–28); HHStA, AUR, 1444–II–18; ARS, AS 1063, ZL 583 (1445–III–1); KOTAR, *Deželnoknežja oblast in uprava*, str. 183–184.

Tabela 1. *Itinerar Andreja Galla 1438–1440.*

1438	marec–april	Kamnik, Kranj
	maj–junij	Bela Peč
	junij–julij	Kranj, Ljubljana
	september–oktober	Celje
	9. november	Pišece
1439	4. januar	Krapina
	januar–februar	Ljubljana
1440	spomladi	Ljubljana

Itinerar je narejen na podlagi freisinških obračunov za gospostvo Škofja Loka (Bizjak, *Obračuni freisinške škofije* 3–4, str. 86, 97–101, 119), ki v postavkah *Potenlon* in *Zerung* navajajo izdatke za službene poti škofovih uslužbencev. Na podlagi seznamov deloma datiranih izdatkov, ki potekajo kronološko, je mogoče sestaviti okvirni (nepopolni) itinerar.

Pozneje ga v skladu z družinsko tradicijo najdemo v službi celjskih grofov. Leta 1449 je bil glavar na celjskem gradu,²⁷² v naslednjih letih pa se je redno pojavljal v njihovem spremstvu.²⁷³ Prejel je tudi nekaj celjskih fevdov, ki mu jih je po letu 1456 potrdil cesar Friderik III.,²⁷⁴ zanimivo pa je, da ga ne najdemo v celjski fevdni knjigi iz leta 1436, kjer bi rodbinske fevde pričakovali še iz časov Konrada in obeh Hansov. Konec leta 1457 se v nekem dokumentu že omenja kot mrtev.²⁷⁵ Njegove žene ne najdemo v nobenem znanem viru, vemo pa, da je imel sina Viljema in hčer Dorotejo.

Mlajši brat Jurij se prvič omenja skupaj z Andrejem leta 1427 pri neki

Slika 20. *Pečat Jurija Galla z Rožeka.*
Napis: s • iorg • gall • von • rudolfsek
(ARS 1063, ZL 718, 1463–III–11, foto Marko Zaplatil).

²⁷² ARS, AS 1063, ZL 4536 (1449–XII–1).

²⁷³ FHKA, AUR, 1450–II–13; ARS, AS 1063, ZL 4552 (1454–IV–4); 4555 (1454–VIII–27); 4734 (1454–XI–1).

²⁷⁴ ARS, AS 1073, ZR I–3r, fol. 28.

²⁷⁵ NŠAL, ZL 363 in 364 (1457–XII–13 A, B), objava v: *Diplomatarij*, kol. 97–99.

menjavi hube v Moravčah z mekinjskim samostanom.²⁷⁶ Ni povsem gotovo, je pa možno, da je leta 1432 opravljal službo gradiščana na Stopniku (Hekenberku) pri Vranskem, ki je bil tedaj v rokah Ptujskih.²⁷⁷ V tem času je namreč še živel njegov soimenjak iz gallensteinske veje, s katerim ga je včasih težko razločevati. Nedvomno pa je bil on tisti, ki je v času celjsko-habsburške fajde leta 1438 kranjskemu deželnemu glavarju Štefanu Modruškemu oznanal odpoved miru in na grozovit način oplenil tri deželnoknežje vasi v Vivodini (Tupčino, Ravne in Ošterc). Obtožnica ga bremeni rop živine in premoženja, trpinčenja in ubijanja ljudi, vključno z ženskami in otroki, ter plenitve cerkvenih dragocenosti.²⁷⁸ Kakšna kazen je Jurija doletela v zvezi s tem in kdaj, ni povsem jasno; v letih 1439–1442 se še pojavlja v listinah na Kranjskem, jeseni 1443 pa se je znašel v vojnem ujetništvu, in sicer v skupini talcev, ki so jih Habsburžani v Peči na Ogrskem predali poljskemu kralju Vladislavu. Z njihovo izpustitvijo sta Friderik in Ulrik Celjska 21. septembra 1443 pogojevala sklenitev »večne zveze« s kraljem Friderikom III.²⁷⁹ Pozneje je Jurij očitno mirno sprejel habsburško oblast in se integriral v povojne razmere na Kranjskem. Med letoma 1445 in 1469 ga srečujemo večinoma kot sooverovitelja različnih, predvsem lokalnih, vzhodnogorenjskih listin, največkrat v družbi moravškega župnika Petra Polca.²⁸⁰ Po Andrejevi smrti leta 1457 je postal rodbinski senior in s tem nosilec rodbinskih fevdov, kar je prineslo s seboj sprejemanje deželnoknežjih fevdov in fevdne podelitve svojim vazalom.²⁸¹ Umrl je leta 1469 ali spomladi 1470.²⁸² Najverjetneje je bil poročen z Ano Verneško; tako njen brat Viljem kot tudi njegov sin Lovrenc ga v dokumentih naslavljata kot svojega svaka.²⁸³ Z ženo je imel dva sinova, Hansa in Wolfganga.

²⁷⁶ ARS, AS 1063, ZL 5160 (1427–V–9).

²⁷⁷ NŠAL, ZL 293 (1432–X–16); Kos, *Vitez in grad*, str. 286.

²⁷⁸ HHHStA, AUR, 1438–II–3; prim. CHMEL, *Geschichte Kaiser Friedrichs IV.* 1, str. 291.

²⁷⁹ ARS, AS 1063, ZL 4515 (1443–IX–21); RF III. 12, št. 170; VOLČJAK, Regesti, št. 10.

²⁸⁰ ARS, AS 1063, ZL 6014 (1445–XI–30); NŠAL, Žup. Vače, 1447–XII–7 (regest v: ČIPIČ REHAR, *Listine nadškofjskega arhiva II*, št. 621); 1448–II–24 (GZL X/60); BARAGA, *Kapiteljski arhiv Novo mesto*, št. 67; NŠAL, Žup. Kamnik, 1458–V–28 (prepis); MAYER, *Urkunden Neukloster*, št. 100; ARS, AS 1063, ZL 718 (1463–III–11); 724 (1464–IV–24); 727 (1464–VII–16/23); 746 (1466–X–26); KLA, AUR, 1466–XI–4; ARS, AS 1063, ZL 5409 (1468–IV–20); 768 (1469–I–17).

²⁸¹ Hab. Fevdi W 724, fol. 262 (vpis ni datiran, očitno pa izvira iz časa po letu 1457); StLA, HA Cilli, Sch 3, Heft 12, fol. 46; NŠAL, ZL 363 in 364 (1457–XII–13 A, B), objava v: *Diplomatarij*, kol. 97–99; NŠAL, ZL 425 (1468–II–9).

²⁸² Živ se zadnjič omenja v listini ARS, AS 1063, ZL 768 (1469–I–17), mrtev pa prvič 20. maja 1470, NÖLA, HS 17/5, fol. 88.

²⁸³ ARS, AS 1063, ZL 564 (1442–XII–1); 746 (1466–X–26).

Andrej in Jurij sta imela vsaj še eno sestro, ki je bila poročena s Hansom Hohenwarterjem. Spomladi 1430 je bila že mrtva – najverjetneje brez potomcev –, tedaj sta namreč njena brata z njenim možem urejala zadeve v zvezi z njeno dediščino in se odpovedala vsem zahtevam do Hohenwarta razen sestriini doti v višini 200 funtov. Zanimivo je, da se v zadevni listini njeno ime niti enkrat ne omenja.²⁸⁴

S pridržkom lahko Hansleinu pripišemo še Viljema Galla, ki se leta 1422 pojavi v eni sami listini. Sodeloval je pri prodaji nepremičnin Juriju Lambergu, ki ga postavlja v zvezo s Hansom Čušperškim, s katerim se je po smrti Hansleina Galla poročila njegova žena Margareta. V listini, ki so jo skupaj izstavili Andrej Polaner iz Grabna, Nikolaj II. Gallenberg in Viljem Gall, je Henrik Čušperški, oče omenjenega Hansa, označen kot *obaim* in ded.²⁸⁵ Medtem ko se prvoomenjeno sorodstveno razmerje verjetno nanaša na Andreja Polanerja, pa drugo verjetno velja tako za Gallenberga kot Galla. Nikolaj je bil dejansko Henrikov vnuk (njegova mama je bila Henrikova hči Ana),²⁸⁶ Viljem pa bi se za takega lahko prišteval po mamini poroki z njim. Vsekakor je to zaenkrat edina predstavljava opcija, ki pojasnjuje upravičenost Viljema Galla do dediščine po Henriku in Hansu Čušperškem. Če domneva drži, je bil Viljem verjetno najstarejši med brati (1422 še edini polnoleten), prav tako pa je zgodaj umrl, saj se pri poznejših poslih Andreja in Jurija ne omenja.

7. generacija. Andrej Gall je imel sina Viljema III. in hčer Dorotejo. Oba se prvič pojavita ob podelitvi deželno knežjih fevdov po očetovi smrti, in sicer v zvezi s po očetu podedovanimi fevdi samostojno, glede starih rodbinskih pa pod okriljem strica Jurija.²⁸⁷ Del Viljemovih (nekdanj celjskih) fevdov se je nahajal v okolici Kunšperka in Pilštanja, kjer ga pozneje najdemo kot krškega oskrbnika. Škof Ulrik mu je aprila 1462 podelil grad in gospostvo Pilštanj, ki ga je najverjetneje oskrboval do smrti.²⁸⁸ Obračuni, ohranjeni iz let 1467–1471, pričajo o tem, da je v času njegove uprave to območje pestila opustelost,²⁸⁹ ki je skupaj z občasnimi izpadi prihodka zaradi poplav in vojnega pustošenja ogrožala donosnost gospo-

²⁸⁴ AVA, FA Hohenwart 16.2, 1431–IV–21.

²⁸⁵ ARS, AS 1063, ZL 471 (1422–IV–27).

²⁸⁶ BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 276, 1400, pag. 450.

²⁸⁷ StLA, HA Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 44', 46, 78.

²⁸⁸ WIESSNER, *Gurker Urbare*, str. 412; KLA, GVK, HS 2/9, fol. 29, 54, 82, 208.

²⁸⁹ Obračun za leto 1467 izkazuje okoli 30 opustelih hub in okoli 40 opustelih vinogradov, KLA, GVK, HS 2/9, fol. 30'–33.

Slika 21. Pečat Hansa III. Galla z Rožeka.
Napis: s • hanns • gall • von • rudolfsek
 (ARS 1063, ZL 6710, 1474–XII–13, foto
 Marko Zaplatil).

stva.²⁹⁰ Viljem III. je verjetno edini srednjeveški Gall, za katerega poznamo točen datum in okoliščine smrti. Padel je v bitki s Turki pri Cesargradu na Sotli 24. avgusta 1475, skupaj s številnimi Kranjci, Korošci in Štajerci. Združena vojska treh dežel je takrat doživela težak poraz, ki je Turkom omogočil enomesečno neovirano plenjenje po Kranjskem.²⁹¹ Po Viljemovi smrti je z gospodstvom Pilštanj nekaj časa upravljala žena Johana, hči Nikolaja Mengeškega,²⁹² ki je bila v tem času tudi v nekem podrobneje nepoznanem sporu z Erhardom Mordaxom, ki ga je reševalo ljubljansko ogradno sodišče.²⁹³

Od Jurijevega potomstva poznamo sinova Hansa III. in Wolfganga. Kot lahko razberemo iz fevdnih podelitev, je bil Hans najstarejši med bratranci.²⁹⁴ Novembra 1462 ga najdemo na Dunaju med elito kranjskega plemstva, ki je v požrtvovalnem boju sodelovala pri obrambi cesarja Friderika III. v obleganem Hofburgu.²⁹⁵ Kot nagrado za to akcijo je cesar naslednje leto izboljšal kranjski deželni grb.²⁹⁶ Pozneje, v letih 1470–1475, ga zasledimo le še pri overjanju dokumentov oziroma prejemanju in podeljevanju rodbinskih fevdov.²⁹⁷ Nekateri med njimi, ki so se nahajali v štajerski Radgoni, je podedoval

²⁹⁰ KLA, GVK, HS 2/9, fol. 56, 83, 209'.

²⁹¹ UNREST, Österreichische Chronik, str. 52–53.

²⁹² NÖLA, HS 17/5, fol. 87'; CHMEL, *Monumenta Habsburgica*, str. 858–859, št. MXCI.

²⁹³ CHMEL, *Monumenta Habsburgica*, str. 899–900, št. MCCIX. Spor bi se utegnil tikati pilštanskega oskrbnitstva; v času med upravama Andreja Galla in njegovega sina Viljema sta omenjeni urad upravljala Sigmund in Gašper Mordax, od katerih je bil prvi oče omenjenega Erharda. DAK, HS 122, fol. 142, 157, 157', 167', 168, 181'. Prim. PREINFALK, Zemljiško gospodarstvo Turjak, str. 19; ZAHN, Familienbuch, str. 341.

²⁹⁴ NÖLA, HS 17/5, fol. 88.

²⁹⁵ KOTAR, Listina cesarja Friderika III., str. 43.

²⁹⁶ RF 29, št. 117.

²⁹⁷ ARS, AS 1063, ZL 5414 (1475–VIII–10); NÖLA, HS 17/5, fol. 88; ARS, AS 1063, ZL 6709 (1470–XI–28); NŠAL, ZL 433 (1472–I–28; obj. v: Diplomatarij, kol. 99); NŠAL, ZL 272

po Gašperju Kaphensteinerju, ki se v listini omenja kot njegov *vetter*.²⁹⁸ Hans je umrl pred majem 1478; takrat je njegov brat Wolfgang reševal vprašanje sumljivega posojila, ki naj bi ga njegovemu pokojnemu bratu dal Valentin Werder. Pri tem se v Wolfgangovem varstvu omenja tudi Hansov mladoletni (neimenovani) sin.²⁹⁹ Na omenjenega Wolfganga prvič naletimo januarja 1447, ko je krški škof preučeval njegove zahteve do dobske župnije nasproti Valentinu Chunu, ki je župnijo prevzel le leto pred tem, po smrti Wolfgangovega sorodnika Janeza Galla.³⁰⁰ Na Dobo je kot župnik potem ostal vse do leta 1488, zadnjih nekaj let se navaja tudi kot patriarhov komisar, leta 1484 pa je postal arhidiakon za Gorenjsko.³⁰¹

8. generacija. Domnevamo lahko, da je bil skrivnostni Hansov sin (glej zgoraj) iz leta 1478 Andrej, ki se pozneje pojavlja kot oskrbnik na Polhovem Gradcu, leta 1493 pa se je kot član kranjske delegacije udeležil pogreba cesarja Friderika III. na Dunaju, kjer je v pogrebem sprevedu skupaj z Jurijem Lambergerjem vodil konja.³⁰² V Andrejevem reverzu za polhograjsko oskrbništvo iz leta 1490 je kot porok nastopil David Gall z Rožeka,³⁰³ ki ga imamo lahko v danih okoliščinah za njegovega bratranca oziroma sina Viljema Galla, še toliko bolj, ker je v letih 1515 in 1521 podeljeval neke fevde Mengeških, ki jih je pridobil z dediščino; Viljemova žena Johana – v tem primeru njegova mama –, ki je izvirala iz rodbine Mengeških, je te iste fevde prejela leta

Slika 22. Pečat Davida Galla z Rožeka.
Napis: **DAVID GALL 1488** (ARS 1063, ZL 1042, 1506-IV-8, foto Marko Zaplatil).

(1472–VIII–5; v arhivu vodeno pod letnico 1422!; obj. v: *Diplomatarij*, kol. 100); ARS, AS 1063, ZL 6710 (1474–XI–13).

²⁹⁸ STARZER, *Landesfürstliche Leben*, str. 47.

²⁹⁹ CHMEL, *Monumenta Habsburgica*, str. 862–863, št. MCIV; str. 872, št. MCXXVII.

³⁰⁰ CHMEL, *Regesta Friderici*, str. 226, št. 2229; RG V 09033; prim. spodaj, op. 466.

³⁰¹ NŠAL, ZL 427 (1468–X–27); CHMEL, *Regesta Friderici*, str. 557, št. 5598; NŠAL, ZL 468 (1478–III–30); CHMEL, *Monumenta Habsburgica*, str. 862–863, št. MCIV; str. 872, št. MCXXVII; KOBLAR, *Drobtinice iz furlanskih arhivov*, IMK 2, str. 41.

³⁰² UNREST, *Österreichische Chronik*, str. 226.

³⁰³ HHStA, AUR, 1490–VII–28.

1470.³⁰⁴ Pri nekem Davidovem poslu s Friderikom Stubenberškim leta 1496 se omenjata tudi njegova brata Krištof in Seifrid;³⁰⁵ prvi se pozneje pojavlja v menjalnih poslih z mekinjskim samostanom (1510) in po Davidovi smrti kot fevdni senior Gallov z Rožeka.³⁰⁶

LINIJA GALLENSTEIN

3. generacija. Po pregledu lebeško-rožeške linije se vračamo na začetek 14. stoletja. Kot rečeno, je bil začetnik linije Gallenstein brat Konrada III. Vošalk. Proti koncu 13. stoletja se je ustalil na novozgrajenem gradu v Podpeči pri Gabrovki na Dolenjskem. Leta 1300 je bil že mrtev, rodbinsko vejo pa je nadaljeval njegov drugi sin Engelbert;³⁰⁷ glede na to, da ni omenjen v pomembni rodbinski posestni pogodbi, kjer praktično nihče ne manjka,³⁰⁸ je bil prvi sin Konrad IV. (ki se živ omenja v letih 1288 in 1293)³⁰⁹ leta 1301 verjetno že mrtev in morda niti ni imel potomcev. Engelbert je bil poročen z neko Gizelo, s katero sta leta 1303 darovala zemljiško posest stišskemu samostanu.³¹⁰ Darovnica razkriva njegove težnje po arondaciji posesti okoli matičnega gradu; z ženo sta namreč zamenjala kmetijo v Razborah za neko drugo v Moravčah. Pomemben del gallensteinskega posestnega kompleksa je predstavljala desetina od tristotih hub, ki jih je leta 1300 imel Engelbert v fevdu od oglejskega patriarha na ozemlju župnije Šentvid pri Stični.³¹¹

4. generacija. Na podlagi poimenovanja po Gallensteinu in posesti (predvsem so v tem pogledu izpovedne patriarhove fevdne desetine na ozemlju šentviške župnije, s katerimi je Engelbert razpolagal v začetku 14. stoletja in ki se pojavljajo v podelitvah in nepremičninskih poslih četrte generacije Gallov z Gallensteina)³¹² pravzaprav ni druge možnosti, kot da imamo brate Nikolaja, Andreja, Galla in Engleina ter sestro Margareto za potomce Engelberta in Gizele. Nikolaj je bil

³⁰⁴ ARS, AS 1063, ZL 1137 (1515–VI–23); 1205 (1521–XII–7); StLA, LF Lehen, Band 1, fol. 153.

³⁰⁵ LOSERTH, *Archiv Stubenberg* 1, str. 92.

³⁰⁶ HANČIČ, *Klarise na Kranjskem*, str. 272; ARS, AS 1063, ZL 1375 (1544–V–8).

³⁰⁷ TEA, str. 149.

³⁰⁸ ARS, AS 1063, ZL 6055 (1301–VIII–10).

³⁰⁹ KRONES, *Freien von Saneck*, str. 117; FIDLER, *Austria sacra*, str. 377.

³¹⁰ FIDLER, *Austria sacra*, str. 378.

³¹¹ TEA, str. 149.

³¹² TEA, str. 149; npr. 1341–I–8, ARS, AS 40, ZRPL, šk. 61; 1341, ARS, AS 40, ZRPL, šk. 61 (Pucelj pag. 55); ARS, AS 1063, ZL 5287 (1351–II–3).

morda najstarejši, saj je leta 1329 s privoljenjem ostalih bratov stiškemu samostanu prodal neko rodbinsko posest v Češnjicah pri Šentvidu.³¹³ V listini se imenuje po Moravčah pri Gabrovki (*von Morauth*), kjer je očitno imel svoj dvor in posest v okolici; leta 1341 je prejel od oglejskega patriarha 18 kmetij v Moravčah, Gabrovki in *Winklu*.³¹⁴ Poročen je bil s Trauto, hčerjo Henrika Schnitzenbaumerja.³¹⁵ Zadnjič se omenja leta 1361, ko je nekemu Judu Eliji zastavil 6 kmetij.³¹⁶

Andrej se prvič pojavi leta 1321 kot priča pri prodaji neke hube Rapota Schrabasa velesovskemu samostanu. Leta 1351 je skupaj z ženo Margareto, ki jo poznamo le po osebnem imenu, prodal del rodbinskih desetnin v Mali in Veliki Dobravi pri Višnji Gori,³¹⁷ zadnjič pa se pojavi leta 1360 skupaj z brati kot sooverovitelj prodajne listine Elizabete Jetrbenške, žene umrlega brata Galla.³¹⁸ Slednji bi utegnil biti

³¹³ ASS, ZK, prepis listine 1329–VI–1.

³¹⁴ ARS, AS 40, ZRPL, šk. 61, 1341–I–8.

³¹⁵ Leta 1351 se omenja njeno ime (ARS, AS 1063, ZL 5287, 1351–II–3), leta 1329 pa ime Nikolajevega tasta, njenega očeta, in sicer v dveh objavah, temelječih na mlajših prepisih v nekoliko popačeni obliki: *Stichenbruner* (CKSL, po prepisu iz 18. stol. v arhivu v Stični) in *Schniegenbaumer* (FIDLER, *Austria sacra*, str. 380, po neznanu predlogi).

³¹⁶ ARS, AS 730, Dolski arhiv, fasc. 153, pag. 539.

³¹⁷ ARS, AS 1063, ZL 5287 (1351–II–3).

³¹⁸ ARS, AS 1063, ZL 6341 (1360–I–15).

Slika 23. Pečat Nikolaja I. Galla z *Gallensteina*. Napis: + S • NICOLAI GALLI (ARS 1063, ZL 6341, 1360–I–15, foto M.B.).

Slika 24. Pečat Andreja I. Galla z *Gallensteina*. Napis nerazpoznaven (ARS 1063, ZL 6341, 1360–I–15, foto M.B.).

mrtev že leta 1351, ko se kot edini izmed bratov ne omenja pri prodaji rodbinskih desetin.³¹⁹ Sicer pa se desetletje pred tem pojavlja kot senior stiškega samostana za neke desetine v Mekinjah, Ilovcu in Brezovcu. V zameno za to fevdno posest so bili dolžni menihi najstarejšemu članu rodbine – tedaj očitno Gallu – vsako leto dajati po enega konja. Pri tem je zanimivo določilo, da bi ta obveznost prenehala, če bi kdo izmed Gallov postal stiški opat, kar se je v resnici zgodilo v začetku 16. stoletja.³²⁰ Zadnji izmed bratov – ne nujno po rojstvu –, Englein je prav tako dokumentiran v letih med 1321 in 1360. Razen tega, da je sodeloval v skupnih bratskih poslih, je leta 1351 stiškemu samostanu potrdil donacijo kmetije v Razborah, ki jo je izvršila njegova, takrat že pokojna soproga Katarina, katere poreklo ostaja neznano.³²¹ Tri leta pred tem je sopečatil dve listini Nikolaja Rainmana z Bleda, ki Engleina naslavlja kot svojega svaka.³²² Nikolaj je bil poročen z njegovo sestro Margareto, ki se edinkrat omenja leta 1348.³²³

Slika 25. Pečat Engleina Galla z Gallensteina. Napis: + S • ENGIL[...] GALLI (ARS 1063, ZL 6341, 1360-I-15, foto M.B.).

5. generacija. V peti generaciji lahko z gotovostjo umestimo v rodovnik le dve sestrični, Nikolajevo hčer Ano in Engleinovo Vendelino. Obe sta bili nuni v Velesovem, kjer ju v letih 1375–1385 zasledimo pri nakupih posameznih kmetij za samostan in seveda prvenstveno za lastno preživljanje.³²⁴ Vendelina je bila tam že vsaj leta 1360, ko so nune zamenjale dve hubi v Preski, ki ju je zanj doniral njen oče.³²⁵

³¹⁹ ARS, AS 1063, ZL 5287 (1351-II-3).

³²⁰ GREBENC, *Gospodarska ustanovitev Stične*, str. 61.

³²¹ Regest istega vira pri FIDLERJU, *Austria sacra*, str. 335 (brez navedbe lokacije), ARS, AS 40, ZRPL, šk. 62, 1351 (brez navedbe soproge); GREBENC, *Gospodarska ustanovitev Stične*, str. 66.

³²² ARS, AS 1063, ZL 139 (1348-III-4); 6231 (1348-V-1).

³²³ ARS, AS 1063, ZL 139 (1348-III-4).

³²⁴ ARS, AS 1063, ZL 5324 (1375-I-28); 5331 (1382-VII-25); 5334 (385-IV-24).

³²⁵ ARS, AS 1063, ZL 5305 (1360-II-23).

Poleg njiju se v tem času v virih pojavljajo še bratje Henrik, Nikolaj in Vošalk, ki jih za zdaj še ne moremo eksaktno umestiti v rodovnik. Lahko bi bili sinovi kateregakoli od gallensteinskih bratov iz predhodne generacije, sodeč po njihovih imenih pa v največji meri pride v poštev Nikolaj. Njegovemu tastu, očetu Traute Schnitzenbaum, je bilo namreč ime Henrik. V tem primeru bi eden od bratov dobil ime po očetu, drugi po dedu, tretji pa tako ali tako v vseh možnih kombinacijah po pradedu. O Nikolaju mlajšem (II.) se je ohranilo najmanj podatkov. Leta 1361 sta skupaj s podrobneje nepoznano ženo kostanjeviškemu samostanu prodala del rodbinske gornine

v *Hainzenpregu*.³²⁶ Pozneje ga zasledimo le še kot sooverovitelja dokumentov; leta 1367 bratu Vošalku, leto pozneje Ani Polhograjski, ženi bratranca Hansa, 1369 Kolonu Vuzeniškemu, 1372 pa Janezu Šumberškemu.³²⁷

Tudi Vošalk se prvič pojavi v virih leta 1361 kot sooverovitelj bratove prodajne listine Kostanjevici. Štiri leta pozneje ga zasledimo v vlogi posojilodajalca,³²⁸ leta 1367 pa je tudi on, podobno kot pred leti Nikolaj, kostanjeviškemu samostanu prodal svoj del gornine v *Hainzenpergu* in nekaj kmetij v Ledeči vasi.³²⁹ Poročen je bil z Ano, hčerjo Nikolaja Sommereckerja, ki se je po njegovi smrti (pred avgustom 1370) drugič poročila s Friderikom Harrerjem. Pri tem je tast z novim zetom sklenil poročno pogodbo, ki je ščitila premoženjske pravice (v viru neimenovanih) Vošalkovih otrok, in sicer naj bi bili skupaj z morebitnimi Harrerjevimi

Slika 26. Pečat Nikolaja II. Galla z Gallensteina. Napis: **+ S NICOLAI GALLI** (KLA, GAFA, 1372–III–24, foto Barbara Žabota).

³²⁶ ARS, AS 1063, ZL 170 (1361–IV–4).

³²⁷ ARS, AS 1063, ZL 191 (1367–II–24 A); 192 (1367–II–24 B); 5110 (1368–V–1); HHStA, AUR, 1369–V–4; TKL I, št. 188.

³²⁸ ARS, AS 1063, ZL 6390 (1365–II–14).

³²⁹ ARS, AS 1063, ZL 191 (1367–II–24 A); 192 (1367–II–24 B).

Slika 27. Pečat Henrika I. Galla z Gallensteina. Napis: **+ S • HENRICI • GALLI • G •** (KLA, GAFA, 1382–III–17, foto Barbara Žabota).

otroki udeleženi pri dedovanju matere dote, ki bi v primeru neplodnega zakona Ane in Friderika pripadla izključno njim.³³⁰

Henrik je nedvomno osrednja figura pete generacije Gallov z Gallensteina. V virih se začne pojavljati leta 1358 kot sooverovitelj neke listine Hermana Polhograjskega.³³¹ V podobni vlogi ga pozneje redno srečujemo v krogu kranjskega plemstva,³³² svojega svaštva (rodbini Šempeter in Kozjak)³³³ ter seveda pri vseh nepremičninskih poslih obeh bratov. Izstavil je tudi nekaj prodajnih listin za kmetije na Gorenjskem in Dolenjskem,³³⁴ sicer pa je ohranjal rodbinsko posest, ki si jo je delil s sinovi pokojnega brata Vošalka in h

kateri so med drugim sodili tudi oglejski, freisinški in deželnoknežji fevdi.³³⁵ Poročen je bil dvakrat. Njegova prva, poimensko nepoznana soproga v šestdesetih letih 14. stoletja je bila hči Seifrida iz Šentpetra pri Ljubljani.³³⁶ Z njo najverjetneje ni imel otrok, aprila 1378 pa je bila že mrtva; takrat se namreč Henrik začne pojavljati v dokumentih v družbi svojega novega svaka Rutliba s Kozjaka.³³⁷ Drugič je bil poročen z njegovo sestro Elzo. Skupaj z njo se pojavlja v nepremičninskih

³³⁰ ARS, AS 1063, ZL 6425 (1370–VIII–24).

³³¹ TKL I, št. 118.

³³² FHKA, AUR, 1364–VIII–27; TKL I, št. 164; GZL VII/45; HHStA, AUR, 1381–I–15; GZL II/34; TKL I, št. 232; GZL I/91; FHKA, AUR, 1385–XI–10; ARS, AS 1063, ZL 6527 (1386–III–20); GZL X/38.

³³³ GZL I/65; GZL III/35; TKL I, št. 209, 229.

³³⁴ ARS, AS 1063, ZL 5137 (1382–XI–15); HHStA, AUR, 1384–V–25.

³³⁵ ARS, AS 746, Samostan Kostanjevica, fasc. 14, št. 289, prepis listine 1390–VIII–24; HHStA Rep. AB 406, XXIV 3, fol. 11 (regest izgubljene listine 1377–II–21); TKL I, št. 228; HHStA, AUR, 1384–V–25; BLAZNIK, *Urbarji freisinške škofije*, str. 242; IStI, *Dolenjska posest*, str. 43, 44, 47.

³³⁶ Seifridov sin Hansel Henrika v dveh dokumentih razglša za svojega svaka, GZL I/65; GZL III/35.

³³⁷ TKL I, št. 209, 229.

Slika 28. Portret Henrika I. Galla in njegove žene Elizabete, freska v podpeški cerkvi (foto Robert Peskar).

poslih,³³⁸ njuno najprepoznavnejše dejanje pa je ustanovitev beneficija (kaplanije) v podpeški cerkvi oziroma tedaj grajski kapeli sv. Pavla avgusta 1390. Za vzdrževanje kaplana, ki je skrbel za *heil und trost* njiju, njune družine in rodbinskih prednikov, je doniral desetino od 125 kmetij stare rodbinske posesti v šentviški župniji (slabo polovico tistih oglejskih fevdov, ki jih je 90 let pred tem posedoval njegov ded Engelbert).³³⁹ V cerkvi sv. Pavla v Podpeči je še danes ohranjena originalna, sicer v 16. stoletju obnovljena freska s portretom obeh donatorjev, ki velja za najzgodnejšo in edino ohranjeno srednjeveško likovno upodobitev kakega člana rodbine Gall.³⁴⁰ Iz dednega načrta za patronatne pravice nad kaplanijo, ki ga je Henrik razgrnil v ustanovni listini, je razvidno, da na jesen življenja ni imel preživelih sinov, le hčerki Margareto in Ano. Tri leta zatem, takrat je bila mrtva tudi že njegova žena, je poskrbel za še eno pobožno dejanje, in sicer je v kapeli sv. Lenarta v kostanjeviškem samostanu, kjer so bili pokopani njegovi predniki,

³³⁸ Ibid., št. 228.

³³⁹ ARS, AS 746, Samostan Kostanjevica, fasc. 14, št. 289, prepis listine 1390–VIII–24.

³⁴⁰ PESKAR-ERBEŽNIK, Gotske freske v Podpeči, str. 437, 443.

ustanovil večno mašo in večno luč.³⁴¹ Zadnjič se omenja decembra 1396, ko mu je papeška kurija odobrila uporabo prenosnega oltarja.³⁴²

V to generacijo sodi še zgoraj omenjeni Hans, mož Ane Polhograjske, ki se sicer omenja le leta 1368, a se nanj utegne nanašati regest izgubljene poročne pogodbe »Anne Gallin von Munich Grätz (sic!)«, kar je verjetno napačen prepis za Pilichgrätz (Polhov Gradec) z dne 14. septembra 1362.³⁴³ Lahko bi bil Andrejev, Gallov ali Engleinov sin. Dodaten vir, ki bi lahko posredno govoril o njegovem obstoju, je že omenjena Henrikova ustanovna listina in v njej razgrnjeni načrt dedovanja patronatnih pravic kaplanije. V njem je Henrik kot dedič v prvi vrsti predvidel sinove svojih dveh hčera, za njimi njihove sinove, dalje sinove teh sinov itn., vedno najstarejšega izmed njih. Če po tej liniji ne bi bilo več moškega potomca, bi dedna pravica prešla na moško potomstvo njegovih dveh bratov (spet najstarejšega v vsakem trenutku); če bi tudi ti v moški liniji izumrli, pa na vsakokratnega najstarejšega pripadnika rodbine Gall z Gallensteina in ob izumrtju rodbine na oglejskega patriarha.³⁴⁴ Takšen dedni načrt nujno vključuje možnost obstoja moških potomcev tudi zunaj ožje družine, v kateri so odrasli Henrik in njegova brata, torej sinov njihovih bratrancev. Povedano drugače: v času izstavitve ustanovne listine (1390) je moral obstajati vsaj en Henrikov bratranec z živečim potomstvom v moški liniji. V skladu z gornjimi izvjavami je bil edini znani Henrikov bratranec ravno Hans.

6. generacija. Kot rečeno, sta imela Henrik Gall in Elizabeta dve hčeri. Margareta je bila poročena z Andrejem Apfaltrerjem. Skupaj se leta 1421 omenjata kot nosilca gallskih rodbinskih freisinških fevdov,³⁴⁵ v celjski fevdni knjigi iz leta 1436 pa Margareta nastopa že kot vdova v družbi svojih treh sinov Henrika, Konrada in Jurija.³⁴⁶ Ti so pozneje podedovali materin del gradu Gallenstein in dodatno od Vošalkovih (?) potomcev odkupili še preostanek.³⁴⁷ Margareta se zadnjič omenja v zvezi z nekim volilom avguštinskemu samostanu v Ljubljani.³⁴⁸ Drugo Henrikovo hčer Ano poznamo samo iz ustanovne listine podpeške kaplanije (1390). Poročena

³⁴¹ ARS, AS 1063, ZL 295 (1393–V–4); prim. MLINARIČ, *Kostanjeviška opatija*, str. 194, 220.

³⁴² RG II, 02785.

³⁴³ ARS, AS 309, ZI, Daniel Gall, št. 11 (1620), Briefliche Urkunden, No. 15.

³⁴⁴ ARS, AS 746, Samostan Kostanjevica, fasc. 14, št. 289, prepis listine 1390–VIII–24.

³⁴⁵ BLAZNIK, *Urbarji freisinške škofije*, str. 249, 250.

³⁴⁶ ARS, AS 1073, ZR, I-57r, Otrenburg, fol. 21'.

³⁴⁷ ARS, AS 1073, ZR, ZR, I-57r, Ortenburg, fol. 11'.

³⁴⁸ GZL VII/76.

je bila z nekim neidentificiranim Esserkhornom.³⁴⁹ Glede na to, da je patronat rodbinske kapele pozneje prešel na rodbino Apfaltrer, morda nista imela otrok.³⁵⁰

Moške pripadnike šeste generacije Gallensteinov najlaže označimo kot Henrikove nečake, saj njihovega izvora iz poznanih virov zaenkrat še ni mogoče izluščiti. Pri razvozlanju te uganke so še najbolj izpovedne freisinske fevdne knjige. Tam zasledimo v letih 1381–1392 Henrika Galla kot nosilca skupnih gallensteinških fevdov v svojem imenu in v imenu svojih neimenovanih nečakov.³⁵¹ Ista posest je bila pozneje (po letu 1392) podeljena ločeno v treh kosih, kar kaže na to, da so po dopolnjeni polnoletnosti Nikolajevi in Vošalkovi sinovi ponovno prejeli fevde že pred časom umrlih očetov, Henrikov del pa je po njegovi smrti (zadnjič se omenja živ leta 1393) pripadel Andreju Apfaltrerju, možu njegove hčere Margarete.³⁵² Od preostalih dveh sklopov je bil eden podeljen bratoma Hansleinu in Henriku (II.), drugi pa Hansleinu.³⁵³ V skladu z naravo vira – predvsem gre tu za dedni princip podeljevanja fevdov – je praktično nemogoče, da bi šlo pri teh dveh vpisih za enega in istega Hansleina. Rodbinski fevdi se niso dedovali na način, da bi en del dobila oba brata skupaj, drugega pa le eden izmed njiju. Opravka imamo torej s tremi bratranci, potomci Nikolaja in Vošalka, ne da bi lahko natančno ugotovili, kdo je bil čigav sin.

Za Hansleina III. in Henrika II. je to edina omemba v virih, Hans oziroma Hanslein II. pa se prvič pojavi že leta 1377, in sicer skupaj z bratom Erhardom, ko sta svoj, do tedaj alodialni del gradu Gallenstein, skupaj s pripadajočo posestjo, ki je prinašala 10 mark letne rente, predala grofoma Albertu in Frideriku Ortenburškima ter vse skupaj od njiju prejela nazaj v fevd.³⁵⁴ Tudi Hanslein II. se pozneje ne omenja več,³⁵⁵ morda je bil leta 1416 že mrtev; takrat se omenja neki Jurij Gall kot prejemnik ortenburških fevdov, kar bi lahko bila dediščina po Hansleinu II.³⁵⁶ Pač pa je toliko pomembnejši Erhard, ki je na prelomu 14. v 15. stoletje združil večino rodbinske posesti Gallov z Gallensteinom in poskrbel za potomstvo,

³⁴⁹ Ni povsem jasno, ali je v tem pogledu prepis eksakten; lahko bi šlo tudi za kako drugo podobno rodbinsko ime.

³⁵⁰ O tem priča Apfaltrerjev grb na vzhodni steni slavoloka kapele v Podpeči, PESKAR-ERBEŽNIK, Gotske freske v Podpeči, str. 439, 441.

³⁵¹ BLAZNIK, *Urbarji freisinske škofije*, str. 242, glede datacije glej *ibid.*, str. 21.

³⁵² *Ibid.*, str. 249–250.

³⁵³ *Ibid.*, str. 247.

³⁵⁴ Regest izgubljene listine v HHStA, Rep. AB 406, Rep. XXIV 3, fol. 11, No. 95.

³⁵⁵ Leta 1384 se sicer še pojavlja eden od obeh Hansov v vlogi sooverovitelja neke listine Henrika I., HHStA, AUR, 1384–V–25.

³⁵⁶ ARS, AS 309, ZI, Daniel Gall, št. 11 (1619), Briefliche Urkunden, No. 56, pag. 18.

ki je v 15. stoletju rodbinsko linijo Gallenstein razširilo na več posameznih vej. Erhard je bil poročen dvakrat; prvič z Ano Hallecker, s katero je imel sina Henrika in ki je bila leta 1408 že mrtva. Takrat se je namreč poročil z drugo Ano, hčerjo Hansa Mindorferja, ki mu je rodila številčno potomstvo.³⁵⁷ Že ob koncu 14. stoletja je Erhard širil gallensteinsko posest z nakupi predvsem celjskih fevdov v okolici Trebnjega in Mokronoga.³⁵⁸ Pozneje ga nekajkrat zasledimo še kot sooverovitelja dokumentov v krogu kranjskega plemstva.³⁵⁹ Umrl je v drugi polovici leta 1421 ali leta 1422.³⁶⁰

Slika 29. Pečat Erharda Galla z Gallensteinina. Napis: **ꝺ • erhart • gall** (ARS 1063, ZL 4429, 1416–XII–13, foto M.B.).

7. generacija. V sedmi generaciji Gallov z Gallensteinina prevladujejo Erhardovi otroci (*erhardinska veja*). Razen njih se v virih pojavlja Jurij, ki bi utegnil biti sin Hansa II. (*joanidska veja*). Na to bi kazalo dejstvo, da je leta 1416 prejel neke ortenburške fevde;³⁶¹ očitno isto posest je po izumrtju Ortenburžanov (leta 1425) prejel v fevd od Celjskih.³⁶² Šlo je za gospostvo Gallenstein, od katerega je Juriju pripadla ena četrtnina. Leta 1436 je prejel v fevd le še posest v okoliških vaseh, medtem ko je četrtnino gradu že pred tem prodal Henriku Apfaltrerju, vnuku Henrika I. Galla.³⁶³ Kmalu zatem se Jurij že omenja kot mrtev.³⁶⁴ Poročen je bil

³⁵⁷ Regesti listin iz 1408, 1415 in 1423, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 13, 17, 20, pag. 21, 22, 23.

³⁵⁸ Regesti listin iz 1387, 1389, 1415 in 1423, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade D, No. 3, 4, pag. 14; Lade E, No. 18, pag. 22–23; Lade I, No. 3, 7, pag. 31, 32–33.

³⁵⁹ 1408–VIII–20, reg. v: DOZA II, str. 864, št. 2861; ARS, AS 1063, ZL 4429 (1416–XII–13).

³⁶⁰ Regesti listin iz 1421 in 1422, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade I, No. 11, 4, pag. 34; Lade E, No. 14, pag. 21.

³⁶¹ ARS, AS 309, ZI, Daniel Gall, št. 11 (1619), Briefliche Urkunden, No. 56, pag. 18.

³⁶² Regest listine iz 1425–VI–4 ARS, AS 309, ZI, Daniel Gall, št. 11 (1620), Briefliche Urkunden, No. 58, pag. 18–19.

³⁶³ ARS, AS 1073, ZR I-57r, fol. 11'.

³⁶⁴ Pravzaprav že v isti fevdni knjigi, pri podelitvi fevdov Apfaltrerjem, ARS, AS 1073, ZR I-57r, fol. 21'.

z neko podrobneje neznano Margareto, s katero sta imela sina Viljema in hčer Katarino.³⁶⁵

Iz Erhardovega prvega zakona izvirata sin Henrik, ki se omenja v poravnavi z očetovo drugo ženo (verjetno zaradi dediščine),³⁶⁶ in neimenovana hči, ki je bila poročena s Hansom Črnomaljskim.³⁶⁷ V drugem zakonu z Ano Mindorfer je imel Erhard štiri sinove: Hansa, Martina, Andreja in Jurija (vsi prvič omenjeni v delilni pogodbi iz leta 1423)³⁶⁸ ter hčer Barbaro. Ta je bila poročena z Martinom Kolencem in je po njegovi smrti leta 1453 vsaj še desetletje živela na Kolovratu, kjer je imela v posesti delež iz naslova jutrne.³⁶⁹ Leta 1462 se je odrekla dediščini po svojih starših v korist brata Hansa.³⁷⁰ Ta je bil med brati očitno najstarejši; pojavlja se med letoma 1431 in 1472 v virih, ki večinoma dokumentirajo nakupe in prodaje zemljiške posesti³⁷¹ ter upravljanje z rodbinskimi fevdi (celjskimi in pozneje habsburškimi).³⁷² Do zadnjega je bil zvest celjski vazal in se je očitno odlikoval v celjsko-habsburški fajdi, saj mu je, in obenem tudi njegovi ženi Doroteji, hčeri Martina Pläsla, ter njenemu sinu Vincencu, leta 1457 Andrej Baumkircher, takrat presburški župan (glavar), doživljenjsko podelil neko posest za zasluge, izkazane celjskim grofom.³⁷³ Hansov brat Martin se omenja v letih 1458 in 1459 v zvezi z rodbinskimi posestvi, ki so bila nekdam celjski, takrat pa habsburški fevd in ki jih je Hans prejel tudi v njegovem imenu;³⁷⁴ pozneje sta si brata to posest

³⁶⁵ StLA, AUR 5475 (1435-IX-30).

³⁶⁶ Regesta listin iz 1422 in 1423, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 14, 17, pag. 21, 27.

³⁶⁷ Regest listine iz 1419, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade F, No. 9, pag. 22.

³⁶⁸ Regest listine iz 1423-VIII-24, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 17, pag. 22.

³⁶⁹ Regest listine iz 1453-X-29, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade F, No. 7, pag. 26-27.

³⁷⁰ Regest listine iz 1462-V-12, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade F, No. 8, pag. 27.

³⁷¹ GZL II/86; Regesti listin iz 1446-IX-29, 1449-VI-13, 1449-VI-15, 1464-VI-1, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade D, No. 1, 5, 10, 14, pag. 13, 14, 15-16, 17; Regest listine iz 1472-V-20 ARS, AS 309, ZI, Daniel Gall, št. 11 (1620), Briefliche Urkunden, No. 79, pag. 16.

³⁷² Regest listine iz 1436-VIII-20, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade I, No. 5, pag. 32 (= ARS, AS 1073, ZR I-57r, fol. 91'); CF 1456, ARS, AS 1073, ZR I-3r, fol. 19'; regest listine iz 1458-IV-23, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade I, No. 6, pag. 32; regest listine iz 1467-XI-11, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 22, pag. 24; regest listine iz 1471-v-19, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), pag. 82.

³⁷³ Regesta listin iz 1457-X-26 in 1446-IX-29, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 10, 21, pag. 20, 23-24.

³⁷⁴ Regest listine iz 1458-IV-23, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade I, No. 6, pag. 32 (= STLA, HA Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 8').

razdelila.³⁷⁵ Morebitne Martinove žene in otrok zaenkrat ne poznamo. Andreja razen v delilni pogodbi iz leta 1423,³⁷⁶ ko se omenjajo vsi Erhardovi otroci in ko je bil še mladoleten, ne najdemo zadovoljivo opredeljenega v nobenem dokumentu. Precej verjetno pa je, da je prav on tisti klerik, ki se pogosto omenja od leta 1435 dalje na več različnih cerkvenih funkcijah, zadnjič leta 1468 že kot mrtev.³⁷⁷ Tudi tretji brat Jurij se omenja le leta 1423 kot mladoleten.

V virih se z letom 1420 začne pojavljati neki Nikolaj Gall z Gallensteina, ki bi utegnil biti identičen z Nikolajem Gallom z Motnika, začetnikom motniške podlinije. Pod imenom Gallenstein se v letih 1420–1422 pojavlja v dveh listinah, povezanih s prodajo alodialne hube v Zgornjih Praprečah, pri čemer je njegova žena Margareta za overovitev dokumenta prosila Ulrika Limberskega.³⁷⁸ Prav ta Ulrik Limberski je šest let pozneje naveden kot svak Nikolaja Galla z Motnika.³⁷⁹

8. generacija. Joanidska veja. Razen Jurijevega sina Viljema, ki je nadaljeval rodbinsko linijo, poznamo v tej generaciji bežno še njegovo sestro Katarino, poročeno z Jurijem Rokhalmerjem; leta 1435 je bila že mrtva, njen mož pa se je v imenu svojih otrok odpovedal njeni dediščini v korist očeta Jurija in njegovih dedičev.³⁸⁰ Viljema srečamo prvič leta 1429, ko se je njegova žena Neža Pfaffoitscher odpovedala svoji dediščini v korist bratov Jurija in Tomaža.³⁸¹ Po očetovi smrti je prejel celjske fevde v okolici Gallensteina,³⁸² ker pa je že oče delež na gradu prodal, je moral poskrbeti za novo rodbinsko rezidenco. Verjetno je v njegovem času to vlogo prevzel grad na Šentjurjevi, danes Gabrski Gori (*St. Georgenberg*), po katerem so se imenovali njegovi sinovi. Vsi ostali viri, ki ga omenjajo do njegove smrti leta 1457, se tičejo prejetanja ali podeljevanja rodbinskih fevdov.³⁸³

³⁷⁵ Regest listine iz 1459–XII–2, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 16, pag. 22.

³⁷⁶ Regest listine iz 1423–VIII–24, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 17, pag. 22.

³⁷⁷ O njem podrobneje spodaj, str. 84.

³⁷⁸ HHStA, AUR, 1420–VI–29; ARS, AS 1063, ZL 6653 (1422–II–11).

³⁷⁹ StLA, AUR 5066 (1426–IV–15); prim. spodaj, str. 77.

³⁸⁰ StLA, AUR 5475 (1435–IX–30).

³⁸¹ Regest listine iz 1429–VI–5, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 7, pag. 19–20.

³⁸² StLA, AUR 5655 (1439–IX–1).

³⁸³ Regest listine iz 1452–VI–5, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), pag. 84; Regest listine iz 1452, ARS, AS 309, ZI, Erasmus Gall, št. 28 (1672), No. 12, pag. 4; Regest listine iz 1455–IX–19 ARS, AS 309, ZI, Daniel Gall, št. 11 (1619), Briefliche Urkunden, No. 55, pag. 18; ARS, AS 1073, ZR I–2r, fol. 5 (1456); StLA, HA Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 8'.

8. generacija. Erbardinska veja. Od Hansovih otrok poznamo neposredno le najstarejšega sina Vincenca iz omembe leta 1457.³⁸⁴ Očitno pa to ni bil njegov edini sin. Leta 1479 je cesar Friderik III. podelil Andreju Gallu točno tisto posest v mokronoški župniji, ki jo je 20 let pred tem Martin Gall odstopil svojemu bratu Hansu.³⁸⁵ Dodaten dokaz za to je sveženj listin deda, očeta in sina, tj. Hansa, Andreja in Franca, zabeležen v zapuščinskem inventarju Franca Galla iz Brežic in Rajhenburga iz 17. stoletja.³⁸⁶ Andrej je bil namreč od leta 1486 poročen z Barbaro, hčerjo Jurija Pfaffoitscherja in tedaj že vdovo po Henrikju Lugerju (z Luknje pri Novem mestu),³⁸⁷ s katero je imel sinova Franca in Bernarda.³⁸⁸ Po tej liniji je Andrej prišel do gradu Luknja, po katerem se je nekaj časa imenoval.³⁸⁹

9. generacija. Podveja Šentjurjeva Gora (joanidska veja). Viljem in Neža Gall sta imela tri sinove: Gašperja, Ludvika in Ulrika. Najstarejši Gašper je leta 1457 prejel rodbinske fevde, leto pozneje pa ga srečamo v vlogi overovitelja listine Nikolaju Sawerju.³⁹⁰ Njegove soproge ne poznamo, imel pa je sina Baltazarja, ki se prvič omenja leta 1497 kot duhovnik v Novem mestu,

Slika 30. Pečat Ludvika I. Galla z Gallensteina. Napis: **• s • ludwig • gall • 1474** (ARS 1063, ZL 876, 1490–X–16, foto Marko Zaplatil).

³⁸⁴ Regest listine iz 1457–X–26, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 21, pag. 23–24.

³⁸⁵ Regesta listin iz 1459–XII–2 in 1479–V–21, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, No. 16, pag. 22; Lade I, No. 16, pag. 35.

³⁸⁶ ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade B, No. 6, pag. 10.

³⁸⁷ Regesta listin iz 1486–VII–5 in 1496–III–20, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade A, No. 1, pag. 5; Lade E, Nr. 5, pag. 19.

³⁸⁸ Oba brata se omenjata v regestu listine 1516–V–22, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade D, No. 13, pag. 16, leta 1545 pa se Bernard Gall imenuje po gradu Luknja (zum Lueg), ARS, AS 1063, ZL 1384 (1545–XI–10).

³⁸⁹ Regest listine iz 1504–II–22, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade A, No. 8, pag. 7; BARAGA, *Kapiteljski arhiv Novo mesto*, str. 124, št. 199 (1514, dec. 22).

³⁹⁰ ARS, AS 1073, ZR I–2r, fol. 5 (1456); StLA, HA Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 8'; ARS, AS 1063, ZL 667 (1458–VI–1).

ko je bil Gašper verjetno že nekaj časa mrtev.³⁹¹ Morda je umrl že pred letom 1473, ko sta njegova brata Ludvik in Ulrik skupaj prodala neko posest bratoma Rain,³⁹² vsekakor pa pred letom 1478, ko je Ludvik podeljeval rodbinske fevde.³⁹³ On je bil med letoma 1480 in 1496 oskrbnik deželnoknežjega urada Radeče in gradu Žebnik; sprva je imel oboje v zakupu za 200 funtov dunajskih pfenigov, pozneje (po letu 1489) pa v oskrbi proti letnemu obračunu.³⁹⁴ O Ulriku, ki je bil nekaj časa oskrbnik na Čretežu,³⁹⁵ razen skupnih poslov, ki jih je opravljal z bratom – večinoma gre za nepremičninske posle³⁹⁶ –, vemo le še to, da je bil poročen z Margareto, hčerjo Martina Sawyerja,³⁹⁷ s katero je imel hčer Uršulo ter sinova Konstantina in Viljema.³⁹⁸ Brata Ludvik in Ulrik se v virih pojavljata do leta 1500; Ludvik je iste fevde kot leta 1478 podeljeval še leta 1507. Možno pa je tudi, da se omembe po letu 1496 že nanašajo na domnevna istoimenska Ludvikova sinova (Ludvika II. in Ulrika II.).

9. generacija. Podveja Wart (joanidska veja). V isti generaciji sta živela tudi Jurij, imenovan »von der Wart«, in njegov brat Jakob. Njun izvor ni povsem jasen, gotovo je le to, da sta pripadala gallensteinski veji.³⁹⁹ Lokacija dvora Wart zaenkrat še ni identificirana. Jurij je bil leta 1486 poročen z Margareto, hčerjo Andreja Lamberga in vdovo po Krištofu Petschacherju.⁴⁰⁰ V letih 1504–1508 se omenja kot oskrbnik v Vipavi.⁴⁰¹

Njegov brat Jakob je leta 1486 prejel v oskrbo deželnoknežji grad Gamberk, ki so ga zgradili njegovi daljni predniki.⁴⁰² To službo je opravljal še leta 1523, vendar

³⁹¹ KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 3, str. 102.

³⁹² Prepis listine v: StLA, AUR 7453a (1473–I–18).

³⁹³ Dokumentirani sta vsaj dve fevdni podelitvi z dne 12. maja 1478, regesta listin, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade E, pag. 82, 83 in verjetno regesta istih dveh listin: ARS, AS 309, ZI, Erasmus Gall, št. 28 (1672), B. U. No. 13, 14, pag. 4.

³⁹⁴ HHStA, AUR, 1480–II–20; 1483–X–31 (sub dato 1483–XI–1); 1489–X–26, 1496–XI–9.

³⁹⁵ KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 3, str. 66.

³⁹⁶ GZL X/85 (1483–VII–12); Regest listine iz 1487, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade D, No. 11, pag. 16; ARS, AS 1063, ZL 884 (1491–XII–3); 945, 1498–XI–19.

³⁹⁷ Prepis listine v: StLA, AUR 8340 (1488–VI–30).

³⁹⁸ StLA, Familienarchiv Gall von Gallenstein, No. 6 (1513–XI–16), No. 7 (1517–XI–8).

³⁹⁹ Leta 1480 je Jurij naveden kot Georg von Gallenstein (ARS, AS 730, Dolški arhiv, fasc. 153, pag 539), 1492 pa kot Jorg Gall von der Wart (ARS, AS 1063, ZL 894, 1492–VIII–13). Kot brata se Jurij in Jakob navajata v listini ARS, AS 1063, ZL 973 (1501–VII–19).

⁴⁰⁰ StLA, AUR 8117 (1486–VIII–6); 8128 (1486–IX–30).

⁴⁰¹ KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 4, str. 22; MORELLI, *Istoria della Contea di Gorizia*, str. 16, 17; PAVLIN, *Goriška*, str. 60–61.

⁴⁰² RKF 30, št. 197.

ne brez prekinitve; januarja 1498 je moral na Maksimilijanov ukaz oskrbnništvo predati Hansu Turjaškemu, a se maja spet omenja kot gamberški oskrbnik.⁴⁰³ Obenem je bil v letih med 1496 in 1522 stiški samostanski advokat in nekaj časa sekretar. Stiški viri ga opisujejo kot zelo sposobnega uslužbenca. Tesne stike je vzdrževal s Stični matičnim samostanom v Reinu na Štajerskem in s tamkajšnjim opatom Wolfgangom, na tem položaju pa je ostal tako dolgo verjetno tudi zato, ker je bil v istem času stiški opat njegov sin Urban (1516–1523).⁴⁰⁴ Poročen je bil z neko Margareto,⁴⁰⁵ s katero je imel poleg Urbana še sina Mihaela, ki se je prav tako posvetil duhovniškemu poklicu.⁴⁰⁶

9. generacija. Erbardinska veja. V to generacijo sodita tudi nekoliko mlajša Andrejeva sinova Franc in Bernard, ki sta v znanih srednjeveških virih ostala nedokumentirana. Franc je bil poročen dvakrat, prvič s Katarino, hčerjo Jurija Dürrerja (1514),⁴⁰⁷ drugič pa z Magdaleno, hčerko Krištofa Galla z Rožeka (1520).⁴⁰⁸ Bernard je bil prvič poročen z Barbaro, hčerko Gašperja Lambergarja (umrla 1519),⁴⁰⁹ drugič pa z Nežo Wildenstein.⁴¹⁰ Leta 1545 se v nekem dokumentu imenuje po gradu Luknja.⁴¹¹

LINIJA MOTNIK

7. generacija. Leta 1426 se v virih prvič pojavi Nikolaj Gall z Motnika. Gre za prodajno listino studeniškemu samostanu, ki sta jo sopečatila moravški župnik Peter Polc in Nikolajev svak Ulrik Limberški, iz nje pa lahko razberemo, da je imel Nikolaj posest na območju moravške župnije.⁴¹² Na podlagi teh podatkov bi ga zlahka uvrstili v lebeško-rožeško linijo, vendar drug dokument kaže, da je

.....
⁴⁰³ RKM 2, št. 5704; prepis listine 1498–V–25, ARS, AS 781, Samostan Stična.

⁴⁰⁴ MLINARIČ, *Stiška opatija*, str. 285.

⁴⁰⁵ TKL II, št. 422.

⁴⁰⁶ KOBLAR, Drobotnice iz furlanskih arhivov, IMK 2, str. 40; IMK 3, str. 18, 192.

⁴⁰⁷ Regest listine iz 1514–VIII–13, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade B, No. 1, pag. 9.

⁴⁰⁸ Regest listine iz 1520–XI–4, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade B, No. 2, pag. 9.

⁴⁰⁹ Regest listine iz 1519–XI–8, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade C, No. 2, pag. 11.

⁴¹⁰ Regest listine iz 1550–XI–4, ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade C, No. 3, pag. 11–12.

⁴¹¹ ARS, AS 1063, ZL 1384 (1545–XI–10).

⁴¹² StLA, AUR 5066 (1426–IV–15).

pripadal Gallom z Gallensteina. Leta 1420, šest let pred prvo omembo Nikolaja Galla z Motnika, je Nikolaj Gall z Gallensteina skupaj z ženo Margareto prodal svojo hubo v Zgornjih Praprečah pri Lukovici.⁴¹³ Listino je na Margaretino prošnjo sopečatil Ulrik Limberški, za katerega vemo, da je bil svak Nikolaja Galla z Motnika. V tem kontekstu smemo domnevati, da je Margareta za overovitev listine prosila svojega brata, kar pa bi pomenilo, da sta bila Nikolaja iz obeh dokumentov identična. Nikolaj Gall z Motnika je torej izviral iz rodbinske veje Gallenstein, po kateri se je še leta 1420 imenoval, poročen pa je bil z Margareto, sestro Ulrika Limbersškega. Njegov natančnejši izvor ostaja uganka, glede na čas pojavljanja v virih pa bi ga lahko umestili v sedmo generacijo in morda pripisali Hansleinu III. ali Henriku II., o katerih potomstvu ne vemo praktično nič. Na tega Nikolaja bi se utegnil nanašati še en dokument. Aprila 1442 se v skupini hčera – dedinj po umrlem Eberhardu Pawerju z Iga – pojavlja Margareta, žena Nikolaja Galla.⁴¹⁴ To bi lahko bila druga Nikolajevega žena, zgolj posredna omemba v listini pa bi lahko bila vzrok za ohlapnejšo Nikolajevo identifikacijo (brez dodatka »z Motnika«). V tem času je sicer živel še en Nikolaj Gall – Pukštajnski, ki pa spričo povsem kranjskega konteksta listine prihaja v poštev v manjši meri.

8. in 9. generacija. Gospostvo Motnik so imeli Galli v zastavi od deželnega kneza,⁴¹⁵ poleg tega pa so razpolagali še z dodatno fevdno posestjo. Tri hube na Brezovici in v Dolini je leta 1456 prejel v fevd od celjskega grofa Jurij I. Gall z Motnika, ki ga imamo lahko za Nikolajevega sina.⁴¹⁶ Omenja se še leta 1467,⁴¹⁷ leta 1495 pa na tem mestu zasledimo njegova sinova Andreja in Jurija II., ki sta isto posest prejela v fevd od kralja Maksimilijana.⁴¹⁸ Andrej in Jurij II. sta bila Jurijeva sinova iz zakona z Ano, hčerko Bertolda Dürrerja (s Sušja pri Ribnici).⁴¹⁹ Andrej, ki je bil poročen z Dorotejo Raunach,⁴²⁰ naj bi umrl pred letom 1511, Jurij pa, poročen z neko Moroso Raphael,⁴²¹ ki je pozneje poleg gospostva imel v zastavi

⁴¹³ HHStA, AUR, 1420–VI–29.

⁴¹⁴ KLA, Gallenstein, Vereinigte Herrschaften, 1442–IV–29.

⁴¹⁵ URANKAR, *Zgodovina trga Motnika*, str. 37–38.

⁴¹⁶ KOMATAR, *Lehen der Grafen von Cilli*, kol. 203.

⁴¹⁷ URANKAR, *Zgodovina trga Motnika*, str. 37–38.

⁴¹⁸ StLA, LF Lehen, Band 1, fol. 395.

⁴¹⁹ ZAHN, *Familienbuch*, str. 403, 405.

⁴²⁰ *Ibid.*, str. 370.

⁴²¹ *Ibid.*, str. 405.

tudi trg Motnik, se v virih pojavlja vse do leta 1530, ko je opravljal funkcijo deželnega upravitelja za Kranjsko.⁴²²

LINIJA PUKŠTAJN

5. generacija. Začetnik pukštajnske linije je bil Nikolaj Gall, ki se v virih prvič pojavi leta 1361 z nenavadnim vzdevkom »von Sazz«. Poimenovanje se nanaša na zastavljeno posest; Nikolaj Gall se je imenoval po posesti, ki jo je imel v zastavi od Henrika Planinskega, in je sodila v sklop slovenjegraškega gospostva. Gospostvo je pripadalo oglejskim patriarhom, ki so ga podelili v fevd Habsburžanom; ti so ga leta 1362 protipravno alodizirali, sicer pa so ga že leta 1351 podelili v sekundarni fevd grofom Pfannberškim, ki so ga istega leta zastavili Henriku Planinskemu.⁴²³ Nikolaj je posest (glede na razpoložljive vire naj bi šlo za 14 hub) prejel od Henrika v zastavo za posojenih 224 guldnov pred letom 1361, kmalu zatem, po Henrikovi smrti leta 1363 in posledično izumrtju rodbine Planinskih, pa je zastavno razmerje prešlo neposredno na avstrijskega vojvodo Rudolfa IV.⁴²⁴ Nikolaj je pripadal ožjemu krogu ministerialitete Planinskih, kar bi morda lahko izviralo še iz stare navezave Gallov na Višnjegorske po izumrtju Andeških; Svibenski, katerih stranska veja so bili Planinski, so bili namreč sorodstveno povezani z Višnjegorskimi.⁴²⁵ Tudi po Henrikovi smrti je Nikolaj Gall ostal zvest njegovi vdovi Elizabeti ter bil prisoten pri urejanju njenega prežitka na Planini; bil je tudi tisti, ki je opravil obračun z njenimi uradniki ob primopredaji gospostva Planina s celjskimi grofi.⁴²⁶ Poročen je bil z neko Udalhildo, ki ji je leta 1363 za jutrnjo nakazal svojo zastavo štirinajstih hub v Slovenj Gradcu, leta 1376 pa se že omenja kot mrtev.⁴²⁷ Njegov izvor ni povsem jasen; lahko bi izviral tako iz lebeško-rožeške kot tudi gallensteinske linije. Morebitna identičnost z Nikolajem Gallom z Gallensteina, ki je živel v istem času (5. generacija), je sicer spričo uporabe različnih pečatov izključena,⁴²⁸ zaenkrat pa tudi v lebeško-rožeški veji ne poznamo nobenega pri-

⁴²² URANKAR, *Zgodovina trga Motnika*, str. 37–38; ČIPIĆ REHAR, *Listine nadškofijskega arhiva* (I), št. 97, str. 73.

⁴²³ Kos, *Vitez in grad*, str. 369.

⁴²⁴ ARS, AS 1063, ZL 6789 (1363–VI–5).

⁴²⁵ Kos, *Blesk zlate krone*, str. 66 ss.

⁴²⁶ ARS, AS 1063, ZL 4199 (1363–IV–27); 6375 (1363–V–3); 4202 (1363–IX–20); 4204 (1363–IX–20).

⁴²⁷ ARS, AS 1063, ZL 6789 (1363–VI–5); TEA, str. 382.

⁴²⁸ ARS, AS 1063, ZL 4204 (1363–IX–20); 6364 (1361–XII–16).

Slika 31. Pečat Nikolaja I. Galla Pukštajnskega. Napis: **S • NICOLAI • GALLI** (ARS 1063, ZL 6364, 1361–XII–16, foto Marko Zaplatil).

mernega kandidata. Povsem možno je, da se je slovenjegraška, poznejša pukštajnska veja Gallov odcepila že v kateri od predhodnih generacij. Na to do neke mere namiguje grbovna podoba na pečatu Nikolaja Galla »von Sazz« – glava enoroga brez krone, obrnjena v (heraldično) desno, enako kot pri Konradu II. Gallu.⁴²⁹

6. generacija. Edini znani Nikolajev sin je nosil očetovo ime. Prvič se pojavi v virih leta 1376 kot *Nicolaus Gallus qondam Nicolai Galli de Windisgratz*, ko mu je oglejski patriarh podelil grad Pukštajn v dedni fevd.⁴³⁰ Še istega leta je celjskima grofoma Hermanu in Viljemu prodal gozdne pravice v kamniškem deželskem sodišču,⁴³¹ pred letom 1389 pa

jima je zastavil rezidenčni grad Pukštajn.⁴³² Celjski so ga zastavili naprej Ulriku s Klöchla, Nikolaj pa ga je leta 1393 odkupil iz zastave in ob tej priložnosti obljubil Hermanu Celjskemu predkupno pravico, če bi ga kdajkoli nameraval prodati.⁴³³ Ob tesni navezavi na celjske grofe se je Nikolaj Gall kot najemnik udejstvoval v vojaških spopadih salzburskega nadškofa z Bavarci. Leta 1382 je vodil manjši oddelek, ki so ga sestavljali Hans Ochs, Konrad Samswanger, Bertold s Kraschaua in Friderik Staingrub.⁴³⁴

7. generacija. V sedmi generaciji je živel še tretji Nikolaj, domnevno Nikolajev

⁴²⁹ Treba je dodati, da pri poznejših Gallih s Pukštajna, npr. pri Bernardu na upodobitvi v Grbovni knjigi iz Neustifta (16. stol.), najdemo grb, identičen tistemu, ki so ga uporabljali Galli z Rožeka: cel, v desno vzpenjajoč se enorog s krono, RABER, *Neustifter Wappenbuch*, str. 18.

⁴³⁰ TEA, str. 382.

⁴³¹ ARS, AS 1063, ZL 4285 (1376–VII–4); HHStA, AUR, 1376–VI–12.

⁴³² ARS, AS 1063, ZL 4368 (1389–III–6); Kos, *Vitez in grad*, str. 359.

⁴³³ ARS, AS 1063, ZL 4381 (1393–IX–14).

⁴³⁴ HHStA, AUR, (Salzburg) 1382–VI–9; 1382–IX–4.

sin, ki se prvič pojavi v popisu štajerskega deželnega plemstva v času husitskih vojn 1420–1422,⁴³⁵ posredno pa se omenja že po smrti v neki fevdni podelitvi sina Hansa. Poročen je bil z neko Ano.⁴³⁶ V istem času poznamo tudi njegovega brata Henrika, vendar zgolj iz odpovedi zvestobe/napovedi fajde salzburškemu nadškofu iz leta 1422.⁴³⁷

Povezave Nikolaja II. so očitno pripeljale njegovo hčer Nežo na celjski dvor. Dokumentirana je leta 1427 v dveh listinah, s katerima ji je Katarina Rifniška, poročena Getzendorffer, namenila 100 funtov dote ob poroki in kot skrbnika tega dogovora zadolžila celjskega dvornega mojstra Erazma Lichtenberga.⁴³⁸

8. generacija. Tretji Nikolaj Gall s Pukštajna je imel z Ano dva sinova, Andreja in Hansa. Andrej se pojavi v virih leta 1452, ko je posredoval pri nekem izplačilu Hansa z Rebrce/Rechperga šentpavelskemu opatu.⁴³⁹ Pukštajnska linija Gallov je pripadala krogu šentpavelskih vazalov; v tem kontekstu se v prvi polovici 15. stoletja pojavlja že Andrejev oče Nikolaj,⁴⁴⁰ pozneje pa tudi njegova sinova. Hans je leta 1458 Andreju odstopil šentpavelski fevdni dvor *an dem Haid* pri Dravogradu, ki pa ga je ta nedolgo za tem izročil Hansu Hagenauerju in njegovi ženi Doroteji kot odškodnino za uboj (v afektu) Dorotejinega brata Hansa Leupacherja.⁴⁴¹ Dve leti pozneje je Andrej postal deželnoknežji oskrbnik na Čušperku,⁴⁴² leta 1478 pa se že omenja kot mrtev.⁴⁴³ Njegov brat Hans je bil v letih 1465–1469 Baumkircherjev oskrbnik na Cesargradu, utrdbi na levem bregu Sotle nasproti Kunšperka.⁴⁴⁴ Marca 1478 mu je cesar Friderik III. podelil oskrbništvo gradu Muta, čemur je mesec pozneje dodal še upravo tamkajšnje mitnice, ki jo je Hans užival v zakupu za 120 funtov dunajskih pfenigov letno.⁴⁴⁵ Mitnica v Muti je stala ob eni glavnih tranzitnih poti preko slovenskega ozemlja – Obdravski cesti –, po kateri je v 15. stoletju potekal živahen promet.⁴⁴⁶ Hansovi navezanosti na Andreja Baumkircherja je treba

⁴³⁵ StLA, Meillerakten XIVA–2.

⁴³⁶ STARZER, *Landesfürstliche Leben*, str. 47, 152, 155.

⁴³⁷ MELL, *Abhandlungen*, str. 223; LANG, *Salzburger Leben 2*, str. 477.

⁴³⁸ StLA, AUR 5117 (1427–VII–20); 5132 (1427–XII–21).

⁴³⁹ SCHROLL, *Urkundenbuch St. Paul*, str. 416, št. 491.

⁴⁴⁰ SCHROLL, *Lehensverzeichnisse St. Paul*, str. 304, 310.

⁴⁴¹ *Ibid.*, str. 321.

⁴⁴² BIRK, *Urkunden-Auszüge*, str. 232, št. 378, 379.

⁴⁴³ StLA, LF Lehen, Bd. 1, fol. 86', reg. v STARZER, *Landesfürstliche Leben*, str. 47.

⁴⁴⁴ LOSERTH, *Archiv Stubenberg*, Supl. 2, str. 29; ARS, AS 1063, ZL 767 (1469–I–14).

⁴⁴⁵ CHMEL, *Monumenta Habsburgica*, str. 743, št. DCCXLVIII; RF 29, str. 138, št. 212; GÖTH, *Urkunden-Regesten Steiermark*, MHVSt 10, str. 316–317, št. 725.

⁴⁴⁶ KOSI, *Potujoči srednji vek*, str. 229.

na tem mestu odmeriti nekaj več prostora. Prvi stiki med rodbinama so otipljivi že leta 1460, ko je Baumkircher sopečatil reverz brata Andreja Galla, ki je takrat prevzemal oskrbništvo na Čušperku,⁴⁴⁷ Hansovo oskrbništvo na Cesargradu, ki je verjetno trajalo do Baumkircherjevega umora leta 1471, pa je nedvomno treba razumeti v širšem kontekstu, ki presega golo službeno razmerje. Za pojasnitev gornje trditve moramo poseči nekaj desetletij naprej. Leta 1497 se je Bertold Perner na prigovarjanje bratov Viljema II. in Jurija II. Baumkircherjev poročil z njuno »teto« (mume). Obljubila sta mu bogato doto – 1000 ogrskih guldnov in pomoč pri obnovi njegovega, v ogrsko-avstrijski vojni porušenega gradu Bärnegg na avstrijskem Štajerskem. Brata sta obljubo izpolnila le v zelo majhnem delu (vsega 300 funtov dote), bolj zanimiva pa je na tem mestu identiteta njune »tete«; njeno ime je bilo namreč Julijana Gall s Pukštajna, domnevno Hansova hči. Na to sta opozorila štajerska zgodovinarja Fritz Posch in Roland Schäffer, vendar njuno iskanje sorodstvenih vezi med Galli in Baumkircherji ni dalo zadovoljivega rezultata.⁴⁴⁸ Tu se še enkrat ozrimo na Hansov prevzem oskrbništva gospostva Muta leta 1478. Friderikova podelitev, ki je stopila v veljavo na jurjevo, je bila izstavljena 18. aprila,⁴⁴⁹ na isti dan pa sta Hans Gall in njegova žena cesarju *von der gnad vnd fürdrung wegen, so vns sein kaiserliche gnad in menig wege tan vnd beweist* predala vso posest, ki sta jo imela v Vipavi.⁴⁵⁰ Hansovi ženi je bilo ime Margareta, prav tako kot drugi in obenem zadnji ženi Andreja Baumkircherja, vipavska posest, ki se navaja v omenjeni listini (večji travnik, večja žitna njiva, zidana klet in dva domca v trgu Vipava), pa se do potankosti sklada z delom Baumkircherjevih nepremičnin v Vipavi in bližnji okolici.⁴⁵¹ Zelo verjetno je torej, da se je tesni Baumkircherjev sodelavec Hans Gall po Andrejevem umoru leta 1471 poročil z njegovo vdovo, ki je v zakon prinesla vipavsko posest,⁴⁵² pozneje pa mu je rodila vsaj hčer Julijano.

9. generacija. Hans je imel poleg Julijane še sina Hansa, ki se v virih prvič skupaj s svojo ženo Evo omenja leta 1518,⁴⁵³ zadnjič pa kot živ 1551. Takrat je od kralja

⁴⁴⁷ BIRK, Urkunden-Auszüge, str. 232, št. 379.

⁴⁴⁸ POSCH, Perner und Burg Bärnegg, str. 36–37; SCHÄFFER, Späteren Baumkircher, str. 552.

⁴⁴⁹ CHMEL, Monumenta Habsburgica, str. 743, št. DCCXLVIII.

⁴⁵⁰ HHStA, AUR, 1478–IV–18, regist v: CHMEL, Monumenta Habsburgica, str. 724, št. DCCLXXV.

⁴⁵¹ VILFAN, Andreas Baumkircher, str. 265–268.

⁴⁵² Že februarja 1478 je Lenart Herberstein od cesarja prejel neko posest v Vipavi, ki je bila pred tem v rokah Hansa Galla (HHStA, AUR, 1478–II–6) in jo morda lahko obravnavamo v kontekstu aprilskih poslov.

⁴⁵³ ČIPIĆ REHAR, Listine nadškofijskega arhiva (I), št. 57, str. 58.

Ferdinanda I. prejel v fevd različno posest, ki sta jo imela pred tem v fevdu njegov oče in stric Andrej: osem kmetij v *Obernhofen* in eno pri Dravogradu,⁴⁵⁴ dve hubi v *Novakih pri Šentilju*⁴⁵⁵ in več hub v okolici Vuzenice.⁴⁵⁶ Že leta 1557 se omenja kot mrtev; tedaj je namreč omenjene fevde prejel njegov sin Erazem.⁴⁵⁷

TEŽKO OPREDELJIVI ČLANI RODBINE GALL V DUHOVNIŠKIH VRSTAH

V virih pretežno cerkvene provenience najdemo še nekaj članov rodbine Gall, ki pa jih ne moremo z gotovostjo natančneje opredeliti, čeprav so nekateri opravljali ugledne cerkvene službe.

Kot prvi med njimi se leta 1388 pojavi v dveh dokumentih Jurij Gall, župnik v Trebnjem; julija kot priča v neki stiški listini⁴⁵⁸ in decembra kot patriarhov pooblaščenec, ki mu je bila naložena umestitev Janeza Kolovškega na vikariat v Cerkljah.⁴⁵⁹ V podobni vlogi ga srečamo tudi pozneje, predvsem leta 1392, ko je umeščal novega duhovnika na župnijo v Kostanjevici in zagotovil menzalne naslove svojih podružničnih cerkva v Ševnici, Moravčah pri Gabrovki in Lipniku,⁴⁶⁰ med drugim pa je opravljal tudi naloge predstojnika bratovščine sv. Trojice v Novem mestu.⁴⁶¹ Zadnjič ga najdemo v virih leta 1417, ko je resigniral z mesta trebanjskega župnika, še pred tem pa je leta 1405 nastopil kot porok in priča pri poravnavi med stiškim opatom ter župnikoma v Ribnici in Dobropolju. Do spora je prišlo zaradi stiških pretenzij po omenjenih župnijah, ki pa so bile neutemeljene in posledično neuspešne. Stiški opat se je moral v poravnavi zavezati k povračilu sodnih stroškov obema župnikoma.⁴⁶²

Mesto župnika v Dobropolju je takrat zasedal drugi pripadnik rodbine Gall, in sicer Janez. Kot *Johannes natus Johannis de Gallenstayn* se pojavi že leta 1392 v

⁴⁵⁴ StLA, Lehensakten, Bd. 12, št. 152, fol. 3–3'; StLA, LF Lehen, Bd. 1, fol. 86', reg. v: STARZER, *Landesfürstliche Leben*, str. 47.

⁴⁵⁵ StLA, Lehensakten, Bd. 12, št. 152, fol. 4–4'.

⁴⁵⁶ StLA, Lehensakten, Bd. 12, št. 152, fol. 6–6'.

⁴⁵⁷ StLA, Lehensakten, Bd. 12, št. 152, fol. 10.

⁴⁵⁸ NŠAL, ZL 189 (1388–VII–30).

⁴⁵⁹ ARS, AS 1063, ZL 5342 (1388–XII–8).

⁴⁶⁰ ARS, AS 1063, ZL 285 (1392–I–29); OTOREPEC, *Gradivo – Videm*, št. 1353, str. 268, 269; glede lokalizacije glej HÖFLER, *Gradivo za historično topografijo*, str. 186.

⁴⁶¹ NŠAL, KANM, fasc. V, št. 1 (CKSL); BARAGA, *Kapiteljski arhiv Novo mesto*, št. 18, str. 56.

⁴⁶² ARS, AS 1063, ZL 377 (1405–V–4); prim. HÖFLER, *O prvih cerkvah*, str. 263.

patriarhatskih ordinacijskih zapisnikih, ko je prejel tonzuro.⁴⁶³ Bil je torej sin enega od Janezov (Hansov) Gallov z Galensteina. Glede na čas pojavljanja bi bil njegov oče pravzaprav lahko le Hans I., poročen z Ano Polhograjsko, vendar zaenkrat to ostaja zgolj domneva. Maja 1393 je kot subdiakon zaprosil za izpraznjeno mesto župnika v Gorenjem Mokronogu, kamor ga je oktobra po papeževem nalogu investiral stiški opat Albert.⁴⁶⁴ Leta 1422 se je kot kaplan v Podpeči potegoval za izpraznjeno mesto župnika v Cerknici, ki pa ga je v končni fazi dobil njegov konkurent Janez, sin krojača Pavla iz Ljubljane.⁴⁶⁵ Štiri leta pozneje je bil umeščen na župnijo Dob, in sicer na podlagi zamenjave, ki jo je izvedel z Avguštinom Gerkešem za župnijo Cerknica. Čeprav se je že leta 1428 izkazalo, da je bila ta zamenjava neveljavna – očitno v zvezi s sporom, ki je za to župnijo potekal med njim in omenjenim Janezom iz Ljubljane in ki morda leta 1426 še ni bil rešen –, je Janez Gall ostal župnik v Dobu do svoje smrti leta 1446.⁴⁶⁶

Po Jurijevi resignaciji na trebanjsko župnijo leta 1417 je izpraznjeno mesto zasedel Pavel Gall.⁴⁶⁷ Ta je bil nezakonski sin nekega Galla, saj je pri njegovi potrditvi za župnika omenjen *defectus natalis*. Funkcija mu je bila očitno podeljena brez potrebnega dispensa, ki naj bi ga pridobil pozneje, kar pa se ni nikoli zgodilo. To je bil namreč eden od razlogov za njegovo razrešitev s položaja župnika leta 1439. Obenem so mu očitali tudi konkubinat, osumljen pa je bil celo umora nekega laika.⁴⁶⁸

Leta 1435 se v virih začne pojavljati Andrej Gall.⁴⁶⁹ Leta 1437 je v nekem dokumentu označen kot »plemiškega porekla po obeh starših«, in sicer mu je takrat papež Evgen IV. marca obljubil umestitev na prvo izpraznjeno župnijo v oglejski ali salzburški diecezi,⁴⁷⁰ avgusta pa je bil potem na podlagi te ekspektance umeščen na mesto župnika v Beli Cerkvi.⁴⁷¹ Vendar njegova umestitev ni potekala brez zapletov, na isto župnijo je pretendiral tudi neki Rutger Blankenberg, ki se junija 1438 celo omenja kot župnik v Beli Cerkvi. Že novembra 1437 je bil na baselskem koncilu v tej zadevi proti Andreju Gallu sprožen proces, ki pa je bil

⁴⁶³ OTOREPEC, *Gradivo – Videm*, št. 1353, str. 268.

⁴⁶⁴ ARS, AS 1063, ZL 300 (1393–X–31); OTOREPEC, *Gradivo – Mokronog*, št. 58, 59, str. 201.

⁴⁶⁵ RG IV 08695.

⁴⁶⁶ RG IV 12030; RG V 02093.

⁴⁶⁷ RG IV 12157.

⁴⁶⁸ RG IV 03245.

⁴⁶⁹ RG V 00254.

⁴⁷⁰ DOZA, reg. št. 3386 (1437–III–11); 3393 (1437–IV–23).

⁴⁷¹ DOZA, reg. št. 3397, 3398, 3399.

naslednje leto očitno rešen v njegovo korist.⁴⁷² Poleg tega se je Andrej približno v istem času ukvarjal še z dodatnimi težavami, ki pa si jih je nakopal sam. Urad rimske penitenciarije ga je preganjal zaradi številnih prestopkov in pregreh, ki kažejo na gizdalinstvo in razvrat. Na seznamu očitkov so se znašli: nošnja orožja, številni fizični napadi na cerkvene osebe (duhovnike, menihe idr.), ki so se končali s prelitjem krvi, igranje prepovedanih iger ter obiskovanje tavern, vinotočev in drugih nedovoljenih in nečastnih lokacij. Tudi v tem primeru mu je bila usoda mila; aprila 1438 mu je rimska penitenciarija prestopke in grehe uradno oprostila.⁴⁷³ Poleg tega je naslednje leto prejel subdiakonot v cerkvi sv. Dominika v Ferrari in diakonat v cerkvi sv. Marije Novelle v Firencah.⁴⁷⁴ Kot vikar oziroma župnik v Beli Cerkvi se omenja še leta 1452,⁴⁷⁵ dve leti zatem pa je bila župnija inkorporirana stišskemu samostanu, pri čemer se je Andrej prostovoljno odpovedal svojemu vikarijatu.⁴⁷⁶ Nadvse zanimivo pa je izročilo o njegovem življenju in delovanju po tej upokojitvi. Po resignaciji z mesta belocerkovškega vikarja naj bi Andrej Gall vstopil v stiški samostan, kjer naj bi se posvetil znanosti. Pripisujejo mu avtorstvo teološkega dela *De genio tutelari et illusionibus cacadaemonis* (O angelu varuhu in prevarah hudobnega duha) in zgodovinske razprave *De origine et progressu religionis Christi in Carniola* (O začetkih in razvoju krščanstva na Kranjskem). Slednjo naj bi še v začetku 19. stoletja hranili v Stični, vendar sta danes obe deli izgubljeni.⁴⁷⁷ Zadnjič se omenja leta 1468 kot mrtev, in sicer v zvezi z vsoto, ki jo je od župnije v Beli Cerkvi dobil Tomaž Prelokar iz Celja. Iz skopega vpisa v register je mogoče sklepati, da je umrl okoli leta 1460; kot vzrok vakantnosti župnije je navedena njegova smrt, obenem pa naj bi jo že osem let zasedala opat in konvent stiškega samostana.⁴⁷⁸

Iz 15. stoletja poznamo zgolj iz posamičnih omemb še neko Ano Gall, v letih 1436–1441 nuno v Velesovem,⁴⁷⁹ nekega Gašperja Galla, ki je bil v letih 1486–1489

⁴⁷² DOZA, reg. št. 3408, 3417, 3418.

⁴⁷³ DOZA, št. 3413, 3414.

⁴⁷⁴ RG V 00254.

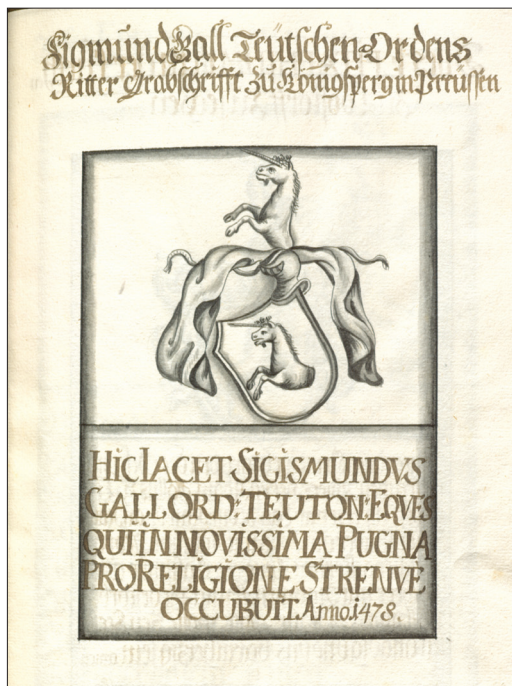
⁴⁷⁵ MLINARIČ, *Stiška opatija*, str. 233.

⁴⁷⁶ Ibid., str. 224.

⁴⁷⁷ GRUDEN, *Cerkvene razmere med Slovenci*, str. 114; SBL I, str. 198; HOFF, *Historisch-Statistisch-Topografisches Gemälde* 3, str. 127; SIMONITI, *Humanizem na Slovenskem*, str. 40; MLINARIČ, *Stiška opatija*, str. 853.

⁴⁷⁸ RG IX 05863.

⁴⁷⁹ NŠAL, ZL 299 (1436–V–4); ARS, AS 1063, ZL 5389 (1441–VIII–10).

Slika 32. Preris nagrobnika Sigmunda Galla (StLA, HS 28, Stadl, Ehrenspegel des Hertzogthumb Steyer VI, pag. 185).

župnik v Cerknici,⁴⁸⁰ in nekega Matijo Galla, leta 1495 na ne natančneje opredeljenem kleriškem položaju v (Škofji?) Loki.⁴⁸¹

V ta sklop lahko uvrstimo tudi Sigmunda Galla, ki je leta 1478 kot vojak Nemškega viteškega reda padel v bojih v Prusiji. Njegov grob naj bi se nahajal v Kaliningradu (nekdanjem Königsbergu), vendar smo o tem poučeni zgolj iz druge roke. Valvasor te podatke navaja po ne podrobneje opredeljenem, danes izgubljenem rokopisu iz gallskega arhiva,⁴⁸² Stadl pa poleg tega prinaša še skico Sigmundovega nagrobnika z nagrobnim napisom in obenem navaja dokument, v katerem se Sigmund omenja kot križevnik že leta 1460.⁴⁸³ Kljub posrednim virom se zdi zgodba dokaj verjetna; v letih 1478–1479 je bil Nemški viteški red dejansko v vojni s Poljsko.⁴⁸⁴

⁴⁸⁰ KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 2, str. 37.

⁴⁸¹ BARAGA, *Kapiteljski arhiv Novo mesto*, št. 150, str. 102.

⁴⁸² VALVASOR, *Die Ebre*, XV, str. 377.

⁴⁸³ StLA, HS 28, Stadl, *Hellglanzenter Ehrenspegel des Herzogthumb Steyer VI*, pag. 156, 185, prim. tudi DIMITZ, *Krain* 1, str. 321.

⁴⁸⁴ VOIGT, *Geschichte Preussens* 9, str. 103 sl., za prijazen napotek in pojasnilo se zahvaljujem prof. dr. Wernerju Paravicinju.

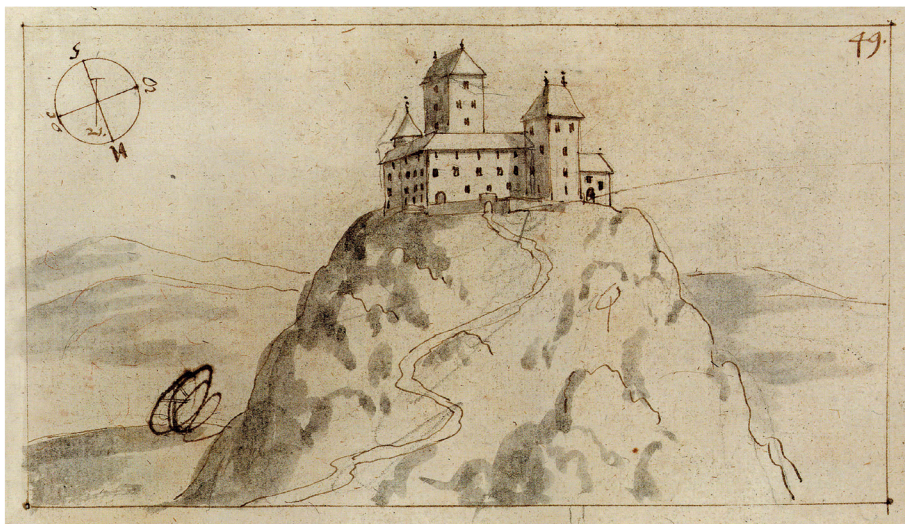
POSESTNI RAZVOJ

Uvodoma je treba opozoriti, da je natančno lociranje posesti, ki so v srednjem veku pripadale posameznim vejam Gallov izjemno težavno in deloma tudi problematično. Najzgodnejši urbarji zadevnih gospostev redko izvirajo iz 17. stoletja (Lebek 1614), večinoma pa so nastali šele v okviru terezijanskega katastra (sredina 18. stoletja). Pri slednjih gre dostikrat za združena gospostva (Podpeč–Gaberje–Turn pri Gabrovki, Lebek–Ponoviče), kjer razloček med posameznimi sestavnimi deli ni razviden. Pri gospostvu Rožek imamo domnevno celo opravka z diskontinuiteto upravnega središča; opuščeni Rožek naj bi ob koncu 16. stoletja nadomestila novozgrajena graščina Češnjice (Lichtenegg) južno od Moravč,⁴⁸⁵ čeprav se sam Rožek pojavlja na nepremičninskem trgu še v začetku 17. stoletja kot fevd in ni izključeno, da se nanj ni navezoval vsaj (verjetno) manjši del posesti, za katerega pa se ni ohranil noben urbarialni popis.⁴⁸⁶ Poleg tega se je mogoče nasloniti na različne listine, ki govorijo o posameznih posestnih transakcijah, od katerih je danes ohranjen le še nedoločljivo velik del, o nekaterih pa pričajo le še skopi izvlečki iz zapuščinskih inventarjev, ki s popačenimi zapisi toponimov mestoma otežujejo lokalizacijo. Kljub vsemu povedanemu je s kritično presojo omenjenih virov v spodnjih vrsticah tvegan poskus okvirnega prikaza posestnega razvoja obravnavanih rodbin, ki ga je treba upoštevati z opisanimi omejitvami.

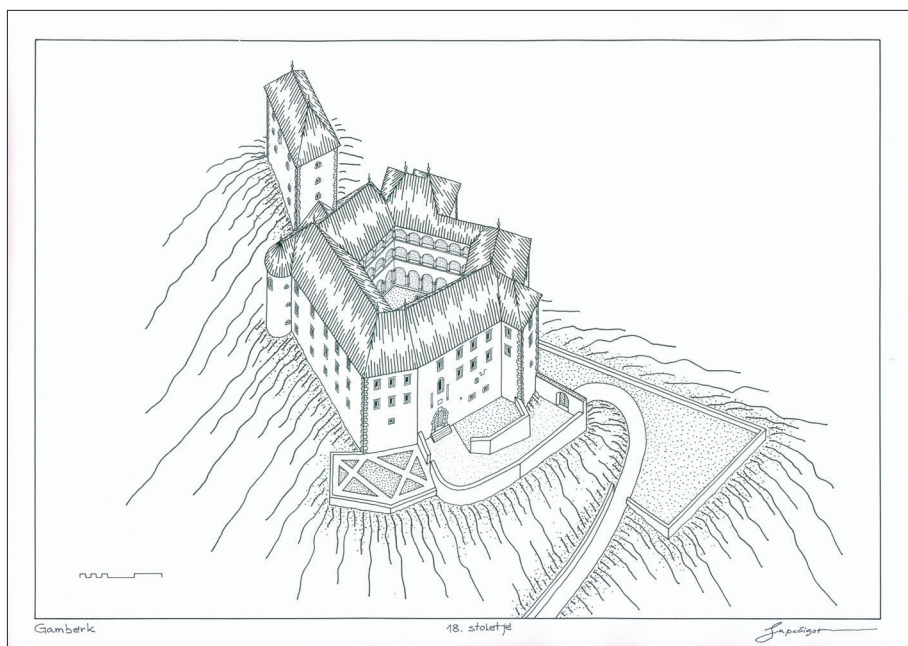
Prvotno posest Gallov na Kranjskem je treba iskati v okviru andeških posesti na Gorenjskem, ki so se raztezale v zaledju Kranja in Kamnika, na zemljepisni

⁴⁸⁵ SMOLE, *Graščine na Kranjskem*, str. 117.

⁴⁸⁶ *Ibid.*, str. 426.

Slika 33. Gamberk (Valvasor, *Skicna knjiga*, str. 58).

Slika 34. Gamberk, aksonometrična študija (avtor Igor Sapač).

dolžini približno med Tržiško Bistrico in Zasavskim hribovjem.⁴⁸⁷ Sprva je šlo verjetno za raztreseno posest na tem ozemlju, katere posamezne drobce lahko slutimo v zgodnjih posestnih donacijah, prodajah in menjavah (nekako do začetka 14. stoletja) v začetku še skupne rodbine. Takšna posest se denimo pojavlja v Poženiku pri Cerkljah (1248), Povljah pri Preddvoru (1254), Topolah pri Mengšu (1268), Srednji vasi pri Šenčurju (1299) in Nadgorici pri Črnučah (1300).⁴⁸⁸

V začetku 13. stoletja ali po drugi hipotezi kmalu po letu 1228 je Konrad I. po poroki s pripadnico rodbine Svibenskih ali pač Konrad II. kot ministerial zadnje andeške vdove Sofije Višnjegorske⁴⁸⁹ pridobil strnjeno posest v hribovju nad Zagorjem in kot središče gospodstva zgradil grad **Gamberk** pri Izlakah. Obseg gospodstva verjetno lahko okvirno enačimo z obsegom poznejšega dežel-skega sodišča Gamberk izvzemši koseško ozemlje v okolici Zagorja, ki je bilo gamberskemu gospodstvu priključeno pozneje.⁴⁹⁰ Gospodstvo je na severu segalo do Čemšeniške planine, na zahodu do Trojan in Kolovrata, na jugozahodu je meja potekala deloma po Medijskem potoku in se preko Zasavske gore južno od Zagorja spustila do Save, od tod pa se na vzhodu od izliva Trboveljščice preko Kleka v rahlem loku dvignila nazaj do Čemšeniške planine.

Sredi 13. stoletja se je eden od Gallov, domnevno Ditrik, poročil s pripadnico nekdanj prav tako andeške ministerialne rodbine Mekinjskih, kar je rodbini Gall po ugodnem razpletu prineslo zemljiško posest s središčem v **Mekinjah**, kjer je bil dvor oziroma stolp, sicer pa je bila nekdanja mekinjska posest verjetno – podobno kot gallska – raztresena na širšem andeškem območju med Kranjem in Blagovico.⁴⁹¹ Po ustanovitvi samostana v Mekinjah je stolp v veliki meri izgubil vlogo središča zemljiškega gospodstva in se je njegova posest – verjetno postopno, z darovanji članov rodbine samostanu – skrčila bolj ali manj na blizu ležečo dominikalno posest. Še globoko v novi vek pa je ohranil vlogo t.i. odvetniškega dvora; v skladu z dedno tradicijo je namreč pripadal vsakokratnemu rodbinskemu seniorju, ki je bil obenem samostanski odvetnik in ga je uporabljal kot občasno rezidenco v času izvrševanja odvetniških opravil.⁴⁹² Proti koncu 13. stoletja

⁴⁸⁷ HAUPTMANN, *Nastanek in razvoj Kranjske*, str. 91.

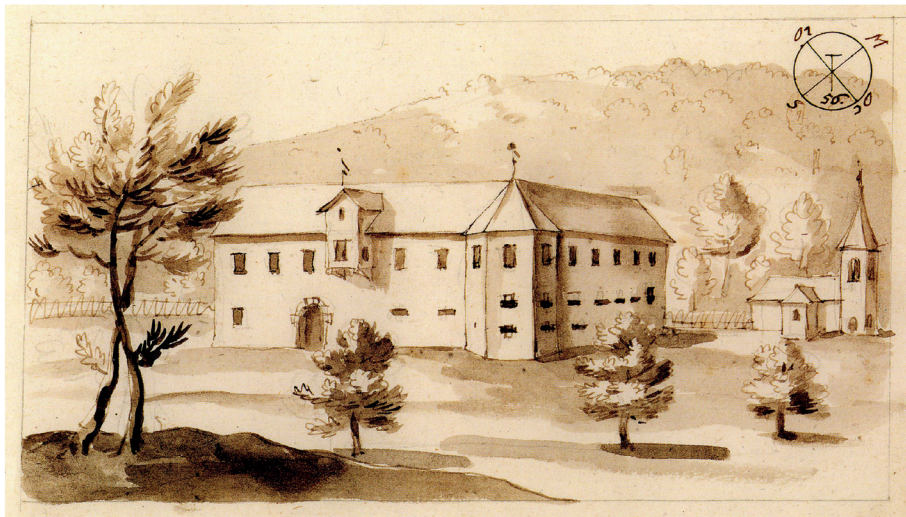
⁴⁸⁸ UBK II, št. 382, str. 294; ARS, AS 1063, ZL 5780, 1299–XII–8 B; ARS, AS 1063, ZL 5783, 1300–XI–II.

⁴⁸⁹ V skladu z eno od obeh verjetnih hipotez o zgodnjem razvoju rodbine Gall na Kranjskem, glej zg. str. 23.

⁴⁹⁰ BIZJAK, *Ratio facta est*, str. 131.

⁴⁹¹ Na to lahko sklepamo na podlagi pozneje izpričanih posesti Gallenbergov, pri čemer seveda ni vedno lahko razločevati med posestjo mekinjskega in tisto gallskega izvora.

⁴⁹² Kos, Dvor Gallenbergov, str. 182–183.

Slika 35. Šenkov turn (Valvasor, *Skicna knjiga*, str. 250).

Slika 36. Šenkov turn (razglednica 1915).

je prišlo do delitve rodbine na dve veji, in sicer je tista, rodbinsko povezana z Mekinjskimi, ki se je začela imenovati po Gamberku (Gallenberg), obdržala posesti na severu – v Ljubljanski kotlini (vzhodno od Kranja ter v širši okolici Kamnika in Mengša), v hribovitem svetu v okolici Lukovice, Blagovice in deloma Moravč ter celotno gamberško gospostvo. Gallenbergi so grad in gospostvo posedovali vsega tri generacije. Po letu 1300, ko je Seifrid II. tik pred smrtjo izstavil ustanovno listino za mekinjski samostan in *Gallemerberch castro nostro*, so gospostvo prevzeli njegovi sinovi, od katerih ga je zadnji preživel, Viljem III., prepustil nečaku Gallu. Ta ga je leta 1351 prodal avstrijskemu vojvodi Albertu II. za 400 mark oglejskih pfenigov.⁴⁹³ Nedolgo zatem so Habsburžani gospostvo skupaj z deželskim sodiščem podelili Šteberškim, ki so jim ga zaradi finančnih težav po začasni zastavitvi Celjskim leta 1433 dokončno odprodali nazaj.⁴⁹⁴ Ti so ga še isto leto podelili v oskrbo Juriju Apfaltrerju, sinu Andreja, ki je bil poročen z Margareto Gall, hčerko Henrika I. Galla z Gallensteina. Apfaltrerji so ostali deželnoknežji oskrbniki na Gamberku več kot 40 let (Jurij 1433, Konrad II. 1433–1464, Andrej II. 1464–1479, Kunigunda 1479–1486),⁴⁹⁵ potem pa je po 135 letih gospostvo po spletu naključij spet pristalo v rokah pripadnika rodbine prvotnih posestnikov – in sicer Jakoba Galla iz gallensteinske podveje Wart.⁴⁹⁶ Z gospostvom je upravljal kot deželnoknežji oskrbnik do leta 1523.⁴⁹⁷

Po izgubi Gamberka je Viljem III. Gallenberg aktivno pristopil k širjenju rodbinske posesti in iskanju novega rezidenčnega gradu. Leta 1356 je, skupaj s sinom Nikolajem, od bratov Schenk z Ostrovice kupil t.i. Šenkov turn, stolp pri Selu pri Vodicach zahodno od Mengša.⁴⁹⁸ Utrdba je očitno nekaj let služila kot upravni center raztresene gallenberške posesti v ravnini med Kranjem, Kamnikom in Domžalami, pozneje pa je imela predvsem vlogo razbremenilne rezidence za manj ugledne rodbinske člane (mlajše sinove).⁴⁹⁹ Stolp z nekaj malega pripadajoče posesti je neznan kdaj, vsekakor pa pred letom 1437,⁵⁰⁰ postal fevdno odvisen od celjskih grofov. Verjetno je prišlo do predaje posesti grofom, ki so jo

⁴⁹³ Originalna lista v HHStA, AUR, 1351, maj 12, reg.: TOMASCHEK, Regesten zur Geschichte Kärntens II, str. 79, št. 119.

⁴⁹⁴ HHStA, AUR 1433–V–19, 1433–VII–14; ŠUMRADA, Šteberški in njihova posest, str. 50–54.

⁴⁹⁵ KOTAR, Apfaltrerji na Gamberku, str. 198–207.

⁴⁹⁶ RKF 30, št. 197.

⁴⁹⁷ Biblioteca civica, »V. Joppi«, MS f.p 523, fol. 293.

⁴⁹⁸ HHStA, AUR, 1356–II–19, nekoliko popačen regest v WIESSNER, *Schenken von Osterwitz*, št. 190; prim. ŠILC, *Stolp točajev z Ostrovice*, str. 21–22, s faksimilom listine.

⁴⁹⁹ Kos, Dvor Gallenbergov, str. 185.

⁵⁰⁰ ARS, AS 1073 ZR, I-57r, fol. 94'.

Slika 37. Osterberg pri Sostrem (Valvasor, *Škicna knjiga*, str. 201).

Gallenbergom takoj zatem podelili v fevd; Gallenbergi so že v zadnji tretjini 14. stoletja izpričani kot celjski vazali.⁵⁰¹

Šenkov turn pa ni bil zadnji domet podjetnega Viljema III. Štiri leta po nakupu stolpa se je podal v še večjo investicijo, cilj je bil dokaj ugledni deželnoknežji fevdni grad **Osterberg** pri Podgradu v bližini Sostrega. Nekdaj spanheimski grad na sotočju Ljubljanice s Savo na vzhodnem vstopu v Ljubljansko kotlino (odtod ime) je bil od leta 1338 predmet živahnega nepremičninskega trgovanja. Razkosan je bil na deleže, ki so neprestano menjali lastnike.⁵⁰² Viljem je od Ortolfa s Poumeka leta 1360 kupil dve tretjini gospostva, ostanek pa leto zatem od Nikolaja Sommereckerja.⁵⁰³ Osterberg je postal glavni rezidenčni grad Gallenbergov in upravno središče za večino rodbinske posesti, ki je bila posejana med Kranjem in Trojanami. Rodbinska posest je v 14. in prvi polovici 15. stoletja neprestano rasla; tako za Viljema III. kot njegove naslednike v sledečih treh generacijah so dokumentirani številni nakupi nepremičnin, ki se v veliki meri omejujejo na opisano območje, le redko pa segajo na oddaljenejše lokacije. Z izjemo manjšega posestnega sklopa na Dolenjskem v okolici Novega mesta, Mirne Peči in

⁵⁰¹ ARS, AS 1063, ZL 4254 (1370–III–15).

⁵⁰² Kos, *Vitez in grad*, str. 197–198.

⁵⁰³ GZL X/29; GZL IX/31.

Dobrnica⁵⁰⁴ velja omeniti nakup celotne vasi Naklo na Krasu (1395 in 1401)⁵⁰⁵ ter posameznih posestnih enot v širši okolici Celja.⁵⁰⁶

Za zelo kratek čas so prišli Gallenbergi v posest še enega manjšega gospodstva, in sicer sta Ana, vdova po Egidiju Gallenbergu, in njen sin Viljem leta 1414 prejela v zastavo za posojenih 900 dukatov od Turjaških stolp v **Blagovici** s pripadajočo posestjo.⁵⁰⁷ Gospodstvo je bilo oglejski fevd, ki so ga v 14. stoletju posedovali Blagoviški. Potem ko je leta 1357 umrl zadnji poročeni član rodbine Nikolaj in je naslednje leto njegov kleriški brat Otokar daroval precejšen del posesti novoustanovljenemu samostanu klaris v Škofji Loki, je od gospodstva ostal le še manjši del v zaledju Blagovice, ki se je preko različnih prodaj v začetku 15. stoletja stekel v roke Turjaškim.⁵⁰⁸ Gallenberška zastava ni trajala več kot nekaj let, saj je Ana s sinom že leta 1417 za 12.000 dukatov kupila desetine v Dolu in dvor v Loki, v neki listini v turjaškem arhivu pa se leta 1420 omenja blagoviški kastelan s pomenljivim (tipično turjaškim) imenom Herbard (*honestis viris Herwardo castellano in Glogowicz*).⁵⁰⁹ Težko bi si namreč predstavljali, da je vdova Ana razpolagala s tolikšnim zneskom v gotovini, ne da bi se njegov precejšen del sprostil s povračilom dolga Turjaških, obenem pa bi lahko Herbard Turjaški ravno v tem času postal polnoleten ter prevzel upravo in rezidenco v Blagovici, kar je salzburški notar povzel z nazivom *castellanus*.⁵¹⁰

Druga veja, ki je ohranila prvotno ime Gall, je na Gorenjskem obdržala le še posamezne raztresene posestne otočke, posejane na območju med Kranjem in Zagorjem. V začetku 14. stoletja se je deloma usidrala na Gamberku sosednjem gospodstvu Lebek v širši okolici Vač, sicer pa je težišče svojega delovanja prenesla na Dolenjsko. Tam so Galli pri Podpeči SZ od Gabrovke že pred koncem 13. stoletja zgradili grad **Gallenstein**, na katerega se je navezovala dokaj obsežna hubna in desetinska posest. Grad in del posesti sta se nahajal na ozemlju deželkega sodišča Svibno, kar bi lahko kazalo na nastanek na ozemlju, pridobljenem na podlagi domnevnega svaštva s Svibenskimi.⁵¹¹ Posest se je raztezala od doline Sopote na severu do reke Temenice na jugu ter od Velikega Gabra na zahodu do Mirne na

⁵⁰⁴ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 75.

⁵⁰⁵ Ibid., št. 84; BIZJAK, Gallenberški listinski arhiv, str. 276, 1401, pag. 477.

⁵⁰⁶ BRUNNER, Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv, št. 9, 13.

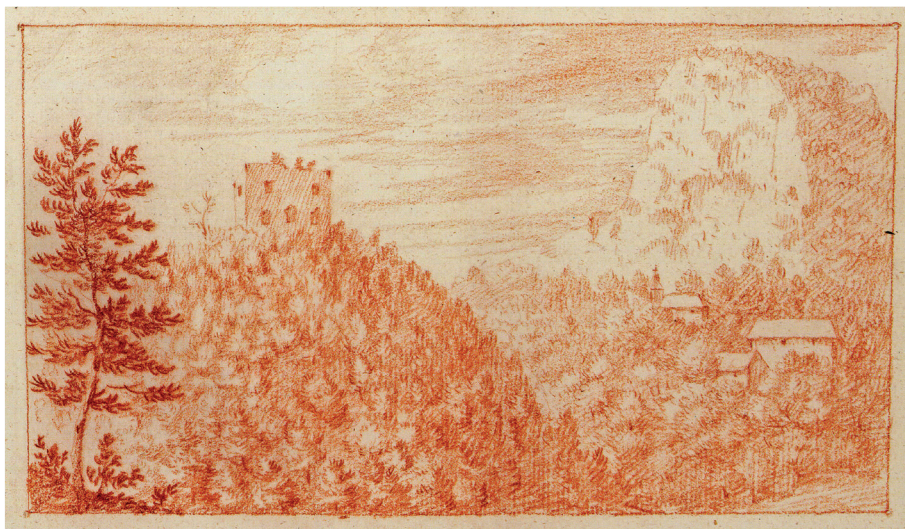
⁵⁰⁷ ARS, AS 1063, ZL 430 (1414–IV–12).

⁵⁰⁸ BIZJAK, Otokar Blagoviški, str. 190–191.

⁵⁰⁹ TKL II, št. 72.

⁵¹⁰ Glede Herbarda (VIII.) prim. PREINFALK, *Auerspergi*, str. 56–57, 446, 553.

⁵¹¹ Kos, *Vitez in grad*, str. 122.

Slika 38. Gallenstein (Valvasor, *Škicna knjiga*, str. 64).

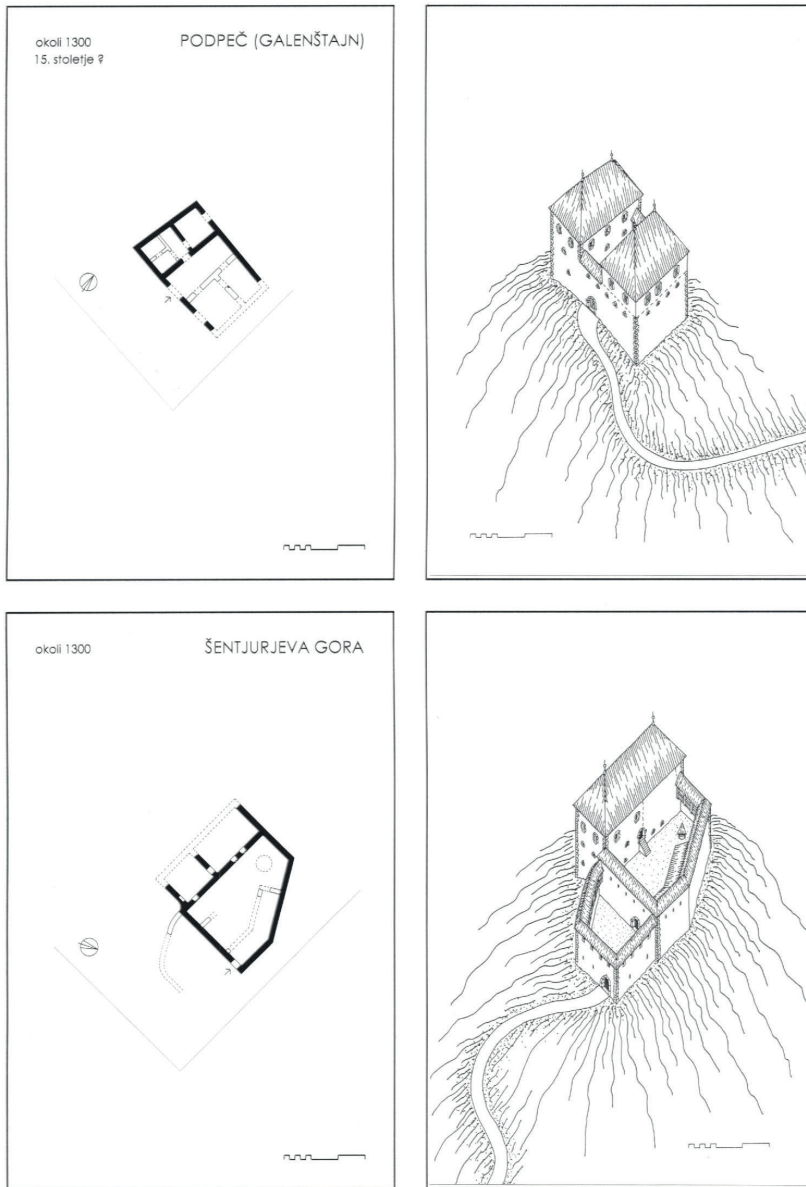
vzhodu. Poleg te alodialne ali vsaj že zgodaj alodizirane posesti so Galli imeli na Dolenjskem že pred letom 1300 sklop oglejskih fevdnih desetini na ozemlju pražupnije Šentvid pri Stični, ki je obsegal desetine od tristotih kmetij.⁵¹² Del jih je mogoče lokalizirati na podlagi ustanovne listine za podpeško kaplanijo – raztresene so bile na območju med Stično na zahodu, Trebnjem na jugu in vzhodu ter Gabrovko oziroma Podpečjo na severu.⁵¹³ Poleg tega so imeli v fevdu nekaj freisinške posesti med Novim mestom in Šentjernejem ter v okolici Škocjana.⁵¹⁴ Gallenstein z obsežnim pripadajočim zemljiškim gospostvom je bil v 14. stoletju med vsemi galskimi gradovi najpomembnejši. V drugi polovici stoletja je na njem gospodaril Henrik, ki pa ni zapustil moškega potomca. Na jesen svojega življenja je del posesti daroval novoustanovljeni kaplaniji v podpeški grajski kapeli, svoj del gallensteinskega gospostva pa je zapustil hčerki Margareti, ki je bila poročena z Andrejem Apfaltrerjem. V 15. stoletju so se tako na Gallensteinu usidrali Apfaltrerji, ki so odkupili še četrtno gradu Jurija Galla.⁵¹⁵ Galli so pri

⁵¹² TEA, str. 287.

⁵¹³ ARS, AS 746, Samostan Kostanjevica, fasc. 14, št. 289, prepis listine 1390–VIII–24.

⁵¹⁴ 26 hub in gornino v Leskovcu, Zapužah, Straži, Logičah, Hrastuljah in Stopnem, BLAZNIK, *Urbarji freisinške škofije*, str. 242, 247, 249; prim. tudi: ISTI, *Dolenjska posest*, str. 43–44, 47.

⁵¹⁵ ARS, AS 1073 ZR, I-57r, fol. 11'.

Slika 39. Gallenstein in Šentjurjeva gora, tloris in aksonometrična študija (avtor Igor Sapač).

tem obdržali večino zemljiškega gospostva, očitno pa so potrebovali novo utrjeno upravno in rezidenčno poslopje. Najdemo ga v le nekaj kilometrov oddaljenem gradu na Šentjurjevi Gori (danes Gabrski Gori). Kdaj točno so Galli postavili ta grad, ostaja neznanka. Dejstvo je, da se v srednjeveških virih niti enkrat ne omenja.⁵¹⁶ Prvič se posredno pojavi leta 1513, in sicer se po njem imenuje Viljemov sin Ulrik Gall, kot *Gall zu Sand Jorgensperg*.⁵¹⁷ Ulrik, ki ga sicer v virih zasledimo v letih 1456–1495 (vedno brez tega pridevka), je bil leta 1513 že mrtev. Zato je takšno poimenovanje, ki so se ga posluževali njegovi potomci, lahko nastalo kvečjemu v zadnjih letih njegovega življenja. To pa ne izključuje predhodnega obstoja gradu. Igor Sapač v svojih raziskavah ugotavlja tlorisno zasnovo gradu, značilno za 13. stoletje, ki bi bila po letu 1400 malo verjetna in »gotsko zidavo«, ki jo datira v čas po sredini 13. stoletja.⁵¹⁸ Podobno velja za le slab kilometer zračne razdalje oddaljeni nekdanji stolp Turn pri Gabrovki ob sotočju Turnske Cerknice in Mirenščice.⁵¹⁹ V obeh primerih gre morda za zgradbi obrambno-upravnega sistema gospostva Gallenstein, ki sta pozneje prevzeli rezidenčno funkcijo. Turn je v nasprotju s Šentjurjevo Goro v virih izpričan že leta 1449.⁵²⁰ Neznanka zaenkrat ostaja stolp ali dvor (?) **Wart**, po katerem se imenuje ena od gallensteinskih vej ob koncu 15. stoletja. Predvsem na Dolenjskem obstaja sicer več naselij, v srednjeveških virih izpričanih z imenom Wart oziroma z izpeljankami tega imena (danes večinoma imenovanih Straža), vendar nobenega od njih ni mogoče povezati z Galli.

Potem ko je osrednja rodbinska veja Gallov v začetku 14. stoletja Gamberk prepustila gallenberški liniji in se utrdila na Gallensteinu, je kmalu prišlo do nove cepitve. Sinovi Konrada III., verjetno pa že on sam, so dobrega pol stoletja rezidirali na gradu **Lebek** pri Vačah in nadzirali tamkajšnje gospostvo z deželskim sodiščem. Gospostvo, ki je na severovzhodu mejilo na gambersko, je bilo sprva fevd krške škofije in so ga nekaj časa imeli grofje Andeški, pozneje pa Spanheimi. Galli so ga v oskrbo prejeli v času, ko so Tirolsko-Goriški grofje imeli Kranjsko v zastavi. Grad in gospostvo sta bila takrat že deželnokežji fevd pod nadzorom

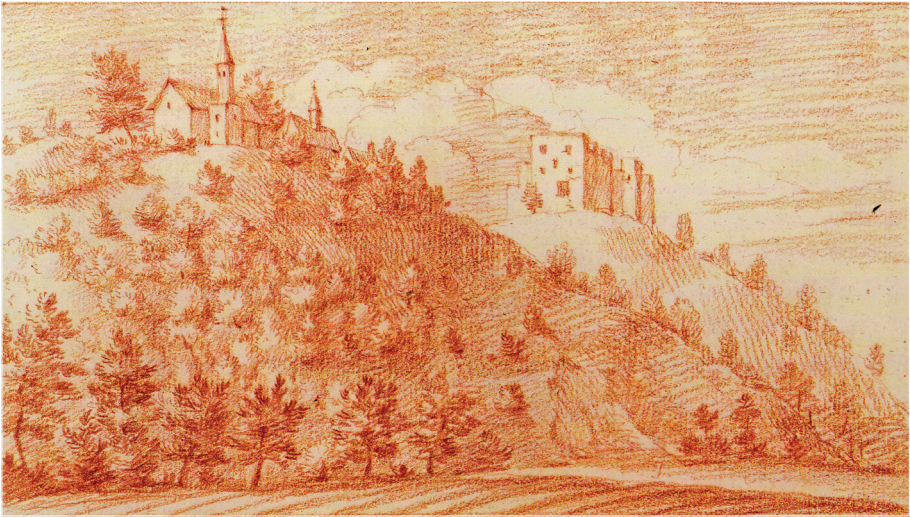
⁵¹⁶ IVAN STOPAR sicer v knjigi *Grajske stavbe* II. 2, str. 152 navaja za ta grad celo vrsto omemb med letoma 1341–1444, od katerih pa se v resnici niti ena ne nanaša na grad, temveč na tamkajšnjo hubno posest.

⁵¹⁷ StLA, Famillienarchiv Gall von Gallenstein, K1, št. 6.

⁵¹⁸ SAPAČ, *Razvoj grajske arhitekture*, str. 45–46 in pojasnilo v elektronskem sporočilu istega avtorja z dne 2. aprila 2019.

⁵¹⁹ Ibid., str. 67; SAPAČ, *Arhitekturnozgodovinska problematika*, str. 391.

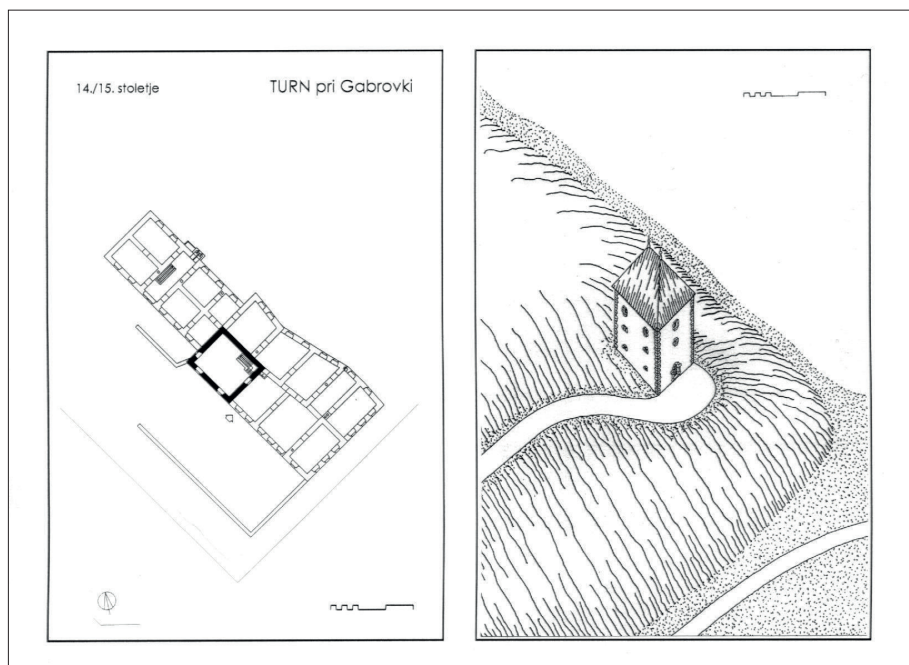
⁵²⁰ Omenja se v zvezi z nakupom posesti Hansa Galla v Zgornji Tlaki (*zu Ober Brait bey der Thurn*), ARS, AS 309, ZI, Franc Gall, št. 10 (1614), Lade D, št. 5.

Slika 40. Šentjurjeva Gora (Valvasor, *Skicna knjiga*, str. 116).

Slika 41. Šentjurjeva Gora (Franz Kurz zum Thurn und Goldenstein, *Gvaž*, Grafični kabinet Narodnega muzeja).

Slika 42. Turn pri Gabrovki, tloris in aksonometrična študija (avtor Igor Sapač).

Tirolsko-Goriških.⁵²¹ Gallom so ga podeljevali v oskrbo, zadnjič leta 1333.⁵²² Ko je po izumrtju rodbine dve leti pozneje Kranjska prešla pod upravo Habsburžanov, so oskrbništvo očitno zamenjali s fevdnim razmerjem; na to nakazuje listina iz leta 1341, ko so Konrad Gall in njegovi bratje lebeško gospostvo prodali vojvodam Albertu, Frideriku in Leopoldu. Tam se v varovalni klavzuli navaja, da v primeru neplačila Habsburžanov gospostvo ostane gallski fevd, kot je bilo to do takrat.⁵²³ To se je najverjetneje tudi dejansko zgodilo, saj se bratje Galli vsaj še do leta 1350 imenujejo po Lebeku.⁵²⁴ Gospostvo je na severovzhodu pri Brišah in Šemniku (v bližini Izlak) mejilo na gambersko in je nekje pri Ponovičah doseglo Savo, ki je predstavljala južno mejo vse do Ribč pri Kresnicah. Na zahodu je vključevalo vasi vzhodno od Moravč in na severu segalo do podnožja Limbarske gore. Galli

⁵²¹ BayHStA, listina iz okoli 1320, uvezana v Cod. II, fol. 164.

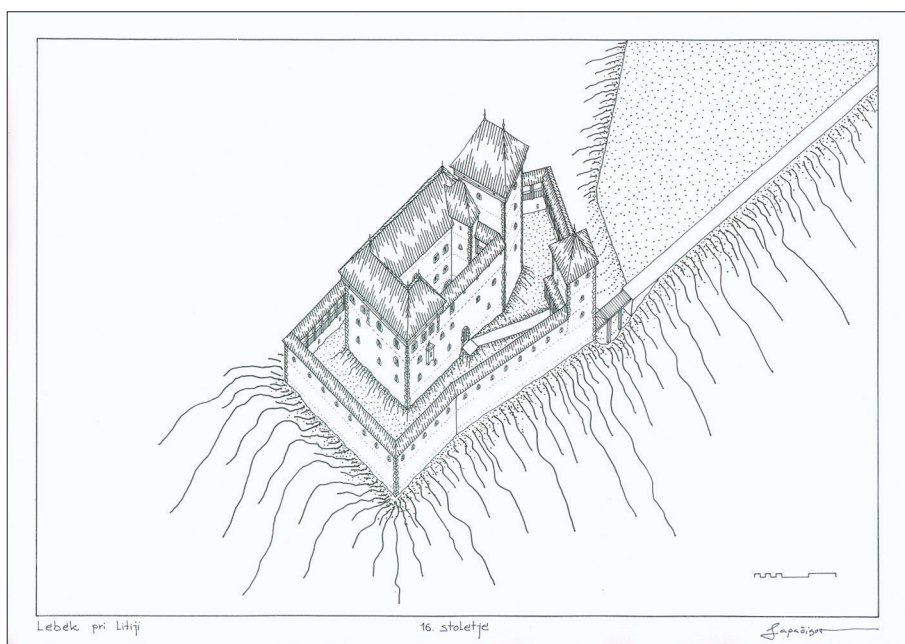
⁵²² TLA, HS 108, fol. 20'.

⁵²³ HHStA, AUR 1341-VI-18 A.

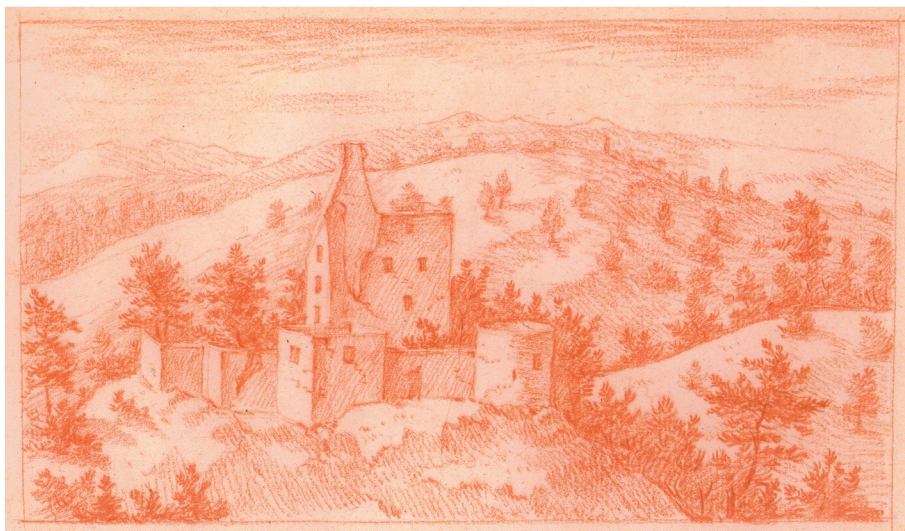
⁵²⁴ ARS, AS 40, ZRPL, šk. 61, 1343-IV-24, GZL IX/23; OTOREPEC, *Gradivo – Videm*, str. 209, št. 1064; TKL I, št. 81; ARS, AS 1063, ZL 6772 (1350-V-1).

Slika 43. Lebek (Valvasor, *Skicna knjiga*, str. 150).

Slika 44. Lebek, aksonometrična študija (avtor Igor Sapač).

Slika 45. Rožek (*Valvasor, Skicna knjiga, str. 237*).

so vseskozi krepili posestne pozicije na tem območju; leta 1337 je Konrad Gall od oglejskega patriarha prejel v fevd občutnejši posestni sklop v Vačah in okolici,⁵²⁵ pozneje pa so posest začeli širiti na zahod, v okolico Moravč, kjer je eden od bratov, Merklin, leta 1343 zasedel mesto župnika.⁵²⁶

Tja se je potem do šestdesetih let 14. stoletja v celoti preneslo težišče gallske gorenjske posesti. Po letu 1350 Gallov na Lebeku ne zasledimo več (gospodstvo se odslej omenja v drugih rokah),⁵²⁷ namesto tega pa se v virih začne pojavljati nov grad severno od Moravč, **Rožek** (Rudolfseck). Grad se prvič omenja šele leta 1367,⁵²⁸ po mnenju Dušana Kosa pa naj bi nastal v prvi polovici 14. stoletja.⁵²⁹ Mogoče je bil zgrajen celo namensko, kot nadomestna lokacija za Lebek, vsekakor pa na ozemlju, posejanem s staro rodbinsko posestjo. O tem priča pomešana gallska in gallenberška posest v širši okolici Moravč. Ozemeljsko je rožeško gospodstvo zaradi slabe ohranjenosti virov teže določljivo, nekoliko ohlapno pa lahko lociramo njegovo zemljiško posest med Savo in Črni graben,

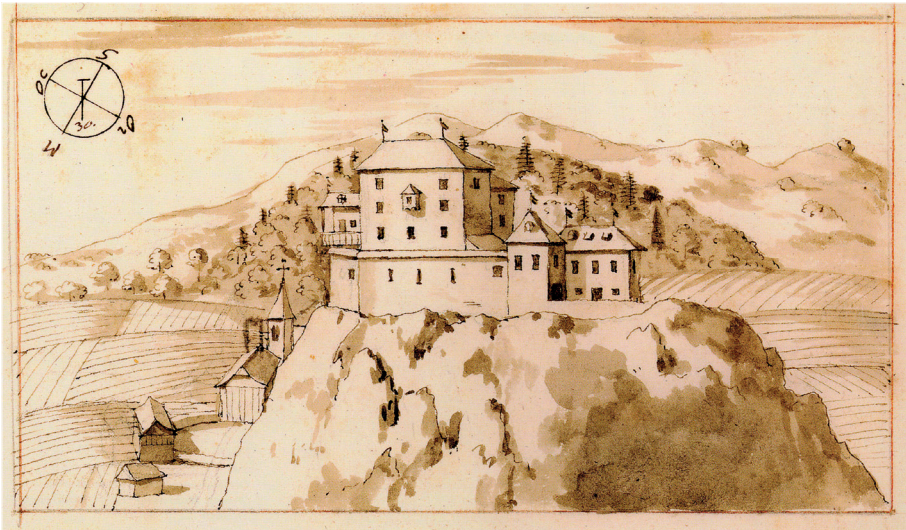
⁵²⁵ KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 4, str. 16.

⁵²⁶ Ibid., IMK 2, str. 71.

⁵²⁷ Kos, *Vitez in grad*, str. 171.

⁵²⁸ ARS, AS 1063, ZL 4232 (1367–VI–15).

⁵²⁹ Kos, *Vitez in grad*, str. 212.

Slika 46. Motnik (Valvasor, *Skicna knjiga*, str. 195).

od meja gamberskega in lebeškega gospostva na vzhodu do ožje okolice Domžal na zahodu. Rožek je bil sprva habsburški fevd (tudi ime Rudolfseck je dobil po enem od pripadnikov te dinastije), leta 1367 pa so se v to fevdno razmerje vrinili celjski grofje; Konrad Gall je namreč grad predal grofoma Ulriku in Hermanu ter ga od njiju prejel v fevd.⁵³⁰ V okviru te vazalne podreditve je Konrad Celjskim predal še 20 hub lastne alodijalne posesti v širši okolici (v Jablani, Strahovljah, Prekarju, Češnjicah, Negastrnu, Pšajnovici in Mengšu).⁵³¹ Takšna ureditev pa ni bila trajna. V 15. stoletju teh celjskih fevdov ne zasledimo več, pač pa se Rožek s pritiklinami (*sic*z *Rudolfseck*) od leta 1444 dalje pojavlja v habsburških fevdnih knjigah.⁵³² Izven teh okvirov je rožeška veja Gallov posedovala še posamezne bolj ali manj oddaljene posestne otočke. Zelo stara je bila oglejska fevdna desetinska posest v Volavljah in Velikem Trebeljevem, ki so si jo lastili tako rožeški kot gal-lensteinski Galli.⁵³³ Povsem nasprotno je izviral iz sredine 15. stoletja večinoma vinogradniška posest, ki jo je Andrej prejel v fevd od celjskih grofov v bližini

⁵³⁰ ARS, AS 1063, ZL 4232 (1367–VI–15).

⁵³¹ ARS, AS 1063, ZL 4233 (1367–VI–19).

⁵³² HHStA, HS W 724, fol. 236, 262; WISSGRILL, *Schauplatz* III, str. 208; NÖLA, HS 17/5, fol. 88.

⁵³³ TKL I, št. 179; GZL II/81; GZL VI/11.

Pilštanja (*Panpach*, Mlače, Virštanj),⁵³⁴ kjer je pozneje njegov sin Viljem zasedal mesto oskrbnika gospostva krškega škofa.⁵³⁵

Verjetno stranska veja gallensteinske linije je v začetku 15. stoletja pridobila gospostvo **Motnik**, ki so ga Galli imeli v zastavi od deželnih knezov. Pod tamkajšnji stolp, po katerem so se pripadniki te veje imenovali v 15. in 16. stoletju, je sodilo manjše gospostvo s posestjo, posejano v Tuhinjski dolini in okoliškem hribovju med Špitaličem in Vranskim. Na to gospostvo se je navezoval tudi manjši, sprva celjski, pozneje deželnoknežji fevd štirih hub v Brezovici pri Motniku in Dolini pri Špitaliču.⁵³⁶

Prvotna posest pukštajnske linije je obsegala štirinajstih hub v okolici Slovenj Gradca (točna lokacija ni znana), ki jih je imel Nikolaj I. v zastavi sprva od Planinskih, pozneje pa od Habsburžanov. Njegov istoimenski sin je leta 1376 prejel od oglejskega patriarha v fevd gospostvo **Pukštajn** pri Dravogradu.⁵³⁷ Grad je bil postavljen na prepadnem pomolu na Otiškem vrhu, na desnem bregu Drave in torej na območju deželskega sodišča in matičnega andeškega gospostva Slovenj Gradec. Kot vsa ostala andeška posest v Mislinjski dolini je Pukštajn po njihovem izumrtju prešel v last oglejskih patriarhov, ki so ga podeljevali v fevd različnim dinastom; okoli leta 1290 Vovbrškim, po 1322 pa Aufensteincem,⁵³⁸ ki so ga leta 1368 odstopili Habsburžanom in ga od njih prejeli kot sekundarni fevd.⁵³⁹ Po aufensteinskem zlomu, ko so Habsburžani zasegli vse njihove posesti, je torej avtomatično pripadel njim, pri čemer niso bili več pripravljene priznavati vrhovne oglejske oblasti nad posestjo na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem, tako da moramo oglejsko fevdno podelitev Gallom leta 1376 razumeti zgolj kot

⁵³⁴ ARS, AS 1073, ZR I-3r, fol. 28.

⁵³⁵ KLA, GVK, HS 2/9, fol. 29, 54, 82, 208.

⁵³⁶ KOMATAR, *Lehen der Grafen von Cilli*, kol. 203; StLA, LF *Lehen*, Band 1, fol. 395.

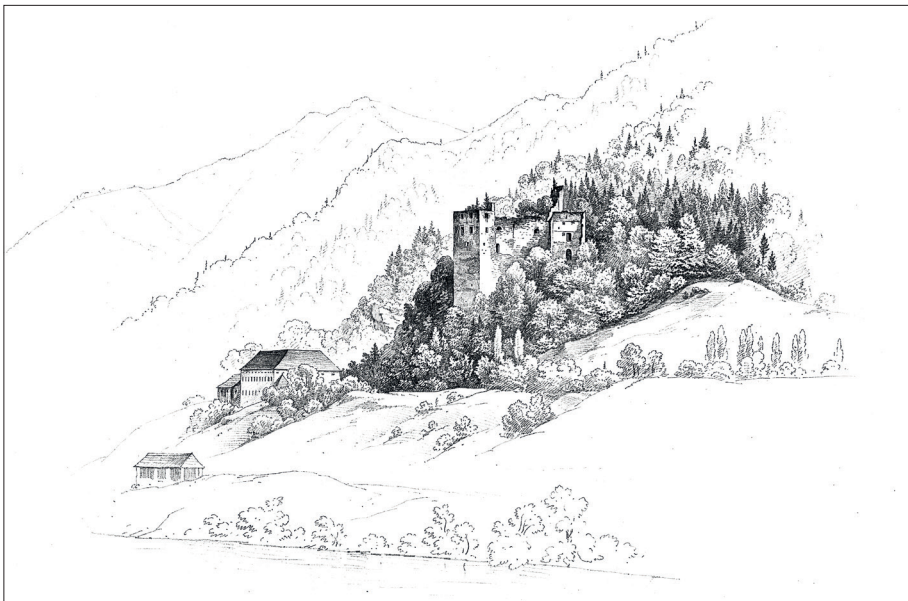
⁵³⁷ V zvezi s tem obstaja v literaturi precej nejasnosti. PIRCHEGGER (*Untersteiermark*, str. 174) po MUCHARJU (*Geschichte des Herzogthums Steiermark VI*, str. 226) navaja kot letnico investiture 1322 z vprašajem, ki jo za njim nekritično prepisujejo različni avtorji npr. PIRCHEGGER, *Untersteiermark*, str. 173 in STOPAR (*Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji 4*, str. 68), medtem ko Dušan Kos pravilno ugotavlja nevezdržnost te datacije iz objektivnih razlogov (Kos, *Med gradom in mestom*, str. 120, op. 832; ISTI, *Vitez in grad*, str. 359, op. 868), MLINARIČ (*Gospoščina Puhenštajn*, str. 157) pa podatek previdno izpušča, ne da bi se do njega opredelil. Zmedo je zagrešil Muchar, ki je po pomoti zaporedno številko ediranega regesta (1322) v BIANCHIJEVI objavi *Thesaurus ecclesiae Aquilejensis* (str. 382) zamenjal za letnico, ki je skupaj z datumom podana kot »dictis millesimo et indictione, die XVII Martii«. Tako je datiranih kar nekaj zaporednih regestov, referenčni pred njimi pa nosi letnico 1376 in 14. indikcijo.

⁵³⁸ Kos, *Vitez in grad*, str. 358.

⁵³⁹ PIRCHEGGER, *Untersteiermark*, str. 174.

Slika 47. Pukštajn (Vischer, *Topographia Ducatus Styrie*, str. 28).

Slika 48. Pukštajn (Markus Pernhart, ok. 1860).

formalno. Nikolaj II. Gall je pred letom 1389 gospostvo zastavil Celjskim,⁵⁴⁰ vendar ga je že leta 1393 odkupil iz zastave in ob tej priložnosti obljubil Hermanu Celjskemu predkupno pravico, če bi ga kdajkoli nameraval prodati.⁵⁴¹ Galli so grad in gospostvo obdržali do prve polovice 16. stoletja; šele leta 1542 se kot novi posestnik pojavlja Sigmund Gaisruck.⁵⁴² Manjše gospostvo, ki je po poznejših podatkih štel 91 naseljenih in 24 opuščenih hub, je imelo večino posesti v neposredni okolici gradu, nadalje v Mislinjski dolini (v Bukovski vasi in Šentilju pod Turjakom), le manjši del pa v Dravski dolini, na levem (v Pernicah in Radljah) in desnem (v Vuzenici) bregu Drave.⁵⁴³ Poleg tega so Galli v širši okolici posedovali šentpavelske (pri Dravogradu in v Labotski dolini)⁵⁴⁴ in deželnoknežje fevde (v bližini Dravograda).⁵⁴⁵

⁵⁴⁰ ARS, AS 1063, ZL 4368 (1389–III–6); Kos, *Vitez in grad*, str. 359.

⁵⁴¹ ARS, AS 1063, ZL 4381 (1393–IX–14).

⁵⁴² PIRCHEGGER, *Untersteiermark*, str. 174; MLINARIČ, *Gospoščina Puhenštajn*, str. 157.

⁵⁴³ MLINARIČ, *Gospoščina Puhenštajn*, str. 157–158.

⁵⁴⁴ SCHROLL, *Lehensverzeichnisse St. Paul*, str. 304, 310–311, 321.

⁵⁴⁵ STARZER, *Landesfürstliche Leben*, str. 47.

GOSPOSTVO GAMBERK

Ohranjenost virov za srednjeveško zgodovino različnih vej plemiške rodbine Gall ni ravno navdušujoča. Razen delno ohranjenega listinskega arhiva rodbinske veje Gallenberg so srednjeveški rodbinski arhivi praktično izgubljeni. Nič bolje ni na področju administrativnih virov; z eno samo izjemo so danes izgubljeni vsi srednjeveški urbarji in obračuni nekdanj gallskih posesti in gospostev. Omenjeno izjemo pa na srečo predstavlja vsaj v simbolnem pogledu (če ne tudi v drugih) najpomembnejše in obenem izvorno gallsko gospostvo Gamberk pri Izlakah.

Grad in gospostvo **Gamberk** naj bi v skladu z najnovejšo hipotezo, ki jo predlaga Dušan Kos, zgradili oziroma osnovali andeški ministeriali Galli morda že ob koncu 12. stoletja ali vsaj pred letom 1220 na ozemlju, ki so ga deloma pridobili prek svaštva s Svibenskimi, deloma pa (nekdanjo višnjegorsko posest) od Andeških.⁵⁴⁶ Grad se prvič omenja leta 1248, ko je Konrad II. Gall urejal spor s freisinškim škofom, v katerega se je zapletel njegov zet Werso Kamniško-Blejski, mož njegove hčerke Wilburge. Konrad je na svojem gradu gostil sprti strani in poravnava, ki je zaradi Wersovega »divjanja« na freisinških posestih zahtevala odpoved delu gallske rodbinske posesti – Wilburgine dote (16 hub v Poženiku).⁵⁴⁷ Gamberk je bil tedaj utrjena rezidenca priznanih kranjskih ministerialov in ostal sedež rodbine Gall do začetka 14. stoletja. Ko se je proti koncu 13. stoletja rodbina razcepila v dve veji, sta si grad sprva delili, pri čemer so se po Gamberku imenovali tisti pripadniki obeh vej, ki so na njem rezidirali. Pozneje, kmalu po

⁵⁴⁶ Kos, *Blesk zlate krone*, str. 137–138.

⁵⁴⁷ UBK II, št. 151, str. 117–118.

letu 1300, je poimenovanje po Gamberku in dokončno lastništvo gradu prevzela Seifridova veja, ki je bila v svaštvu z Mekinjskimi – odslej Gallenbergi –, druga veja, ki je ohranila ime Gall, pa je svoj sedež prenesla na novozgrajeni Gallenstein (Podpeč pri Gabrovki). Gallenbergi so gamberško gospostvo posedovali okroglega pol stoletja, do leta 1351, ko ga je Seifridov sin Gall kot svoj alod (*sein rechtes Eigen*) prodal Albertu II. Habsburškemu za 400 mark oglejskih pfenigov (grad in gospostvo sta bila verjetno že v nemirnem 13. stoletju alodizirana).⁵⁴⁸ Nedolgo zatem so Habsburžani gospostvo skupaj z deželskim sodiščem podelili Šteberškim. Kot najverjetnejši prejemnik prihaja v poštev Hans I., ki se je nekako ob koncu petdesetih let 14. stoletja navezal na vojvodo Rudolfa IV.⁵⁴⁹ Pridobitev Gamberka je treba postaviti v čas med okoli 1360 in 1371; tedaj je namreč Hans, do vratu v dolgovi, umrl. Terjatve v višini 5480 dukatov, ki sta jih imela do njega Juda Hačim in Muš, sta odplačala celjska grofa Herman in Viljem, za kar so jima Habsburžani zastavili nekdanja Hansova fevda Gamberk in Lebek.⁵⁵⁰ Šteberškim je sicer pozneje uspelo gospostvo rešiti iz zastave,⁵⁵¹ vendar sta se mu morala Hansova vnuka Nikolaj in Vigul zaradi zadolženosti ponovno – tokrat dokončno – odpovedati. Julija 1433 sta ga prodala Habsburžanom za 4985 funtov dunajskih pfenigov.⁵⁵² Odslej so deželni knezi gospostvo obdržali v neposredni upravi, za katero so skrbeli nastavljeni oskrbniki. Prvega pol stoletja so se na tem položaju utrdili pripadniki tako rekoč domače zasavske rodbine Apfaltrer. Ta je izvirala z gradu Roje nad Šmartnim pri Litiji in je ves čas načrtno ohranjala težišče svojega delovanja v hribovju na obeh straneh Save v zaledju meje s sosednjo Štajersko.⁵⁵³ V prvi polovici 15. stoletja je t.i. jetrbenška veja Apfaltrerjev v svojih rokah združila večino posesti, ki so jih v preteklosti na tem območju izgubile različne veje Gallov in so jih v vmesnem obdobju nadzorovali Šteberški (predvsem Lebek in zemljiško posest v okolici Vač). Galli in Apfaltrerji, rodbini, ki sta bili povezani tudi v svaštvu – Margareta, hči Henrika Galla z Gallensteina, je bila poročena z Andrejem I. Apfaltrerjem, kar je njunim potomcem prineslo dediščino na Gallensteinu –, sta tako v 15. stoletju v veliki meri obvladovali omenjeno območje.

⁵⁴⁸ Originalna listina v HHStA, AUR, 1351–V–12, Dunaj, reg.: TOMASCHEK, Regesten zur Geschichte Kärntens II, str. 79, št. 119.

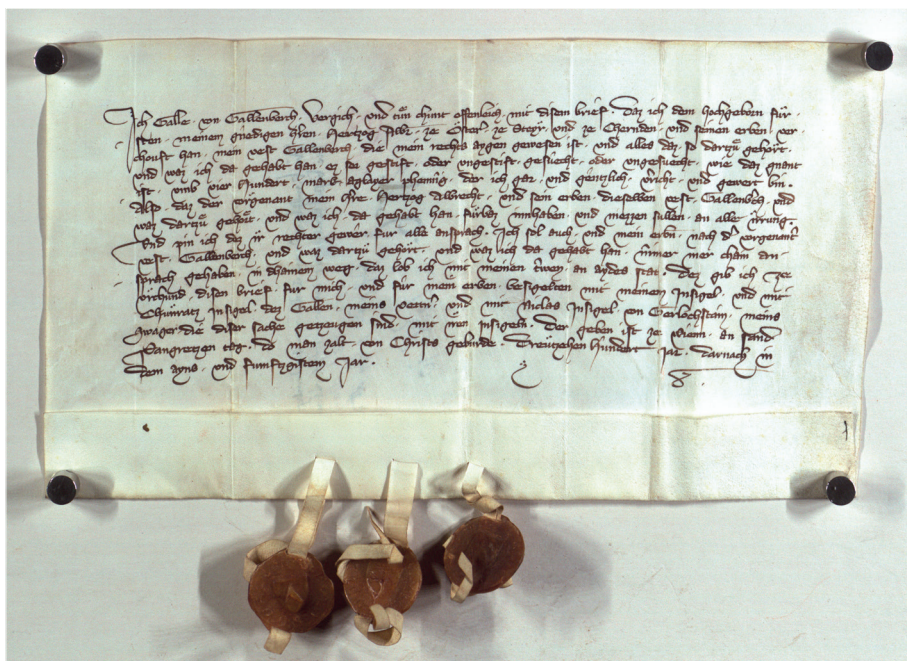
⁵⁴⁹ ŠUMRADA, Šteberški in njihova posest, str. 50–51.

⁵⁵⁰ Prepis listine 1371–VII–10 v HHStA, HS B 521, fol. 25.

⁵⁵¹ Morda že pred junijem 1392, ko je Viljem Šteberški (Hansov sin) že razpolagal z Lebekom. ARS, AS 1063, ZL 5344 (1392–VI–28).

⁵⁵² HHStA, AUR 1433–V–19, 1433–VII–14; ŠUMRADA, Šteberški in njihova posest, str. 54.

⁵⁵³ KOTAR, Apfaltrerji na Gamberku, str. 202–203.

Slika 49. Prodajna listina za gospostvo Gamberk (HHStA, 1351–V–12).

Prvi Apfaltrer, ki je zasedel mesto gamberskega oskrbnika, je bil Jurij, sin omejnjenega Andreja. Navzoč je bil že pri predaji gospostva Šteberških Habsburžanom maja 1433, ki jo je kot deželnoknežji namestnik vodil kranjski vicedom Martin Črnomaljski.⁵⁵⁴ Njegovo oskrbništvo ni trajalo dolgo, saj je že v naslednjem letu izpričan kot oskrbnik v Kostanjevici, na Gamberku pa ga je zamenjal brat Konrad. Rošado je povzročil umor njenega tretjega brata Henrika,⁵⁵⁵ pri čemer je bilo očitno v veljavi načelo, po katerem je starejši brat prevzel uglednejšo in pomembnejšo funkcijo. Konrad je službo oskrbnika opravljal do svoje smrti, tj. 32 let. V prvem desetletju njegove uprave je gambersko prebivalstvo neposredno občutilo divjanje celjsko-habsburške fajde, Konrad pa je bil polno zaposlen z utrjevanjem in popravili gradu,⁵⁵⁶ medtem ko je v nadaljevanju na Gamberku preživel dokaj mirno jesen svojega življenja. Umrli je konec leta 1464, januarja

⁵⁵⁴ HHStA, AUR 1433–V–19.

⁵⁵⁵ KOTAR, Apfaltrerji na Gamberku, str. 198–199; OTOREPEC, Seznam deželnih sovražnikov, str. 332, 338.

⁵⁵⁶ BIZJAK, *Deželnoknežji obračuni*, str. 139, 144, 145, 148.

naslednjega leta pa je cesar Friderik III. gospostvo podelil v oskrbo njegovemu sinu Andreju. Čas njegove uprave so zaznamovali Baumkircherjeva fajda, ki je gamberško gospostvo oplazila z izrednim davkom, in turški vpadi, ki so slovenske dežele zajeli ob koncu šestdesetih let 15. stoletja.⁵⁵⁷ Andrej je umrl leta 1479 ali 1480 kot zadnji predstavnik rodbinske veje (gamberško-lebeške veje Apfaltrerjev) ter upravo deželnoknežjega gospostva Gamberk zapustil svoji sestri Kunigundi, ki je bila poročena s Sigmundom Lambergerjem.⁵⁵⁸ Lamberška uprava Gamberka pa je predstavljala zgolj prehodno obdobje do ponovne podelitve oskrbnitva in verjetno ni trajala prav dolgo. Gospostvo je Friderik III. kmalu podelil v oskrbo Jakobu Gallu Gallensteinu s Šentjurjeve Gore, ki ga v tej funkciji zasledimo februarja 1486.⁵⁵⁹

Po skoraj stoletju in pol je na Gamberku spet poveljeval Gall, daljni potomec njegovih prvotnih lastnikov. Nekakšno oživitev rodbinske tradicije bi pravzaprav lahko pomenil že nastop uprave Apfaltrerjev dobrih petdeset let prej; Jurij in Konrad sta bila namreč vnuka Henrika Galla z Gallensteina, Andrej II. in Kunigunda pa njegova pravnuka. Drugo vprašanje je seveda, kolikšen pomen je med pripadniki posameznih vej rodbine še imela zavest o skupnem izvoru pred skoraj tremi stoletji in s tem v povezavi vloga t. i. izvornega gradu na simbolični ravni. Jakob Gall je ostal na mestu gamberškega oskrbnika vsaj do leta 1523. Iz časa njegove uprave se je z gamberškega gradu in gospostva ohranilo nekaj dragocenih virov. V začetku 16. stoletja je dal cesar Maksimilijan za obrambne potrebe sestaviti podroben popis orožja v deželnoknežjih orožarnah v habsburških dednih deželah. T. i. *Zeugbuch* ni zajel le pomembnejših centralnih dvornih orožarn, temveč domala vse utrjene postojanke v omenjenih deželah pod deželnoknežjo upravo in oblastjo. Popis na Gamberku registrira običajno oborožitev, namenjeno obrambi gradu: 6 kavljastih pušk, 8 arkebuz na lunto, 10 samostrellov, 8 sulic in ustrezno zalogo streliva, ob tem pa dodaja zanimivo pripombo. Po navedbah Jakoba Galla naj bi bila v času Apfaltrerjeve uprave na gradu hranjena občutna količina dobrega strelnega orožja in opreme, kar pa naj bi zadnja upravnica Kunigunda ob odhodu odpeljala z gradu. Popisovalec je ob koncu izrazil potrebo po ugotavljanju izvora tega orožja, ki bi utegnilo spadati h grajski oborožitvi.⁵⁶⁰ Jakob Gall je na Gamberku najverjetneje dal postaviti grajsko kapelo. Dovoljenje

⁵⁵⁷ CHMEL, *Regesta Friderici*, št. 5618; KOTAR, Apfaltrerji na Gamberku, str. 206–207.

⁵⁵⁸ KOTAR, Apfaltrerji na Gamberku, str. 207.

⁵⁵⁹ RKF 30, št. 197.

⁵⁶⁰ LAZAR, *Poznosrednjeveško topništvo*, str. 99–101; ISTI, Oborožitev slovenskih dežel, str. 125.

Slika 50. Gamberk z južne strani (foto Miha Seručnik).

za opravljanje liturgije na gradu mu je podelil oglejski patriarh januarja 1496.⁵⁶¹ Čeprav o gradnji in podrobni lokaciji tega objekta ni konkretnih podatkov, pa o njegovem obstoju priča patriarhova posvetitev novega grajskega oltarja iz leta 1523.⁵⁶² Ne nazadnje izvira iz časa Jakobove uprave tudi edini srednjeveški urbar gospodstva Gamberk (objavljen v prilogi). Sestavljen je bil leta 1498 v okviru obsežne Maksimilijanove reformacije deželno knežjih urbarjev.⁵⁶³

Ugodna struktura virov za gospodstvo Gamberk omogoča prikaz gospodarskega stanja in poslovanja v 15. stoletju, torej ne več v času alodialnega lastništva Gallov oziroma Gallenbergov, pa vendar v času njihovih potomcev – Apfaltrerjev in Jakoba Galla Gallensteina – v vlogi deželno knežjih oskrbnikov. Prikaz temelji na

⁵⁶¹ Archivio diocesano Udine, Libri gestorum 16, p. 176, reg v: KOBLAR, Drobtinice iz furlanskih arhivov, IMK 3, str. 18.

⁵⁶² Bibliotheca civica Udine, MS f.p. 523, fol. 593; prim. Lubej, Konservatorski program obnove gradu Gamberk. Za kopije originalnih virov v zadnjih dveh opombah se pristrčno zahvaljujem gospodu Marjanu Klančniku.

⁵⁶³ JURČIČ ČARGO, Reformirani urbarji, str. 73 ss.

Tab. 2. Posest gospostva Gamberk leta 1498.

	število posestnih enot (hub)		število posestnih enot (hub)
Izlake	2	Gamberk	2 + 1 mlin
Senovo	2 + 1 pusta	Znojile	6
Ržiše	3	Zaplanina	7 + 1 pusta
Zabreznik	3	skupaj	62 + 2 pusti + 1 mlin
Razborec	1	kosezi	
V Loki	1		
Prhovec	3		
Orehovica	4		
Brezje	5	Zagorje	37
Prpeče	2	Mali vrh	6
Čemšenik	5	Loke pri Zag.	25
Dobrljevo	2	Zavine	15
Razbor	4	Čebine	13
Zaloka	1	Rove	14
Jesenovo	5	Prapreče	13
Jelševica	4	Ravenska vas	21
		Laze	28
		skupaj	172 (iz 70 celih hub)

analizi letnih obračunov iz tridesetih in štiridesetih let ob upoštevanju podatkov iz urbarja s konca 15. stoletja.

Gospostvo v približno takšni obliki in obsegu, kot ga poznamo iz 15. stoletja – v tem času je obsegalo 62 hub v 19 vaseh, mlin pod gradom, poleg tega pa še 172 koseških posestev (*güter*), ki so izhajala iz 70 prvotno celih hub, ter desetino v Zagorju⁵⁶⁴ – je moglo nastati šele pod Habsburžani (Tab. 2). Koroški vojvoda Henrik namreč v popisu nekdanj spanheimskih posesti na Kranjskem omenja koseško enklavo v Zagorju v okviru grofije (*lantgrafschaft*) Savnija, in sicer ločeno od *den gerichten und allez daz darzû gebirt*, kar najverjetneje kaže na neposredno podrejenost deželnemu knezu. Oba dela bodočega gospostva, ki sta tudi v geografskem oziru ločeni enoti,⁵⁶⁵ torej sploh nista spadala v isti upravni

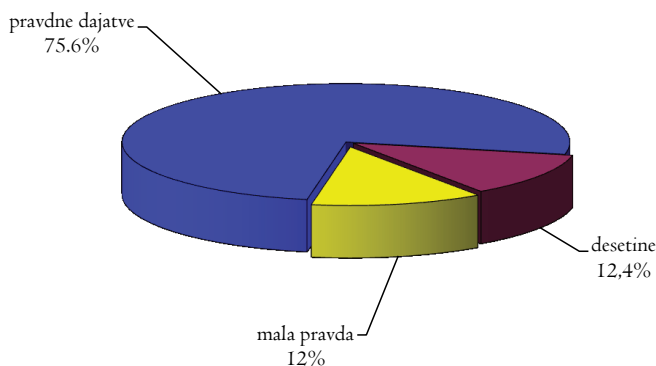
⁵⁶⁴ BIZJAK, *Deželnoknežji obračuni*, str. 106–109; Urbar 1498, AS, Vic. a., šk. 81; glede koseških posesti: DIMITZ, *Die Edlinger im Sägor*, str. 16; izvleček v OROŽEN, *Zgodovina Zagorja*, str. 24.

⁵⁶⁵ OROŽEN, *Zgodovina Zagorja*, str. 23.

okvir.⁵⁶⁶ Medtem ko je Henrik Koroški moral »Savnijo« – torej tudi zagorske koseze – leta 1311 prepustiti Habsburžanom,⁵⁶⁷ je deset let in več zatem desetino v Zagorju (v sklopu kamniškega deželnskega sodišča) še vedno oddajal v oskrbo svojim uradnikom.⁵⁶⁸ Do združitve vseh sestavnih delov gamberškega gospostva je torej lahko prišlo šele po letu 1351 – potem ko je Kranjska po letu 1335 prešla pod neposredno habsburško upravo⁵⁶⁹ in potem ko je vojvoda Albreht gospostvo odkupil od Galla Gallenberga.

Poslovanje gospostva je potekalo v skladu s tedanjo splošno prakso. Prihodki so v letih 1439–1447 v povprečju znašali dobrih 222 funtov dunajskih pfenigov letno in so skoraj izključno temeljili na zemljiški posesti. 168 funtov ali 75,6 % so prinašale cenazualne dajatve, dobrih 26,5 funta ali 12 % desetine v Zagorju, 27,5 funta ali 12,4 % mala pravda (*Graf 1*), ali če pogledamo z druge plati: 80 funtov (36 %) dohodkov je pritekalo v žitu, 142 funtov (64 %) pa v denarju (*Graf 2*). Zadnji podatek ne vključuje izredne postavke za umrščino, ki je zabeležena le v letih 1437 (3 funte), 1439 (5 funtov), 1446 (1 funt) in pa sumarno za leta 1442–1445 (2 funta). Povprečni letni donos na urbarialno hubo je znašal 1 funt 127 pfenigov, kar uvršča gospostvo nekako v sredino med deželnoknežjimi gospostvi na Kranjskem.

Graf 1. Prihodki gospostva Gamberk, strukturni razrez.

Poslovanje gospostva na letni ravni je bilo v letih 1436–1447 z izjemo dveh let

⁵⁶⁶ Bogo Grafenauer še za ta čas dokazuje, da so zagorski kosezi v upravno-sodnem oziru sodili neposredno pod deželnega kneza. GRAFENAUER, *Ustoličevanje koroških vojvod*, str. 344.

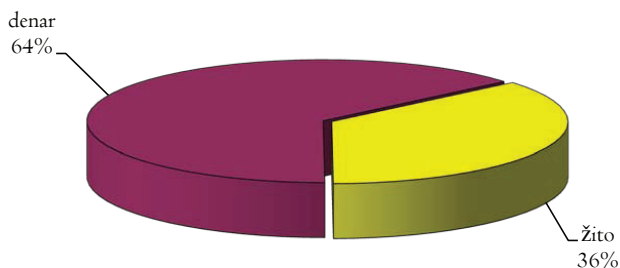
⁵⁶⁷ KURZ, *Oesterreich unter K. Friedrich dem Schönen*, pril. XII, str. 429.

⁵⁶⁸ KOVAČ, *Beiträge zur Geschichte Krains*, str. 57–58.

⁵⁶⁹ Podobno mnenje zastopa že Alfons Dopsch, ki postavlja vključitev zagorskih kosezov v okvir gospostva obenem z vzpostavitvijo zemljiškokogospoke uprave (menda habsburške) v 15. stoletje. DOPSCH, *Ein Verzeichniss des Besitzes der Herzoge von Kärnten*, str. 459, op. 2.

(1442–1443) povsem stabilno. Višina celotnega prihodka (med 219 in 231 funti) se skorajda ni spreminjala. Do minimalnih odklonov v prvih treh letih je prišlo na račun spremenljive višine umrščine in porasta žitnih cen v letu 1437 (pšenice s 40 na 46 dunajskih pfenigov za ljubljanski mes, rži pa s 30 na 36 pfenigov za isto mero), ki so po letu 1442 sicer nekoliko občutneje padle (ljubljski mes pšenice je veljal 38 dunajskih pfenigov, rži 28 in ovs 16 pfenigov [pred tem 18]), kar pa je povzročilo le rahel padec celotnega prihodka, saj je predstavljal delež pšenice in rži vsega 14 %, pocenitev za gospodstvo gospodarsko pomembnejšega ovs 22 % celotnega prihodka) pa je bila neznatna. Pozornost vzbujajo precejšen upad prihodka v letih 1442–1443, ko je upravi gospodstva uspelo iztisniti od svojih podložnikov le po 125 funtov. Vzrok za to je bila obsežna škoda na pridelku, nastala kot posledica ropanja in požigov v habsburško-celjski vojni. Pustošenja so se ubranili le kosezi v Zagorju, sicer pa so v teh dveh letih ostale nepopravne vse obveznosti ostalih podložnikov.⁵⁷⁰

Graf 2. Prihodki gospodstva Gamberk, denarno-naturalni razrez.

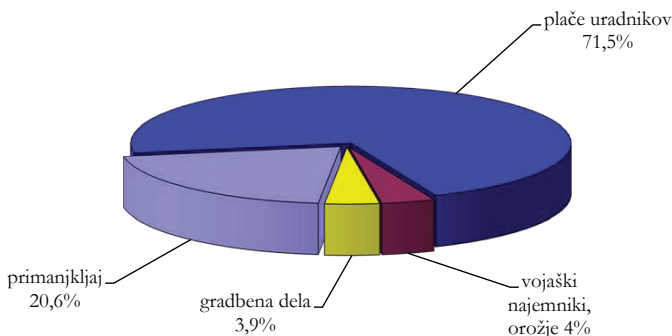
Izdatki v omenjenem obdobju so v povprečju dosegali 126 funtov 184 pfenigov in so bili v obravnavanem času precej stabilni; niti v vojnih letih ni prišlo do opaznejših odklonov. Plače uradniškemu aparatu so z dobrimi 90 funti predstavljale 71,5 %, gradbena dela s 4 funti 215 pfenigi 3,9 %, izdatki za plačilo in prehrano vojaških najemnikov ter nabavo orožja (sicer izkazani le v letih 1437 in 1438) s slabimi 5 funti 4 %, različni primanjkljaji (26 lb 39 d) pa 20,6 % (Graf 3).

Postavka za varovanje gradu v višini 90 funtov se je glasila na oskrbnika, dejansko pa je vključevala tudi plačila za celotno grajsko posadko. Običajno so bili iz zneska za *burghut* na primerljivih gradovih plačani vsaj še 2–3 grajski

⁵⁷⁰ Friderik III. je oskrbniku Konradu Apfaltrerju svoj del omenjenega izpada prihodka odpisal, ni pa znano, kakšne so bile zahteve Albrehta VI., ki je tedaj prejemal polovico dohodka tega urada, BIZJAK, *Deželno knežji obračuni*, str. 145–146.

stražarji in poslovni uradnik (*amtman, kastner*), razen v primerih, ko je bila celotna uprava gospostva združena v oskrbnikovih rokah (kot zelo verjetno na Gamberku). S tem pa še niso zajeti vsi prejemki gosposčinskega uradništva; sodin in birič sta kot nadomestilo plačila uživala vsak svojo neobremenjeno hubo, katerih izpad dohodka beležijo vsakoletni obračuni, del male pravde pa je odpadel na t.i. *ambtrecht*,⁵⁷¹ nekakšno naturalno plačilo uradniku oziroma oskrbniku. Od rednih tekočih stroškov so konstantno beležena le še gradbena vzdrževalna dela, kjer največkrat najdemo vsakoletna popravila streh, razne dozidave, menjavo mlinskih kamnov ipd., medtem ko se je sprotna poraba predvsem uskladiščenih živil dostikrat izmuznila tedanjemu še ne preveč doslednemu knjigovodstvu. Dokajšen del izdatkov je nastal v povezavi s celjsko-habsburško fajdo, ki se je ravno v obravnavanem času – v letih 1437–1438 in 1442 – odvijala na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem. Tako je, denimo, Konrad Apfaltrer iz svojega urada v letu 1438 kril izplačilo najemniških plač v višini dobrih 32 funtov, istega leta pa so na gradu potrošili 8 funtov za soliter, žveplo in izdelavo smodnika.⁵⁷² Posledica fajde je bil tudi ogromen izpad dohodka v letih 1442 in 1443, praktično celotna denarna renta gamberskega gospostva v letni višini 140 funtov, saj je bilo območje gospostva podvrženo obsežnemu ropanju in požiganju celjskih čet.⁵⁷³ V vojaške aktivnosti je bil v precejšnji meri tudi osebno vključen oskrbnik Apfaltrer; kralj Friderik III. mu je iz naslova najemniške plače dolgoval 400 guldnov, ki mu jih je izplačal iz prihodkov gamberskega gospostva.⁵⁷⁴

Graf 3. Izdatki gospostva Gamberk, strukturni razrez.

⁵⁷¹ BIZJAK, *Deželnoknežji obračuni*, str. 107.

⁵⁷² *Ibid.*, str. 107.

⁵⁷³ *Ibid.*, str. 139, 145.

⁵⁷⁴ *Ibid.*, str. 139.

V valutni strukturi izdatkov v tridesetih in štiridesetih letih 15. stoletja skoraj izključno prevladuje denar. Le v triletnem obdobju 1436–1438 igrajo omembe vredno vlogo izdatki v ovsu, in sicer v višini osmih odstotkov. Razlog je bila ne natančneje opredeljena odprema večje količine ovsu (450 schefflov) kostanjeviškemu glavarju na ukaz vojvode Friderika V.⁵⁷⁵ Sicer so se letni izdatki v ovsu omejevali na naturalna izplačila nižjim uradnikom gospostva in »milostno« razdeljevanje kmetom, kar se običajno giblje v rangju enega odstotka.

Letna bilanca obračunov gamberskega gospostva v prvi polovici 15. stoletja je v povprečju znašala slabih 96 funtov dunajskih pfenigov oziroma 43% prihodka, kar Gamberk uvršča v zlato sredino deželno knežjih gospostev na Kranjskem. Precejšen del tega se je stekal v urad kranjskega vicedoma; deloma v obliki izplačil, prejetih že med samim obračunskim obdobjem na osnovi pobotnic, ki sta jih deželni knez oziroma njegova administracija izdajala oskrbniku,⁵⁷⁶ deloma pa po končanem obračunu kot del oskrbnikovega dolga (ali celoten dolg) vladarju.⁵⁷⁷ Deželni knez je z delom svojega kapitala upravljal tudi neposredno prek oskrbnikov, ki so denar ali žito izdajali vojaškimi poveljnikom za plačevanje najemnikov,⁵⁷⁸ različnim plemičem v službi vladarja⁵⁷⁹ idr.

⁵⁷⁵ Ibid., str. 108.

⁵⁷⁶ Ibid., str. 107.

⁵⁷⁷ Ibid., str. 109.

⁵⁷⁸ Ibid., str. 107.

⁵⁷⁹ Ibid., str. 108.

PRILOGE

URBAR GOSPOSTVA GAMBERK 1498

pag. 27

**Vrbar register gein Gallenbergckh¹
gehorend, so von Römischer königcklicher
maystet etc. reformiern vnd raten beriten vnd
verschriben worden ist anno etc. LXXXXVII°.**

¹ *Grad Gamberk.*

pag. 28

Vrbar register gein Galenberg² gehörend

Supÿslack³ 2 hueben

Jacob supann dient von ainer huebn

sannd Jorgen rech ⁴	1 frisching 1 lamp
zinsphenig	1 mark 5 ß
waitz6 schaff
rockhen	2 schaf
habern6 schaff
sannd Michels recht	1 fleisch frisching
huener	6
aier	20
schreib ſ	2 ß.

Marinitza witib dÿent von ainer huebn

darauf etwan Pongrätz gesessen ist

zinsphenig	1 markh 106 ß
huener5
aier	20
schreib ſ	2 ß.

pag. 29

Neweyssen⁵ 2 hueben

Micklaw dient von ainer huebn, darauf

etwan Polderlin gesesen ist

sannd Jörgen recht	frisching vnd 1 lamp
zinsphenig	70 ß
wiener65 oder dafrfür 43 ß
waitz4 schaff
rockhn2 schaff
habern8 schaff
sannd Michels recht	1 frisching

² Grad Gamberk.

³ Izlake.

⁴ Recte recht.

⁵ Senovo.

huener. 5
 aier 20
 schreib ʃ. 2 fl.
 Nachdem das wasser grossen schadn an der huebn than hat
 man im auf widerruffen nachgelassen die 2 schaf rockhen.

Peter diennt von der andern huebn

sann Jorgen recht. 1 frischling vnd 1 lamp
 zinsphennig 80 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 4 schaf
 rockhn 2 schaf
 habernn. 8 schaf
 sann Michels recht. 1 frischling
 huener. 5
 aier 20
 schreyb ʃ. 2 fl.

pag. 30

Mer ist ain öde hueben zw nagst beÿ dem gesloss, die ist
 lanng zeit od vnd verwachsen, die hat etwan gediennt

sann Jorgen recht. 1 frischling 1 lamp
 zinsphenng 75 ʃ
 rockhen. 2 schaf
 habern. 6 schaf
 sand Michels frischling. 1
 huener. 5
 aier 20.

Rogkhalben⁶ 3 hueben

Machar diennt von ainer huebenn

sann Jorgen recht. 1 frischling 1 lamp
 zinsphenng 90 fl
 waitz 4 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sann Michels frischling. 1
 huener. 5
 aier 20
 schreib ʃ. 2 fl.

⁶ Ržiše.

Gregor Ramsche dient von ainer huebn

zinsphenng 112 fl 1 ⸏
schreib ⸏ 2 fl.

pag. 31

Jannse Scoria diennt von ainer hueben

zinsphenng 80 fl
schreyb ⸏ 2 fl.

Item Gregor vnd Jannse sind schuldig dem phleger brief
ze tragen vnd sonst kain robot anndr ze thuen.

Vnnderpurckh⁷ 3 huebn

Gregor diennt von ainer huebenn

sannd Jorgen recht 1 frischling 1 lamp
zinsphenng 60 fl
wiener 65 oder 43 fl
waitz 3 schaf
rockhn 2 schaf
habern 8 schaf
sannd Michels recht frischling 1
huener5
aier 20
schreyb ⸏ 2 fl.

Jürj sein sun dint von ainer hueben

sannd Jorgen recht 1 frischling 1 lamp
zinsphenng 60 fl
wiener 65 oder 43 fl
waitz 3 schaf
rockhn 2 schaf
habern 8 schaf
sannd Michels recht frischling 1
huener5
aier 20
schreib ⸏ 2 fl.

pag. 32

Jannse Doppolawschek dint von ainer hubn

sannd Jorgen frischling 1 mit 1 lamp
zinsphenig 105 fl
waitz 3 schaf

⁷ Zabreznik.

rockhn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht frisching 1
 huener.5
 aier 20
 schreib ſ). 2 ſ.

Rasperetz⁸ 1 huebn

Matheus dint dauon 1 marckh ſ
 schreib ſ). 2 ſ.

pag. 33

In der Lackh⁹ 1 huebn

Jury Dralitz diennt dauon

sannd Jorgen recht 1 frischling 1 lamp
 zinsphenng 77 ſ 1 ſ)
 wiener 65 oder 43 ſ
 waitz 3 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht frisching 1
 huener.5
 aier 20
 schreib ſ). 2 ſ.

Brechoditz¹⁰ 3 huebn

Paulle diennt von ainer huebn

sand Jorgen frischling. 1 vnd 1 lamp
 zinsphenng 77 ſ 1 ſ)
 rockhn 5 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht 1 frischling
 huener.5
 aier 20
 schreyb ſ). 2 ſ.

⁸ Razborec, nekdanji zaselek pri Gamberku, prim. OROŽEN, Zgodovina Zagorja, str. 28.

⁹ V Loki, zaselek.

¹⁰ Prhovec.

pag. 34 Jacob diennt von ainer huebenn

sand Jorgen recht	1 frisching vnd 1 lamp
zinsphenng	40 ß
wiener	65 oder 43 ß
rockhen	5 schaf
habern	8 schaf
sandd Michels recht	1 frischling
huener5
aier	20
schreib ⸏	2 ß.

Machar diennt von ainer hieben

sandd Jorgen recht	frisching 1 vnd 1 lamp
zinsphenng	77 ß 1 ⸏
rockhn	5 schaf
habern	8 schaf
sandd Michels frisching	1
huener5
aier	20
schreyb ⸏	2 ß.

Orechowetz¹¹ 3 huebn

Jacke diennt von ainer huebn	1 mark ß
huener5
schreyb ⸏	2 ß.
Mer diennt er von ainer huben	30 ß.

pag. 35 Primos diennt von ainer huebn

zinsphenng	90 ß
huener5
aier	20
schreib ⸏	2 ß.

Peter Scharbuntz dient von ainer hubn

sand Jorgen recht	1 frisching mit 1 lamp
zinsphenng	80 ß
wiener	65 oder 43 ß
waitz	3 schaf
rockhen	2 schaf

¹¹ Orehovica.

habern.	8 schaf
sannd Michels recht.	1 frisching
huener.5
aier	20
schreyb ʃ.	2 fl.

Pierckh¹² 5 huebn

Blase diennt von ainer hueben

pag. 36

sannd Jorgn recht.	1 frisching 1 lamp
zinsphenng	50 fl
wiener	65 oder 43 fl
waitz	3 schaf
rockhn	1 schaf
habern.	8 schaf
sannd Michels recht.	1 frisching
huener.5
aier	20
schreib ʃ.	2 fl ¹³

Jannese Kolar dint von ainer huebn

sannd Jorgen recht.	1 frisching 1 lamp
zinsphenng	80 fl
wiener	65 oder 43 fl
waitz	3 schaf
rockhn	1 schaf
habernn.	8 schaf
sannd Michels recht.	frisching 1
aier	20
huener.5
schreib ʃ.	2 fl

Gregor Kolar witib dint von 1 huebn

pag. 37

sannd Jorgen recht.	1 frisching 1 lamp
zinsphenng.	50 fl
wiener	65 oder 43 fl
waitz	3 schaf
rockhn	1 schaf
habern.	8 schaf

¹² Brezje.

¹³ Za tem prečrtana beseda.

sannd Michels¹⁴ recht frising 1
 huener 5
 aier 20
 schreib ſ 2 fl.

Juri Mlackar hat die sup huebn odweiss in, so die
 selb huebenn besetz gewesen ist, hat sy dientt

sannd Jorgen recht 1 frising 1 lamp
 zinsphenng 100 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 7 schaf
 rockhen 2 schaf
 habern 6 schaf
 sannd Michels recht frising 1
 huener 3
 aier 20
 schreyb ſ 2 fl.

ÿetz dientt er dauon 2 tl ſ 10 fl.

pag. 38

Jury Koliენტz dient von ainer hueben odweiß
 vnd so sie besetzt gewesen ist, hat sy dient

sand Jorgen recht 1 frising vnd 1 lamp
 zinsphenng 80 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 3 schaf
 rockn 1 schaf
 habern 8 schaf
 sannd Michels recht frising 1
 huener 5
 aier 20
 schreib ſ 2 fl.

Vnd dient yetz öd weiß 1 mark fl.

Bribetz¹⁵ 2 hueben

Matheus Bawscher dint von ainer hubn

sand Jorgen recht 1 frising vnd 1 lamp
 zinsphenng 70 fl
 wiener 65 oder 43 fl

¹⁴ *Pred tem přečrtano Jorgen recht.*

¹⁵ *Prpeče, zaselek vasi Dobrljevo.*

pag. 39
 waitz 2 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht 1 frisching
 huener. 5
 aier 20
 schreib ʃ. 2 fl.

Mer dientt er von der andern hueben

zins phenng 1 mark 40 fl

ödweiß, vnd so die besetzt ist gewessen, hat sy gediennt

sand Jorgen recht frischling 1 vnd 1 lamp
 zinsphenng 70 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 2 schaf
 rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht 1 frisching
 huener. 5
 air 20
 schreib ʃ. 2 fl.

pag. 40 Temschemschenickh¹⁶ 5 huben

Michell supann dientt von ainer hueben

sannd Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zinsphenng 100 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 6 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern. 6 schaf
 sannd Michels recht frisching 1
 huener. 3
 aier 20
 schreib ʃ. 2 fl.

Michel Petriackh dient von ainer huebn

sannd Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zinß ʃ. 50 fl

¹⁶ Čemšenič.

wiener	65 oder 43 ß
waitz	3 schaf
rockhn	2 schaf
habern.	8 schaf
sannd Michels recht	frisching 1
huener.5
aier	20
schreib ſ	2 ß.

pag. 41

Jacob des supan sun dint von ainer hueben

sand Jorgen recht	1 frisching 1 lamp
zinsphennig	80 ß
wiener	65 oder 43 ß
waitz	3 schaff
rockhen.	2 schaf
habern.	8 schaf
sannd Michels recht	1 frisching
huener.5
air	20
schreib ſ	2 ß.

Jacob dyennt von ainer huebenn

sannd Jorgen recht	1 frisching 1 lamp
zinsphenig	70 ß
wiener	65 oder 43 ß
waitz	3 schaf
rockhen.	2 schaf
habern.	8 schaf
sannd Michels frisching	1
huener.5
aier	20
schreib ſ	2 ß.

pag. 42

Jannse Kalenitz witib dient von 1 hueben

sannd Jorgen recht	1 frisching 1 lamp
zinsphenng	70 ß
wiener	65 oder 43 ß
waitz	3 schaf
rockhen.	2 schaf
habern.	8 schaf
sannd Michels recht	frisching 1

huener 5
 aier 20
 schreib ſ). 2 ſ.

Orobilew¹⁷ 2 huebn

Supann Andre Sorabnitz dint von 1 huben

sannd Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zinsphenig 110 ſ
 wiener 65 oder 43 ſ
 waitz 6 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern 6 schaf
 sannd Michels recht 1 frisching¹⁸
 huener 5
 air 20
 schreib ſ). 2 ſ.

pag. 43

Jury Kolientz dient von der anddern huben

sannd Jorgen rech 1 frisching 1 lamp
 zinsphenig 30 ſ
 wiener 65 oder 43 ſ
 waitz 1 schaf
 rockn 1 schaf
 habern 8 schaf
 sannd Michels recht frisching 1
 huener 5
 air 20
 schreib ſ). 2 ſ.

Rasor¹⁹ 4 huebn

Crise diennt von ainer huebenn

sand Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zinsphenig 80 ſ
 wiener 65 oder 43 ſ
 waitz 2 schaf
 rockhn 2 schaf

¹⁷ Dobrljevo.

¹⁸ Za tem ponovno 1.

¹⁹ Razbor pri Čemšeniku.

habern. 8 schaf
 sand Michels recht. frisching 1
 huener.5
 aier 20
 schreib ʃ 2 fl.

pag. 44 Liennhart dient von ainer hueben

sannd Jorgen recht. 1 frisching 1 lamp
 zinsphenig 80 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 2 schaf
 rocken. 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht. frisching 1
 huener.5
 aier 20
 schreib ʃ 2 fl.

Rueprech dient von ainer hueben

sand Jorgen recht. 1 frisching 1 lamp²⁰
 zinsphenig 80 fl²¹
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 2 schaf
 rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht. frisching 1
 huener.5
 aier 20
 schreib ʃ 2 fl.

Martin Werrwetz dint von ainer hubn

pag. 45 sannd Jorgn recht. 1 frisching 1 lamp
 zinsphenng 80 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 2 schaf
 rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht. frisching 1

²⁰ *Sic!*

²¹ *Na tem mestu neka razura.*

huener5
air	20
schreib ʃ	2 fl.

Salockh²² 1 huebn

Jacob Nabrod dint von ainer hueben

sannd Jorgn recht	1 frisching 1 lamp
zinsphenig	100 fl
wiener	65 oder 43 fl
waitz	3 schaf
rockhen	2 schaf
habern	8 schaf
sannd Michels recht	frisching 1
huener5
air	20
schreib ʃ	2 fl.

pag. 46

Yessenew²³ 5 hueben

Gregor supann dient von ainer hueben

sannd Jorgen recht	1 frisching 1 lamp
zinsphennig	1 markh fl minus 5 ʃ
waitz	7 schaf
rockhen	2 schaf
habern	6 schaf
sannd Michels recht	frisching 1
huener5 ²⁴
aier	20
schreib ʃ	2 fl.

Pangretz diennt von ainer hueben

sand Jorgen recht	1 frisching 1 lamp
zinsphennig	70 fl
wiener	65 oder 43 fl
waitz	3 schaf
rockhn	2 schaf

²² Zaloka.

²³ Jesenovo.

²⁴ *Mlajši pripis* sy dy oden 3 huener; od iste roke tudi dodana arabska številka 3 na začetku vrstice.

habern. 8 schaf
 sand Michels recht. 1 frischung
 huener.5
 air. 20
 schreib ʃ. 2 fl.

pag. 47

Nicklaw dint von ainer huebenn

sannd Jorgen recht. 1 frischung 1 lamp
 zinsphenng 40 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 3 schaf
 rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht. frischung 1
 huener.5
 air. 20
 schreib ʃ. 2 fl.

Peteritz dient von ainer hueben

sannd Jorgen recht. 1 frischung 1 lamp
 zinsphenng 40 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 3 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht. frischung 1
 huener.5
 air. 20
 schreib ʃ. 2 fl.

pag. 48

Marcko dient von ainer hueben

sannd Jorgen recht. 1 frischung 1 lamp
 zinsphenig 80 fl
 wiener 65 oder 45 fl
 waitz 3 schaf
 rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sand Michels recht. frischung 1
 huener.5
 air. 20
 schreib ʃ. 2 fl.

Massessen²⁵ 4 hueben

Gregor Maglaw diennt von ainer hubn

zinsphenng 1 mark ß
 huener5
 air 20
 schreib ʃ 2 ß.

pag. 49

Janne diennt von ainer huebenn

sannd Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zinsphenng 1 mark ß
 sannd Michels recht frisching 1
 huener5
 air 20
 schreib ʃ 2 ß.

Mernusch witib dient von ainer huebn

sannd Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zinsphenig 70 ß
 wiener 65 oder 43 ß
 rockn 2 schaf
 habern 8 schaf
 sannd Michels recht frisching 1
 huener5
 air 20
 schreib ʃ 2 ß.

pag. 50

Jacob Rosni dyent von ainer hueben

sannd Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zinsphenng 60 ß
 wiener 65 oder 43 ß
 waitz 2 schaf
 rockn 2 schaf
 sannd Michels recht frisching 1
 huener5
 aier 20
 schreib ʃ 2 ß.

²⁵ Jelševica.

Vnnderm geslos²⁶ 2 huben vnd 1 mull

Lucas dient von ainer hieben

sannd Jorgen recht	1 frisching 1 lamp
zinsphenng	80 ß
wiener	65 oder 43 ß
waitz	2 schaf
rocken	2 schaf
habern	8 schaf
sannd Mich[ae]lis ²⁷ frisching.	1
huener5
air	20
schreib ſ	2 ß.

pag. 51

Andre Nisgatz dient von ainer andrn²⁸ hieben

zinsphenig80 ß.
----------------------	--------

Hinfur mag man die hieben mit dem zins hochern.

Mer dient er von ainer mull 60 ß.

Schnoil²⁹ 6 hubn

Rueprecht dyennt von ainer hieben

sannd Jorgn recht	1 frisching 1 lamp
zinsphenng	50 ß
wiener	65 oder 43 ß
waitz	3 schaf
rockn	2 schaf
habern	8 schaf
sannd Michels recht	frisching 1
huener5
air	20
shreib ſ	2 ß.

Mer diennt er von ainer hiebn odweis

sand Jorgn recht	1 frisching 1 lamp
zinsphenig	80 ß
wiener	65 oder 43 ß
waitz	3 schaf

pag. 52

²⁶ Zaselek pod gradom, danes Gamberk.²⁷ Pred tem prečrtano Jorgn.²⁸ Vstavljeno nad vrstico.²⁹ Znojile.

rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht frischung 1
 huener.5
 aier 20
 schreib ʃ. 2 ß.

Hlapse Drehear dient von ainer huebn

sannd Jorgn recht. 1 frischung 1 lamp
 zinsphenng 60 ß
 wiener. 65 oder 43 ß
 waitz 3 schaf
 rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht frischung 1
 huener.5
 aier 20
 schreib ʃ. 2 ß.

Marin Karl dient von ainer hueben

sand Jorgn recht. 1 frischung 1 lamp
 zinsphenig. 40 ß
 wiener. 65 oder 43 ß
 waitz 3 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht frischung 1
 huener.5
 air 20
 schreib ʃ. 2 ß.

pag. 53

Gregor deinnt von ainer huebn

sand Jorgn recht. 1 frischung 1 lamp
 zinsphenig. 60 ß
 wiener. 65 oder 43 ß
 waitz 3 schaf
 rockhn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sannd Michels recht frischung 1
 huener.5
 air 20

schreib ſ 2 fl.

Benedickht dient von ainer huebn

sannd Jorgn recht. 1 frisching 1 lamp
 zinsphenng 60 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 3 schaf
 rockn 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sand Michels recht. frisching 1
 huener. 5
 air 20
 schreib ſ 2 fl.

pag. 54

Vnder der³⁰ alem³¹ 7 hubn

Peter Starmatz dient von ainer hueben

zins ſ 112 fl
 schreib ſ 2 fl.

Thometz Wolf dient von ainer hubn

zinß ſ 70 fl
 schreib ſ 2 fl.

Jannse Schlocarnickh dient von ainer hubn

zins ſ 100 fl
 schreib ſ 2 fl.

Juri Mlacker dient von ainer huebn

zins ſ 1 mark 25 fl
 schreib ſ 2 fl.

Ronn Hainnrich dient von ainer hubn

sand Jorgn recht. 1 frisching 1 lamp
 zinß ſ 80 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 2 schaf
 rocken. 2 schaf
 habern. 8 schaf
 sand Michels recht. frisching 1

³⁰ Vstavljeno nad vrstico.

³¹ Zaplanina.

huener 5
 air 20
 schreib ʃ 2 fl.

pag. 55 Jacob Hainreich diennt von ainer hueben

sann Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zins ʃ 100 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 2 schaf
 rockhen 2 schaf
 habern 8 schaf
 sann Michels recht frisching 1
 huener 5
 aier 20
 schreib ʃ 2 fl.

Jannse mullner dient von ainer huebn

sand Jorgen recht 1 frisching 1 lamp
 zins ʃ 40 fl
 wiener 65 oder 43 fl
 waitz 2 schaf
 rocken 2 schaf
 habern 8 schaf
 sann Michels recht frisching 1
 huener 5
 aier 20
 schreib gelt 2 fl.

pag. 56 Daselbst auch ain hueben, die lange zeit öd vnd nymants waiß,
 wan sy besetzt gewesen ist, was die alt zins ist gewesen.
 Yetzt ist die huebn verlaßen dem Jacob Hainrichn vmb 60 fl.
 Robot sind sy schuldig alerlay robatt zum bawhoff zu thuen, was
 das not ist.
 Vnd ain yeder ist schuldig 1 sam mit traid gein Laibach³² zw
 tragen.
 Die alben genant Sager³³ sind sy schuldig ab zw man, wan das
 gesloß bawt, sind sy alerlay robot mit furen vnd andern ze thuen.

³² Ljubljana.

³³ Čemšeniška planina.

pag. 57

Edlinger

Skandredient von des Oblus hueben

zins ȝ	24 fl
haber.	1 meß
huener.	I.

Paule Zabeckh dient von des Kerckh hueben

zins ȝ	24 fl
habern.	1 meß
huener.	I.

Vackhin dient von Pockhmisa hueben

zins ȝ	36 fl
habern.	1 meß
huener.	I.

Laure diennt

zins ȝ	31 fl
habern.	1 meß
huener.	I.

Laure dient von der anderen hueben

zins ȝ	36 fl
habern.	1 meß
huener.	I.

Telletina dient von des Sleyko hueben

zins ȝ	31 fl
habern.	1 meß
huener.	I.

pag. 58

Podrast dient von des Winsthekh hueben

zins ȝ	24 fl
habern.	1 meß
huener.	I.

Nesa von des Zelinckh hueben dient

zins ȝ	60 fl
habern.	1 meß
huener.	I.

Nesa dient von des Maister hueben

zins ȝ	36 fl
habern.	1 meß

	huener.	I.
	Kotzman vnd Nesa dienen	
	zins ſ	24 ſ
	haber.	I meß
	huener.	I.
	Hannsl Pischkole dient	
	zins ſ	36 ſ
	haber.	I meß
	huener.	I.
	Pischole diennt von der andern hueben	
	zins ſ	24 ſ
	haber.	I maß
	huener.	I.
	Vackin diennt von der Dartl hueben	
	zins ſ	30 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
pag. 59	Vakin dient aber von der andern hueben	
	zins ſ	30 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jannse Scherg dient	
	zins ſ	24 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Machor vnderen Snoill ³⁴ diennt	
	zins ſ	60 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jury Weber vnnder Snoill ³⁴ dient	
	zins ſ	36 ſ
	haber.	I meß
	huener.	I.

³⁴ Znojile.

Saleckh von des Vischer hueben dient

zins ſ)	36 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Martin Stamer dient

zins ſ)	36 fl
habern.	I meß
huener.	2.

Jury Babitsch dient von der andern hueben

zins ſ)	24 fl
habern.	I meß
huener.	I.

pag. 60

Martin Sipitaller deinnt

zins ſ)	48 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Martin Stiner dint aber

zins ſ)	24 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Pire Schuester dient von zwaian hueben

zins ſ)	48 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Pawll Zabeckh dient von der dritn huebn

zins ſ)	29 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Sabech von des Slegler hueben dient

zins ſ)	28 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Clement Schillnickh diennt

zins ſ)	30 fl
habern.	I meß
huener.	I.

	Marttin Bewcko dient	
	zins ſ	24 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
pag. 61	Casper an der Toplitz ³⁵ diennt	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jury Dedicha dint	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jurse Ruetetz dint von zweyen hueben	
	zins ſ	84 ſ
	habern.	2 meß
	huener.	2.
	Sweintzer von seiner hueben diennt	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Aber von seinem brueder hueben dint	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Casper pod Straynno ³⁶ dint	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Maureytz dint	
	zins ſ	48 ſ
	huener.	I
	habern.	I meß.

³⁵ Toplice, zaselek pri Dolenji vasi Z od Zagorja.

³⁶ Podstrana, zaselek pri Dolenji vasi Z od Zagorja.

pag. 62 Schmickena Ruddi dint
 zins ʃ 48 fl
 habern. I meß
 huener. I.

Aber von der anndern huebenn dient
 zins ʃ 36 fl
 habern. I meß
 huener. I.

Martin im Weintall diennt
 zins ʃ 12 fl.

Zu Dedicher perg³⁷
 Peter v Drnsiny³⁸ diennt
 zins ʃ 30 fl
 habern. I meß
 huener. I.

Aber des Steffan hueben an der Saw³⁹ dint
 zins ʃ 36 fl
 habern. I meß
 huener. I.

Herman am Perg⁴⁰ diennt
 zins 60 fl
 habern. I meß
 huener. I.

Tscherne am Perg⁴⁰ dint
 zins 66 fl
 habern. I meß
 huener. I.

pag. 63 Hannsl Schuester dint
 zins ʃ 36 fl
 habern. I meß

³⁷ *Mali vrh (tudi Malovrh), zaselek pri Dolenji vasi Z od Zagorja, prim. OROŽEN, Zgodovina Zagorja, str. 31.*

³⁸ *Družina, JV od Zagorja.*

³⁹ *Nelocirano, nekje ob Savi J od Zagorja.*

⁴⁰ *Vrh, zaselek JV od Kisovca nad Zagorjem.*

huener. I.

Von der andern hueben dynnt er

zins ſ 78 ß

habern. I meß

huener. I.

Zw Sannd Margreten⁴¹

Petreitz dyennt

zins ſ 48 ß

habern. I meß

huener. I.

Von der andern hueben diennt er

zins ſ 30 ß

habern. I meß

huener. I.

Jerney dient

zins ſ 48 ß

habern. I meß

huener. I.

Von der andern hueben dynnt

zins ſ 48 ß

habern. I meß

huener. I.

pag. 64

Keweder dient

zins ſ 24 ß

habern. I meß

huener. I.

Von der andern hueben diennt er

zins ſ 24 ß

habern. I meß

huener. I.

Von der driten hueben

zins 24 ß

habern. I meß

⁴¹ Loke pri Zagorju.

	huener	I.
	Kneß dint von des Weyboda hueben	
	zins ʃ	60 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
	Peckmekh dint	
	zins ʃ	48 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
	Von der andern hueben dint er	
	zins ʃ	12 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
	Conrat dint	
	zins ʃ	24 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
pag. 65	Grager diennt	
	zins ʃ	48 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
	Herman dient	
	zins ʃ	24 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
	Mache dient	
	zins ʃ	30 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
	Von der anndern hueben diennt	
	zins ʃ	30 ʃ
	habern	I meß
	huener	I.
	Andrey dient	
	zins ʃ	60 ʃ

habern. I meß
 huener. I.

Clapsche dient

zins ſ 36 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Tschernne Sparuller dint 36 ß

habern. I meß
 huener. I.

pag. 66

Von der andern hueben dint er

zins ſ 24 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Michel Solnitz dint

zins ſ 36 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Von der andern hubn dint er

zins ſ 36 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Radischekh dint

zins ſ 36 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Von der andern huebn dint er

zins ſ 24 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Andrey Koderl dint

zins ſ 18 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Von der andern huebn dient er

zins ſ 24 ß

	habern.	I meß
	huener.	I.
pag. 67	Im Weintall⁴²	
	Casper dint	
	zins ſ)	48 ß
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Von der anndern hueben dint er	
	zins ſ)	36 ß
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Michse dient	
	zins ſ)	48 ß
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jager dient von des Skodnickh hueben	
	zins ſ)	24 ß
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Weichowar dint	
	zins ſ)	36 ß
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Anndre Draxll dint	
	zins ſ)	30 ß ⁴³
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jorg Schneider dint	
	zins ſ)	36 ß
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Paul Draxl dient	
	zins ſ)	30 ß

⁴² *Zavine.*

⁴³ *Mlajši pripis soll sein 72 ß.*

	haber.	meß I
	huener.	I. ⁴⁴
pag. 68	Von der anderen hueben diennt er	
	zins ſ	24 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Matheus Skodnikh dient von des Vermoschitsch hueben	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Maychawar dient von des Jakuschitsch hueben	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jury Peretz dint	
	zins ſ	48 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Von der andern hueben diennt er	
	zins ſ	48 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Jugkli diennt von seiner hueben	
	zins ſ	36 ſ
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Primios am Klantischitsch* dint	
	zins ſ	48 ſ
	huener.	I
	habern.	I meß.

⁴⁴ *Mlajši pripis na koščku papirja, ki je bil s kapljo voska prilepljen v urbar; ob tem pripis na orig. pagino urbarja ist ausgelafen.*

* *Klančiče, zaselek pri Zavinah.*

pag. 69

Zwm Heyligen Crewtz⁴⁵

Prasnickh dient

zins ʃ	72 ʃ
habern.	1 meß
huener.	I.

Maruna Delun dint

zins ʃ	48 ʃ
habern.	1 meß
huener.	I.

Grudim dient

zins ʃ	48 ʃ
habern.	1 meß
huener.	I.

Von der anderen hieben dient er

zins ʃ	36 ʃ
habern.	1 meß
huener.	I.

Primos Podyamnichh dint 24 ʃ

habern.	1 meß
huener.	I.

Von der annderen hieben dient

zins ʃ	24 ʃ
habern.	1 meß
huener.	I.

Jannse dient

zins ʃ	24 ʃ
habern.	1 meß
huener.	I.

Jannse Pod meyo dint

zins ʃ	36 ʃ
habern.	1 meß
huener.	I.

.....
⁴⁵ Čebine.

pag. 70	Gregor Sloper ⁴⁶ dient	
	zins ſ	72 fl
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Lucas Galauf ⁴⁷ dient von ainer hueben	
	zins ſ	36 fl
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Jurse Isernickh dient	
	zins ſ	60 fl
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Steffan Petschennckh dint	
	zins ſ	60 fl
	habern.	1 mes
	huener.	1.
	Blaß dient	
	zins ſ	36 fl.
	Zwm Heyligen geist ⁴⁸	
	Marin Stopar dient von des Herman hueben	
	zins ſ	24 fl
	habern.	1 mes
	huener.	1.
	Mowrenecz dient von des Herman hueben	
	zins ſ	24 fl
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Petrowitze Norowich dint	
	zins ſ	72 fl
	habern.	1 meß
	huener.	1.

⁴⁶ Mogoče kmetija Slopar pri Spodnjih Čebinah.

⁴⁷ Mogoče kmetija Goljuf pri Partizanskem vrhu.

⁴⁸ Rove.

pag.71	Perecz von des Jannse Mair sun dient	
	zins ʃ	36 fl.
	Jannse Drugan dient	
	zins ʃ	36 fl.
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Jury Drugan dint	
	zins ʃ	36 fl.
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Drugan von der andern hueben dient	
	zins ʃ	48 fl.
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Drugan von des Pracsnickh hueben dint	
	zins ʃ	36 fl.
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Oswolt Cplapher dint	
	zins ʃ	60 fl.
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Preineckh dient	
	zins ʃ	30 fl.
	habern.	1 meß
	huener.	1.
	Drugun dient	
	zins ʃ	30 fl.
	huener.	1.
	habern.	1 meß.
pag.72	Mathia Podrost dient	
	zins ʃ	36 fl.
	habern.	1 meß
	huener.	1.

Von der anderen hueben dient er

zins ſ	48 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Marin Slagowecz dint

zins ſ	30 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Zw Preprotisch⁴⁹

Micholl zw Yabsbin⁵⁰ dient

zinß d	60 fl
habern.	I mes
huener.	I.

Martin dient

zins ſ	60 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Crise zw Puech⁵¹ dint

zins ſ	36 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Lucas zw Puech⁵¹ dint

zins ſ	36 fl
habern.	I meß
huener.	I.

pag. 73

Primos zw Osterdecken dint

zins ſ	60 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Jury daselb dint

zins ſ	15 fl
habern.	I meß

⁴⁹ Prapreče.

⁵⁰ Jazme.

⁵¹ Bukovje pri Praprečab.

huener. I.

Jurse Khmite dint

zins ȝ 15 ȝ

habern. I meß

huener. I.

Von der anndern hueben dient er

zins ȝ 15 ȝ

habern. I meß

huener. I.

Mickhe zu Jasbin⁵² dint

zins ȝ 24 ȝ

habern. I meß

huener. I.

Tscherne dient

zins ȝ 72 ȝ

habern. I meß

huener. I.

Blase Papes dient

zins ȝ 36 ȝ

habern. I meß

huener. I.

Kloschir dient

zins ȝ 36 ȝ

habern. I meß

huener. I.

pag. 74

Gregor Kudolf dient

zins ȝ 36 ȝ

habern. I meß

huener. I.

Zw Sannd Vlrich⁵³

Michel zw Isgur⁵⁴

zins ȝ 36 ȝ

⁵² Jazme.

⁵³ Ravenska vas pri Zagorju.

⁵⁴ Vižgarje.

habern. I meß
 huener. I.

Von der anddern hueben dint er

zins ſ 36 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Pausche zw Ponickl diennt

zins ſ 48 ß
 habern. I mes
 huener. I.

Lucas Kuel dient

zins ſ 36 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Jurse Junger dient

zins ſ 54 ß
 habern. I mes
 huener. I.

Markel dient

zins ſ 24 ß
 habern. I meß
 huener. I.

pag. 75

Lawre Puncker dint

zins ſ 24 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Peter Pisdeckh dint

zins ſ 72 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Andrey Schnamtseli dint

zins ſ 72 ß
 habern. I meß
 huener. I.

Anndre von des Peter Gaylla hueben dint

zins ʃ	36 ʃ
habern.	I meß
huener.	I.

Marin Schilnickh dint

zins ʃ	48 ʃ
habern.	I mes
huener.	I.

Chud Jannes dient

zins ʃ	42 ʃ
habern.	I mes
huener.	I.

Von der anndern hueben dient er

zins ʃ	36 ʃ
habern.	I mes
huener.	I.

Anndrey dient

zins ʃ	42 ʃ
habern.	I meß
huener.	I.

pag. 76

Tschernne dient von des Machor hueben

zins ʃ	48 ʃ
habern.	I meß
huener.	I.

Aber diennt er von seiner huebenn

zins ʃ	24 ʃ
habern.	I mes
huener.	I.

Mrackh dient von der Nesa huebenn

zins ʃ	18 ʃ
habern.	I meß
huener.	I.

Greggor Buell dient

zins ʃ	85 ʃ
habern.	I meß
huener.	I.

Michell Swaschko dint

zins ſ	48 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Von der anndern hueben dient

zins ſ	18 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Mayley Na Ckoczzy⁵⁵ dint

zins ſ	25 fl
habern.	I meß
huener.	I.

pag.77

Zw Las der then⁵⁶

Jury Vinschekh dint

zins ſ	48 fl
habern.	I mes
huener.	I.

Jacob Na Zwillewcz⁵⁷ dint

zins ſ	60 fl
habern.	I mes
huener.	I.

Von der anndern hueben dient er

zins ſ	12 fl
habern.	I meß
huener.	I.

Herman Thomoko dint

zins ſ	36 fl
habern.	I mes
huener.	I.

Von der anndern hueben diennt er

zins ſ	24 fl
huener.	I

⁵⁵ Konec, zaselek pri Zagorju.

⁵⁶ Laze.

⁵⁷ Cilenca, zaselek pri Vinah pri Zagorju.

	habern.	I mes.
	Jurse Verbar dient	
	zins 8)	30 fl
	habern.	I mes
	huener.	I.
	Von der anndern hueben dient er	
	zins 8)	24 fl
	habern.	I mes
	huener.	I.
pag. 78	Sore Na Prodi dientt	
	zins 8)	48 fl
	habern.	I mes
	huener.	I.
	Von der anndern hueben dientt er	
	zins 8)	30 fl
	habern.	I mes
	huener.	I.
	Von der dritten hueben dientt er	
	zins 8)	30 fl
	habern.	I mes
	huener.	I.
	Jury Medwedt dint	
	zins 8)	24 fl
	habern.	I meß
	huener.	I.
	Na Konnschiczy ⁵⁸ dient	
	zins 8)	24 fl
	habern.	I mes
	huener.	I.
	Von der anndern hueben dientt er	
	zins 8)	24 fl
	habern.	I mes
	huener.	I.

⁵⁸ Konjščica, zaselek pri Potoški vasi pri Zagorju.

Papes Veschichter dient

zins ſ 60 ß
 habern. I mes
 huener. I.

pag. 79 Petter diennt von der driten hueben

zins ſ 60 ß
 habern. I mes
 huener. I.

Hannsl Tunischil dint

zins ſ I tl d
 habern. I mes
 huener. I.

Janse na Pollanath dient 48 ß

habern. I mes
 huener. I.

Des Panngratz sun dint

zins ſ 24 ß
 habern. I mes
 huener. I.

Von der anddern hueben diennt

zins ſ 18 ß
 habern. I mes
 huener. I.

Petter Marincko dint

zins ſ 24 ß
 habern. I mes
 huener. I.

Jacob Yebowsser dint

zins ſ 24 ß
 habern. I mes
 huener. I.⁵⁹

pag. 80 Yebowsser diennt von der anddern hueben

zins ſ 24 ß
 habern. I mes

⁵⁹ Ob robu pripis od.

huener	I.
Jury Matzog dient von des Prangracz huebn	
zins ſ)	36 ß
habern	I mes
huener	I.
Lawre Puncker dient	
zins ſ)	36 ß
habern	I mes
huener	I.
Martein Schilnickh dint	
zins ſ)	72 ß
habern	I mes
huener	I.
Thomcko dient zins ſ) ⁶⁰ von des ⁶⁰ Stoper hueben	
zins ſ)	48 ß
habern	I mes
huener	I.
Gregor Sparrer dient	
zins ſ)	60 ß
habern	I mes
huener	I.
Item Hannsl Pischobe diennt	
zins ſ)	24 ß
habern	I mes
huener	I.
pag. 81	Robot sein sie schuldig yeder I sam wein zu tragen von vier empern per 10 Vng(risch guldein).

RODBINSKI LEKSIKON

Leksikon je zamišljen kot orientacijski pripomoček pri iskanju članov rodbine in se v poenostavljeni obliki zgleduje po PREINFALK, *Auerspergi*, str 397–524. Navaja najosnovnejše znane osebne podatke posameznikov. Letnice v oklepajih se nanašajo na pojavljanje v zgodovinskih virih, znane letnice smrti so označene s križcem (†). V dodatno pomoč pri iskanju je navedena zaporedna številka generacije v okviru posamezne linije.

Ahac Gallenberg

(1409–1419 ▷ 7. generacija)

Sin Egidija Gallenberškega in Ane Čušperške.

Albert I. Gallenberg

(1379–1412 ▷ 6. generacija)

Sin Nikolaja I. Gallenberškega in Zelde Hmeljniške; prvič poročen z Margareto Črnomaljsko, drugič z Margareto, hčerjo Konrada Deckerja, ki se je po njegovi smrti drugič poročila z Wolffhartom Judenspanom.

Albert II. Gallenberg

(1469–1478 ▷ 9. generacija)

Sin Andreja I. Gallenberškega.

Amalija Gallenberg

(1454–1495 ▷ 8. generacija)

Hči Hansa I. Gallenberškega in Margarete Gornjegrajske; poročena z Gašperjem Kellenbergom.

Ana Gall

(1436–1441)

Podrobneje neopredeljiva; nuna v Velesovem.

Ana I. Gall – Gallenstein

(1382 ▷ 5. generacija)

Hči Nikolaja I. Galla z Gallensteina in Traute Schnitzenbaumer; nuna v Velesovem.

Ana I. Gallenberg

(1470–1485 ▷ 8. generacija)

Hči Nikolaja II. Gallenberškega; prvič poročena z Albertom Melzem, drugič s Hansom Zellenpergerjem.

Ana II. Gall – Gallenstein

(1390 ▷ 6. generacija)

Hči Henrika I. Galla z Gallensteina in Elizabete s Kozjaka; poročena z nekim Esserkhornom.

Ana II. Gallenberg

(1471–†1475 ▷ 8. generacija)

Podrobneje neopredeljiva; nuna in priorinja v samostanu Velesovo.

Andrej Gall – Motnik

(1495; † 1511 ▷ 9. generacija)

Sin Jurija I. Galla Motniškega; habsburški vazal; poročen z Dorotejo, hčerjo Jakoba Raunacherja.

Andrej Gall – Pukštajn

(1446–1460; † 1478 ▷ 8. generacija)

Domnevno sin Nikolaja III. Galla Pukštajnskega; brat Hansa Galla Pukštajnskega; šentpavelski vazal; deželnoknežji oskrbnik na Čušperku.

Andrej Gall

(1435–c. 1460 ▷ 7. generacija)

Domnevno identičen z Andrejem II. Gallom z Gallensteina; župnik v Beli Cerкви; domnevno menih v Stični.

Andrej I. Gall – Gallenstein

(1321–1360 ▷ 4. generacija)

Sin Engelberta Galla z Gallensteina; poročen z neko Margareto.

Andrej I. Gall – Lebek-Rožek

(1424–1454 ▷ 6. generacija)

Domnevno sin Hansleina II. Galla z Rožeka; kranjski deželni upravitelj; celjski in habsburški vazal; celjski glavar v Celju; krški gradiščan in upravnik na Pilštanju; sel oziroma odposlanec freisinškega škofa.

Andrej I. Gallenberg

(1427–1459 ▷ 8. generacija)

Sin Viljema V. Gallenberškega; poročen z neko Gertrudo.

Andrej II. Gall – Gallenstein

(1423 ▷ 7. generacija)

Sin Erharda Galla z Gallensteina in Ane Mindorfer; domnevno identičen z Andrejem Gallom Gallensteinskim, župnikom v Beli Cerkvi.

Andrej II. Gall – Lebek-Rožek

(1490–1493 ▷ 8. generacija)

Domnevno sin Hansa III. Galla z Rožeka; deželnoknežji oskrbnik na Polhovem Gradcu; kot član kranjske delegacije udeleženec pogreba cesarja Friderika III. 1493.

Andrej II. Gallenberg

(1454–1495 ▷ 8. generacija)

Sin Hansa I. Gallenberškega in Margarete Gornjegrajske; posestnik Šenkovega turna; poročen z Uršulo Jamsko.

Andrej III. Gall – Gallenstein

(1479–1514 ▷ 8. generacija)

Sin Hansa IV. Galla z Gallensteina in Doroteje Pläsl; habsburški vazal; poročen z Barbaro, hčerjo Jurija Pfaffoitscherja, vdovo po Henriku Lugerju; posestnik gradu Luknja pri Novem mestu.

Andrej III. Gallenberg

(1469–1495 ▷ 9. generacija)

Sin Andreja I. Gallenberškega; posestnik Mengeškega gradu.

Baltazar Gall – Gallenstein

(1497–1498 ▷ 10. generacija)

Sin Gašperja Galla z Gallensteina; duhovnik v Novem mestu.

Barbara Gall – Gallenstein

(1453–1462 ▷ 7. generacija)

Hči Erharda Galla z Gallensteina in Ane Mindorfer; poročena z Martinom Koliencem.

Bernard Gall – Gallenstein

(1516–1545 ▷ 9. generacija)

Sin Andreja II. Galla z Gallensteina in Barbare Pfaffoitscher; prvič poročen z Barbaro, hčerjo Gašperja Lambergerja, drugič z Nežo Wildenstein.

Danijel Gallenberg

(1459–1469 ▷ 8. generacija)

Sin Nikolaja II. Gallenberškega.

David Gall – Lebek-Rožek

(1490–1518 ▷ 8. generacija)

Domnevno sin Viljema II. Galla z Rožeka; brat Krištofa in Seifrida Galla z Rožeka.

Ditrik Gall

(c. 1250 ▷ 1. generacija)

Domnevno sin Konrada I. Galla in morda neke pripadnice rodbine Svibenskih; domnevno poročen s poimensko neznano hčerjo Seifrida I. Mekinjskega.

Doroteja Gall – Gallenstein

(1382–1389 ▷ 5. generacija)

Podrobneje neopredeljiva, nuna v samostanu Velesovo.

Doroteja Gall – Lebek-Rožek

(1454)

Hči Andreja I. Galla z Rožeka.

Doroteja Gallenberg

(1481–1492 ▷ 8. generacija)

Hči Hansa I. Gallenberškega in Margarete Gornjegrajske; prvič poročena z Andrejem Hertenfelsom, drugič s Hansom Prankerjem.

Egidij (Osterberger) Gallenberg

(1389–1411 ▷ 6. generacija)

Sin Nikolaja I. Gallenberškega in Zelde Hmeljniške; goriški kastelan na Hošperku; dvorni mojster Hermana II. Celjskega; poročen z Ano Čušperško.

Elizabeta Gall

(1301 ▷ 2. generacija)

Domnevno hči Konrada II. Galla; poročena s Konradom Loškim.

Engelbert Gall – Gallenstein

(1293–1303 ▷ 3. generacija)

Sin Vošalka Galla; oglejski vazal; poročen z neko Gizelo.

Englein Gall – Gallenstein

(1329–1360 ▷ 4. generacija)

Sin Engelberta Galla z Gallensteina; poročen z neko Katarino.

Erhard Gall – Gallenstein

(1377–† 1422 ▷ 6. generacija)

Domnevno sin Nikolaja II. ali Vošalka Galla z Gallensteina; brat Hans(lein)a II. Galla z Gallensteina; ortenburški in freisinški vazal; prvič poročen z Ano Hal-lecker, drugič z Ano, hčerjo Hansa Mindorferja.

Ernest Gallenberg

(1459–1469 ▷ 8. generacija)

Sin Nikolaja II. Gallenberškega.

Franc Gall – Gallenstein

(1514–1520 ▷ 9. generacija)

Sin Andreja II. Galla z Gallensteina in Barbare Pffaffoitscher; prvič poročen s Katarino, hčerjo Jurija Dürerja, drugič z Magdaleno, hčerjo Krištofa Galla z Rožeka.

Friderik I. Gallenberg

(1301–1317 ▷ 4. generacija)

Sin Seifrida II. Gallenberškega in Elizabete Rabensberške.

Friderik II. Gallenberg

(1454–1505 ▷ 8. generacija)

Sin Hansa I. Gallenberškega in Margarete Gornjegrajske; habsburški vazal; deželno knežji oskrbnik na Gotniku.

Gall Gall – Gallenstein

(1329–†1360 ▷ 4. generacija)

Sin Engelberta Galla z Gallensteina; poročen z Elizabeto Jeterbensko.

Gall Gall – Lebek-Rožek

(1303–1359 ▷ 3. generacija)

Sin Konrada III. Galla; goriško-tirolski vazal; poročen z Dimuto Šumberško; prvi znani Gall na Lebeku, pozneje rezidiral na Šumberku.

Gall Gallenberg

(1340–1361 ▷ 5. generacija)

Domnevno sin Seifrída III. Gallenberškega; prvič poročen z neko Ano, drugič z Wilburgo; edini moški predstavnik gallenberške veje Gallenbergov; 1351 prodal izvorni grad Habsburžanom.

Gašper Gall – Gallenstein

(1456–1458 ▷ 9. generacija)

Sin Viljema I. Galla z Gallensteina in Neže Pfaffoitscher; habsburški vazal.

Gašper Gall

(1486–1489)

Podrobneje neopredeljiv; župnik v Cerknici.

Gašper I. Gallenberg

(1409–1419 ▷ 7. generacija)

Sin Egidija Gallenberškega in Ane Čušperške.

Gašper II. Gallenberg

(1469–1475 ▷ 9. generacija)

Sin Andreja I. Gallenberškega.

Hans I. Gall – Gallenstein

(1368 ▷ 5. generacija)

Podrobneje neopredeljiv, verjetno pa sin Andreja, Galla ali Engleina Galla z Gallensteina; poročen z Ano, hčerjo Ulrika Polhograjskega.

Hans I. Gall – Lebek-Rožek

(1364–1369 ▷ 4. generacija)

Sin Konrada V. Galla z Lebeka; najemniški vojak v Italiji; celjski vazal in gradiščan na Rožeku.

Hans I. Gall – Pukštajn

(1453–1489 ▷ 8. generacija)

Domnevno sin Nikolaja III. Galla Pukštajnskega; brat Andreja Galla Pukštajnskega; šentpavelski vazal; Baumkircherjev oskrbnik na Cesargradu; deželnoknežji oskrbnik na Muti; poročen z Margareto, vdovo po Andreju Baumkircherju.

Hans I. Gallenberg

(1409–1459 ▷ 7. generacija)

Sin Egidija Gallenberškega in Ane Čušperške; deželnoknežji oskrbnik na Zgornjem Kamniku; krški oskrbnik na Mokronogu; poročen z Margareto Gornjegrajsko.

Hans II. Gall – Pukštajn

(1518–1551; † 1557 ▷ 9. generacija)

Sin Hansa I. Galla Pukštajnskega; deželnoknežji vazal; poročen z neko Evo.

Hans II. Gallenberg

(† 1492 ▷ 8. generacija)

Sin Hansa I. Gallenberškega in Margarete Gornjegrajske.

Hans III. Gall – Lebek-Rožek

(1463–1475 ▷ 7. generacija)

Sin Jurija Galla z Rožeka; habsburški vazal; udeleženec obrambe cesarja Friderika III. v obleganem Hofburgu na Dunaju 1462.

Hans IV. Gall – Gallenstein

(1423–1472 ▷ 7. generacija)

Sin Erharda Galla z Gallensteina in Ane Mindorfer; celjski in habsburški vazal; poročen z Dorotejo, hčerjo Martina Pläsla.

Hans(lein) II. Gall – Gallenstein

(1377 ▷ 6. generacija)

Domnevno sin Nikolaja II. ali Vošalka Galla z Gallensteina; brat Erharda Galla z Gallensteina; ortenburški in freisinški vazal.

Hans(lein) II. Gall – Lebek-Rožek

(1385–1401 ▷ 5. generacija)

Domnevno sin Hansa I. Galla z Rožeka; kranjski deželni upravitelj; poročen z neko Margareto, ki je bila drugič poročena s Hansom Čušperškim.

Hans(lein) III. Gall – Gallenstein

(c. 1400 ▷ 6. generacija)

Domnevno sin Nikolaja II. ali Vošalka Galla z Gallensteina; brat Henrika II. Galla z Gallensteina; freisinški vazal.

Henrik Gall – Pukštajn

(1422 ▷ 7. generacija)

Domnevno sin Nikolaja II. Galla Pukštajnskega; brat Nikolaja III. Galla Pukštajnskega.

Henrik I. Gall – Gallenstein

(1358–1396 ▷ 5. generacija)

Domnevno sin Nikolaja I. Galla z Gallensteina in Traute Schnitzenbaumer; brat Nikolaja II. in Vošalka Galla z Gallensteina; oglejski, freisinški in deželno knežji vazal; prvič poročen s poimensko neznano hčerko Seifrída Šempetrskega, drugič z Elizabeto, sestro Rutliba s Kozjaka; ustanovitelj beneficija v podpeški cerkvi.

Henrik II. Gall – Gallenstein

(c. 1400 ▷ 6. generacija)

Domnevno sin Nikolaja II. ali Vošalka Galla z Gallensteina; brat Hans(lein)a III. Galla z Gallensteina; freisinški vazal.

Henrik III. Gall – Gallenstein

(1423–1436 ▷ 7. generacija)

Sin Erharda Galla z Gallensteina in Ane Halecker.

Jakob Gall – Gallenstein

(1486–1523 ▷ 9. generacija)

Po izvoru natančneje neopredeljiv, brat Jurija III. Galla z Gallensteina; deželno-knežji oskrbnik na Gamberku; samostanski advokat in sekretar v Stični; poročen z neko Margareto.

Jakob I. Gallenberg

(1459–1485 ▷ 8. generacija)

Sin Nikolaja II. Gallenberškega; salzburški oskrbnik v Sevnici.

Jakob II. Gallenberg

(1471 ▷ 8. generacija)

Sin Viljema V. Gallenberškega.

Janez Gall

(c. 1250–1260 ▷ 1. generacija)

Domnevno sin Konrada I. Galla in morda neke pripadnice rodbine Svibenskih; opat cistercijanskega samostana Stična.

Janez Gall – Gallenstein

(1392–1446)

Domnevno sin Hansa I. ali Galla z Gallensteina; župnik v Gorenjem Mokronogu, na Dobu; kaplan v Podpeči.

Jošt I. Gallenberg

(1459–1485 ▷ 8. generacija)

Sin Nikolaja II. Gallenberškega; salzburški oskrbnik v Sevnici.

Jošt II. Gallenberg

(1469–1471 ▷ 8. generacija)

Sin Viljema V. Gallenberškega.

Julijana Gall – Pukštajn

(1497 ▷ 9. generacija)

Hči Hansa Galla Pukštajnskega in Margarete Baumkircher; poročena z Bertoldom Pernerjem.

Jurij Gall – Lebek-Rožek

(1427–† 1470 ▷ 6. generacija)

Domnevno sin Hansleina II. Galla z Rožeka; habsburški vazal; (ptujski) gradiščan na Hekeneku (?); poročen z Ano Verneško.

Jurij Gall

(1388–1417)

Podrobneje neopredeljiv; župnik v Trebnjem; predstojnik bratovščine sv. Trojice v Novem mestu.

Jurij I. Gall – Gallenstein

(1416–†1436 ▷ 7. generacija)

Domnevo sin Hans(lein)a II. Galla z Gallensteina; ortenburški in celjski vazal; poročen z neko Margareto.

Jurij I. Gall – Motnik

(1456–1467 ▷ 8. generacija)

Sin Nikolaja Galla Motniškega; celjski in habsburški vazal; poročen z Ano, hčerjo Bertolda Dürrerja.

Jurij I. Gallenberg

(1353–1381 ▷ 5. generacija)

Sin Viljema III. Gallenberskega in Traute Slovenjegraške; poročen z Elizabeto Ostroviško.

Jurij II. Gall – Gallenstein

(1423 ▷ 7. generacija)

Sin Erharda Galla z Gallensteina in Ane Mindorfer; omenjen zgolj kot mladoleten.

Jurij II. Gall – Motnik

(1495–1527 ▷ 9. generacija)

Sin Jurija I. Galla Motniškega; habsburški vazal; poročen z Moroso Raphael.

Jurij II. Gallenberg

(1460–1469 ▷ 8. generacija)

Sin Seifrida V. Gallenberskega; krški vazal.

Jurij III. Gall – Gallenstein

(1480–1508 ▷ 9. generacija)

Po izvoru natančneje neopredeljiv, brat Jakoba Galla z Gallensteina; imenovan po neidentificiranem dvoru Wart; deželnoknežji oskrbnik v Vipavi; poročen z Margareto, hčerjo Andreja Lambergerja, vdovo po Krištofu Petschacherju.

Katarina Gall – Gallenstein

(† 1435 ▷ 8. generacija)

Hči Jurija I. Galla z Gallensteina; poročena z Jurijem Rokhalmerjem.

Katarina I. Gallenberg

(1301 ▷ 4. generacija)

Hči Seifrida II. Gallenberskega in Elizabete Rabensberske; mogoče poročena s kranjskim deželnim vicedomom Henrikom Lavantom.

Katarina II. Gallenberg

(1352–1354 ▷ 5. generacija)

Hči Viljema III. Gallenberskega in Traute Slovenjegraške; poročena Friderikom Hebenstreitom.

Klara Gall – Lebek-Rožek

(9. generacija)

Hči Davida Galla z Rožeka; poročena z Jurijem Kainachom.

Klara I. Gallenberg

(1352–1400 ▷ 6. generacija)

Hči Nikolaja I. Gallenberškega in Zelde Hmeljniške; prvič poročena z Nikolajem Novograjskim, drugič z Rupertom Schlossbergerjem.

Klara II. Gallenberg

(1409–1423 ▷ 7. generacija)

Hči Egidija Gallenberškega in Ane Čušperške; poročena z Jakobom Trappom.

Konrad I. Gall

(c. 1182–1206 ▷ 0. generacija)

Prvi znani Gall na Kranjskem; andeški ministerial; domnevno začetnik kranjske rodbine Gallov.

Konrad I. Gallenberg

(1383 ▷ 5. generacija)

Podrobneje neopredeljiv, *vetter* Nikolaja I. Gallenberga.**Konrad II. Gall**

(1223–1265 ▷ 1. generacija)

Domnevno sin Konrada I. Galla in morda neke pripadnice rodbine Svibenskih; andeški in višnjegorski ministerial; prvi stalno naseljeni Gall na Kranjskem in domnevno graditelj gradu Gamberk.

Konrad II. Gallenberg

(1423–1434 ▷ 7. generacija)

Sin Seifrida IV. Gallenberškega in Ane iz Grajene; župnik v Mariboru.

Konrad III. Gall

(1268–1301 ▷ 2. generacija)

Domnevno sin Konrada II. Galla; brat Vošalka I. Galla; goriško-tirolski vazal; prvič poročen z neko Dimudis, drugič z Nežo, verjetno sestro Rudolfa Polhograjskega; začetnik veje Gall – Lebek-Rožek.

Konrad III. Gallenberg

(1460–1492 ▷ 8. generacija)

Sin Seifrida V. Gallenberškega; krški vazal.

Konrad IV. Gall – Gallenstein

(† 1301 ▷ 3. generacija)

Sin Vošalka I. Galla.

Konrad V. Gall – Lebek-Rožek

(1333–1371 ▷ 3. generacija)

Sin Konrada III. Galla; habsburški in celjski vazal; prvič poročen s po imenu neznano hčerko Pirsra Črnelskega, drugič z Vendelino, hčerjo Friderika Kolienca; goriško-tirolski in pozneje habsburški oskrbnik na Lebeku; pozneje sedež linije prenesel na Rožek.

Konstantin Gall – Gallenstein

(1517 ▷ 10. generacija)

Sin Ulrika I. Galla z Gallensteina in Margarete Sawer; poročen s Heleno Lamberg.

Krištof Gall – Lebek-Rožek

(1496–1510 ▷ 8. generacija)

Domnevno sin Viljema II. Galla z Rožeka; brat Davida in Seifrída Galla z Rožeka.

Kunigunda Gallenberg

(1411–1428 ▷ 7. generacija)

Hči Seifrída IV. Gallenberškega in Ane iz Grajene; prvič poročena z Eberhardom Wallensteinom, drugič s štajerskim dednim strežajem Dietegnom z Emerberga.

Lenart Gallenberg

(1459–1460 ▷ 8. generacija)

Podrobneje neopredeljiv; župnik v Novi Cerkvi pri Vojniku.

Ludvik I. Gall – Gallenstein

(1456–1500 ▷ 9. generacija)

Sin Viljema I. Galla z Gallensteina in Neže Pfaffoitscher; habsburški vazal; dežel-noknežji oskrbnik na Žebniku in v Radečah.

Ludvik II. Gall – Gallenstein

(1500–1507 ▷ 10. generacija)

Sin Ludvika I. Galla z Gallensteina.

Magdalena Gall – Lebek-Rožek

(1520 ▷ 9. generacija)

Hči Krištofa Galla z Rožeka; poročena s Francem Gallom z Gallensteina.

Margareta Gallenberg

(1353–1361 ▷ 5. generacija)

Hči Viljema III. Gallenberškega in Traute Slovenjegraške; poročena z Nikolajem Sommereckerjem.

Margareta I. Gall – Gallenstein

(1348 ▷ 4. generacija)

Hči Engelberta Galla z Gallensteina; poročena z Nikolajem Rainmanom z Bleda.

Margareta II. Gall – Gallenstein

(1390–1437 ▷ 6. generacija)

Hči Henrika I. Galla z Gallensteina in Elizabete s Kozjaka; poročena z Andrejem Apfaltrerjem.

Martin Gall – Gallenstein

(1423–1458 ▷ 7. generacija)

Sin Erharda Galla z Gallensteina in Ane Mindorfer; celjski in habsburški vazal.

Matija Gall

(1495)

Podrobneje neopredeljiv; klerik v (Škofji?) Loki.

Meika Gallenberg

(1301 ▷ 4. generacija)

Hči Seifrida II. Gallenberškega in Elizabete Rabensberške; mogoče poročena s kranjskim deželnim vicedomom Henrikom Lavantom.

Merkel Gall – Lebek-Rožek

(1341–1347 ▷ 3. generacija)

Sin Konrada III. Galla; župnik v Moravčah.

Mihael Gall – Gallenstein

(1496–1500 ▷ 10. generacija)

Sin Jakoba Galla z Gallensteina; klerik.

Neža Gall – Pukštajn

(1427 ▷ 7. generacija)

Hči Nikolaja II. Galla Pukštajnskega; celjska dvorjanka.

Neža Gallenberg

(1330 ▷ 4. generacija)

Hči Seifrida II. Gallenberškega in Elizabete Rabensberške; domnevno rojena posthumno; redovnica v mekinjskem samostanu.

Nikolaj Gall – Lebek-Rožek, imenovan Šumberški

(1382–1385 ▷ 4. generacija)

Domnevno sin Galla Galla z Lebeka; verjetno poročen z Ano Kolovško.

Nikolaj Gall – Motnik

(1426–1430 ▷ 7. generacija)

Po izvoru verjetno z Gallensteina ▷ identičen z Nikolajem Gallom III. z Gallensteina; začetnik motniške podlinije Gallov; prvič poročen z Margareto, sestro Ulrika Limberškega; drugič verjetno z Margareto, hčerjo Eberharta Pawerja z Iga.

Nikolaj I. (Šik) Gallenberg

(1337–1388 ▷ 5. generacija)

Sin Viljema III. Gallenberskega in Traute Slovenjegraške; poročen z Zeldo, hčerjo Lovrenca Hmeljniškega, vdovo po Frideriku Mengeškem.

Nikolaj I. Gall – Gallenstein

(1329–1360 ▷ 4. generacija)

Sin Engelberta Galla z Gallensteina, imenovan tudi po Moravčah pri Gabrovki; poročen s Trauto, hčerjo Henrika Schnitzenbaumerja.

Nikolaj I. Gall »von Sazz«

(1361–1363; † 1376 ▷ 5. generacija)

Po izvoru podrobneje neopredeljiv; ministerial Planinskih; začetnik pukštajnske linije Gallov; poročen z neko Udalhildo.

Nikolaj II. Gall – Gallenstein

(1361–1372 ▷ 5. generacija)

Domnevno sin Nikolaja I. Galla z Gallensteina in Traute Schnitzenbaumer; brat Henrika I. in Vošalka Galla z Gallensteina.

Nikolaj II. Gall – Pukštajn

(1376–1393 ▷ 6. generacija)

Sin Nikolaja I. Gall »von Sazz«; oglejski vazal; salzburški najemnik; 1376 prenesel sedež linije na Pukštajn pri Dravogradu.

Nikolaj II. Gallenberg

(1409–1455 ▷ 7. generacija)

Sin Egidija Gallenberskega in Ane Čušperške; habsburški vazal; salzburški oskrbnik v Sevnici; poročen z neko Uršulo.

Nikolaj III. Gall – Gallenstein

(1420–1422 ▷ 7. generacija)

Podrobneje neopredeljiv; domnevno poročen z Margareto, sestro Ulrika Limberškega; verjetno identičen z Nikolajem Gallom z Motnika.

Nikolaj III. Gall – Pukštajn

(1422 ▷ 7. generacija)

Domnevno sin Nikolaja II. Galla Pukštajnskega; brat Henrika Gala Pukštajnskega; šentpavelski vazal; poročen z neko Ano.

Oto Gallenberg

(1301–1317 ▷ 4. generacija)

Sin Seifrída II. Gallenberškega in Elizabete Rabensberške.

Pavel Gall

(1417–1439)

Podrobneje neopredeljiv; nezakonski; župnik v Trebnjem.

Rikarda (Rihca) Gallenberg

(1301 ▷ 4. generacija)

Hči Seifrída II. Gallenberškega in Elizabete Rabensberške; mogoče poročena s kranjskim deželnim vicedomom Henrikom Lavantom.

Seifrid Gall – Lebek-Rožek

(1496 ▷ 8. generacija)

Domnevno sin Viljema II. Galla z Rožeka; brat Krištofa in Davida Galla z Rožeka.

Seifrid II. Gallenberg

(1267–1300 ▷ 3. generacija)

Domnevno sin Ditrika Galla in poimensko neznane hčere Seifrída I. Mekinjskega; poročen z Elizabeto Rabensberško (1300–1330); začetnik gallenberške veje Gallov; ustanovitelj samostana klaris v Mekinjah (1300).

Seifrid III. (Šik) Gallenberg

(1299–1317 ▷ 4. generacija)

Sin Seifrída II. Gallenberškega in Elizabete Rabensberške; domnevno poročen z neko Margareto.

Seifrid IV. (Šik) Gallenberg

(1386–1411 ▷ 6. generacija)

Sin Nikolaja I. Gallenberškega in Zelde Hmeljniške; wallseejski glavar v Pazinu; deželnoknežji glavar v Marki in Metliki; poročen z Ano iz Grajene, ki se je po njegovi smrti drugič poročila s Hansom Hohenwartom.

Seifrid V. Gallenberg

(1409–1458 ▷ 7. generacija)

Sin Egidija Gallenberškega in Ane Čušperške; krški vazal.

Sigmund Gall

(1460–† 1478)

Podrobneje neopredeljiv; član Nemškega viteškega reda.

Sigmund I. Gallenberg

(1423–1431 ▷ 7. generacija)

Sin Seifrida IV. Gallenberškega in Ane iz Grajene.

Sigmund II. Gallenberg

(1427 ▷ 7. generacija)

Sin Alberta I. Gallenberškega.

Sigmund III. Gallenberg

(c. 1446–1469 ▷ 8. generacija)

Sin Viljema V. Gallenberškega.

Ullein (Ulrik) Gallenberg

(1330 ▷ 5. generacija)

Sin Ota Gallenberškega.

Ulrik I. Gall – Gallenstein

(1456–1495 ▷ 9. generacija)

Sin Viljema I. Galla z Gallensteina in Neže Pfaffoitscher; deželnoknežji oskrbnik na Čretežu; poročen z Margareto, hčerjo Martina Sawerja.

Ulrik II. Gall – Gallenstein

(1500 ▷ 10. generacija)

Sin Ludvika I. Galla z Gallensteina.

Urban Gall – Gallenstein

(1516–1523 ▷ 10. generacija)

Sin Jakoba Galla z Gallensteina; opat samostana v Stični.

Uršula Gall – Gallenstein

(1513 ▷ 10. generacija)

Hči Ulrika I. Galla z Gallensteina in Margarete Sawer.

Uršula Gallenberg

(1471 ▷ 9. generacija)

Hči Sin Andreja I. Gallenberskega; poročena z Gašperjem Gretzpergerjem.

Vendelina Gall – Gallenstein

(1360–1385 ▷ 5. generacija)

Hči Engleina Galla z Gallensteina; nuna v Velesovem.

Viljem I. Gall – Gallenstein

(1429–† 1457 ▷ 8. generacija)

Sin Jurija I. Galla z Gallensteina; celjski vazal; začetnik podlinije Gall ▷ Šentjurjeva gora; poročen z Nežo, hčerjo Erkingerja Pfaffoitscherja.

Viljem I. Gall – Lebek-Rožek

(1303–1351 ▷ 3. generacija)

Sin Konrada III. Galla.

Viljem II. Gall – Gallenstein

(10. generacija)

Sin Ulrika I. Galla z Gallensteina in Margarete Sawer.

Viljem II. Gall – Lebek-Rožek

(1422 ▷ 6. generacija)

Domnevno sin Hansleina II. Galla z Rožeka.

Viljem III. (Šik) Gallenberg

(1305–1365 ▷ 4. generacija)

Sin Seifrida II. Gallenberskega in Elizabete Rabensberške; poročen s Trauto Slovenjegraško; začetnik osterberške veje Gallenbergov.

Viljem III. Gall – Lebek-Rožek

(1444–† 1475 ▷ 7. generacija)

Sin Andreja I. Galla z Rožeka; habsburški vazal; krški oskrbnik na Pilštanju; poročen z Johano, hčerjo Nikolaja Mengeškega.

Viljem IV. Gallenberg

(1380–1415 ▷ 6. generacija)

Sin Nikolaja I. Gallenberškega in Zelde Hmeljniške; poročen z Dimuto Helfenberško.

Viljem V. Gallenberg

(1409–1424 ▷ 7. generacija)

Sin Egidija Gallenberškega in Ane Čušperške; celjski vazal; poročen s poimensko neznano hčerjo Hansa Žusemskega.

Viljem VI. Gallenberg

(1460–1479 ▷ 8. generacija)

Sin Seifrida V. Gallenberškega; krški vazal.

Vincenc Gall – Gallenstein

(1457 ▷ 8. generacija)

Sin Hansa IV. Galla z Gallensteina in Doroteje Pläsl.

Vošalk I. Gall

(1268–1301 ▷ 2. generacija)

Domnevno sin Konrada II. Galla; brat Konrada III. Galla; goriško-tirolski gradiščan na Kravjeku; začetnik veje Gall – Gallenstein.

Vošalk II. Gall – Gallenstein

(1361–1367 ▷ 5. generacija)

Domnevno sin Nikolaja I. Galla z Gallensteina in Traute Schnitzenbaumer; brat Henrika I. in Nikolaja II. Galla z Gallensteina; poročen z Ano, hčerjo Nikolaja Sommereckerja; po njegovi smrti drugič poročena z Friderikom Harrerjem.

Wilburga Gall

(1248–1250 ▷ 2. generacija)

Hči Konrada II. Galla; poročena z Wersom Blejsko-Kamniškim.

Wolfgang Gall – Lebek-Rožek

(1446–1487 ▷ 7. generacija)

Sin Jurija Galla z Rožeka; župnik na Dobu in pozneje oglejski arhidiakon za Gorenjsko.

Wolfgang Gallenberg

(1454–1506 ▷ 8. generacija)

Sin Hansa I. Gallenberškega in Margarete Gornjegrajske.

Zelda Gallenberg

(1352–1385 ▷ 5. generacija)

Domnevno hči Seifrída III. Gallenbersškega; poročena z Nikolajem Kolovškim.

Rodovniki

Rodovniki (priloženi v zavihku) so izdelani za posamezne linije, ki so izšle iz osnovne rodbine – ta je prikazana do vključno tretje generacije, ko so se različne linije začele osamosvajati. Ker so se pripadniki teh linij identificirali z različnimi grbi, se zdi na tem mestu primeren krajši opis njihovih grbov in razvoja heraldične podobe Gallov.

Stari grb Gallov, ki so ga glede na kronologijo nastanka grbov srednjeevropskega ministerialnega plemstva verjetno prinesli s seboj iz Bavarske, je glava samoroga, obrnjena v (heraldično) desno. Grb je prvič izpričan na pečatu Konrada II. Galla na listini iz leta 1256. Galli z Gallensteina so na enorogovo glavo dodali krono (morda reminiscenca na daljne sorodnike Svibenske?) in občasno prvi par vzpenjajočih se nog. Lebeška linija je uporabljala grb celega vzpenjajočega se enoroga, obrnjenega v desno, po preselitvi na Rožek pa so grbovno podobo obrnili v levo. Sprememba je opazna na pečatih Konrada V., ki je še leta 1353 uporabljal stari grb, leta 1369 pa že novega. V 15. stoletju so rožeški Galli ponovno prevzeli starejšo, desno obrnjeno različico. Enak grb so uporabljali Galli z Motnika in v poznejšem času tudi pukštajnska linija (izpričano v 16. stoletju), medtem ko je bila na pečatu njenega ustanovitelja, Nikolaja »von Sazz« stara grbovna podoba Gallov – enorogova glava, obrnjena v desno. Krona kot grbovni dodatek se pozneje začne pojavljati v vseh različicah gallskih grbov, večinoma v sklopu grbovnega okrasja, v končni fazi pa tudi na enorogovi glavi v samem grbu. Gallenbergi, ki so se odcepili prvi, so prevzeli grb Mekinjskih, rastočo konico v gallski barvni kombinaciji. Ta je, sodeč po (večinoma poznejših) koloriranih rokopisnih in stavbnih upodobitvah grbov, ostala pri vseh linijah v celotnem obdobju enaka: srebrn enorog v rdečem polju oziroma srebrna konica v rdečem polju.

SEZNAM VIROV IN LITERATURE

KRATICE

- ARS** – Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana
AUR – Allgemeine Urkundenreihe (→ Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Finanz- und Hofkammerarchiv, Kärntner Landesarchiv, Steiermärkisches Landesarchiv)
AVA – Allgemeines Verwaltungsarchiv, Wien/Dunaj
AVFHKA – Allgemeines Verwaltungs-, Finanz- und Hofkammerarchiv, Wien/Dunaj
BayHStA – Bayerisches Hauptstaatsarchiv, München
CKSL – Centralna kartoteka slovenskih listin (→ Zgodovinski inštitut Milka Kosa)
DAK – Diözesanarchiv Klagenfurt/Celovec
DOZA – *Die Urkunden des Deutschbordens-Zentralarchivs in Wien* (→ ARNOLD)
FHKA – Finanz- und Hofkammerarchiv, Wien/Dunaj
GVK – Geschichtsverein für Kärnten (→ Kärntner Landesarchiv)
GZL – *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku*
HA – Herrschaftsarchiv (→ Steiermärkisches Landesarchiv)
HHStA – Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien/Dunaj
HS – Handschrift, Handschriftenreihe (→ Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Kärntner Landesarchiv)
IMK – *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko*
KANM – Kapitelski arhiv Novo mesto (→ Nadškofijski arhiv Ljubljana)
KLA – Kärntner Landesarchiv, Klagenfurt/Celovec
MHDC – *Monumenta historica ducatus Carinthiae*
MHVSt – *Mittheilungen des historischen Vereines für Steiermark*
NÖLA – Niederösterreichisches Landesarchiv, St. Pölten
NŠAL – Nadškofijski arhiv Ljubljana
RG – *Repertorium Germanicum*
RKF – Regesten Kaiser Friedrichs III. (→ GRETZEL, KEMPER)
RKM – *Ausgewählte Regesten des Kaiserreiches unter Maximilian* (→ WIESFLECKER)
RPG – *Repertorium Poenitentiariae Germanicum*
SA-U – Ständisches Archiv, Urkunden (→ Kärntner Landesarchiv)
SAZU – Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana
SBL – *Slovenski biografski leksikon*

- StLA** – Steiermärkisches Landesarchiv, Graz/Gradec
TEA – *Thesaurus ecclesie Aquilejensis* (→ BIANCHI)
TKL – *Turjaška knjiga listin* (→ PREINFALK, BIZJAK)
TLA – Tiroler Landesarchiv, Innsbruck
UBK – *Urkunden- und Regestenbuch des Herzogthum Krain* (→ SCHUMI)
ZI – Zbirka zapuščinskih inventarjev Deželnega sodišča v Ljubljani (→ Arhiv Republike Slovenije)
ZIMK – Zgodovinski inštitut Milka Kosa
ZL – Zbirka listin (→ Arhiv Republike Slovenije, Nadškofijski arhiv Ljubljana)
ZR – Zbirka rokopisov (→ Arhiv Republike Slovenije)
ZRPL – Zbirka regestov in prepisov listin (→ Arhiv Republike Slovenije)

ARHIVSKI VIRI

Allgemeines Verwaltungs-, Finanz- und Hofkammerarchiv, Dunaj (AVAFHKA)

- Finanz- und Hofkammerarchiv (FHKA)
 - Allgemeine Urkundenreihe (AUR)
- Allgemeines Verwaltungsarchiv (AVA)
 - Familienarchiv Hohenwart, Urkunden (Karton 16, 20)

Archivio diocesano Udine

- Libri gestorum 16

Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana (ARS)

- AS 1, Vicedomski arhiv za Kranjsko, šk. 101 (ex TLA, U 275/1), Knjiga obračunov deželnoknežjih uradov na Kranjskem 1436–1439
- AS 40, Zbirka regestov in prepisov listin (ZRPL)
- AS 309, Zbirka zapuščinskih inventarjev Deželnega sodišča v Ljubljani (ZI), šk. 31, št. 10 (Franc Gall), 11 (Daniel Gall), 28 (Erasmus Gall)
- AS 730, Graščinski arhiv Dol, fasc. 132, 133, 153
- AS 746, Cistercijanski samostan in državno gospostvo Kostanjevica, fasc. 14
- AS 781, Cistercijanski samostan in državno gospostvo Stična, prepisi listin
- AS 1063, Zbirka listin (ZL)
- AS 1073, Zbirka rokopisov (ZR)
 - I-2r, Fevdna knjiga grofov Celjskih za grofijo Ortenburg 1456

I-3r, Fevdna knjiga grofov Celjskih za grofijo Celje 1455
 I-57r, Fevdna knjiga grofov Celjskih 1436–1447

Bayerisches Hauptstaatsarchiv, München (BayHStA)

Auswärtige Staaten Literalien Tirol, Cod. 11
 Kloster Benediktbeuern Literalien, Cod. 109

Biblioteca civica »V. Joppi«, Udine/Videm

MS f.p. 523, Vizitacijski zapisnik Daniela de Rubeisa 1523

Diözesanarchiv, Klagenfurt/Celovec (DAK)

Handschriftenreihe (HS)
 106, Knjiga obračunov krških gospostev v Marki 1425–1437
 122, Knjiga obračunov krških gospostev v Marki 1438–1452

Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Dunaj (HHStA)

Allgemeine Urkundenreihe (AUR)
 Handschriftenreihe (HS)
 HS B 22, Notranjeavstrijska fevdna knjiga 1424–1428 (recte 1433)
 HS B 521, Fevdna knjiga Alberta III. 1380–1394
 HS W 594, Registraturbuch der Grafen von Görz
 HS W 724, Avstrijska fevdna knjiga 1444–1469
 Repertorium AB 406, XXIV 3

Kärntner Landesarchiv, Celovec (KLA)

Allgemeine Urkundenreihe (AUR)
 Ständisches Archiv, Urkunden (SA-U)
 Geschichtsverein für Kärnten (GVK)
 HS 2/8, Fevdna knjiga krške škofije 1403/04–1468
 HS 2/9, Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469

Nadškofijski arhiv Ljubljana (NŠAL)

Zbirka listin (ZL)
 Kapiteljski arhiv Novo mesto (KANM)
 Župnijski arhiv Kamnik
 Župnijski arhiv Vodice

Niederösterreichisches Landesarchiv, St. Pölten (NÖLA)

Handschriften, alte Drucke, unpublizierte Universitätsarbeiten und Typo-
 skripte (HS StA), HS 17/5.

Steiermärkisches Landesarchiv, Gradec (StLA)

Allgemeine Urkundenreihe (AUR)

Handschriftenreihe (HS)

HS 28, Franz Leopold Wenzel Freiherr von und zu Stadl, Hellglan-
zenter Ehrenspiegel des Herzogthumb Steyer VI

Cilli, Herrschaft und Stadt (HA), Sch. 3, Heft 12, Habsburška fevdna
knjiga za celjsko posest (po 1456)

Das "Joanneumsarchiv"

Familienarchiv Gall von Gallenstein, Nr. 6 (1513–XI–16), Nr. 7 (1517–XI–8)

Meillerakten XIVA-2

Tiroler Landesarchiv, Innsbruck (TLA)

Mischbestände

Parteibriefe

Zgodovinski inštitut Milka Kosa, ZRC SAZU, Ljubljana (ZIMK)

Centralna kartoteka srednjeveških listin 1246–1500 (CKSL), ed. Božo
OTOREPEC

Rokopisna zapuščina dr. Boža Otorepca, mapa "Gallenbergi"

OBJAVLJENI VIRI

ACHT, PETER, ed. *Die Traditionen des Klosters Tegernsee 1003–1242*. Quellen und
Erörterungen zur bayerischen Geschichte, n. s. 9. München 1952.

ARNOLD, UDO – MARTIN TULMER, ed. *Die Urkunden des Deutschordens-
Zentralarchivs in Wien. Regesten*. Quellen und Studien zur Geschichte des
Deutschen Ordens 60 (= *Veröffentlichungen der Internationalen historischen
Kommission zur Erforschung des Deutschen Ordens* 11). Marburg 2007.

BARAGA, FRANCE, ed. *Kapiteljski arhiv Novo mesto. Regesti listin in popis gradiva*.
Acta ecclesiastica Sloveniae 17. Ljubljana 1995.

BAUMANN, FR. L., ed. Das Benediktbeurer Traditionsbuch. *Archivalische Zeitschrift*,
n. s. 20 (1914), str. 1–82.

BIANCHI, JOSEPH, ed. *Thesaurus ecclesiae Aquilejensis*. Civitas Utini 1847.

BIRK, ERNST, ed. Urkunden-Auszüge zur Geschichte Kaiser Friedrich des III.
in den Jahren 1452–1467 aus bisher unbenützten Quellen. *Archiv für Kunde
österreichischen Geschichts-Quellen* 10 (1853), str. 175–240, 369–443.

BIZJAK, MATJAŽ, ed. *Deželnoknežji obračuni za Kranjsko (Landesfürstliche Abrechnungen
für Krain) 1436–1448*. Thesaurus memoriae. Fontes 12. Ljubljana 2016.

- BIZJAK, MATJAŽ, ed. Srednjeveški obračuni freisinske škofije 3. Obračuni gospostva Škofja Loka 1437–1439. *Loški razgledi* 54 (2007), str. 353–380.
- _____, ed. Srednjeveški obračuni freisinske škofije 4. Obračuni gospostva Škofja Loka 1439–1442. *Loški razgledi* 55 (2008), str. 435–458.
- BIZJAK, MATJAŽ, MIHA PREINFALK, ed. *Turjaška knjiga listin II. Dokumenti 15. stoletja*. Thesaurus memoriae. Fontes 8. Ljubljana 2009.
- BLAZNIK, PAVLE, ed. *Urbarji freisinske škofije*. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 4. Viri za zgodovino Slovencev 4. Ljubljana 1963.
- BRUNNER, WALTER, ed. (s sodelovanjem BOŽA OTOREPCA). Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv. *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs* 44/45 (1995), str. 61–208.
- _____, ed. Zwei Nachträge zum älteren Gallenberger Urkundenarchiv. *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs* 47 (1997), str. 79–82.
- CHMEL, JOSEF, ed. *Regesta cronologico-diplomatica Friderici III. Romanorum imperatoris (regis IV.). Auszug aus den im k. k. geheim Haus-, Hof- und Staats- Archive zu Wien sich befindenden Reichregistraturbüchern vom Jahre 1440–1493 nebst Auszügen aus Original-Urkunden, Manuscripten und Büchern*. 2 dela. Wien 1859.
- _____, ed. *Actenstücke und Briefe zur Geschichte des Hauses Habsburg im Zeitalter Maximilian's I.* 2. Monumenta Habsburgica. Sammlung von Actenstücken und Briefen zur Geschichte des Hauses Habsburg im Zeitraume von 1473 bis 1576 2. Wien 1855.
- _____. *Geschichte Kaiser Friedrichs IV. und seines Sohnes Maximilian I.* 1. Hamburg 1840. (objava listin in fevdnih knjig v prilogah, str. 455–642).
- ČIPIĆ REHAR, MARIJA, ed. *Listine nadškofijskega arhiva Ljubljana 1501–2015* [I]. Ljubljana 2016.
- _____, ed. *Listine nadškofijskega arhiva Ljubljana II. – brevi, župnije, uršulinke, prepisi listin*. Ljubljana 2018.
- Diplomatarij. V: *Zgodovinski zbornik. Priloga »Laibacher Dioecesanblatt-u«* II (1889), v nadaljevanjih med kol. 50–102.
- FIDLER, ANDREAS [MARIAN, pseud.]. *Austria sacra: Österreichische Hierarchie und Monasteriologie. Geschichte der ganzen österreichischen, weltlichen und klösterlichen Klerisey beyderley Geschlechts* IV. 7. Wien 1786 (objava listin in registov v dodatku: Anhang der diplomatischen Beylagen und verschiedener Nachträge na str. 233–423).
- GÖTH, G[], ed. Urkunden-Regesten für die Geschichte von Steiermark vom Jahre 1252 bis zum Jahre 1580. *Mittheilungen des historischen Vereines für Steiermark* 5 (1854): 213–40; 6 (1855): 248–72; 7 (1857): 242–68; 8 (1858): 171–96; 9 (1859):

- 283–304; IO (1861): 314–36; II (1862): 249–60; I2 (1863): 227–48; I3 (1864): 198–212; I4 (1866): 188–203.
- GREBENC, JOŽE M[AVER]. *Gospodarska ustanovitev Stične ali njena dotacija leta 1135*. Stična 1973. (z objavo regestov)
- GRETZEL, PETER, ed. *Die Urkunden und Briefe des Österreichischen Staatsarchiv in Wien, Abt. Haus-, Hof- und Staatsarchiv: Allgemeine Urkundenreihe, Familienurkunden und Abschriftensammlungen (1483–1488)*. Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493) 30. Wien (et al.) 2014.
- JOPPI, VINCENZO, ed. Documenti goriziani del secolo XII e XIII. *Acheografo Triestino*, n. s. 12 (1886), str. 1–89.
- KEMPER, JOACHIM, JURE VOLČJAK, MARTIN ARMGART, ed. *Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken der Republik Slowenien. Teil 1: Die staatlichen, kommunalen und kirchlichen Archive der Stadt Laibach/Ljubljana*. Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493) 29. Wien-Köln-Weimar 2014.
- KLEN, DANILO. Pazinska isprava od 22. novembra 1409 godine. *Vjesnik historijskog arbiva u Rijeci i Pazinu* 21 (1977), str. 263–278 (z objavo listine v prilogi).
- KOBLAR, ANTON, ed. Drobtinice iz furlanskih arhivov. *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 4 (1894), str. 13–30, 73–78.
- _____, ed. Drobtinice iz furlanskih arhivov. *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 2 (1892), str. 30–92.
- _____, ed. Drobtinice iz furlanskih arhivov. *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 3 (1893), str. 16–27, 60–66, 101–109, 184–201, 244–252.
- KOMATAR, FRANC, ed. Ein Cartular der Karthause Pletriach. *Mittheilungen des Musealvereines für Krain* 14 (1901), str. 23–72.
- _____, ed. Lehen der Grafen von Cilli. *Argo. Zeitschrift für krainische Landeskunde* 5 (1897), kol. 200–206.
- KOS, MILKO, ed. *Urbarji salzburške nadškofije*. Viri za zgodovino Slovencev 1. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 1. Ljubljana 1939.
- _____, ed. *Urbarji Slovenskega primorja* 2. Viri za zgodovino Slovencev 3. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 3. Ljubljana 1954.
- KOVAČ, KARL, ed. Beiträge zur Geschichte Krains, *Carniola*, n.s., 2 (1911), str. 51–58, 159–172, 340.
- _____, ed. Dodatek k “Beiträge zur Geschichte Krains”. *Carniola*, n. v., 4 (1913), str. 172–174.
- KRONES, FRANZ, ed. *Die Freien von Saneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli*. Graz 1883.

- LANG, ALOIS, ed. *Die Salzburger Leben in Steiermark bis 1520* 1–3. Veröffentlichungen der Historischen Landeskommission für Steiermark 30–32. Graz 1937–1947.
- LOSERTH, JOH[ANN], ed. *Das Archiv des Hauses Stubenberg*. Veröffentlichungen der Historischen Landes-Kommission für Steiermark 22. Graz 1906.
- MALECZEK, WERNER, ed. *Urkunden des 14. und 15. Jahrhunderts für steirische Empfänger aus dem Archiv der Grafen Trapp auf der Churburg (Vinschgau, Südtirol)*, *Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark* 82 (1991), str. 59–133.
- MAYER, HEINRICH ALOIS, ed. *Die Urkunden des Neuklosters zu Wiener Neustadt*. *Fontes rerum Austriacarum* II. 86. Wien 1986.
- NARED, ANDREJ. *Dežela – knez – stanovi. Oblikovanje kranjskih deželnih stanov in zborov do leta 1518*. *Thesaurus memoriae. Dissertationes* 7. Ljubljana 2009 (z objavo virov v prilogi).
- OBERMAIR, HANNES, ed. *Bozen Süd – Bolzano Nord. Schriftlichkeit und urkundliche Überlieferung der Stadt Bozen bis 1500/ Scritturalità e documentazione archivistica della città di Bolzano fino al 1500* 2. Bolzano/Bozen 2008.
- OTOREPEC, BOŽO, ed. *Gradivo za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma (Udine) 1270–1405*. *Viri za zgodovino Slovencev* 14. Ljubljana 1995.
- _____, ed. *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku I. Listine 1243–1397*. Ljubljana 1956.
- _____, ed. *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku II. Listine 1299–1450*. Ljubljana 1957.
- _____, ed. *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku III. Listine mestnega arhiva Ljubljanskega 1320–1470*. Ljubljana 1958.
- _____, ed. *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku VII. Listine 1243–1498*. Ljubljana 1962.
- _____, ed. *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku IX. Listine 1220–1497*. Ljubljana 1964.
- _____, ed. *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku X. Listine 1144–1499*. Ljubljana 1965.
- _____, ed. *Gradivo za zgodovino Mokronoga v srednjem veku. V: Trg Mokronog skozi stoletja*. Zbornik župnije Mokronog 2. Ur. MARJETA BREGAR. Mokronog 2003, str. 183–214.
- OTTENTHAL, EMIL, OSWALD REDLICH, ed. *Archiv-Berichte aus Tirol IV. Mitteilungen der dritten (Archiv-) Sektion der k. k. Zentral-Kommission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale* VII. Wien 1912.
- PREINFALK, MIHA – MATJAŽ BIZJAK, ed. *Turjaška knjiga listin I. Listine zasebnih*

- arhivov kranjske grofovske in knežje linije Turjaških (Auerspergov) 1 (1218–1400)*. Thesaurus memoriae. Fontes 6. Ljubljana 2008.
- RABER, VIGIL. *Neustifter Wappenbuch*. Aus der Bibliothek des Augustiner Chorherren-Stiftes Neustift. Ed. HARWICK W[] ARCH. Brixen 2001.
- Repertorium Germanicum 1: Clemens VII. von Avignon (1378–1394)*. Ed. EMIL GÖLLER. Berlin 1916.
- Repertorium Germanicum 4: Martin V. (1417–1431)*. Teil 1 (A–H). Ed. KARL AUGUST FINK. Berlin 1943.
- Repertorium Germanicum 5: Eugen IV. (1431–1447)*. Ed. HERMANN DIENER (†) in BRIGIDE SCHWARZ (redakcija: CHRISTOPH SCHÖNER).Tübingen 2004.
- Repertorium Germanicum 8: Pius II. (1458–1464)*. Ed. DIETER BROSIUS in ULRICH SCHESCHKEWITZ. Tübingen 1993.
- Repertorium Germanicum 9: Paul II. (1464–1471)*. Ed. HUBERT HÖING, HEIKO LEERHOFF in MICHAEL REIMANN. Tübingen 2000.
- Repertorium Poenitentiariae Germanicum 7: Innozenz VIII. 1484–1492*. Ed. LUDWIG SCHMUGGE s sodelovanjem ALESSANDRE MOSCIATTI in WOLFGANGA MÜLLERJA. Tübingen 2008.
- SCHLÖGL, WALDEMAR, ed. *Die Traditionen und Urkunden des Stiftes Dießen 1114–1362*. Quellen und Erörterungen zur bayerischen Geschichte, n. s. 22. München 1967.
- SCHROLL, BEDA, ed. *Lehensverzeichnisse des Benediktinerstiftes St. Paul in Kärnten aus dem 15. Jahrhundert*. *Archiv für österreichische Geschichte* 34 (1865), str. 285–343.
- _____, ed. *Urkundenbuch des Benedictiner-Stiftes St. Paul in Kärnten*. Fontes rerum Austriacarum II. 39. Wien 1876.
- SCHUMI, FRANZ, ed. *Urkunden und Regesten zur Geschichte des 14. Jahrhunderts*. *Archiv für Heimatskunde* 2. Laibach 1884 in 1887, str. 242–273.
- _____, ed. *Urkunden- und Regestenbuch des Herzogtums Krain II*. Laibach 1884 in 1887.
- SEUFFERT, BURKHARD, GOTTFRIEDE KOGLER, ed. *Die ältesten steirischen Landtagsakten 1396–1519 2*. Quellen zur Verfassungs- und Verwaltungsgeschichte der Steiermark 4. Graz–Wien 1958.
- STARZER, ALBERT, ed. *Die Landesfürstlichen Leben in Steiermark von 1421–1546*. Veröffentlichungen der Historischen Landes-Commission für Steiermark XVII. Graz 1903.
- THOMAS, CHRISTIANE, ed. *Cillier Urkunden*. Archivbehelf zu den durch das österreichisch-jugoslawische Archivabkommen betroffenen Beständen der

- allgemeinen Urkundenreihe. *Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs* 35 (1982), str. 348–364; 37 (1984), str. 362–375; 38 (1985), str. 357–369; 39 (1986), str. 290–305.
- TOMASCHEK, IGNAZ, ed. Regesten zur Geschichte Kärntens II. *Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie* 7 (1862), str. 75–110.
- UNREST, JAKOB. Österreichische Chronik (ed. KARL GROSSMANN). *Monumenta Germaniae historica* SS n. s. II. München ²1982.
- Urbarium ducatus Baiuvariae antiquissimum ex anno 1240 c.* *Monumenta Boica* 36/I. Monachii 1852.
- WEISSTHANNER, ALOIS, ed. *Die Traditionen des Klosters Schäftlarn 760–1305*. Quellen und Erörterungen zur bayerischen Geschichte, n. s. 10. München 1953.
- WIESFLECKER, HERMANN et al. ed. *Ausgewählte Regesten des Kaiserreiches unter Maximilian I. 2: 1496–1498*. *Regesta Imperii* XIV. Köln (et al.) 1993.
- WIESSNER, HERMANN, ed. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1269–1286*. *Monumenta historica ducatus Carinthiae (MHDC)* V. Klagenfurt 1956.
- _____, ed. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1286–1300*. *Monumenta historica ducatus Carinthiae (MHDC)* VI. Klagenfurt 1958.
- _____, ed. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1300–1310*. *Monumenta historica ducatus Carinthiae (MHDC)* VII. Klagenfurt 1961.
- _____, ed. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1310–1325*. *Monumenta historica ducatus Carinthiae* VIII. Klagenfurt 1963.
- _____, ed. *Die Kärntner Geschichtsquellen 1326–1335*. *Monumenta historica ducatus Carinthiae* IX. Klagenfurt 1965.
- _____, ed. *Gurker Urbare 1285–1502*. Österreichische Urbare 3. Urbare geistlicher Grundherrschaften 3. Die mittelalterlichen Stiftsurbare Kärntens 1. Wien 1951.
- _____. *Die Schenken von Osterwitz. Geschichte eines durch fünf Jahrhunderte führenden Kärntner Ministerialengeschlechtes*. Klagenfurt 1977 (z objavo regestov).
- ZAHN, JOSEPH, ed. *Codex diplomaticus Austriaco-Frisingensis* I, III. *Fontes rerum Austriacarum* 31, 36. Wien 1870, 1871.
- _____, ed. *Das Familienbuch Sigmunds von Herberstein*. *Archiv für österreichische Geschichte* 39 (1868), str. 293–415.

LITERATURA

- BIZJAK, MATJAŽ. Gallenberški listinski arhiv in rodbinska genealogija. *Zgodovinski časopis* 65 (2011), str. 248–291. (glede citiranja tega prispevka prim. op. 29 na str. 20)

- BIZJAK, MATJAŽ. *Ratio facta est. Gospodarska struktura in poslovanje poznosrednjeveških gospostev na Slovenskem*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 2. Ljubljana 2003.
- _____. Trije urbarji iz turjaškega arhiva. V: *Sedemdeset let Biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti*. Ur. DUŠAN KOMAN et al. Ljubljana 2008, str. 119–151.
- BLAZNIK, PAVLE. *Zemljiška gospostva v območju freisinske dolenske posesti*. Razprave I. razreda SAZU IV/6. Ljubljana 1958.
- BRUNNER, WALTER. Neue Quellen zur Geschichte Oberkrains in 14. Jahrhundert. *Grafenauerjev zbornik*. Ur. VINCENC RAJŠP. Ljubljana 1996, str. 301–322.
- CHMEL, JOSEPH. *Geschichte Kaiser Friedrichs IV. und seines Sohnes Maximilian I.* 1. Hamburg 1840.
- DIMITZ, AUGUST. Die Edlinger im Sägor, (Sagor). Ein Beitrag zur Rechtsgeschichte Krains im Mittelalter. *Mittheilungen des historischen Vereins für Krain* 19 (1864), str. 15–17.
- _____. *Geschichte Krains von der ältesten Zeit bis auf das Jahr 1813* 1. Laibach 1874.
- DOPSCH, ALPHONS. Ein Verzeichnis des Besitzes der Herzoge von Kärnten in Krain und der Mark (vor 1311). *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung* 22 (1901), str. 455–463.
- DOPSCH, HEINZ. Pilgrim II. Erzbischof von Salzburg. V: *Neue deutsche Biographie* 20. Berlin 2001, str. 442–443.
- GOLEC, BORIS. Nova spoznanja o začetkih Višnje Gore. V: *V Višnjo Goro* 2. Ur. PAVEL GROZNIK. Višnja Gora 2008, str. 106–115.
- GRAFENAUER, BOGO. *Ustoličevanje koroških vojvod in država karantanskih Slovencev*. Dela I. razreda SAZU 7 (= Dela inštituta za zgodovino 1). Ljubljana 1952.
- GREBENC, JOŽE M[AVER]. *Gospodarska ustanovitev Stične ali njena dotacija leta 1135*. Stična 1973.
- GRILC, VIKTOR. Dol v srednjem veku. V: *Iz dežele Jurija Vege. Zbornik občine Dol pri Ljubljani* 2. Ur. STANE OMERZU. Ljubljana 2010, str. 145–181.
- _____. Prispevek k zgodovini gospostva Osterberg. *Kronika* 53 (2005), str. 267–282.
- GRUDEN, JOSIP. *Cerkvene razmere med Slovenci v XV. stoletju in ustanovitev ljubljanske škofije*. Ljubljana 1908.
- HANČIČ, DAMJAN. *Klarise na Kranjskem*. Gradivo in razprave (Zgodovinskega arhiva Ljubljana) 26. Ljubljana 2005.
- HAUPTMANN, L[J]UDMIL. Krain. V: *Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer* I. 4. Wien 1929, str. 309–484.
- _____. *Nastanek in razvoj Kranjske*. Razprave in eseji 45. Ljubljana 1999.

- HOFF, HEINRICH GEORG. *Historisch-statistisch-topografisches Gemählde vom Herzogthume Krain, und demselben einverleibten Istrien* 3. Laibach 1808.
- HÖFLER, JANEZ. *O prvih cerkvah in pražupnijah na Slovenskem. K razvoju cerkvene teritorialne organizacije slovenskih dežel v srednjem veku*. Ljubljana 2013.
- _____. *Gradivo za historično topografijo predjožefinskih župnij na Slovenskem: Kranjska*. (elektronska knjiga) Ljubljana 2015.
- HÜBNER, JOHANN. *Genealogische Tabellen nebst denen darzugehörigen genealogischen Fragen zur Erläuterung der politischen Historie* 3. Leipzig 1728.
- JURIČIĆ ČARGO, DANIJELA. Reformirani urbarji deželnoknežjih posestev (na ozemlju pod upravo kranjskega deželnega vicedoma). V: *Urbarji na Slovenskem skozi stoletja*. ur. MATJAŽ BIZJAK, LILIJANA ŽNIDARŠIČ GOLEC. Ljubljana 2016, str. 71–91.
- KIDRIČ, FRANCE. Gall. V: *Slovenski biografski leksikon* 1. Ur. IZIDOR CANKAR, FRANC KSAVER LUKMAN. Ljubljana 1925–1932, str. 197–200.
- KLEN, DANILO. Pazinska isprava od 22. novembra 1409 godine. *Vjesnik historijskog arhiva u Rijeci i Pazinu* 21 (1977), str. 263–278.
- KOMAC, ANDREJ. *Od mejne grofije do dežele. Ulrik III. Spanheim in Kranjska v 13. stoletju*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 5. Ljubljana 2006.
- KOS, DUŠAN. *Blesk zlate krone. Gospodje Svibenski – kratka zgodovina plemenitih nasilnikov*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 1. Ljubljana 2003.
- _____. Dvor Gallenbergov v Mekinjah. *Zbornik za umetnostno zgodovino*, n. v., 47 (2011), str. 179–199.
- _____. *Med gradom in mestom. Odnos kranjskega, slovenjštajerskega in koroškega plemstva do gradov in meščanskih naselij do začetka 15. stoletja*. Zbirka ZRC 1. Ljubljana 1994.
- _____. Ministeriali grofov Andeških na Kranjskem. V: *Groffe Andeško-Meranski. Prispевki k zgodovini Evrope v visokem srednjem veku (Die Andechs-Meranier. Beiträge zur Geschichte Europas im Hochmittelalter)*. Zbornik razprav z mednarodnega znanstvenega simpozija (Kamnik, 22.–23. september 2000). Ur. ANDREJA ERŽEN, TONI AIGNER. Kamnik 2001, str. 185–254.
- _____. *O melanboliji, karierizmu, nasilju in žrtvah. Tržaška afera Gallenberg 1740*. Knjižnica Annales 37. Koper 2004.
- _____. *Vitez in grad. Vloga gradov v življenju plemstva na Kranjskem, slovenskem Štajerskem in slovenskem Koroškem do začetka 15. stoletja*. Ljubljana 2005. (= *In Burg und Stadt. Spätmittelalterlicher Adel in Krain und Untersteiermark*. Veröffentlichungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung 45. Wien – München 2006).
- KOS, MILKO. Pet istarskih razvoda iz XV. stoljeća. *Jadranski zbornik. Prilozi za povijest Istre, Rijeke i Hrvatskog Primorja* 1 (1956), str. 189–202.

- _____. *Urbarji Slovenskega primorja* 2. Viri za zgodovino Slovencev 3. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 3. Ljubljana 1954.
- KOSI, MIHA. *Potujoči srednji vek: Cesta, popotnik in promet na Slovenskem med antiko in 16. stoletjem*. Zbirka ZRC 20. Ljubljana 1998.
- _____. *Spopad za prehode proti Jadranu in nastanek »dežele Kras«*. *Vojaška in politična zgodovina Krasa od 12. do 16. stoletja*. Thesaurus memoriae. Opuscula 6. Ljubljana 2018.
- KOTAR, JERNEJ. Apfaltrerji na Gamberku. *Kronika* 66 (2018), str. 197–212.
- _____. *Deželnoknežja oblast in uprava na Kranjskem v času Friderika III. Habsburškega*. Doktorska disertacija na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani. Ljubljana 2016.
- _____. Listina cesarja Friderika III. o izboljšanju kranjskega deželnega grba iz leta 1463. *Zgodovinski časopis* 70 (2016), str. 68–96.
- LAZAR, TOMAŽ. Oborožitev slovenskih dežel v začetku 16. stoletja: münchenski rokopis Cod.icon. 222. *Zgodovinski časopis* 71 (2017), str. 106–162.
- _____. *Poznosrednjeveško topništvo na Slovenskem. Raziskave dveh zgodnjih topov iz pokrajinskega muzeja Ptuj – Ormož (Late-Medieval Artillery in Slovenia. A Study of Two Early Artillery Pieces from the Regional Museum Ptuj – Ormož)*. Viri. Gradivo za materialno kulturo Slovencev (Sources. Topics in Slovenian Material Culture) 13. Ljubljana 2015.
- _____. *Vitezi, najemniki in smodnik. Vojskovanje na Slovenskem v poznem srednjem veku*. Ljubljana 2012.
- LUBEJ, UROŠ. Konservatorski program obnove gradu Gamberk. Elaborat na Zavodu za varstvo kulturne dediščine, Območna enota Ljubljana. Ljubljana 2000.
- MELL, RICHARD. Abhandlung zur Geschichte der Landstände in Erzbistume Salzburg. *Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde* 44 (1904), str. 139–256.
- METNITZ, GUSTAV ADOLF VON. Quellen- und Literaturhinweise zur geschichtlichen und rechtlichen Stellung der Burgen, Schlösser und Ansitze in Kärnten sowie ihrer Besitzer. V: F. X. KOHLA – G. A. METNITZ – G. MORO. *Kärntner Burgenkunde* 2. Aus Forschung und Kunst 17. Klagenfurt 1973.
- MLINARIČ, JOŽE. Gospoščina Puhentšajn pri Dravogradu do okoli leta 1600. *Kronika* 23 (1973), str. 153–160.
- _____. *Kostanjeviška opatija 1234–1786*. Kostanjevica na Krki 1987.
- _____. *Stiška opatija 1136–1784*. Novo mesto 1995.
- MORELLI, CARLO. *Istoria della Contea di Gorizia* I. Gorizia 1855.
- MUCHAR, ALBERT. *Geschichte des Herzogthums Steiermark* VI. Grätz 1859.
- NARED, ANDREJ. *Dežela – knez – stanovi. Oblikovanje kranjskih deželnih stanov in zborov do leta 1518*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 7. Ljubljana 2009.

- OEFELE, EDMUND. *Geschichte der Grafen von Andechs*. Innsbruck 1877.
- OROŽEN, JANKO. *Zgodovina Zagorja ob Savi*. Zagorje ob Savi 1980.
- OTOREPEC, BOŽO. Gallenberg. *Enciklopedija Slovenije* 3. Ljubljana 1989.
- _____. Seznam "deželnih sovražnikov" na Kranjskem in Štajerskem iz okoli 1440. Iz borb med Celjskimi grofi in Habsburžani v letih 1436–1443. V: *Grafenauerjev zbornik*. Ur. VINCENC RAJŠP. Ljubljana 1996, str. 331–342.
- PAVLIN, VOJKO. *Goriška – od zadnjih goriških grofov do habsburške dežele*. Nova Gorica 2017.
- PESKAR, ROBERT, MODEST ERBEŽNIK. Gotske freske v Podpeči pod Skalo – njihov umetnostni značaj in oris restavratorskih posegov. *Kronika* 59 (2011), str. 431–452.
- PIRCHEGGER, HANS. *Die Untersteiermark in der Geschichte ihrer Herrschaften und Gülden, Städte und Märkte*. Buchreihe der Südostdeutschen historischen Kommission 10. München 1962.
- PEPELKA, FRITZ. Die ritterlichen Dienstreverse in der Grafschaft Görz und das Aufkommen der Feuerwaffen. *Festschrift zur Feier des zweihundertjährigen Bestandes des Haus-, Hof- und Staatsarchivs* I. Ur. LEO SANTIFALLER. Wien 1949, str. 503–511.
- POSCH, FRITZ. Die Perner und ihre Burg Bärnegg in der Elsenau. *Mitteilungen des Steirischen Burgenvereines* 10 (1961), str. 29–46.
- PREINFALK, MIHA. Rodbina v luči srednjeveških listin. *Zgodovinski časopis* 55 (2001), str. 341–374.
- REDLICH, OSWALD, LOTHAR GROSS. *Privaturkunden. Urkunden und Siegel in Nachbildungen für den akademischen Gebrauch* III. Leipzig und Berlin 1914.
- RIEDMANN, JOSEF. *Die Beziehungen der Grafen und Landesfürsten von Tirol zu Italien bis zum Jahre 1335*. Österreichische Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Sitzungsberichte 307. Wien 1977.
- SAPAČ, IGOR. *Razvoj grajske arhitekture na Dolenjskem in v Beli krajini*. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Arhitekturo. Ljubljana 2003.
- _____. Arhitekturnozgodovinska problematika srednjeveških plemiških dvorov na območju Litije, Šmartna in Gabrovke. *Kronika* 59 (2011), str. 371–410.
- S[CHÖNLEBEN], J[OHANNES] L[UDOVICUS]. *Genealogia illustrissimae familiae sac. Rom. imp. comitum de Gallenberg*. Labaci 1680.
- SCHÄFER, KARL HEINRICH. *Deutsche Ritter und Edelknechte in Italien* 3. *Im kaiserlichen und Gibellinischen Dienste zu Pisa und Lucca*. Quellen und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte (Görres Gesellschaft) XVI. Paderborn 1914.
- SCHÄFFER, ROLAND. Die späteren »Krainischen« Baumkircher. Korrekturen und Hypothesen zu Andreas Baumkirchers Frauen, Kindern und Erbe. *Festschrift*

- Othmar Pickl zum 60. Geburtstag.* Ur. HERWIG EBNER et. al. Graz-Wien 1987, str. 551–558.
- SIMONITI, PRIMOŽ. *Humanizem na Slovenskem in slovenski humanisti do srede XVI. stoletja.* Ljubljana 1979.
- SMOLE, MAJDA. *Graščine na nekdanjem Kranjskem.* Ljubljana 1982.
- STOPAR, IVAN. *Grajske stavbe v osrednji Sloveniji I. Gorenjska 5. Med Goričanami in Gamberkom.* Ljubljana 2000.
- _____. *Grajske stavbe v osrednji Sloveniji II. Dolenjska 2. Med Bogenšperkom in Mokricami.* Ljubljana 2001.
- _____. *Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji 4. Med Solčavskim in Kobanskim.* Ljubljana 1993.
- ŠILC, JURIJ. *Stolp točajev z Ostrovice v Šinkovem Turnu.* Sledi preteklosti 3. Šinkov Turn 2018.
- ŠTIH, PETER. *Goriški grofje ter njihovi ministeriali in militi v Istri in na Kranjskem.* Razprave Filozofske fakultete. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1994 (= *Studien zur Geschichte der Grafen von Görz. Die Ministerialen und Milites der Grafen von Görz in Istrien und Krain.* Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung. Ergänzungsband 32. Wien – München 1996).
- _____. *Srednjeveško plemstvo in slovensko zgodovinopisje. Melikov zbornik. Slovenci v zgodovini in njihovi srednjeevropski sosedje.* Ur. VINCENC RAJŠP et al. Ljubljana 2001, str. 61–72.
- ŠUMRADA, JANEZ. *Šteberski in njihova posest v srednjem veku. V: Notranjski listi III,* str. 47–60. Cerknica 1986.
- TROTTER, KAMILLO. *Die Burggrafen von Lienz und zum Lueg.* V: Schlern-Schriften 105. Innsbruck 1954.
- UMEK, EMA. *Erbergi in Dolski arhiv 1–2.* Publikacije Arhiva Republike Slovenije. Inventarji. Graščinski arhivi 5. Ljubljana 1991–1992.
- URANKAR, PAVLE. *Zgodovina trga Motnika in okraja.* Ljubljana 1940.
- VALVASOR, JANEZ VAJKARD. *Topografija Kranjske 1678–1679. Skicna knjiga.* Ur. LOJZE GOSTIŠA. Faksimiliran natis. Ljubljana 2001.
- VALVASOR, JOHANN WEICHARD FREIHERR VON. *Die Ehre des Herzogthums Krain.* Rudolfswerth 21877–1879.
- VILFAN, SERGIJ. *Andreas Baumkircher in Krain. Andreas Baumkircher und seine Zeit.* »Schlaininger Gespräche 1982«. (= *Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland* 67 (1983)). Eisenstadt 1983, str. 263–289.
- VOIGT, JOHANNES. *Geschichte Preussens, von den ältesten Zeiten bis zum Untergange der Herrschaft des Deutschen Ordens* 9. Königsberg 1839.
- WISSGRILL, FRANZ KARL. *Schauplatz des landsässigen Nieder-Oesterreichischen*

SEZNAM SLIKOVNEGA GRADIVA

- Slika 1.** *Omemba Udalschalka Galla med pričami tradicijske notice samostana Benediktbeuern, ca. 1160 (BayHSTA, Cod. 109, fol. 24), str. 22.*
- Slika 2.** *Pečat Konrada II. Galla (KLA, AUR AT-KLA 418-B-A 96 St, 1256, januar), str. 24.*
- Slika 3.** *Listina Konrada II. Galla, s katero je daroval posest v Povljah vetrinjskemu samostanu (KLA, AUR AT-KLA 418-B-A 96 St, 1256, januar), str. 25.*
- Slika 4.** *Pečat Konrada III. Galla (ARS 1063, ZL 5783, 1300-XI-11, foto Marko Zaplatil), str. 28.*
- Slika 5.** *Samostan Mekinje (Valvasor, Skicna knjiga, str. 172), str. 30.*
- Slika 6.** *Pečat Seifrida II. Gallenberško-Mekinjskega (ARS 1063, ZL 5010, 1301-VIII-20, foto Marko Zaplatil), str. 31.*
- Slika 7.** *Pečat Seifrida III. Gallenberga (ARS 1063, ZL 5022, 1305-XI-21, foto Marko Zaplatil), str. 33.*
- Slika 8.** *Pečat Otona Gallenberga (ARS 1063, ZL 5030, 1317-I-9, foto Marko Zaplatil), str. 33.*
- Slika 9.** *Pečat Viljema III. Gallenberga (ARS 1063, ZL 5047, 1332-XII-6, foto Marko Zaplatil), str. 34.*
- Slika 10.** *Pečat Galla Gallenberga (ARS 1063, ZL 6320, 1358-X-31, foto Marko Zaplatil), str. 35.*
- Slika 11.** *Pečat Nikolaja I. Gallenberga (ARS 1063, ZL 5114, 1368-XI-20, foto Marko Zaplatil), str. 36.*

- Slika 12.** Pečat Jurija I. Gallenberga (ARS 1063, ZL 5114, 1368–XI–20, foto Marko Zaplatil), str. 37.
- Slika 13.** Pečat Seifrida IV. Gallenberga (ARS 1063, ZL 6575, 1397–V–13), str. 39.
- Slika 14.** Pečat Egidija (Osterbergerja) Gallenberga (ARS 1063, ZL 4414, 1410–II–23, foto Marko Zaplatil), str. 39.
- Slika 15.** Ustanovna listina Seifrida II. Gallenberško-Mekinjanskega za samostan Mekinja (StLA, Gallenberger Urkunden, Nr. 1), str. 47.
- Slika 16.** Pečat Konrada V. Galla z Rožeka (ARS 1063, ZL 4250, 1369–IX–27), str. 51.
- Slika 17.** Pečat Hansa I. Galla z Rožeka (ARS 1063, ZL 4250, 1369–IX–27), str. 54.
- Slika 18.** Pečat Hans(lein)a II. Galla z Rožeka (ARS 1063, ZL 5139, 1385–II–2, foto Marko Zaplatil), str. 57.
- Slika 19.** Pečat Andreja I. Galla z Rožeka (ARS 1063, ZL 4555, 1454–VIII–27, foto Marko Zaplatil), str. 57.
- Slika 20.** Pečat Jurija Galla z Rožeka (ARS 1063, ZL 718, 1463–III–11, foto Marko Zaplatil), str. 59.
- Slika 21.** Pečat Hansa III. Galla z Rožeka (ARS 1063, ZL 6710, 1474–XII–13, foto Marko Zaplatil), str. 62.
- Slika 22.** Pečat Davida Galla z Rožeka (ARS 1063, ZL 1042, 1506–IV–8, foto Marko Zaplatil), str. 63.
- Slika 23.** Pečat Nikolaja I. Galla z Gallensteina (ARS 1063, ZL 6341, 1360–I–15, foto M.B.), str. 65.
- Slika 24.** Pečat Andreja I. Galla z Gallensteina (ARS 1063, ZL 6341, 1360–I–15, foto M.B.), str. 65.
- Slika 25.** Pečat Engleina Galla z Gallensteina (ARS 1063, ZL 6341, 1360–I–15, foto M.B.), str. 66.
- Slika 26.** Pečat Nikolaja II. Galla z Gallensteina (KLA, GAFA, 1372–III–24, foto Barbara Žabota), str. 67.
- Slika 27.** Pečat Henrika I. Galla z Gallensteina (KLA, GAFA, 1382–III–17, foto Barbara Žabota), str. 68.
- Slika 28.** Portret Henrika I. Galla z Gallensteina in njegove žene Elizabete, freska v podpeški cerkvi (foto Robert Peskar), str. 69.
- Slika 29.** Pečat Erharda Galla z Gallensteina (ARS 1063, ZL 4429, 1416–XII–13, foto M.B.), str. 72.

- Slika 30.** Pečat Ludvika I. Galla z Gallensteina (ARS 1063, ZL 876, 1490–X–16, foto Marko Zaplatil), str. 75.
- Slika 31.** Pečat Nikolaja I. Galla Pukštajnskega (»von Satz«) (ARS 1063, ZL 6364, 1361–XII–16, foto Marko Zaplatil), str. 80.
- Slika 32.** Preris nagrobnika Sigmunda Galla (StLA, HS 28, Stadl, Ehrenspegel des Hertzogthumb Steyer VI, pag. 185), str. 86.
- Slika 33.** Gamberk, (Valvasor, Skicna knjiga, str. 58), str. 88.
- Slika 34.** Gamberk, aksonometrična študija (avtor Igor Sapač), str. 88.
- Slika 35.** Šenkov turn (Valvasor, Skicna knjiga, str. 250), str. 90.
- Slika 36.** Šenkov turn (razglednica 1915), str. 90.
- Slika 37.** Osterberg pri Sostrem (Valvasor, Skicna knjiga, str. 201), str. 92.
- Slika 38.** Gallenstein (Valvasor, Skicna knjiga, str. 64), str. 94.
- Slika 39.** Gallenstein in Šentjurjeva gora, tloris in aksonometrična študija (avtor Igor Sapač), str. 95.
- Slika 40.** Šentjurjeva gora (Valvasor, Skicna knjiga, str. 116), str. 97.
- Slika 41.** Šentjurjeva gora (Franz Kurz zum Thurn und Goldenstein, Gvaž, Grafični kabinet Narodnega muzeja), str. 97.
- Slika 42.** Turn pri Gabrovki, tloris in aksonometrična študija (avtor Igor Sapač), str. 98.
- Slika 43.** Lebek (Valvasor, Skicna knjiga, str. 150), str. 99.
- Slika 44.** Lebek, aksonometrična študija (avtor Igor Sapač), str. 99.
- Slika 45.** Rožek (Valvasor, Skicna knjiga, str. 237), str. 100.
- Slika 46.** Motnik (Valvasor, Skicna knjiga, str. 195), str. 101.
- Slika 47.** Pukštajn (Vischer, Topographia Ducatus Styrie, str. 28), str. 103.
- Slika 48.** Pukštajn (Markus Pernhart, ok. 1860), str. 103.
- Slika 49.** Prodajna listina za gospostvo Gamberk (HHStA, 1351–V–12), str. 107.
- Slika 50.** Gamberk z južne strani (foto Miha Seručnik), str. 109.

SUMMARY

THE GALL FAMILY AND ITS BRANCHES IN THE MIDDLE AGES

The Galls were a Bavarian family with its original seat, according to Bavarian historiography, being Oberzeismering near Tutzing in the hinterlands of the western shore of Lake Starnberg (some thirty kilometres south-west of Munich). Whereas from the second third of the twelfth century onwards, the chronicles of the Benediktbeuern, Admont, Diessen, Schäftlarn, Polling and Tgernsee monasteries identify several family representatives in the retinue of the Counts of Andechs, local sources no longer attest their presence following the extinction of the line of Andechs. In reference to the area above, the oldest territorial princely land register of Bavaria from about 1240 still lists the Galls' former estates, which had meanwhile passed into the hands of the Wiederspergs and other families. In all likelihood, it was already before that, while in the service of the Andechs, that the Galls concentrated their operations in Carniola, where they first appeared as Andechs ministerials in the mid-twelfth century—starting with Albert von Gall in 1154—and at the end of the twelfth or in the early thirteenth century gradually began to settle the Andechs seigniory in the wider environs of Kamnik in Upper Carniola.

There are two hypotheses about the Galls' settlement in Carniola. According to the first one, the family only became fully integrated into the Carniolan nobility following the death of Heinrich IV von Andechs in 1228. Up to that date, the then family representative Conrad II von Gall is documented as a Bavarian witness and, thereafter, as serving in the retinue of Heinrich's widow

Sophia von Weichselburg, along with her Carniolan ministerials. Slightly less than a decade later, one document already explicitly styles him as a Carniolan. Furthermore, built by and named after the Gall family, the Gallenberg (Slov.: Gamberk) Castle, which first appeared in sources in 1248, probably stood in the territory of Weichselburg (Slov.: Višnja Gora) as well. If this is indeed so, it is safe to assume that it was constructed by Conrad II von Gall soon after 1228 and under the patronage of Sophia of Weichselburg. Said territory was granted to the Weichselburgs (the Puchsés) as part of the Askuin inheritance. The other hypothesis rests on two premises: that some estates near Gallenberg (encompassing the villages of Križate, Žabše, Klenik, Vače, Dobrljevo, and Kandarše) belonged to the seigniory of Scharfenberg (Slov.: Svibno), and that the second castle owned by the Galls, Gallenstein (Slov.: Podpeč), likewise from the thirteenth century, was built within the boundaries of the Scharfenberg territorial court. That being so, both castles might have been constructed in the territory controlled by the Lords of Scharfenberg, provided that one of the Bavarian ministerials surrounding the Counts of Andechs married into the Scharfenberg family. Historical facts might be adduced in favour of either a) Conrad I von Gall's unnamed father (about 1182–1206), who may have married an alleged daughter of Conrad I of Scharfenberg; this might also explain who Conrad had gotten his personal name from, i.e. his grandfather from the Scharfenberg family line. Furthermore, Heinrich von Gall, who appears in sources at approximately the same time (1197–1204), might have been Conrad's brother and named after his uncle from the Scharfenberg family line, Heinrich I (1182–1208), the son of Conrad I von Scharfenberg; or b) Conrad II von Gall (1223–1265), the alleged son of Conrad I, who might have married an unidentified daughter of Heinrich I von Scharfenberg.

Conrad II was undoubtedly a prominent figure in the Gall family's beginnings in Carniola. Starting with 1223, being cited as a witness in various documents of Heinrich IV von Andechs regarding Bavarian, Tyrolian and Carniolan estates clearly classifies him as one of ministerials who regularly appeared in the margrave's retinue of the Andechs family and whose significance and reputation extended far beyond the local confines. While mobility assuredly facilitated their adaptation to the new environment, it was the fateful turn of events in the first half of the thirteenth century (the fall and gradual demise of the Andechs dynasty closely following Heinrich's death (1228)) that most likely led to the family's permanent settlement in Carniola. In 1237, Conrad is explicitly named as a witness

from Carniola (*de Carniola*) in a document that Emperor Frederic II issued in Vienna. Moreover, in 1248, he is attested as the master of the Gallenberg Castle.

The second generation of what has now become a powerful ministerial lineage split into three family branches. Conrad's alleged sons, Conrad III and Woschalck I, founded the Liebeck-Rudolfseck (Slov.: Lebek-Rožek) and Gallenstein (Slov.: Podpeč) lines, which retained the name Gall in their titles (Gall von Liebeck, Rudolfseck, Gall von Gallenstein) as well as the family coat of arms featuring a unicorn. The third branch was created about 1300, when Seifrid II, a descendant of Dietrich and an alleged brother of Conrad II, married into the local Andechs ministerial family of Münkendorf (Mekinje) and founded what in the Middle Ages became the independent Gallenberg line, which took over the Münkendorf coat of arms in the form of a pile inverted. During the fourteenth and fifteenth centuries, the Galls branched out considerably. They forged family ties with numerous prominent houses in the region and held various offices in the service of regional dynasts (the House of Gorizia-Tyrol, the Habsburgs, the Ortenburgs, and the Counts of Cilli / Slov.: Celje) as well as in territorial and church administration. In the mid-fourteenth century, the Gallenberg line split into two branches, of which the one that retained ownership of the Gallenberg Castle died out in the next generation, and the other, using the Osterberg (Slov.: Sostro) Castle as its residence, experienced an extraordinary population boom in the fifteenth century. Soon after 1300, both lines of the Gall family left Gallenberg and moved to new locations: the Liebeck–Rudolfseck line first settled in the territorial princely fief Castle Liebeck nearby and in the mid-fourteenth century the replacement residential Castle Rudolfseck. The Gallenstein line moved its residence to the homonymous castle south of the Sava River (Lower Carniola) near the settlement of Gabrovka. The family already flourished in the fourteenth century and, after losing its main residence in 1400, split into several branches that erected fortifications across the estate (Šentjurjeva Gora, Wart, Motnik). One branch, whose origins are not entirely clear, grew into an independent family line (Puchenstein / Pukštajn) and established the seat of its estate near Slovenj Gradec and Dravograd, on the Styrian-Carinthian border.

The Galls' original estate in Carniola should be sought within the framework of the Andechs landed property in Upper Carniola, which stretched in the hinterlands of Kranj and Kamnik, roughly along the latitude between Tržiška Bistrica and Zasavje Hills. Initially, it was most likely a widely dispersed estate, some fragments of which may be identified through land donations, sales and exchanges that were transacted early on, before the family started to ramify

(roughly up to the beginning of the fourteenth century). Such holdings may be located at Poženik pri Cerkljah (1248), Povelje pri Preddvoru (1254), Topole pri Mengšu (1268), Srednja vas pri Šenčurju (1299), and Nadgorica pri Črnučah (1300).

In the early thirteenth century or, as the second hypothesis has it, soon after 1228, Conrad I, through marriage to a female representative of the Scharfenberg family, or Conrad II as a ministerial of the last widow of the Andechs, Sophia von Weichselburg, came into the possession of an agglomerated estate in the hills above Zagorje and built the **Gallenberg** (Slov.: **Gamberk**) Castle near Izlake as the seigniorial seat. The scope of the Gallenberg seignioriy roughly corresponded to that of the subsequent territorial court of Gallenberg. The seignioriy extended to the big pasture plateau of Čemšeniška Planina in the north and to Trojane and Kolovrat in the west, with the south-western boundary running partly along the Medija stream and then descending through the hamlet of Zasavska Gora south of Zagorje to the Sava River. From there it continued towards the mouth of the Trboveljščica stream and ascended back in a slight arc to Čemšeniška Planina through the settlement of Klek in the east.

In the mid-thirteenth century, one of the Galls, presumably Dietrich, married a representative of another former Andechs ministerial family, that of Münkendorf, and after a series of favourable events came into the possession of a landed estate with its seat in the tower-mansion at **Münkendorf** (Slov.: **Mekinje**). The former Münkendorf estate was, like that of the Galls, probably dispersed across a wider Andechs area between Kranj and Blagovica. The newly founded convent at Münkendorf largely stripped the tower of its role as the seigniorial centre, and the Gallenbergs' continuous donations to the convent eventually reduced the landed property significantly. Nevertheless, the tower retained the role of the so-called court of advocate well into the early Modern Period. More specifically, according to the Gallenbergs' hereditary tradition, it belonged to each consecutive family senior, who concurrently held the office of the convent's advocate and occasionally used it as his residence while representing his clients. Towards the end of the thirteenth century, the family split into two branches. The one that had family ties with the House of Münkendorf and assumed its name after Gallenberg retained estates in the north: the Ljubljana basin (east of Kranj and the wider environs of Kamnik and Mengeš), in the hilly area near Lukovica, Blagovica and partly Moravče, as well as the entire seignioriy of Gallenberg. The Gallenbergs kept hold of the castle and the seignioriy for no more than three generations. After 1300, when Seifrid II, on his deathbed, issued the founding charter for the Münkendorf convent and *Gallemerberch castro nostro*, the seignioriy

was taken over by his sons, the last surviving of which, Wilhelm III, left it to his nephew Gall, who in 1351 sold it to Duke Albert II for 400 marks in Aquileian currency. Not long afterwards, the Habsburgs granted the seigniorship and the territorial court to the Lords of Stegberg (Šteberk), who suffered financial difficulties from having temporarily pledged the property to the Counts of Cilli in 1433 and ultimately sold it back to the Habsburgs. That same year, the latter entrusted it into stewardship of Georg Apfaltrer, the son of Andreas, who was married to Margaret Gall, the daughter of Heinrich I von Gall from Gallenstein. The Apfaltrers remained Gallenberg's territorial princely stewards for over forty years (Georg 1433, Conrad II 1433–1464, Andreas II 1464–1479, Kunigunde 1479–1486), and then a series of fortunate events brought the seigniorship after 135 years back into the hands of a member of the family that originally owned the estate—Jakob von Gall from the Gallenstein subline of the Wart family, who administered the seigniorship as territorial princely steward up to 1523.

Losing Gallenberg (Gamberk) spurred Wilhelm III von Gallenberg to engage more actively in expanding the family estate and finding a new residential castle. In 1356, he and his son Nicholas bought the so-called **Schenkenthurn Castle** (Šenkov Turn), a tower near the settlement of Selo pri Vodichah west of Mengeš. In all appearances, the fortification briefly served as the administrative centre of the Gallenberg estate, scattered across the plain between Kranj, Kamnik and Domžale, and was later converted into a leisure residence for the less esteemed members of the family (younger sons). At an unknown date, but most certainly before 1437, the tower with its modest holdings was likely surrendered to the Counts of Cilli, who immediately granted it back to the Gallenbergs as a fief. The Gallenbergs are documented as vassals to the Counts of Cilli already in the last third of the fourteenth century.

Four years after purchasing the tower, the enterprising Wilhelm III ventured into an even more ambitious investment in a reasonably respectable territorial princely fief **Castle Osterberg** at Podgrad near Sostro. Once belonging to the House of Spanheim, the castle standing on the confluence of the Ljubljanica and Sava rivers at the eastern entrance to the Ljubljana basin (hence its name) was since 1338 the object of a vibrant real estate trade and was divided into several shares that constantly changed ownership. Wilhelm bought two thirds of the seigniorship from Ortolf of Poumek and the rest a year later from Nicholas Sommerecker. Osterberg became the Gallenbergs' main residential castle and the administrative centre for the main portion of the family's landed property, dispersed between Kranj and Trojane. In the fourteenth and the first half of

the fifteenth century, the family further expanded its territory: Wilhelm III as well as his descendants over the next three generations confirmedly made numerous documented purchases of real estate that were largely limited to the described area and only seldomly extended to more distant locations. Apart from a minor cluster of estates in Lower Carniola around Novo Mesto, Mirna Peč and Dobrnič, mention should also be made of the family's purchase of the entire village of Naklo na Krasu (1395 and 1401) and a few estate units in the wider surroundings of Celje.

For a short while, the Gallenbergs also came into the possession of yet another minor seignior. More specifically, in 1414, Anna, the widow of Egidius von Gallenberg, and her son Wilhelm received in pledge from the Lords von Auersperg (Slov.: Turjak) a tower with appurtenant property at **Blagovica** in exchange for a loan of 900 ducats. The seignior was an Aquileian fief that belonged to the Lords of Glogowitz (Slov.: Blagovica) in the fourteenth century. Following the death of Nicholas as the last married member of the family in 1357 and after his clerical brother Ottokar donated a major share of the estate the year after to the newly founded convent of Poor Clares in Škofja Loka, the seignior shrank to a fraction of its previous size in the hinterland of Blagovica and passed into the Auerspergs' hands through a series of transactions in the early fifteenth century. However, the Gallenberg pledge lasted only a few years, for it was already in 1417 that Anna and her son bought tithes at Dol and a court at Loka for 12,000 ducats, while a document (1420) in the Auersperg archive mentions a castellan from Blagovica with a personal name typical of the Auerspergs—Herbard (*honestis viris Herwardo castellano in Glogowicz*). It would indeed be hard to imagine the widow Anna to have disposed with such an enormous sum of currency in coins without a significant amount of it being released to repay the Auerspergs' debt. Besides, it is also highly likely that Herbard von Auersperg became of age at that time and that he took over the administration as well as residence at Blagovica, which the Salzburg notary summarized with the title *castellanus*.

The second branch, which retained the original name Gall, kept possession of but a few isolated estates dispersed between Kranj and Zagorje. In the early fourteenth century, the family took up residence at Liebeck—a seignior bordering on Gallenberg and encompassing a wider Vače area—and transferred the centre of its operations to Lower Carniola. There, it was already before the end of the thirteenth century that the Galls built the **Gallenstein Castle** at Podpeč north-west of Gabrovka, which dominated an extensive estate composed of hides and tithes. Given that the castle and a portion of the estate were situated within

the bounds of the territorial court of Scharfenberg, it seems safe to assume that they were established in the territory the family had acquired through alleged marriage ties with the Lords of Scharfenberg. The estate covered the area extending from the Sopota valley in the north to the Temenica River in the south, and from Veliki Gaber in the west to the settlement of Mirna in the east. Apart from this allod (or at least an estate allodized at an early stage), the Galls' estates in Lower Carniola also included a cluster of tithes comprising three hundred farms in the ancient parish of Šentvid pri Stični the family was enfeoffed from the Aquileian Patriarch before 1300. The farms were scattered across the area stretching between Stična in the west, Trebnje in the south and east, and Gabrovka or, rather, Podpeč in the north. As for other holdings granted to the Galls, mention should be made of several Freising estates between Novo Mesto and Šentjernej, and near Škocjan. Dominating a vast landed estate, Gallenstein was the most important of the Galls' castles in the fourteenth century. In the second half of the century, it was run by Heinrich, who, not having produced a male heir, donated a portion of his estate to the newly founded chaplaincy in the castle chapel at Podpeč and bequeathed his share of the Gallenstein seigniory to his daughter Margaret, who was married to Andreas von Apfaltrer. In the fifteenth century, the Apfaltrers thus established Gallenstein as their primary residence and bought a quarter share of the castle from Georg von Gall. Most of the seigniory, however, remained in the hands of the Galls, who needed a new fortified administrative and residential building. One such building stands only a few kilometres away, at **St. Georgenberg** (modern settlement of Gabrska Gora). When exactly the Galls built this castle remains unclear as medieval sources contain no indication of it. The first indirect reference to the castle is made in 1513, through the mention of Wilhelm's son Ulrich von Gall, who was named after it as *Gall zu Sand Jorgensperg*. Since Ulrich, who appears in sources between 1456–1495 (consistently without this attribute), was already dead by 1513, the epithet used by his descendants could only have been coined in the final years of his life. This does not however exclude the previous existence of the castle. Its architectural remains indeed show some early gothic i. e. pre-fourteenth century features.

The period after the central branch of the Gall family left Gallenberg to the Gallenbergs in the early fourteenth century and settled in Gallenstein heralded the creation of a new family line. Conrad III's sons, and probably he himself, resided in the **Liebeck Castle** near Vače for over half a century, wielding control over the local seigniory and territorial court. The seigniory, which bordered on

that of Gallenberg in the north-east, was initially a fief of the Diocese of Gurk, first held by the Counts of Andechs and then by the House of Spanheim. The Galls were entrusted with the castle when Carniola was held in pledge by the Counts of Tyrol-Gorizia, who by then already controlled the castle and the seigniory as a territorial princely fief and repeatedly appointed the Gall family as its castellans, the last time in 1333. Two years later, when the family became extinct and Carniola passed under the Habsburg administration, castellany most likely gave way to a feudal relationship, as may be gathered from a document (1341) with which Conrad von Gall and his brothers sold the Liebeck seigniory to the dukes Albert, Frederic and Leopold. The safeguard clause in the document states that in the event of the Habsburgs' non-payment, the seigniory was to remain a fief in the hands of the Gall family as before. In most likelihood, this is also what happened, as the Gall brothers continued to name themselves after the Liebeck Castle at least until 1350. The seigniory bordered on that of Gallenberg at the settlements of Briše and Šemnik (near Izlake) in the north-east and somewhere near the hamlet of Ponoviče reached the Sava River, which demarcated the southern boundary all the way to the settlement of Ribče pri Kresnicah. In the west, the seigniory encompassed villages east of Moravče and extended to the foot of the Limbarska Gora Mountain in the north, where the Galls were constantly reinforcing their positions. In 1337, the Aquileian Patriarch enfeoffed Conrad von Gall a substantial cluster of estates at Vače and its surroundings, after which his family began to expand its landed estates towards Moravče in the north, where his brother Merklin assumed the office of parish priest in 1343.

By 1360, Moravče became the centre of the Upper Carniolan estates held by the Galls, whose presence in Liebeck is no longer documented after 1350 (with the seigniory henceforth being referred to in relation to other owners). Instead, sources begin to make mention of a new, **Rudolfseck** (Slov.: **Rožek**) **Castle** north of Moravče. Although this castle is first documented no earlier than 1367, it may have been built in the first half of the fourteenth century. Perhaps constructed as a replacement for Liebeck, it undoubtedly stood in the territory dotted with old family estates, attesting to which is the mix of the Gall and Gallenberg estates in the wider surroundings of Moravče. Although the territorial scope of the Rudolfseck seigniory is difficult to determine due to poorly preserved sources, it may still be roughly located between the Sava River and Črni Graben, from the boundaries of the Gallenberg and Liebeck seigniories in the east to the immediate environs of Domžale in the west. Rudolfseck was initially a Habsburg fief (even being named after one of the dynasty's members)

until the counts Ulrich and Hermann of Cilli wrestled their way into the fief relationship. Namely, in 1367, they forced Conrad von Gall to surrender them the castle and granted it back to him as a fief. Under this vassalage, Conrad also relinquished twenty hides of his own allodial estate in the wider surroundings (at Jablana, Strahovlje, Prekarje, Češnjice, Negastrn, Pšajnovica, and Menges). Yet this arrangement was of short duration. In the fifteenth century, the Cillis' fiefs are no longer mentioned in sources and from 1444 onwards, Rudolfseck and its appurtenant estates (*sic*z *Rudolfseck*) are listed in Habsburg fief books. Apart from these landed properties, the Rudolfseck branch of the Gall family also held a few widely dispersed and isolated estates. The Aquileian tithes at Volavlje and Veliko Trebeljevo, claimed by both the Rudolfseck and Gallenstein branches of the family, were ancient possessions, whereas the predominantly vine-growing estate near Pilštajn (Panpach, Mlače, Virštajn), which Andreas received in fief from the Counts of Cilli, originated in the mid-fifteenth century. It is from here that his son Wilhelm later administered the estate belonging to the Bishop of Gurk.

What appears to have been a side branch of the Gallenstein line in the early fifteenth century came into the possession of the **Möttinig (Motnik)** seignior, which the Galls received in pledge from the territorial princes. Falling under the jurisdiction of the local tower, which gave this family branch its name in the fifteenth and sixteenth centuries, was a minor seignior with appurtenant estates scattered across the Tuhinj Valley and the surrounding hills spanning Špitalič and Vransko. The seignior also encompassed a small, initially Cilli and subsequently territorial princely fief comprising four hides at Brezovica pri Motniku and Dolina pri Špitaliču.

The original estate owned by the Puchenstein (Pukštajn) line encompassed fourteen hides near Slovenj Gradec (of unknown exact location), which Nicholas I held in pledge, first from the Lords of Planina and then from the Habsburgs. In 1376, the Aquileian Patriarch enfeoffed his son of the same name the seignior of **Puchenstein (Pukštajn)** near Dravograd. The castle was built on the precipitous rock shelf near the settlement of Otiški vrh on the right bank of the Drava River and within the bounds of the territorial court and the central Andechs seignior of Windischgrätz (modern Slovenj Gradec). After the family became extinct, Puchenstein, along with the rest of Andechs estates in the Mislinja Valley, came into the hands of the Aquileian Patriarchs, who enfeoffed it to various dynasties—around 1290 to the Lords of Heunburg (Vovbre) and after 1322 to the Lords of Auffenstein, who in 1368 surrendered it to the Habsburgs and

received it back as a secondary fief. When the Habsburgs seized all the property of the collapsing House of Auffenstein, the fief automatically reverted to them. Only that this time, the Habsburgs no longer recognized Aquileia's supreme authority over the estates in Carniola, Carinthia and Styria, which rendered the Aquileian enfeoffment to the Galls in 1376 a matter of mere formality. Nicholas II von Gall pledged the seigniorship to the Counts of Cilli before 1389 and released it from pledge in 1393, promising Hermann of Cilli a purchase option if he chose to sell it. The Galls retained possession of the castle and the seigniorship until the first half of the sixteenth century, with Sigmund von Gaisruck appearing as the new estate owner no earlier than 1542. This minor seigniorship, which comprised ninety-one inhabited and twenty-four abandoned hides according to subsequent estimates, had most estates situated in the direct vicinity of the castle as well as in the Mislinja Valley (Bukovska vas and Šentilj pod Turjakom) and a few in the Drava Valley, on the left (Pernice and Radlje) and right (Vuzenica) banks of the Drava River. In the wider area, the Galls also held fiefs of Šentpavel/St. Paul (near Dravograd and in Lavanttal) and territorial princely fiefs (near Dravograd).

Translated by Manca Gašperšič

IMENSKO KAZALO

A

Abanic, Jakob 37
Admont, samostan 21, 24
An dem Haid, nelokalizirani dvor pri Dravogradu 81
Ana, prva žena Galla Gallenberga 35, 48, 49
Ana, žena Nikolaja III. Galla s Pukštajna 81
Andechs, rodbina (grofje) 21, 24, 79, 96, 105; ministeriali 89; posesti 87
– Bertold 29
– Henrik IV., istrski mejni grof 23, 24, 25, 29
Andrey → *Koderl*, *Schnamtseli*
Andrey, kosez na Lokah pri Zagorju 143
Anndre → *Draxll*, *Nisgatz*, *Sorabnitz*
Anndre, kosez v Ravenski vasi pri Zagorju 153
Anndrey, kosez v Ravenski vasi pri Zagorju 153
Apfaltrer, rodbina 71, 72, 94, 106

– Andrej I. 70, 71, 91, 94, 106, 108, 109
– Andrej II. 91, 108
– Henrik 70, 72, 107
– Jurij 70, 91, 107, 108
– Konrad II. 70, 91, 107, 108, 112, 113
– Kunigunda 91, 108
Aufenstein, rodbina 102

B

Babitsch, *Jury*, kosez na območju Zagorja 139
Bärnegg (na avstrijskem Štajerskem), grad 82
Baumkircher, rodbina 82
– Andrej 73, 81, 82, 108
– Jurij II. 82
– Viljem II. 82
Bawscher, *Matheus*, podložnik v Prpecah pri Dobrljevem 125
Bela Cerkev, vikar 85; župnik 84, 85
Bela Peč 59

Benedickbt, podložnik v Znojilah pri Zagorju 135
 Benediktbeuern, samostan 21
 Berchtesgaden, prošcija 39
Bewcko, Marttin, kosez na območju Zagorja 140
 Bidermann, Hermann Ignaz 16
 Bistra, samostan 58
 Blagovica 89, 91, 93; rodbina 93; stolp 93
 – Nikolaj 93
 – Otokar 93
 Blankenberg, Rutger 84
Blase → *Papes*
Blase, podložnik v Brezju pri Čemšeniku 124
Blaß, kosez na Čebinah 148
 Bled-Kamnik, Werso 25, 26
 Bratislava → Pressburg
 Brdo pri Lukovici 13
Brechoditz → Prhovec
 Brezje, pri Čemšeniku (*Pierckh*) 110, 124
 Brezovec, pri Mekinjah nad Stično 66
 Brezovica, pri Motniku 78, 102
Bribetz → Prpeče, zaselek vasi Dobrljevo
 Brixen, škof 27, fevdi 22
 Briše, pri Izlakah 98
 Brunner, Walter 16, 19, 20, 30, 31, 32, 50
Buell, Gregor, kosez v Ravenski vasi pri Zagorju 153
 Bukovje pri Praprečah (*Püech, Puech*) 150
 Bukovska vas, pri Dravogradu 104

C
Casper, kosez v Podstrani pri Dolenji vasi Z od Zagorja 140
Casper, kosez v Toplicah pri Zagorju 140
Casper, kosez v Zavinah pri Izlakah 145
 Celje 59, 93; grad 57, 59; grofje 53, 54, 58, 59, 72, 78, 79, 80, 91, 101, 104; fevdi 14, 58, 70, 73; vazali 92; grofovski dvor 81
 – Friderik II. 60
 – Herman I. 53, 101
 – Herman II. 40, 42, 56, 80, 104, 106
 – Ulrik III. 53, 101
 – Ulrik IV. 30, 60
 – Viljem 80, 106
 Celovec/Klagenfurt 19
 Cerklje na Gorenjskem 56; vikariat 83; župnija 84; župnik 86
 Cerknica, župnija
 – župnik Gašper Gall 85
 Cesargrad, nad Sotlo 62, 81, 82
Chud Jannes, kosez v Ravenski vasi pri Zagorju 153
 Chun, Valentin, župnik na Dobu 63
 Cilenca, zaselek pri Vinah pri Zagorju (*na Zwillwecz*) 154
Clapsche, kosez na Lokah pri Zagorju 144
Clement → *Schillnickh*
Conrat, kosez na Lokah pri Zagorju 143
Cplapher, Oswolt, kosez na Rovah pri Zagorju 149
Crise, kosez v Bukovju pri Praprečah pri Trbovljah 150

Crise, podložnik v Razboru pri
Čemšeniku 128

Č

Čebine (*Heyligen Crewtz*) 110, 147

Čedad/Civiale 27

Čemšenik (*Temschemschenickh*) 34,
110, 126

Čemšeniška planina (*alben genant
Sager*) 89, 136

Češnjice pri Moravčah (*Lichtenegg*)
101; graščina 87

Češnjice pri Šentvidu 65

Čretež, gospostvo 76

– Nikolaj II. 36

Črnelo, rodbina 16

– Pirs 52

Črni graben 100

Črnomelj

– Hans 73

– Martin, kranjski deželni

vicedom 107

Čušperk, grad 81, 82

– Ana, vdova po Egidiju

Gallenbergu 40, 61, 93

– Hans 57, 61

– Henrik 61

D

Dartl, kosez na območju Zagorja 138

Decker → Dekher

Dedicha, Jury, kosez na območju
Zagorja 140

Dedicher perg → Mali vrh

Dekher (Decker)

– Konrad 40

– Margareta, druga žena Alberta

I. Gallenberga 20, 40, 41

Delun, Maruna, kosez na Čebinah
147

Dežman, Karel 18

Diemuta (Dimudis), žena Konrada
III. Galla 27, 55

Diessen, samostan 21

Dob, župnija 63, 84

– župnik Valentin Chun 63

Dobropolje, župnik 83

Dobrljevo, pri Čemšeniku (*Orobilew*)
23, 110, 128

Dobrnich 93

Dol pri Ljubljani 15, 16, 19, 41, 93

Dolina, zaselek pri Špitaliču 78, 102

Domžale 91, 101

Donner, Helene 19

Doppolawschek, Jannse, podložnik v
Zabrezniku pri Izlakah 121

Dopsch, Alfons 111

Dralitz, Jury, podložnik v Loki pri
Jesenovem 122

Drava 104

Dravograd 83, 104

Dravska dolina 104

Draxl, Paul, kosez v Zavinah pri
Izlakah 145

Draxll, Anndre, kosez v Zavinah pri
Izlakah 145

Drenear, Hlapse, podložnik v Znojilah
pri Zagorju 134

Drnsina → Družina

Drugan, Jannse, kosez na Rovah pri
Zagorju 149

Drugan, Jury, kosez na Rovah pri
Zagorju 149

Drugun, kosez na Rovah pri Zagorju
149

Družina, JV od Zagorja (*v Drnsiny*)

141

Dunaj/Wien 13, 25, 52, 62, 63
 Durgern, baron Otto von 16
 Dürr (Sušje pri Ribnici)
 – Ana, žena Jurija I. Galla z
 Motnika 78
 – Bertold 78
 – Jurij 77

E
Eigenbaimb, Gigenbeimb,
 nelokalizirana vas 26
 Elija, Jud 65
 Elizabeta, žena Konrada Loškega-
 Goričanskega 28
 Elizabeta, žena Seifrída II.
 Gallenberga 29
 Elizabeta, vdova po Henriku
 Planinskem 79
 Emerberg, rodbina štajerskih dednih
 strežajev 41
 – Dietegen 41, 50
 Erberg, rodbina 16, 18
 – baron Jožef Kalasanc 15
 Esserkhorn, mož Ane Gall z
 Gallensteina 71
 Eva, žena Hansa II. Galla s Pukštajna
 82
 Evgen IV., papež 84

F
 Ferrara, cerkev sv. Dominika 85
 Fidler, Andreas - Marian 26
 Firenze, cerkev sv. Marije Novelle 85
 Forhtenek, Ulrik 53
 Frankopan
 – Dujam, kranjski deželni glavar
 58
 – Štefan (Modruški), kranjski
 deželni glavar 60

Freidinger, Ludwig 19
 Freising, škof 25, 27, 58, 107; škofija,
 fevdi 14, 68, 70, 71; posesti 94

G
 Gabrje (*Gallenhof*), pri Gabrski Gori
 87
 Gabrovka 65, 94
 Gabrska Gora → Šentjurjeva Gora
 Gaisruck, Sigmund 104
Galauf, Lucas, kosez na Čebinah
 (mogoče kmetija Goljuf pri
 Partizanskem vrhu) 148
Gallenberg → Gamberk
 Gall (*Galla, Galle, Galli*), Ditrik
 (Dietrich) 21, 24
 Gall (*Galle*), Ortwin 21
 Gall
 – Albert 22, 24
 – Andrej (Andrej II. Gall z
 Gallensteina) 84, 85
 – Ana, nuna v Velesovem 85
 – Ditrik (II.) 26, 29, 89
 – Elizabeta 28
 – Engelbert 26, 28
 – Franc 15
 – Gašper, župnik v Cerknici 85
 – Gotfried 24
 – Henrik 23
 – Janez, stiški opat 26
 – Jurij, župnik v Trebnjem 83, 84
 – Konrad I. 21, 23, 24, 28, 89
 – Konrad II. 23, 24, 25, 26, 28, 29,
 49, 80, 89, 105, 178
 – Konrad III. (*Chonradus Gallo*,
 Chunrat der Gall, Chunrad
 de Gallenberch, Chünrat von
 Gallunberch) 26, 27, 28, 29, 46, 49,
 51, 52, 55, 64, 96

- Konrad IV. (*Chunrath*) 26, 27, 28, 64
- Matija 86
- Ortwin 21, 24
- Pavel, župnik v Trebnjem 84
- Trageboto 24
- Udalschalch, Udalschalk, Olschalk 21, 24
- Ulrik 24
- Vošalk I., tudi Vošalk I. Gall – Gallenstein, (*Vschkalch von Gall; Schalch der Galle, Burggraf zu Weineck; Wulfinger!; Wolffgangus Gall!, Volsaci Gallonis de Gallenstein*) 26, 28, 29, 64
- Wilburga 25, 26, 105
- Gall – Brežice-Rajhenburg
 - Franc 75
- Gall – Gallenstein
 - Ana I. 66
 - Ana II. 69, 70
 - Andrej I. 64, 65, 70
 - Andrej II. 73, 74
 - Andrej III. 75, 77
 - Baltazar 75
 - Barbara 73
 - Bernard 75, 77
 - Engelbert 64, 69
 - Englein 64, 66, 70
 - Erhard 71, 72, 73, 74
 - Franc 75, 77
 - Gall 64, 65, 66, 70
 - Gašper 75, 76
 - Hans I. 54, 55, 67, 70, 84
 - Hans (Hanslein) II. 71, 72
 - Hanslein III. 71, 78
 - Hans IV. 73, 75, 96
 - Henrik I. 56, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 91, 94, 106, 108
 - Henrik II. 71, 78
 - Henrik III. 72, 73
 - Jakob 76, 91, 108, 109
 - Janez (*Johannes natus Johannis de Gallenstayn*) 63, 83, 84
 - Jožef, baron 16
 - Jurij I. 71, 72, 74, 94
 - Jurij II. 73, 74
 - Jurij III., imenovan »von der Wart« 76
 - Katarina 73, 74
 - Konstantin 76
 - Ludvik I. 75, 76
 - Ludvik II. 76
 - Margareta I. 64, 66
 - Margareta II. 69, 70, 71, 91, 94, 106
 - Martin 73, 74, 75
 - Mihael 77
 - Nikolaj I. 64, 65, 66, 67
 - Nikolaj II. 55, 67, 71, 79
 - Nikolaj III. 74, 78
 - Ulrik I. 75, 76, 96
 - Ulrik II. 76
 - Urban, opat v Stični 77
 - Uršula 76
 - Vendelina 66
 - Viljem I. 73, 74, 75, 96
 - Viljem II. 76
 - Vincenc 73, 75
 - Vošalk I. (*Volsaci Gallonis de Gallenstein*) 29
 - Vošalk II. 67, 68, 70, 71
- Gall (– Gallenstein), Sigmund, član Nemškega viteškega reda 86
- Gall – Lebek-Rožek
 - Andrej I. 57, 58, 60, 61, 62, 101
 - Andrej II. 63
 - David 63, 64

- Doroteja 59, 61
 - Gall, imenovan tudi Šumberški (*Gallus filius domini Chonradi Galli, Gall von Liebech, Gall von Schönberg*) 49, 51, 52, 53, 55, 56
 - Hans I. (Janez) (*Hänsel der Gal*) 53, 54, 55, 56, 59
 - Hans(lein) II. 56, 57, 59, 61
 - Hans III. 60, 62, 63
 - Jurij 57, 58, 59, 60, 61, 62
 - Konrad V. 49, 51, 52, 53, 54, 55, 59, 98, 100, 101, 178
 - Krištof 64, 77
 - Magdalena 77
 - Merkel (Merklin) 51, 52, 53, 100
 - Nikolaj, imenovan Šumberški 56, 57
 - Seifrid 64
 - Viljem I. 51, 52, 55
 - Viljem II. 53, 61
 - Viljem III. 59, 61, 62, 63, 102
 - Wolfgang 60, 62, 63
- Gall – Motnik
- Andrej 78
 - Jurij I. 78
 - Jurij II. 78
 - Nikolaj 74, 77, 78
- Gall – Pukštajn
- Andrej 81, 82, 83
 - Bernard 80
 - Erazem 83
 - Hans I. 81, 82
 - Hans II. 82
 - Henrik 81
 - Julijana 82
 - Neža 81
 - Nikolaj I. (*von Sazz*) 78, 79, 80, 102
 - Nikolaj II. (*Nicolaus Gallus qondam Nicolai Galli de Windisgratz*) 80, 81, 102, 104, 178
 - Nikolaj III. 80, 81
- Galla Weier 21
- Gallafilz 21
- Gallenberg
- Ahac 40, 42
 - Albert I. 20, 37, 40, 41, 43
 - Albert II. 44, 45
 - Amalija 44
 - Ana I. 44
 - Ana II., priorinja v velesovskem samostanu 45
 - Andrej I. 41, 42, 43, 44, 45, 50
 - Andrej II. 44
 - Andrej III. 44, 45
 - Danijel 44
 - Doroteja 44
 - Egidij (*Gilg, Osterberger von Gallenberg, Schiekk der Osterberger von Gallenberch*) 37, 39, 40, 41, 43, 50
 - Ernest 44
 - Friderik I. 33, 34
 - Friderik II. 44
 - Gall (*Goln von Golnberkch*) 34, 35, 36, 47, 48, 49, 91, 106, 111
 - Gašper I. 40, 42
 - Gašper II. 44, 45
 - Hans pl. 19
 - Hans I. 30, 40, 42, 43, 44, 50
 - Hans II. 44
 - Jakob I. 44
 - Jakob II. 44
 - Jošt I. 44
 - Jošt II. 44
 - Jošt Jakob 19
 - Jurij I. 35, 38, 39

- Jurij II. 44
 - Jurij Sigmund 31
 - Katarina I. 33, 35
 - Katarina II. 35, 38
 - Klara I. 37, 41
 - Klara II. 40, 42, 43
 - Konrad I. 38
 - Konrad II. 39, 41
 - Konrada III. 45
 - Kunigunda 39, 41, 50
 - Lenart 45
 - Margareta 35, 38
 - Meika 33, 35
 - Neža 33, 35
 - Nikolaj I. 35, 36, 37, 38, 39, 41, 50, 91
 - Nikolaj II. 40, 42, 43, 44, 50, 61
 - Oto 33, 34, 38, 47
 - Rikarda (*Reytza*) 33, 35
 - Seifrid II. (*Sueridus von Calemberch*) 32, 33, 35, 46, 49, 91, 106
 - Seifrid III. (*Sivfridus de Minchendorf, Syfridus junior* oziroma *Seyfrid der junge delvon Gallemerch*) 29, 33, 34, 35, 46, 47, 49
 - Seifrid IV. 37, 38, 39, 40, 41, 42
 - Seifrid V. 40, 42, 43, 44, 45, 50
 - Seifrid (grof) 16, 18
 - Sigmund I. 39, 41, 50
 - Sigmund II. 41, 43
 - Sigmund III. 44, 50
 - Ullein 34, 38
 - Uršula 44, 45
 - Viljem III. 33, 34, 35, 36, 38, 46, 47, 49, 91, 92
 - Viljem IV. 37, 39, 40
 - Viljem V. 40, 41, 43, 50, 93
 - Viljem VI. 44
 - Wolfgang 44
 - Zelda 34, 35, 36, 48, 49
 - Žiga (grof) 16
- Gallenstein (Podpeč pod Skalo, pri Gabrovki), grad 23, 29, 64, 70, 71, 74, 93, 94, 96, 106; gospostvo 72, 96
- Gamberk, pri Izlakah (*Gallemerch, Galenberg, Gallenberg, Gallenbergckh*), grad 23, 25, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 46, 47, 48, 49, 76, 89, 91, 93, 96, 105, 106, 107, 108, 113, 117, 119; gospostvo 91, 98, 101, 106, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 117; zaselek pod gradom (*Vnnderm geslos, zw nagst bej dem gesloss*) 110, 114, 120, 133
- Gaylla, Peter, kosez v Ravenski vasi pri Zagorju 153
- Gerkeš, Avguštin 84
- Gertruda, žena Andreja I. Gallenberga 44
- Gizela, žena Engelberta Galla z Gallensteina 64
- Gorenji Mokronog 43; župnik 84
- Gorica/Gorizia/Görz
- Goriški, rodbina (grofje) 48
 - Albert I. 27, 51
 - Henrik III. 36, 48, 54
 - Majnhard VI. 36, 48, 54
 - Tirolsko-Goriški, rodbina (grofje) 51, 52, 96, 98
 - Oton, koroški vojvoda 34, 51
 - Henrik, koroški vojvoda 51, 110, 111
- Gornji grad, Margareta, žena Hansa I. Gallenberga 43

- Gotnik (*Guttenegg*), grad pri Zabičah,
JV od Ilirske Bistrice 44
- Gradec/Graz 13, 16
- Gradišče pri Lukovici 28
- Grafenauer, Bogo III
- Grager*, kosez na Lokah pri Zagorju
143
- Grajena (pri Ptuj), Ana, žena
Seifrída IV. Gallenberga 39, 40, 42
- Gregor* → *Kolar, Kudolf, Maglaw,*
Ramsche, Sloper, Sparrer
- Gregor*, podložnik v Zabrezniku pri
Izlakah 121
- Gregor*, podložnik v Znojilah pri
Zagorju 134
- Gregor*, župan v Jesenovem 130
- Grregor* → *Buell*
- Gretzperger, Gašper 44
- Greznikh*, nelokalizirana vas 51
- Grudim*, kosez na Čebinah 147
- Gutenauer, Ulrik, župnik v Moravčah
57
- Gutenberg, Lenart 27
- H**
- Habsburg, rodbina 37, 52, 53, 60, 79,
91, 98, 102, 106, 110, 111; fevdi 14,
73, 101; dedne dežele 108
– Albert (Albreht) II., avstrijski
vojvoda 35, 91, 98, 106, 111
– Albert (Albreht) VI., avstrijski
vojvoda 112
– Ernest Železni, avstrijski
vojvoda 42
– Ferdinand I., rimsko-nemški
cesar 83
– Friderik II., avstrijski vojvoda 98
– Friderik III., avstrijski
vojvoda (V.), nemški kralj (IV.),
rimsko-nemški cesar (III.) 30, 59,
60, 62, 63, 75, 81, 82, 108, 112, 113,
114
– Friderik IV., avstrijski vojvoda
42
– Leopold II., avstrijski vojvoda
98
– Maksimilijan I., rimsko-nemški
cesar 44, 77, 78, 108, 109
– Rudolf IV. avstrijski vojvoda 79,
106
- Hačim, Jud 106
- Hagenauer, Hans 81
- Hainnrich, Ronn*, podložnik v
Zaplanini 135
- Hainreich, Jacob*, podložnik v
Zaplanini 136
- Hainzenpreg*, nelokalizirana vas 67
- Hallecker, Ana, prva žena Erharda
Galla z Gallensteina 72
- Hannsl → Pischkole, Pischobe,
Schuester, Tunisil
- Harrer, Friderik 67, 68
- Hasley*, nelokalizirana vas 28
- Hauptmann, Ljudmil 23
- Hebenstreit
– Friderik 38
– Viljem 38
- Helfenberg, Dimuta, žena Viljema IV.
Gallenberga 40
- Herberstein
– Lenart 82
– Žiga 14
- Herman → Thomoko
- Herman*, kosez na Lokah pri Zagorju
143
- Herman*, kosez na Rovah pri Zagorju
148

- Herman*, kosez na Vrhu JV od
Kisovca nad Zagorjem 141
Hertenfels, Andrej 44
Heyligen Crewtz → Čebine
Heyligen geist → Rove
Hlapse → *Dre near*
Hmeljnik
– Lovrenc 37
– Zeld, žena Nikolaja I.
Gallenberga 37, 38
Hofburg, Dunaj 62
Hohensienner, Pheo, ljubljanski
meščan 28
Hohenstaufen, cesar Friderik II. 25
Hohenwart, rodbina 18
– Hans 40, 42, 61
Hošperk (Hasberg), grad 37, 40
Hrastulje, pri Škocjanu 94
Hübner, Johann 31, 32
- I**
Ilovec, pri Mekinjah nad Stično 66
Isernickh, Jurse, kosez na Čebinah 148
Isgur → Vižgarje
Izlake (*Supjislack*) 110, 119
- J**
Jablana, pri Zagorju 101
Jacke, podložnik v Orehovici pri
Izlakah 123
Jacob → *Hainreich, Nabrod, Rosni,*
Yebowsser
Jacob, kosez v Cilenci pri Zagorju 154
Jacob, podložnik v Prhovcu pri
Izlakah 123
Jacob, sin župana Michela, podložnik
v Čemšeniku 127
Jacob, župan v Izlakah 119
Jager, kosez v Zavinah pri Izlakah 145
Jakuschitsch, kosez v Zavinah pri
Izlakah 146
Jama (Predjama), gospostvo 37
Janez, sin krojača Pavla iz Ljubljane
84
Janne, podložnik v Jelševici pri
Jesenovem 132
Jannes → *Chud*
Jannese → *Kolar*
Jannse → *Doppolawschek*
Jannse → *Drugan, Kalenitz, Mair,*
Mullner, Scherg, Schlocarnickh,
Scoria
Jannse, kosez »Pod meyo« na območju
Čebin 147
Jannse, kosez na Čebinah 147
Janse, kosez »Na Pollanath« na
območju Laz pri Zagorju 156
Javoršica, Zg., Sp., pri Moravčah 28
Jazme (*Yabsbin*) 150
Jelševica, zaselek pri Jesenovem
(*Massessen*) 110, 132
Jerney, kosez na Lokah pri Zagorju
142
Jesenovo (*Yessenew*) 110, 130
Jetrbenk, Elizabeta, žena Galla Galla
z Gallensteina 65
Jorg → *Schneider*
Judenspan, Wolffhart 20, 41
Jugkli, kosez v Zavinah pri Izlakah
146
Junger, Jurse, kosez v Ravenski vasi pri
Zagorju 152
Juri → *Mlackar, Mlacker*
Jurse → *Isernickh, Junger, Khmite,*
Ruetetz, Verbar
Jury → *Babitsch, Dedicha, Dralitz,*
Drugan, Koliennitz, Koliennitz,

- Matzog, Medwedt, Peretz, Vinschekb, Weber*
Jürj, Gregorjev sin, podložnik v Zabrezniku pri Izlakah 121
Jury, kosez »zw Osterdecken« na območju Prapreč pri Trbovljah 150
- K**
Kalenitz, Jannse, podložnik v Čemšeniku 127
 Kaliningrad (nekdanj Königsberg) 86
 Kamnik 22, 59, 87, 91; deželsko sodišče 80, 111; meščani 42; rodbina 49; Spodnji grad 53; špital 56; Zgornji grad 43; župnik 56
 – Gerloh 48
 – Margareta, domnevno žena Seifrida III. Gallenberga 48
 Kamnik-Bled, Werso 105
 Kandrše 23
 Kaphensteiner, Gašper 63
 Karg-Bebenburg, družina 19
Karl, Marin, podložnik v Znojilah pri Zagorju 134
 Katarina, žena Engleina Galla z Gallensteina 66
 Katarina, žena Friderika Kolovškega 56
 Kellerberger, Gašper 44
Kerckb, kosez na območju Zagorja 137
Keweder, kosez na Lokah pri Zagorju 142
Khmite, Jurse, kosez v Praprečah pri Trbovljah 151
 Klančiče (*Klantischitsch*), zaselek pri Zavinah pri Izlakah 146
 Klek 89
 Klenik 23
 Klöchl, Ulrik 80
Kloschir, kosez v Praprečah pri Trbovljah 151
Kneß, kosez na Lokah pri Zagorju 143
Koderl, Andrey, kosez na Lokah pri Zagorju 144
Kolar, Gregor, podložnik v Brezju pri Čemšeniku 124
Kolar, Jannese, podložnik v Brezju pri Čemšeniku 124
 Kolenc (Kolienc)
 – Greif 37
 – Martin 73
 – Vendelina, druga žena Konrada V. Galla z Lebeke 53
Kolienntz, Jury, podložnik v Brezju pri Čemšeniku 125
Kolientz, Jury, podložnik v Dobrljevem pri Čemšeniku 128
 Kolovec, rodbina 49
 – Aechwin 49
 – Ana, verjetna žena Nikolaja Galla »Šumberškega« z Lebeke 56
 – Bertold 48
 – Friderik 48, 49, 56
 – Gerloh 49
 – Janez 83
 – Nikolaj 36, 48, 53
 – Vendelina 49
 Kolovrat 89; grad 73
 Konec, zaselek pri Zagorju (*Na Ckonczy*) 154
 Königsberg → Kaliningrad
 Konjščica, zaselek pri Potoški vasi pri Zagorju (*na Konnschicz*) 155
 Kos, Dušan 23, 26, 30, 32, 45, 47, 53, 100, 102, 105
 Kostanjevica na Krki, glavar 114; župnija 83, 107; samostan 67, 69

- Kotzman*, kosez na območju Zagorja
138
- Kozjak rodbina 68
– Elizabeta (Elza), druga žena
Henrika I. Galla z Gallensteina
68, 70
– Rutlib 68
- Kranj 59, 87, 89, 91, 92, 93
- Krapina 59
- Kraschau, Bertold 80
- Kravjek, grad 26, 28
- Krems 20
- Križate 23
- Krka/Gurk, škofija 42, 51, 96; fevdi
14, 45; škof 43, 63, 102
– škof Ulrik 61
- Kudolf, Gregor*, kosez v Praprečah pri
Trbovljah 151
- Kuel, Lucas*, kosez v Ravenski vasi pri
Zagorju 152
- Kunigunda, žena Konrada II. Galla
25
- Kunšperk 61, 81; župnija 58
- L**
- Labotska dolina 104
- Lackb* → V Loki
- Laibach* → Ljubljana
- Lamberg
– Andrej 76
– Barbara, prva žena Bernarda
Galla z Gallensteina 77
– Gašper 77
– Jurij 61, 63
– Margareta, žena Jurija III. Galla
z Gallensteina 76
– Sigmund 108
- Las der then* → Laze
- Laure*, kosez na območju Zagorja 137
- Lavant
– Henrik, kranjski deželni
vicedom 35
– Martin 35
– Seifrid 35
- Lawre → Puncker
- Laze, nekdanje območje, ki je zajemalo
Cilenco, Kotredež in Potoško vas
S od Zagorja (*Las der then*) 110,
154
- Lebek pri Vačah, deželsko sodišče 51;
gospodstvo 93, 98, 101; grad 29, 35,
51, 52, 87, 98, 96, 100, 106
- Ledeča vas 67
- Leskovec, pri Brusnicah 94
- Leupacher
– Doroteja 81
– Hans 81
- Lichtenberg, Erazem, celjski dvorni
mojster 81
- Liennhart*, podložnik v Razboru pri
Čemšeniku 129
- Lilienfeld, samostan jugozahodno od
Dunaja 19
- Limbarska gora 98
- Limberg
– Ulrik 74, 77, 78
– Margareta, domnevna žena
Nikolaja Galla z Motnika,
verjetno identičnega z Nikolajem
III. Gallom z Gallensteina 74, 78
- Lipnik, pri Trebnjem 83
- Ljubljana (*Laibach*) 28, 58, 59, 136;
deželsko sodišče 56; meščani 58;
ograjno sodišče 62; avguštinski
samostan 70
- Ljubljana 92
- Ljubljanska kotlina 91, 92
- Logiče, pri Škocjanu 94

- Loke pri Zagorju (*Sannd Margreten*)
110, 142
Lucas → *Galauf, Kuel*
Lucas, kosez v Bukovju pri Praprečah
150
Lucas, podložnik v Gamberku 133
Luknja pri Novem mestu (*Lueg*),
grad 44, 75, 77
– Henrik 75
Lukovica 91
Luschin, Arnold 18
Lušperk, grad 43
- M**
Machar, podložnik v Prhovcu pri
Izlakah 123
Machar, podložnik v Ržišah pri
Izlakah 120
Mache, kosez na Lokah pri Zagorju
143
Machor, kosez v Ravenski vasi pri
Zagorju 153
Machor, kosez v Znojilah pri Zagorju
138
Maglaw, Gregor, podložnik v Jelševici
pri Jesenovem 132
Mair, Jannse, kosez na Rovah pri
Zagorju 149
Mala Dobrava, pri Višnji Gori 65
Mala Lašna v Tuhinjski dolini
(*ouf dem Wenigen Waltzperg/
Walczperg*) 38
Mala Loka, pri Ihanu 93
Mali vrh (tudi Malovrh), zaselek
pri Dolenji vasi Z od Zagorja
(*Dedicher perg*) 110, 141
Marcko, podložnik v Jesenovem 131
Margareta, grofica, vdova po
Leopoldu Žovneškem 27
Margareta, žena Andreja I. Galla z
Gallensteina 65
Margareta, žena Hansa I. Galla s
Pukštajna 82
Margareta, žena Hansleina II. Galla z
Rožeka 57, 61
Margareta, žena Jakoba Abanica 37
Margareta, žena Jakoba Galla z
Gallensteina 77
Margareta, žena Jurija I. Galla z
Gallensteina 73
Margareta, žena Seifrída III.
Gallenberga 34, 35
Maribor 41
Marin → *Karl, Schilnickb, Slagowecz,
Stopar*
Marincko, Petter, kosez v Lazah pri
Zagorju 156
Marinitza, vdova po Pongrätzu,
podložnica v Izlakah 119
Markel, kosez v Ravenski vasi pri
Zagorju 152
Martein Schilnickb, kosez v Lazah pri
Zagorju 157
Martin → *Sipitaller, Stamer, Stiner,
Werrwetz*
Martin, kosez v »Weintall« na
območju Zagorja 141
Martin, kosez v Praprečah pri
Trbovljah 150
Marttin → *Bewcko*
Maruna → *Delun*
Massessen → Jelševica
Matheus → *Bawscher, Skodnikb*
Matheus, podložnik v Razborcu pri
Izlakah 122
Mathia → Podrost
Matzog, Jury, kosez v Lazah pri
Zagorju 157

- Maureytz*, kosez na območju Zagorja
140
- Maychawar*, kosez v Zavinah pri
Izlakah 146
- Mayley*, kosez na Koncu pri Zagorju
154
- Medijski potok 89
- Medwedt, Jury*, kosez v Lazah pri
Zagorju 155
- Mekinje (*Minchendorf*), 29, 46, 89;
kapela Sv. Marije 33; samostan 16,
32, 35, 37, 42, 60, 89; odvetnik 45;
odvetništvo 38, 39, 41; rodbina 26,
29, 30, 45, 46, 47, 89, 91, 178
– Seifrid I. 29, 32
– Viljem I. 29, 32
– Viljem II. 29, 32, 46
- Mekinje-Gallenberg, Seifrid II. (tudi
Seifrid II. Gallenberg) 27, 29, 32
- Mekinje nad Stično 66
- Melcz, Albert 44
- Mengeš 91, 101; grad 45; rodbina,
fevdi 63
– Friderik 37
– Johana, žena Viljema III. Galla z
Rožeka 62, 63
– Nikolaj 62
- Mernusch*, podložnik v Jelševici pri
Jesenovem 132
- Michel* → *Petriackh*
- Michel* → *Solnitz*
- Michel*, kosez v Vižgarju 151
- Michell* → *Swaschko*
- Michell*, župan v Čemšeniku 126
- Micholl*, kosez v Jazmah 150
- Michse*, kosez v Zavinah pri Izlakah
145
- Mickbe*, kosez v Jazmah 151
- Micklau*, podložnik v Senovem pri
Izlakah 119
- Mindorfer
– Ana, druga žena Erharda Galla
z Gallensteina 72, 73
– Hans 72
- Mirenščica 96
- Mirna 93
- Mirna Peč 92
- Mislinjska dolina 102, 104
- Mlackar, Juri*, podložnik v Brezju pri
Čemšeniku 125
- Mlacker, Juri*, podložnik v Zaplanini
135
- Mlače 102
- Mokronog 72
- Monselice 51
- Moravče 28, 53, 57, 60, 87, 91, 98, 100;
župnija 53, 77
– župnik Lambert 53
– župnik Merkel Gall z Lebeke 53
– župnik Peter Polc 60, 77
– župnik Ulrik Gutenauer 57
- Moravče pri Gabrovki (*von Morauth*)
64, 65, 83
- Mordax
– Erhard 62
– Gašper 62
– Sigmund 62
- Moše 44
- Motnik, gospostvo 78, 102; trg 79
- Mowrenecz*, kosez na Rovah pri
Zagorju 148
- Mrackh*, kosez v Ravenski vasi pri
Zagorju 153
- Muchar, Albert 102
- Mullner, Jannse*, podložnik v
Zaplanini 136
- Muš, Jud 106

Muta, gospostvo 82; grad 81; mitnica 81

N

Nabrod, Jacob, podložnik v Zaloki pri Čemšeniku 130

Nadgorica, pri Črnučah 89

Naklo na Krasu 93

Negastrn 101

Nesa, kosezinja na območju Zagorja 137, 138

Nesa, kosezinja v Ravenski vasi pri Zagorju 153

Neustift, samostan pri Brixnu 80

Neweyssen → Senovo

Neža, druga žena Konrada III. Galla 27

Nicklaw, podložnik v Jesenovem 131

Nisgatz, Anndre, podložnik v Gamberku 133

Norowich, Petrowitze, kosez na Rovah pri Zagorju 148

Nova Cerkev pri Vojniku 45

Novaki pri Šentilju 83

Novi grad na Krasu

– Klara 41

– Nikolaj 41

Novo mesto 75, 83, 92, 94

O

Obernhofen, nelokalizirana vas v okolici Dravograda 83

Oberzeismering pri Tutzingu 21

Oblus, kosez na območju Zagorja 137

Ochs, Hans 80

Oefele, Edmund 21

Oglej, dieceza 84; patriarh 27, 53, 56, 64, 65, 70, 79, 80, 100, 102, 109; patriarhat, fevdi 68, 93, 94

Orehovica, pri Izlakah (*Orechowetz*) 110, 123

Orobilew → Dobrljevo

Ortenburg, rodbina 72

– Albert 71

– Friderik 71

Osterberg, pri Podgradu v bližini

Sostrega, grad 15, 34, 36, 39, 40, 42, 92

Ostrovica, rodbina točajev (*Schenken*) 34, 36, 38, 91

– Elizabeta, žena Jurija I.

Gallenberga 38

Oswolt → Cplapher

Ošterc, v Vivodini 60

Otiški vrh, pri Dravogradu 102

Otok pri Dobravi (*Gutenwerd*) 26

Otorepec, Božo 19, 30

Ottensheim 19

P

Pangretz, podložnik v Jesenovem 130

Panngratz, kosez v Lazah pri Zagorju 156

Panpach, nelokalizirana vas 102

Papes → *Veschichter*

Papes, Blase, kosez v Praprečah pri Trbovljah 151

Paravicini, Werner 86

Paul → Draxl

Paule → *Zabeckh*

Paulle, podložnik v Prhovcu pri Izlakah 122

Pausche, kosez »zw Ponickl« na območju Ravenske vasi pri Zagorju 152

Pawer z Iga

– Eberhard 78

- Margareta, domnevno druga
žena Nikolaja III. Galla z
Gallensteina, verjetno identičnega
z Nikolajem Gallom z Motnika 78
- Pawll → Zabeckh
- Pazin 39
- Peckmekh*, kosez na Lokah pri
Zagorju 143
- Peč (Pécs) 60
- Perecz*, sin Jannsa Maira, kosez na
Rovah pri Zagorju 149
- Peretz, Jury*, kosez v Zavinah pri
Izlakah 146
- Perg* → Vrh, JV od Kisovca nad
Zagorjem
- Perner, Bertold 82
- Pernice, pri Muti 104
- Peter* → *Gaylla, Pisdeckh, Scharbuntz,*
Starmatz
- Peter*, kosez v Družini pri Dolenji vasi
Z od Zagorja 141
- Peter*, podložnik v Senovem pri
Izlakah 120
- Peteritz*, podložnik v Jesenovem 131
- Petreitz*, kosez na Lokah pri Zagorju
142
- Petriackh, Michel*, podložnik v
Čemšeniku 126
- Petrowitze → Norowich
- Petschacher, Krištof 76
- Petschennckh, Steffan*, kosez na
Čebinah (mogoče kmetija Pečnik
pri Partizanskem vrhu) 148
- Petter* → *Marincko*
- Petter*, kosez »Na Prodi« na območju
Laz pri Zagorju 156
- Pffaffoitscher
– Barbara, žena Andreja III. Galla
z Gallensteina 75
- Jurij 74, 75
- Neža, žena Viljema I. Galla z
Gallensteina 74, 75
- Tomaž 74
- Pfannberg, rodbina (grofje) 79
- Pfeifer, Gustav 22
- Pierckh* → Brezje, pri Čemšeniku
- Pilštanj 61, 102; gospodstvo 58, 61, 62;
župnija 58
- Pire* → *Schuester*
- Pischkole, Hannsl*, kosez na območju
Zagorja 138
- Pischobe, Hannsl*, kosez v Lazah pri
Zagorju 157
- Pisdeckh, Peter*, kosez v Ravenski vasi
pri Zagorju 152
- Pišče 59
- Planina, pri Postojni (*Alben*) 36, 48;
mitninski urad 40
- Planina pri Sevnici (*Montpreis*),
gospodstvo 79; rodbina 79, 102
- Henrik 79
- Pläsl
– Doroteja, žena Hansa IV. Galla
z Gallensteina 73
- Gertruda, priorinja v
velesovskem samostanu 45
- Martin 73
- Pockhmisya*, kosez na območju
Zagorja 137
- Podhruška, v Tuhinjski dolini 38
- Podpeč pod Skalo, 87, 93, 94; kapela
oz. cerkev sv. Pavla 69, 71;
kaplan 84; kaplanija 70, 94; →
Gallenstein
- Podrast*, kosez na območju Zagorja
137
- Podrost, Mathia*, kosez na Rovah pri
Zagorju 149

- Podstrana, zaselek pri Dolenji vasi Z
od Zagorja (*pod Straynno*) 140
- Podyamnicksb*, kosez na
Čebinah 147
- Polaner, Andrej, iz Grabna 61
- Polc, Peter, župnik v Moravčah 60, 77
- Polderlin*, podložnik v Senovem pri
Izlakah 119
- Polhov Gradec (*Pilichgrätz*, *Munich
Grätz* !) 54, 55, 63, 70; gospostvo
53; rodbina (*alten Pilchgrezzer*) 52,
53
- Ana (*Endel*, *Anne Gallin von
Munich Grätz* !), žena Hansa I.
Galla z Gallensteina 54, 55, 67, 70,
84
- Herman 68
- Merkel 55
- Neža, druga žena Konrada III.
Galla 55
- Rudolf 55
- Ulrik 53, 54, 55
- Polling, samostan 21
- Pongrätz*, podložnik v Izlakah 119
- Ponoviče 87, 98
- Posch, Fritz 82
- Posotelje 58
- Postojna 37; gospostvo 37
- Poumek, Ortolf 92
- Povlje, pri Preddvoru 89
- Poženičnik, pri Cerkljah 89, 105
- Pracsnickb*, kosez na Rovah pri
Zagorju 149
- Prangracz*, kosez v Lazah pri Zagorju
157
- Pranker, Hans 44
- Prapreče, pri Trbovljah (*Preprotisch*)
110, 150
- Prasnicksb*, kosez na Čebinah 147
- Preineckb*, kosez na Rovah pri
Zagorju 149
- Prekar, Zg., Sp., pri Moravčah 101
- Prelokar, Tomaž 85
- Premysl, Otokar, češki kralj 27
- Preprotisch* → Prapreče
- Preska pri Medvodah 66
- Pressburg (danes Bratislava) 73
- Prhovec, pri Izlakah (*Brechoditz*) 110,
122
- Prikrnica 58
- Primios*, kosez na Klančiču pri
Zavinah pri Izlakah 146
- Primos* → *Podyamnicksb*
- Primos*, kosez »zw Osterdecken« na
območju Prapreč pri Trbovljah 150
- Primos*, podložnik v Orehovici pri
Izlakah 123
- Prpeče, zaselek vasi Dobrljevo pri
Čemšeniku (*Bribetz*) 110, 125
- Pšajnovica 101
- Ptuj, rodbina 60
- Pucelj, Peter 26
- Püech*, *Puech* → Bukovje pri
Praprečah
- Pukštajn pri Dravogradu, gospostvo
102; grad 80, 102
- Puncker*, *Lawre*, kosez v Lazah pri
Zagorju 157
- Puncker*, *Lawre*, kosez v Ravenski vasi
pri Zagorju 152
- R**
- Rabensberg, Elizabeta, žena Seifrida
II. Gallenberga 32, 33, 34, 35, 38
- Radeče 76
- Radgona/Bad Radkersburg 62
- Radischekb*, kosez na Lokah pri
Zagorju 144

- Radlje ob Dravi 104
 Rain, rodbina 76
 Rainman, Nikolaj 66
 Rajner, Peter 56
 Rakovnik pri Medvodah 38
Ramsche, Gregor, podložnik v Ržišah
 pri Izlakah 121
 Raphael, Morosa, žena Jurija II. Galla
 z Motnika 78
Rasor → Razbor pri Čemšeniku
Rasperetz → Razborec
 Raunach, Doroteja, žena Andreja
 Galla z Motnika 78
 Ravenska vas pri Zagorju (*Sannd
 Vlrich*) 110, 151
 Ravne, v Vivodini 60
 Razbor pri Čemšeniku (*Rasor*) 110,
 128
 Razbore, JV od Šmartnega pri Litiji
 64, 66
 Razborec, nekdanji zaselek pri
 Izlakah (*Rasperetz*) 110, 122
 Rebrca/Rechperg, Hans 81
 Rein, samostan 77
 – opat Wolfgang 77
 Ribče pri Kresnicah 98
 Ribnica, župnik 83
 Rifnik, Katarina, poročena
 Getzendorffer 81
Rogkhalben → Ržiše
 Roje nad Šmartnim pri Litiji, grad
 106
 Rokhalmer, Jurij 74
 Romagna, pokrajina v Italiji 54
 Ronn → Hainnrich
Rosni, Jacob, podložnik v Jelševici pri
 Jesenovem 132
 Rove, pri Zagorju (*Heyligen geist*) 110,
 148
 Rožek (*Rudolfseck*), pri Moravčah,
 grad 29, 53, 54, 56, 57, 58, 100, 101,
 178; gospostvo 53, 87, 100; → Gall
 – Lebek-Rožek
 Ruddi → Schmickena
 Rudnik pri Moravčah 28
Rueprech, podložnik v Razboru pri
 Čemšeniku 129
Rueprecht, podložnik v Znojilah pri
 Zagorju 133
Ruetetz, Jurse, kosez na območju
 Zagorja 140
 Ržiše, pri Izlakah (*Rogkhalben*) 110,
 120
- S**
Sabech → *Zabeckh*
Sager → Čemšeniška planina
Saleckh, kosez na območju Zagorja
 139
Salockh → Zaloka
 Salzburg, dieceza 84; nadškof 42, 80,
 81
 – nadškof Pilgrim 39
 Samswanger, Konrad 80
Sannd Margreten → Loke pri
 Zagorju
Sannd Vlrich → Ravenska vas pri
 Zagorju
 Sapač, Igor 96
 Sava 89, 92, 98, 100, 106
 Savnija 110, 111
 Sawyer
 – Margareta, žena Ulrika I. Galla
 z Gallensteina 76
 – Martin 76
 – Nikolaj 75
 Schäffer, Roland 82
 Schäftlarn, samostan 21

- Scharbuntz, Peter*, podložnik v
Orehovici pri Izlakah 123
- Scherg, Jannse*, kosez na območju
Zagorja 138
- Schillnickb, Clement*, kosez na
območju Zagorja 139
- Schilnickb, Marin*, kosez v Ravenski
vasi pri Zagorju 153
- Schlocarnickb, Jannse* podložnik v
Zaplanini 135
- Schlossberger, Rupert 41
- Schmickena, Ruddi*, kosez na območju
Zagorja 141
- Schnamtseli, Andrey*, kosez v Ravenski
vasi pri Zagorju 152
- Schneider, Jorg*, kosez v Zavinah pri
Izlakah 145
- Schnitzenbaum
– Henrik (*Stichenbruner !*,
Schniegenbaumer !) 65, 67
– Trauta, žena Nikolaja I. Galla z
Gallensteina 65, 67
- Schnoil* → Znojile
- Schönleben, Janez Ludvik 16, 31, 32,
49, 50
- Schrabas, Rapoto 65
- Schuester, Hannsl*, kosez na Malem
vrhu pri Dolenji vasi Z od Zagorja
141
- Schuester, Pire*, kosez na območju
Zagorja 139
- Scoria, Jannse*, podložnik v Ržišah pri
Izlakah 121
- Senovo, pri Izlakah (*Neweyssen*) 110,
119
- Sevnica 44; gospostvo 42
- Sipitaller, Martin*, kosez na območju
Zagorja 139
- Skandredre*, kosez na območju Zagorja
137
- Skodnickb*, kosez v Zavinah pri
Izlakah 145
- Skodnickb, Matheus*, kosez v Zavinah
pri Izlakah 146
- Slagowecz, Marin*, kosez na Rovah pri
Zagorju 150
- Slegler*, kosez na območju Zagorja 139
- Sleyko*, kosez na območju Zagorja 137
- Sloper, Gregor*, kosez na Čebinah
(mogoče kmetija Slopas pri
Spodnjih Čebinah) 148
- Slovenj Gradec 79, 102; gospostvo 79,
102
– Trauta, žena Viljema III.
Gallenberga 34
- Smladnik 20
- Snoill* → Znojile
- Solnitz, Michel*, kosez na Lokah pri
Zagorju 144
- Sommereck
– Ana, žena Vošalka II. Galla z
Gallensteina 67, 68
– Jera 56
– Nikolaj 38, 67, 92
- Sopota 93
- Sorabnitz, Anndre*, župan v
Dobrljevem pri Čemšeniku 128
- Sore*, kosez »Na Prodi« na območju
Laz pri Zagorju 155
- Sostro 15
- Soteska, Henrik 27
- Sotla 81
- Spanheim, rodbina (grofje) 29, 96
– Filip, oglejski patriarh 32
– Ulrik III., koroški vojvoda 27, 32
- Sparrer, Gregor*, kosez v Lazah pri
Zagorju 157

- Sparuller, Tschernne*, kosez na Lokah pri Zagorju 144
- Speth von Schülzburg*, družina 16
– Viktor Franz August Freiherr von 13
- Spodnja Vipava*, grad (*Niderbippach*) 36, 48
- Srednja vas pri Kamniku 38
- Srednja vasi pri Šenčurju 89
- Stadl, Franz Leopold Wenzel Freiherr von und zu* 86
- Staingrub, Friderik 80
- Stamer, Martin*, kosez na območju Zagorja 139
- Starmatz, Peter*, podložnik v Zaplanini 135
- Starnberško jezero, JZ od Münchna 21
- Steffan* → *Petschennckh*
- Steffan*, kosez »an der Saw« na območju Zagorja 141
- Stična 94; samostan 26, 27, 29, 52, 53, 64, 65, 66, 77, 83, 85; opat 66
– opat Albert 84
– opat Janez Gall 26
– opat Urban Gall z Gallensteina 77
- Stiner, Martin*, kosez na območju Zagorja 139
- Stopar, Marin*, kosez na Rovah pri Zagorju 148
- Stoper*, kosez v Lazah pri Zagorju 157
- Stopnik (Hekenberk) pri Vranskem, grad 60
- Stopno, pri Škocjanu 94
- Strahovlje 101
- Straynna* → Podstrana
- Straža, pri Dobruški vasi 94
- Stubenberg, Friderik 64
- Supjslack* → Izlake
- Svibno 93; gospostvo 23; rodbina 23, 79, 89, 93, 105, 178
– Henrik I. 23
– Konrad I. 23
– Margareta 49
– Viljem 27
- Swaschko, Michell*, kosez v Ravenski vasi pri Zagorju 154
- Sweintzer*, kosez na območju Zagorja 140
- Š
- Šemnik, pri Izlakah 98
- Šenkov Turn → Šinkov Turn
- Šentilj pod Turjakom 104
- Šentjerneji 94
- Šentjurjeva Gora, danes Gabrska Gora (*St. Georgenberg*), grad 74, 96, 108
- Šentpavel/Sankt Paul im Lavanttal, opat 81
- Šentpeter, rodbina 68
– Hansel 68
– Seifrid 68
- Šenturška gora 55
- Šentvid pri Stični, pražupnija 94; župnija 64, 69
- Ševnica, Mala, Velika, pri Trebnjem 83
- Šinkov Turn, stolp blizu Sela pri Vodicach zahodno od Mengša (*turn dacz Zel*) 20, 34, 36, 38, 44, 45, 91, 92
- Škocjan 94
- Škofja Loka 86; samostan klaris 93
- Škofja Loka-Goričane, Konrad 27, 28
- Šoštanj 53
- Špitalič 102

- Šteberk, rodbina 91, 106, 107
 – Dimuta, žena Galla Galla z
 Lebecka 52
 – Hans I. 106
 – Nikolaj 106
 – Vigul 106
 – Viljem 106
- Šumberk, grad 52, 57
 – Hans II. 57
 – Janez (Hans) I. 67
- T**
- Telletina*, kosez na območju Zagorja
 137
- Temenica 93
- Temschemsbenickh* → Čemšenik
- Tgernsee, samostan 21
- Thomcko*, kosez v Lazah pri Zagorju
 157
- Thometz* → *Wolf*
- Thomoko*, *Herman*, kosez v Lazah pri
 Zagorju 154
- Toplice, zaselek pri Dolenji vasi Z od
 Zagorja (*Toplitz*) 140
- Topole, pri Mengšu
- Trapp
 – Ana 43
 – Doroteja 43
 – Erhard 43
 – Jakob 43
- Trboveljščica 89
- Trebnje 72, 94; župnija 84; župnik 83
 – župnik Jurij Gall 83, 84
 – župnik Pavel Gall 84
- Trient, škofija, fevdi 22
- Trojane 89, 92
- Tržiška Bistrica 89
- Tscherne*, kosez na Vrhu JV od
 Kisovca nad Zagorjem 141
- Tscherne*, kosez v Praprečah pri
 Trbovljah 151
- Tschernne* → *Sparuller*
- Tschernne*, kosez v Ravenski vasi pri
 Zagorju 153
- Tuhinjska dolina 102
- Tunischil*, *Hannsl*, kosez v Lazah pri
 Zagorju 156
- Tupčina, v Vivodini 60
- Turjak, rodbina 13, 44, 57, 93
 – Hans 77
 – Herbard (*Herwardo castellano in*
Glogowicz) 93
- Turki 62
- Turn pri Gabrovki, stolp 87, 96
- Turnska Cerknica 96
- U**
- Udahlilda, žena Nikolaja I. Gall s
 Pukštajna 79
- Umek, Ema 15, 16, 18
- V**
- V Loki (*In der Lackh*), zaselek pri
 Jesenovem 110, 122
- Vackhin*, kosez na območju Zagorja
 137
- Vackin*, *Vakin*, kosez na območju
 Zagorja 138
- Vače 23, 52, 93, 100, 106
- Valvasor, Janez Vajkard 30, 37, 86
- Velesovo, samostan 34, 65, 66
 – priorinja Ana II. Gallenberška
 45
 – priorinja Gertruda Pläsl 45
- Velika Dobrava, pri Višnji Gori 65
- Velika Lašna v Tuhinjski dolini
 (*ouf dem Michilem Waltzperg/
 Walczperg*) 38

- Veliki Gaber 93
 Veliko Trebeljevo 58, 101
Verbar, Jurse, kosez v Lazah pri Zagorju 155
Vermoschitsch, kosez v Zavinah pri Izlakah 146
 Vernek
 – Ana, žena Jurija Galla z Rožeka 60
 – Lovrenc 60
 – Viljem 60
Veschichter, Papes, kosez v Lazah pri Zagorju 156
 Vetrinj, samostan 24, 29
 Vine pri Zagorju ? (*Weintall*) 141
 Vinje pri Moravčah 58
Vinschekb, Jury, kosez v Lazah pri Zagorju 154
 Vipava 82; gospostvo 76; trg 82
 Virštanj 102
Vischer, kosez na območju Zagorja 139
 Višnja gora, rodbina (grofje oz. svobodni gospodje – Puchsi) 23, 26, 79
 – Sofija, vdova Henrika IV. Andeškega 23, 89
 Vitanje, Novi grad 43
 Vivodina 60
 Vižgarje (*Isgur*) 151
 Vladislav, poljski kralj 60
Vnder der alem → Zaplanina
Vnnderm geslos → Gamberk
Vnnderpurckb → Zabreznik
 Vojnik 42
 Volavlje 58, 101
 Vovbre/Heunburg, rodbina 102
 Vranja peč 38
 Vransko 102
 Vrh, zaselek JV od Kisovca nad Zagorjem (*am Perg*) 141
 Vrhpolje pri Moravčah 28
 Vuzenica 83, 104
 – Kolon 67
- W**
 Wallenstein, Eberhard 41, 50
 Wallsee, rodbina 36
Wart, nelokaliziran stolp ali dvor 76, 96
Weber, Jury, kosez v Znojilah pri Zagorju 138
Weichowar, kosez v Zavinah pri Izlakah 145
Weintall → Vine pri Zagorju, Zavine
 Weißthanner, Alois 21
 Werder, Valentin 63
Werrwetz, Martin, podložnik v Razboru pri Čemšeniku 129
Weyboda, kosez na Lokah pri Zagorju 143
 Widersperg, bavarska plemiška rodbina 22
 Wilburga, druga žena Galla Gallenberga 35
 Wildenstein, Neža 77
 Windschwendter, Peter, oskrbnik Brda pri Lukovici 13
Winkel, nelokalizirana vas 65
Winstbekb, kosez na območju Zagorja 137
Wolf, Thometz, podložnik v Zaplanini 135
- Y**
Yabsbin → Jazme
Yebowsser, Jacob, kosez v Lazah pri Zagorju 156

Yessenew → Jesenovo

Z

Zabeckh, Paule, kosez na območju Zagorja 137
Zabeckh, Sabech, Pawll, kosez na območju Zagorja 139
Zabreznik, pri Izlakah (*Vnnderpurckh*) 110, 121
 Zagorje ob Savi 89, 93, 110, 111; kosezi 110, 111, 112
Zaloka, pri Čemšeniku (*Salockh*) 110, 130
Zaplanina (*Vnder der alem*) 110, 135
Zapuže, pri Brusnicah 94
 Zasavska gora 89
 Zasavsko hribovje 89
Zavine, pri Izlakah (*Weintall*) 110, 145
Zeismering (*Zazmanningen, Zaizmaningen, Zaismaning*), Ober-, Unter- 21
 – Ortwin 21
 – Dietrich 21

Zelinckh, kosez na območju Zagorja

137

Zellenberger, Hans 44

Zgornja Tlaka, pri Gabrovki (*zu Ober Brait bey der Thurn*) 96

Zgornje Prapreče, pri Lukovici 74, 78

Znojile, S od Zagorja (*Snoill*) 110, 133, 138

Zwillewcz → Cilenca

Ž

Žabše, zaselek pri Kandršah 23

Žebnik, grad 76

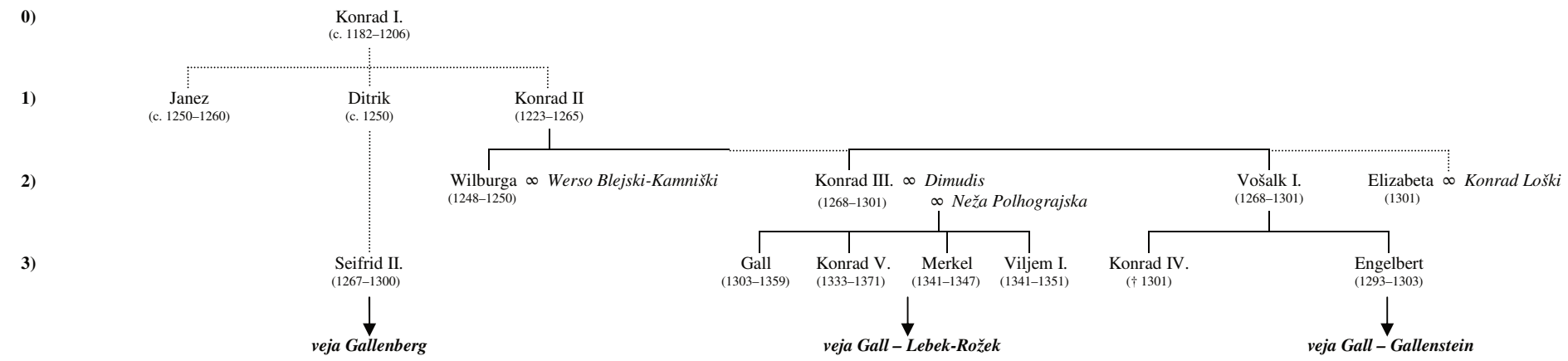
Žovnek, svobodni gospodje 27

– Leopold 27

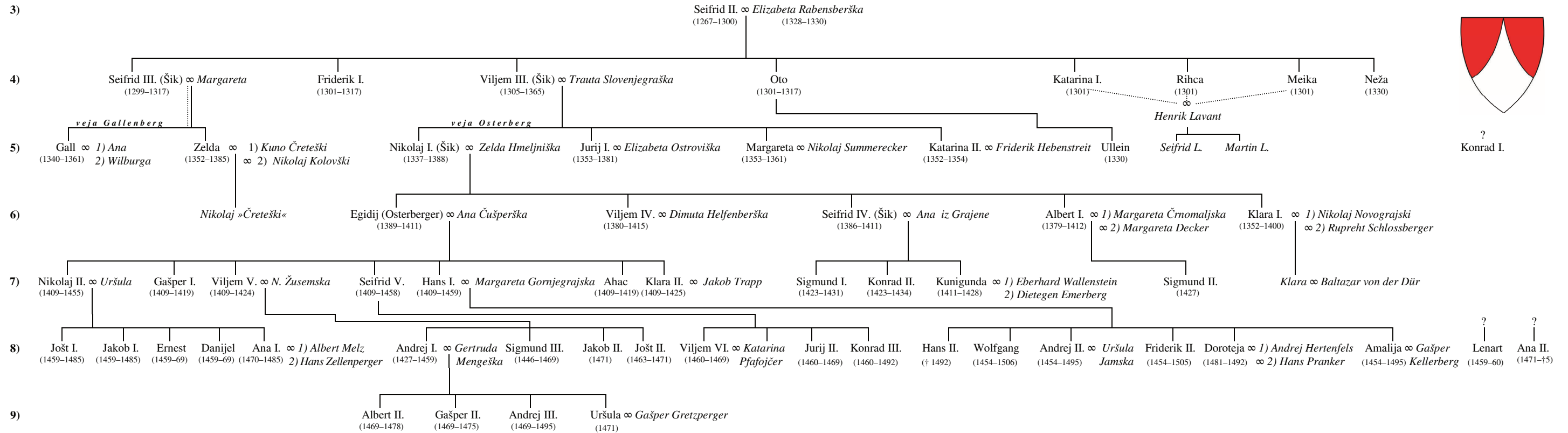
– Ulrik 27

Žusem, Hans 41

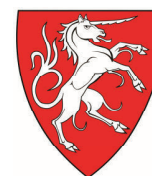
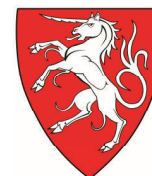
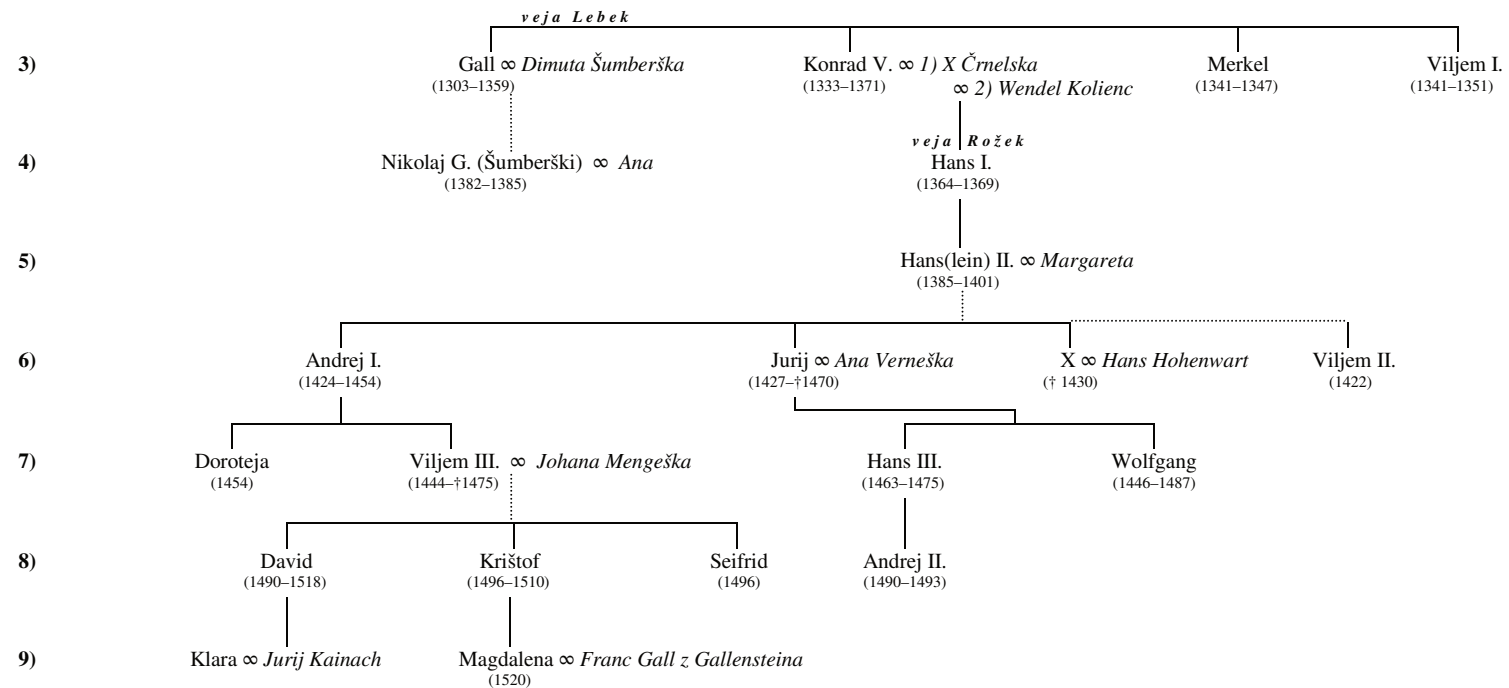
Rodovnik 1. Gall, začetki rodbine na Kranjskem.

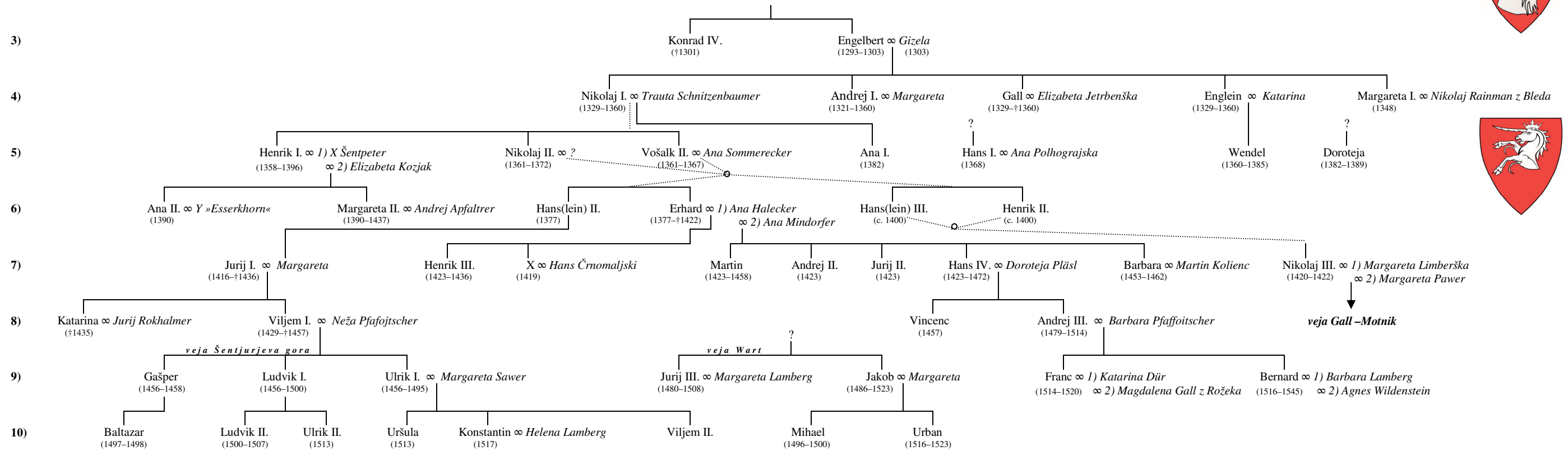
Rodovnik 2. Gallenberg.

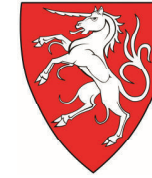
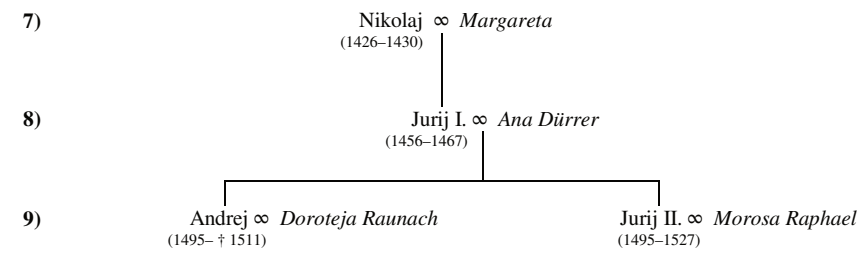
Rodovnik 3. Gall – Lebek-Rožek.

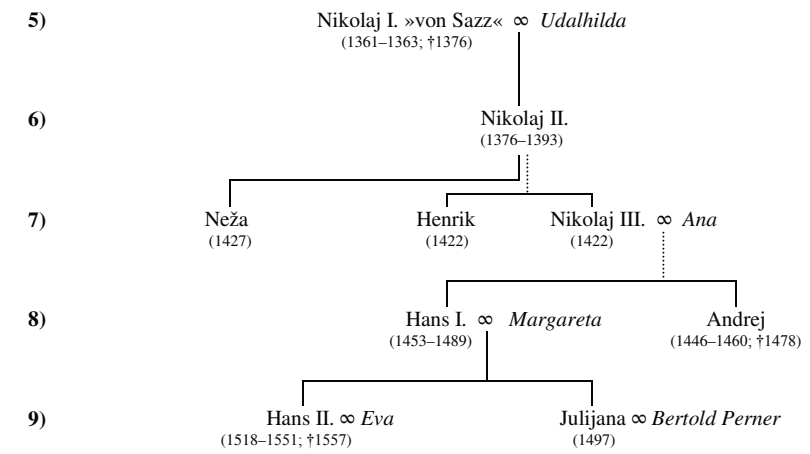
Rodovnik 4. Gall – Gallenstein.

Rodovnik 5. Gall – Motnik.

Rodovnik 6. Gall – Pukštajn.

Monografija prinaša doslej najcelovitejši poskus zgodovinske obravnave rodbine Gall v obdobju srednjega veka na Slovenskem. S tem zapolnjuje pomembno praznino v domačem zgodovinopisju, saj se Galli uvrščajo med tiste plemiške rodove, ki so bistveno zaznamovali razvoj slovenskih dežel v srednjem in novem veku. ... Avtor je v svojem prikazu uspešno premagal prepreke, ki so jih postavile družinska razvejanost, na drugi strani pa sorazmerna skromnost, neuravnoteženost in velika razpršenost primarnih virov. Pričujoče delo bralcu odpira doslej nedosežen uvid v zapleteno genealogijo, delovanje posameznih članov rodbine in njeno posestno strukturo.

Iz recenzije dr. Tomaža Lazarja

27 €

<http://zalozba.zrc-sazu.si>